

GTHJ

สักทอง

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal

ปีที่ 32 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2569

Vol.32 No.3 July-September 2026

2026

สถาบัน

วิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ISSN 2985 - 2196 (Online)

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 32 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2569 Vol.32 No.3 July-September 2026

ISSN 2985-2196 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ เผยแพร่แก่นักวิชาการและบุคคลทั่วไป

ขอบเขต

จัดพิมพ์ทั้งผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรียานุช พรหมภาสิต อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ ยอดวิญญูวงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ เตชะ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์
รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์
รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง
รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณะราช
รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษรา จิตรขณาวณิช
รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ รักดีจิตร
รองศาสตราจารย์ ดร.เกษทิพย์ ศิริชัยศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา ภูมิสิทธิพร
รองศาสตราจารย์ ดร.โอภามา กุพันธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภโชคชัย นันทศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร ประคองชาติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลี ตระกูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤษภูมิพล พฤษภูมิกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญล้อม ดวงวิเศษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปุณยธรรม์ กิจดิพร์นิภาทธิ์

ฝ่ายจัดการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพรรณ ขาวประทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ กีก้อง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชลชลิตา กุมารภักไชย
อาจารย์ประภัสสร ห่อทอง
อาจารย์ชุตินา สังวรินทะ
นายทวิช ปิ่นวิเศษ
นางสาวมริสา การะเวก

มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้จัดทำและเผยแพร่	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
กำหนดออก	ปีละ 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม
สำนักงาน	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 โทรศัพท์ 0 5570 6555 ต่อ 1760 http://research.kpru.ac.th/Journal_HSS/ วารสารนี้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) (https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index)

บทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และบทความหรือ
ข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 32 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2569 Vol.32 No.3 July-September 2026

ISSN 2985-2196 (Online)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
○ บรรณาธิการแถลง.....	ก
○ บทความวิชาการ	
ตัวแสดงสำคัญที่ไม่เคยปรากฏชัดในนโยบายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ณัฐินี ปิยะศิริพันธ์ Non-explicit Key actors in <i>Problem-resolution Policy</i> in The Deep South of Thailand Natthinee Piyasiripon.....	1
Soft Skills and Value Creation in Wellness Service Business Penpaksina Wicheanwan.....	13
มาตรการแบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ในโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนบทวิเคราะห์ความยั่งยืน ระหว่างผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณในยุโรปและนโยบาย “Digital Pause” ประเทศไทย ควรไปทางไหนดี รุจโรจน์ แก้วอุไร Mobile Phone Bans in Schools and Academic Achievement: A Critical Analysis of the Contradictions Between Quantitative Research Evidence in Europe and the 'Digital Pause' Policy — Which Direction Should Thailand Take? Rujroad Kaewurai.....	26
○ บทความวิจัย	
การเพิ่มมูลค่า และการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงสำหรับ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกล้วย ตำบลห้วยบง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี กรณิการ์ อ่อนสำลี และศิริลดา ศรีกก Value Addition and Development of Innovative Food Products from Nam Wah Banana Peels Flour for Ban Kluai Community Enterprise, Huai Bong Subdistrict, Chaloe Phra Kiat District, Saraburi Province Gannigar Onsamlee and Sirilada Srikok.....	38

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การศึกษาผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของ นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ชญาตี เกรังซี่ และภัควัฒน์ เชิดพุทธ The Study of the Effects of Reading Sports Cartoon Books on the Exercising Motivation of Naresuan University Students Chayatee Ngaorangsri and Pakkawat Sertbudra.....	55
รูปแบบการจัดการคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์ ชุติกกร ประเกียรติ และพรหมจิรา เจาลา Talent Management Models in the Restaurant Business of Surin Province Chutikorn Prungkiat and Promchira Chaola.....	69
การจัดการต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดอุทัยธานี ญาณธร เขียรถาวร, ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม, นิตินันท์ ศรีสุวรรณ และปภาดา สืบพลาย Management of Cultural Capital and Utilization of Local Wisdom to Enhance Creative Tourism Activities and Develop the Local Economy, Uthai Thani Province Yanatorn Teanthaworn, Baifern Wongbuangam, Nitinan Srisuwan and Paphada Suebplai.....	91
การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงาน อุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา ทวี ไชยโคตร Development of the 5Es Inquiry-based Learning Package for Industrial Control System Subject Code 30104-2006 to Develop Learning Achievement for Higher Vocational Certificate Student Course B.E. 2563 Electric Major Nakhon Ratchasima Technical College Tawee Chaiyakhrot.....	106

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การพัฒนาเส้นทางจักรยานโดยใช้เทคนิคการสร้างแบบจำลองสถานการณ์: กรณีศึกษาเส้นทาง ท่องเที่ยวในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ธวัชชัย ประหยดวงศ์, รัฐติยา หิรัญยหา และณัฐฉา วิทา	
Development of Cycling Routes using Simulation Modeling Techniques: A Case Study of Tourism Routes in Sai Yok District, Kanchanaburi Province Thawatchai Prayatwong, Rattitaya Hirunyahard and Nattawut Wita.....	120
การสร้างสังคมคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในตำบลช่องสะแก จังหวัดเพชรบุรี นวรรตน์ ประทุมตา, ณัชชาณุ พุ่มทอง, วีรวัฒน์ จันทรัตน์, ทนงค์ จันทะมาตย์, อติภาพ มณีเดิม และ ศิริวรรณ แดงฉ่ำ	
Creating a Moral Society with Cultural Capital in Chong Sakae Subdistrict Phetchaburi Province Nawarat Pratomta, Nutchanuch Phumthong, Weerawat Chantarattana, Thanong Chanthamat, Attapap Maneetoem and Sirawan Dangcham.....	134
การพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา นิตินัย สงวนศรี, ภูฟ้า เสวกพันธ์, พงษ์เอก สุกใส และขจรศักดิ์ รุ่งประพันธ์	
Development of Professional Football Promotion Factors in Higher Education Institutions Nitina Sanguansri, Pufa Savagpun, Phong-ek Suksai and Kajornsak Roonprapunta.....	151
การพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ เนาวรัตน์ ตรีเมฆ, ภูฟ้า เสวกพันธ์, ทวีทรัพย์ เขยฝักแว่น และภักดิ์วัฒน์ เชิดพุทธ	
The Development of the Ki-Ta Muay Thai Overt Curriculum for the National Sports University Naowarat Trimek, Pufa Savagpun, Thaweesub Koeipukwan and Pakawaut Cherdputra.....	165
การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรวมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อ ส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู วรรณสิริ ธีระแพง และนันทน์ เรืองฤทธิ์	
Development of a Blended Project-Based Learning Model to Enhance the Digital Competence of Student Teachers Wannasiri Thurapaeng and Nammon Ruangrit.....	179

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การศึกษาเปรียบเทียบแนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขต
ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัด
สกลนคร

ศตวรรษ มะละแหม่ม

A study and compare of Best Practices under the Five Precepts Village Project
among Buddhists in the Central and Northeastern Regions: A Case Study
of Krung Thep Maha Nakhon and Sakon Nakhon Province

Satawat Malasam..... 196

รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ
เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
สุบรรณ ชัยยะ

The Administrative Model for Testing and Personal Competency Certification
Center Based on Occupational Standards for Developing Learner
Competencies at Kamphaeng Phet Technical College

Suban Chaiya..... 217

การเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์
วงเดือน อาคมสุรพันธุ์ ศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดอุทัยธานี
นภัทร ภัทรธรรณ, สันติ ศรีสวนแดง และอภิชาติ ใจอารีย์

Empowering Local Wisdom Teachers through Cooperation Network Management
Education for Career Building of Wongdean Akomsurathan Center
Vocational Training Center of Thai People under the Royal Initiative Her
Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn in Uthai Thani

Naphat Phattaraeak, Sunti Srisuantang and Apichart Jai-Aree..... 240

- คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ.....
- แบบฟอร์มการส่งบทความ.....
- แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์เผยแพร่.....
- จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร (Publication Ethics).....
- ประกาศเรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร.....

บรรณาธิการแถลง

วารสารสักทอง : มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้รับใช้แวดวงวิชาการเข้าสู่ปีที่ 32 โดยที่ผ่านมามีได้เสนอบทความจากหลากหลายศาสตร์ หลายพื้นที่วิจัย ซึ่งในฉบับนี้ได้รับเกียรติถ่ายทอดผลงานวิจัยจากพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ที่ประกอบไปด้วยศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดการต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดอุทัยธานี ในส่วนทางด้านการศึกษา เช่น การศึกษาผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรวมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู และมาตรการแบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ในโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน รวมไปถึงผลงานวิจัยด้านชุมชนท้องถิ่น เช่น การเพิ่มมูลค่า และการพัฒนานวัตกรรมการผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกล้วย ตำบลห้วยบง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี และการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์วงเดือนอาคมสุรทัณฑ์ ศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดอุทัยธานี จากบทความวิจัยที่ได้รับการกลั่นกรอง ปรับปรุงแก้ไข จนได้นำเสนอต่อนักวิชาการดังที่ปรากฏในวารสารสักทองนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความเหล่านี้จะเป็นส่วนหนึ่งของแรงบันดาลใจให้นักวิจัยสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพต่อไป

บรรณาธิการ

ตัวแสดงสำคัญที่ไม่เคยปรากฏชัดในนโยบายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย
Non-explicit Key actors in Problem-resolution Policy in The Deep South of
Thailand

ณัฐินี ปิยะศิริพนธ์*

Natthinee Piyasiripon

Received : November 29, 2024

Revised : March 6, 2025

Accepted : March 17, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้ทำการศึกษานโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและนโยบายการพัฒนา ซึ่งเป็นนโยบายการป้องกันและแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และวิเคราะห์นโยบายดังกล่าวของรัฐบาลผ่านการแถลงนโยบายของนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2567 โดยเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า นโยบายขาดความชัดเจนในการกล่าวถึงตัวแสดงที่สำคัญของปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือ ไม่ชี้ชัดว่ากลุ่มผู้ก่อความไม่สงบคือกลุ่มใด และสาเหตุของความเห็นต่างจากรัฐ ส่งผลให้การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ขาดความเป็นเอกภาพ ไม่ไปในทิศทางเดียวกัน จึงไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ในการแก้ปัญหาจนยืดเยื้อยาวนานกว่า 2 ทศวรรษ ซึ่งใน พ.ศ. 2556 รัฐบาลไทยและกลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานี (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani: BRN) ได้ทำข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ ถือเป็นการเปิดตัวของกลุ่ม BRN และมีการพูดคุยอย่างเป็นทางการเกิดขึ้น บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การกำหนดนโยบายของรัฐในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายดังกล่าวในอนาคต

คำสำคัญ : ตัวแสดงสำคัญ / นโยบายการแก้ปัญหา / จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย

*อาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Faculty of Social Sciences Naresuan University(Corresponding Author)

e-mail: natthineep@nu.ac.th

ABSTRACT

This article examines the national security policies and plans of the current implementor of the problem-resolution policy, Office of the National Security Council in 2023-2027, focusing on the three southern border provinces of Thailand. The study analyzes such the government's policy based on the prime minister's policy statements from 2005 to 2024. The data were obtained by documentary research and in-depth interviews. This study finds that the policy needs more clarity in identifying the key actors responsible for the problems in the southern border provinces. It does not clearly define the groups of insurgents and the cause of their dissidence from the state. This lack of clarity has resulted in a lack of unity among various agencies responsible for policy formulation and implementation, leading to an inability to solve the problem for over two decades. In 2013, the Thai government and the Patani Melayu National Revolutionary Front (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani: BRN) reached a general agreement on the peace dialogue process and the beginning of official peace talks with the BRN. This article aims to analyze the government's policy of the problem-resolution in the deep south of Thailand and offers recommendations for future policy formulation.

Keywords : Key Actors / Problem-resolution Policy / Deep South of Thailand

บทนำ

ในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายจะขึ้นกับการจัดรูปแบบเชิงสถาบันทางการเมือง (Polity) และการเมือง (Politics) สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาในที่นี้ อาทิ บทบาทของสถาบันส่วนกลาง (Central institutions) และตัวแสดง (Actor) ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ตลอดจนความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างฝ่ายต่างๆ โดยเฉพาะฝ่ายนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ (Bardach and Patashnik, 2019) ในการศึกษาเชิงนโยบายสถาบันมักจะหมายถึงตัวแสดงของรัฐ ในที่นี้หมายถึง รัฐบาล สำหรับตัวแสดงอื่นๆ หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รวมตัวกันและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย รวมถึงตัวแสดงนอกภาครัฐ เช่น องค์กรระหว่างประเทศต่างๆ นอกจากนี้ รูปแบบการปกครองที่แตกต่างกันมักจะส่งผลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายที่แตกต่างกันด้วยเช่นกัน โดยการจัดทำวาระนโยบายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ วาระเชิงระบบ (Systemic Agenda) และวาระเชิงสถาบัน (Institutional Agenda) วาระเชิงระบบ หมายถึง ปัญหาสังคมทุกๆ ปัญหาที่ต้องการให้สาธารณะเกิดความตระหนัก และมีการถกเถียงเพื่อให้กลายเป็นวาระเชิงนโยบายในทุกระดับตั้งแต่รัฐส่วนกลางจนถึงท้องถิ่น โดยในแต่ละระดับจะมีวาระเชิงนโยบายที่แตกต่างกัน สำหรับวาระเชิงสถาบันหมายถึงสภาพปัญหาบางประเภทที่หน่วยงานของรัฐให้ความสนใจ วาระประเภทนี้มี ความเฉพาะเจาะจงมาก ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญพิเศษในการกำหนดวาระ และนอกจากนี้วาระดังกล่าว มักจะเป็นที่สังเกตได้ยากในหมู่ประชาชน

ทั่วไป สำหรับการจัดทำวาระนโยบายเพื่อแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรเป็นทั้งวาระเชิงระบบที่ต้องการให้เกิดการรับรู้ในทุกภาคส่วนและวาระเชิงสถาบันที่หน่วยงานของรัฐให้ความสนใจ โดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) เป็นหน่วยงานเจ้าภาพในการจัดทำนโยบาย

บทความนี้ทำการศึกษานโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นนโยบายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และศึกษานโยบายของรัฐบาลผ่านการแถลงนโยบายของนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2566 ซึ่งใน พ.ศ. 2548 เป็นปีหลังจากเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงใน พ.ศ. 2547 และเป็นช่วงเริ่มสมัยที่ 2 ของรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร จนถึงรัฐบาลปัจจุบันที่มีการแถลงนโยบายใน พ.ศ. 2566 โดยบทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การกำหนดนโยบายของรัฐในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย และนำเสนอข้อเสนอแนะในการกำหนดนโยบายดังกล่าวในอนาคต

เนื้อหา

ในการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกรองเลขาธิการสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติถึงกระบวนการจัดทำนโยบาย พบว่า มีส่วนประกอบที่สำคัญอยู่ 2 ส่วนด้วยกันคือ 1) แหล่งข้อมูล ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ฝ่ายวิชาการ งานวิจัย ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน นักการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ผู้นำศาสนา อดีตสมาชิกกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง และนโยบายของรัฐ 2) วิธีการ ได้แก่ การประเมินสถานการณ์ เช่น การวิเคราะห์ SWOT การวิเคราะห์แนวโน้มของประเด็นต่างๆ หลังจากนั้นจึงจัดทำร่างนโยบาย และนำเสนอเข้าสู่กระบวนการรับฟังความคิดเห็น (Bangchud, 2023)

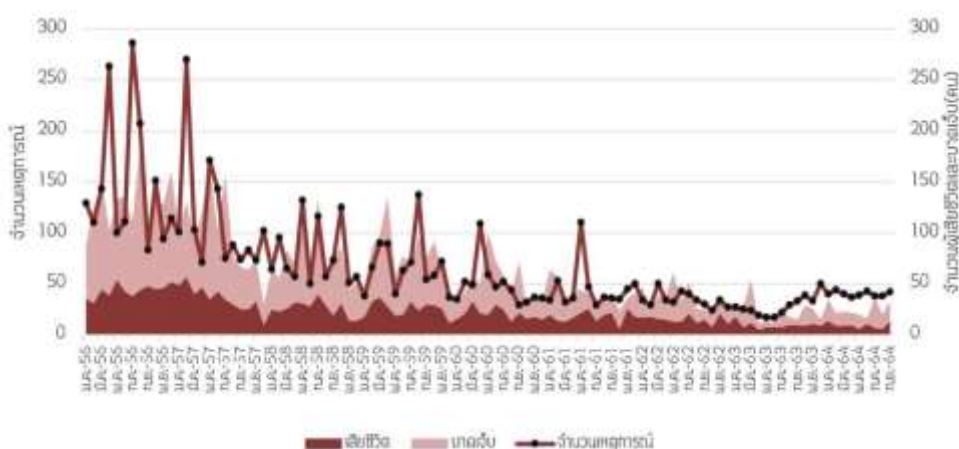
นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งมีนโยบายการป้องกันและแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในนโยบายและแผนความมั่นคงที่ 5 มีเนื้อหาโดยสรุป คือ นโยบายและแผนความมั่นคงที่ 5 การป้องกันและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มุ่งเน้นการลดการก่อเหตุรุนแรงและความสูญเสีย พัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเสริมสร้างความปลอดภัย และจัดเงื่อนไขความรุนแรง ผ่านการเสริมสร้างความสามารถในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน สร้างความเข้มแข็งของชุมชนและหมู่บ้าน โดยขับเคลื่อนผ่านกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บนพื้นฐานของความจริงใจ สมควรใจ และให้เกียรติเพื่อเป็นทางออกของความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ คุณภาพการศึกษา และการบริหารจัดการของภาครัฐ โดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานเจ้าภาพ (Office of The National Security Council, 2023, pp. 4-5) ซึ่งรายละเอียดของนโยบายดังกล่าวมีเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และตัวชี้วัด ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ และตัวชี้วัดของนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2566-2570

เป้าหมาย	ผลสัมฤทธิ์	ตัวชี้วัด
เป้าหมายที่ 1 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการก่อเหตุรุนแรงและความสูญเสียลดลง	ความรุนแรงและความสูญเสียจากสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยุติลงในปี พ.ศ. 2570	สถิติเหตุการณ์ความรุนแรงและความสูญเสียจากสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ลดลงร้อยละ 100 จากปีฐาน พ.ศ. 2560 ภายใน พ.ศ. 2570
เป้าหมายที่ 2 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น	คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นด้วยการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม อันสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน และศักยภาพของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	สถิติผลิตภัณฑ์มวลรวมภาค (Gross Regional Product: GRP) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้นทุกปี
เป้าหมายที่ 3 ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	การยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างหลากหลาย	การสร้างความเชื่อมั่นต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างน้อย ร้อยละ 80 ภายใน พ.ศ. 2570

ที่มา: Office of The National Security Council, 2023, p. 57

จากสถิติของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch Database, 2021) รายงานว่า เหตุการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) มีสถานการณ์ในพื้นที่ที่มีแนวโน้มดีขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับข้อมูลของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) ในฐานะหน่วยรับผิดชอบในระดับพื้นที่ได้รวบรวมข้อมูลสถิติสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงระยะเวลา 8 ปี จากพ.ศ. 2556-2564 ได้แสดงแนวโน้มจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงลดลง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงแนวโน้มจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงลดลง

ที่มา: Deep South Watch Database, 2021

ดังนั้น จะเห็นว่าจากตัวชี้วัดเชิงปริมาณนโยบายดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ 1 ได้อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเหตุการณ์ความรุนแรงมีจำนวนที่ลดลง แต่ก็ยังมีเกิดขึ้นอยู่เป็นระยะ จากการเก็บข้อมูลพบว่า กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการจากการก่อเหตุรุนแรงเป็นการขับเคลื่อนงานทางการเมือง เช่น การสร้างมวลชนแนวร่วมกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มภาคประชาสังคม เนื่องจากการใช้ความรุนแรงทำให้เสียมวลชนสนับสนุน อีกทั้ง ยังทำให้เสียความชอบธรรมจากประชาชนทั้งในและระหว่างประเทศอีกด้วย จากการปรับเปลี่ยนวิธีการดังกล่าวจึงส่งผลให้เหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ที่มีจำนวนลดลง แต่การกำหนดผลสัมฤทธิ์ให้ความรุนแรงและความสูญเสียจากสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ลดลงใน พ.ศ. 2570 ยังเป็นเรื่องที่มีความท้าทาย สำหรับเป้าหมายที่ 2 ของนโยบายมุ่งเน้นเป้าหมายของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ซึ่งอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำพิจารณาจากรายได้เฉลี่ยต่อหัว ประชากรอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ข้อมูลใน พ.ศ. 2565 พบว่า รายได้เฉลี่ยของภาคใต้ที่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 144,440 บาทต่อคนต่อปี โดยจังหวัดนราธิวาส มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำที่สุดคือ 60,876 บาทต่อคนต่อปี จังหวัดปัตตานี 81,652 บาทต่อคนต่อปี และจังหวัดยะลา 97,883 บาทต่อคนต่อปี (Office of the National Economic and Social Development Council, 2022) และเป้าหมายที่ 3 มุ่งเน้นการสร้างความเชื่อมั่น ซึ่งทั้ง 3 เป้าหมายมีความเชื่อมโยงกัน กล่าวคือ หากสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ย่อมส่งผลต่อความเชื่อมั่น นำไปสู่การลงทุนและการพัฒนาเศรษฐกิจที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น นโยบายดังกล่าวจะเกิดความสำเร็จหรือไม่ขึ้น จึงอยู่ที่การบรรลุเป้าหมายที่ 1 เป็นสำคัญ

หลังจากกระบวนการจัดทำนโยบายแล้ว ในส่วนของการนำนโยบายไปปฏิบัติก็มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีดังนี้ ฝ่ายการเมือง (Politics) โดยจะครอบคลุมถึงระบบรัฐสภา และคณะรัฐมนตรี ระบบราชการ (Bureaucracy) ในที่นี้ หมายถึง หน่วยงานของรัฐ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Bureaucrats) และผู้ได้รับผลจากนโยบาย สำหรับผู้ได้รับผลจากการนำนโยบายไปปฏิบัติในที่นี้ ได้แก่

ประชาชน ซึ่งเป็นทั้งผู้ได้รับประโยชน์หรือผู้เสียประโยชน์ หรืออาจเรียกว่า ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในนโยบายนั้นๆ เมื่อพิจารณาจากนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2566-2570 จะเห็นได้ว่ามีหลายหน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นมิติด้านความมั่นคง ซึ่งมี กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) เป็นหน่วยรับผิดชอบ และมีมิติ ด้านการพัฒนา ซึ่งมีศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยรับผิดชอบ รวมถึง หน่วยงานตามภารกิจ (Function) ต่างๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม ฯลฯ อย่างไรก็ตาม การกำหนดเป้าหมายของ นโยบายยังมีลักษณะเป็นภาพกว้าง มุ่งเน้นตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงที่ลดลง อัตรา การเติบโตทางเศรษฐกิจ

ตารางที่ 2 แสดงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2548 - ปัจจุบัน

ปี/นายกรัฐมนตรี	นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้
พ.ศ. 2548 นายทักษิณ ชินวัตร	รัฐบาลจะแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยระดมทรัพยากรและปรับปรุง การบริหารจัดการทั้งปวงตามหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และใช้กฎหมาย อย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและ ทรัพย์สินขึ้นในพื้นที่โดยเร็วที่สุด รวมทั้งมุ่งส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ในพื้นที่อย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วน การสร้างความสมานฉันท์ทั้งในระดับชาติและ ในระดับพื้นที่ ด้วยการอำนวยความสะดวกและความยุติธรรม การขจัดอิทธิพล อำนาจมืด การประพาดพิงจิตตพิศนัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเฉียบขาด ควบคู่ไป กับการขจัดความยากจน การพัฒนาการศึกษาและ การพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของ ประชาชน ตลอดจนร่วมมือกับนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านใน การพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อความไม่ สงบบริเวณชายแดน
พ.ศ. 2549 พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์	การส่งเสริมการเฝ้าระวังระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคสังคม และภาควิชา การ เพื่อการป้องกันประเทศ อย่างต่อเนื่องในยามปกติและนำไปสู่การระดม สรรพกำลังเพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพให้เพียงพอ และทันเวลา ในยามไม่ปกติ ทั้งนี้ ในยามปกติรัฐบาลจะเสริมสร้างและใช้ศักยภาพของ กองทัพสนับสนุน การพัฒนาพลังอำนาจของชาติทุกด้าน เพื่อให้ประเทศมี ความมั่นคงและมั่งคั่งภายใต้ปรีชาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสมานฉันท์ สามารถป้องกัน บรรเทา และแก้ไขปัญหาที่สำคัญของชาติได้แก่ ปัญหาการก่อ ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้โดยน้อมนำแนวทางพระราชทาน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปี/นายกรัฐมนตรี	นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้
	“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแปลกปลอม ผู้ประสบภัยพิบัติการก่อการร้าย รวมทั้งอาชญากรรมภายในประเทศและที่มีลักษณะข้ามชาติประเภทต่างๆ ซึ่งรวมไปถึงยาเสพติด ผู้หลบหนีเข้าเมือง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การค้าสิ่งของผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์และการกระทำอันเป็นโจรสลัด
พ.ศ. 2551 นายสมัคร สุนทรเวช	การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในนโยบายเร่งด่วนที่ จะเริ่มดำเนินการในปีแรก โดยนโยบายการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะเป็นการน้อมนำแนวทางพระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาดำเนินการกิจในด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนา โดยให้ความสำคัญสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อ ของประชาชน ตลอดจนอำนาจความเป็นธรรมและความยุติธรรม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สร้างความสมานฉันท์และสันติสุขในพื้นที่โดยเร็วที่สุด
พ.ศ. 2551 นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์	รายละเอียดคล้ายคลึงกับคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนายสมัคร สุนทรเวช โดยเพิ่มเติมเรื่องการส่งเสริมธรรมาภิบาล การพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ การจัดให้มีบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง
พ.ศ. 2551 นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	กำหนดไว้ในนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรกคือ การสร้างความเชื่อมั่นและกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ภาคประชาชนและเอกชนในการลงทุนและการบริโภค และการจัดให้มีสำนักงานบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นองค์กรถาวรเพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ชายแดนภาคใต้โดยยึดมั่นหลักการสร้างความสมานฉันท์แนวทาง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ใช้กระบวนการยุติธรรมกับผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัดและเป็นธรรม กำหนดจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพัฒนาพิเศษที่มีการสนับสนุนแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำสิทธิพิเศษด้านภาษีและอุตสาหกรรมฮาลาล รวมทั้งสนับสนุนให้เป็นเขตพัฒนาพิเศษที่มีความยืดหยุ่นและ หลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปี/นายกรัฐมนตรี	นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้
พ.ศ. 2554 นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	เร่งนำสันติสุขและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนกลับมาสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ควบคู่ไปกับการขจัดความยากจน ยาเสพติด และอิทธิพลอำนาจมืด โดยน้อมนำกระแสพระราชดำริสพระราชบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักปฏิบัติในแนวทางสันติวิธีโดยเน้นการส่งเสริมความร่วมมือในทุกภาคส่วนกับประชาชนในพื้นที่ อำนวยความยุติธรรมอย่างทั่วถึง เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสและความเสมอภาค พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ เคารพอัตลักษณ์ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น ส่งเสริมการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบที่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่โดยไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ จะมีการบูรณาการการบริหารจัดการทุกภาคส่วนให้มีเอกภาพทั้งในระดับ นโยบายและระดับปฏิบัติการ รวมทั้งปรับปรุง พัฒนากฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องทันสมัยกับสภาพความเป็นจริงของปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบอย่างเป็นธรรม
พ.ศ.2557 พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา	กำหนดเป็นนโยบายเร่งแก้ไขปัญหาการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยนายยุทธศาสตร์“เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา”มาใช้ตามแนวทางกลยุธมิตรบแบบสันติวิธีส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขกับผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นพหุสังคม ขจัดการฉวยโอกาสก่อความรุนแรงแทรกซ้อนเพื่อซ้ำเติมปัญหาไม่ว่าจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง ทั้งจะเพิ่มระดับปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่ อาจช่วยคลี่คลายปัญหาได้
พ.ศ. 2562 พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา	การแก้ไขปัญหาหายาเสพติดและสร้างความสงบสุขในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยเร่งรัด การแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมถึงการร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศทุกภูมิภาค ปราปรามแหล่งผลิตและเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด ทั้งบริเวณชายแดนและพื้นที่ภายใน พื้นที่ฟูดูแลรักษาผู้เสพผ่านกระบวนการทางสาธารณสุข สร้างโอกาส สร้างอาชีพ รายได้ และการยอมรับของสังคมสำหรับผู้ผ่านการฟื้นฟู และเร่งสร้างความสงบสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยน้อมนำยุทธศาสตร์ พระราชทาน “เข้าใจ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปี/นายกรัฐมนตรี	นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้
	เข้าถึง พัฒนา” เป็นหลักในการดำเนินการยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน ทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เร่งรัดการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ รวมทั้งจัดสวัสดิการที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ โดยให้เป็นการแก้ไขปัญหาภายในของประเทศด้วยกฎหมายไทยและหลักการสากล
พ.ศ. 2566 นายเศรษฐา ทวีสิน	ไม่ปรากฏนโยบายการแก้ปัญหาสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในคำแถลงนโยบาย
พ.ศ.2567 นางสาวแพทองธาร ชินวัตร	รัฐบาลมุ่งเน้นจะเร่งรัดจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยการยึดโยงกับประชาชนและหลักการของประชาธิปไตย สอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนสากล เคารพพหุวัฒนธรรม เพื่อเป็นบันไดสู่การพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน โดยมีเสถียรภาพทางการเมืองเป็นปัจจัยเร่งที่สำคัญ รวมถึงการสร้างสันติภาพและสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืนด้วย

Note: Adapted from “Government’s Policy on the three southern borders provinces from 1997-Present”, By (Juilumpen, 2015), The Secretariat of the House of Representatives.

เมื่อพิจารณานโยบายการป้องกันและแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2566-2570 โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) รวมถึงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านการแถลงนโยบายของนายกรัฐมนตรีตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2567 พบว่า นโยบายขาดความชัดเจนในการกล่าวถึงตัวแสดงที่สำคัญของปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ชี้ชัดว่ากลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง หรือกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐคือกลุ่มใด ส่งผลให้การกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติของหน่วยงานต่างๆ ขาดความเป็นเอกภาพ ไม่ไปในทิศทางเดียวกัน จึงไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ในการแก้ปัญหาจนยืดเยื้อยาวนานกว่า 2 ทศวรรษ ทั้งนี้ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ในรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร รัฐบาลไทยและกลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานี (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani: BRN) ได้ทำข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยการระงับการพูดคุยเพื่อสันติภาพ โดยมีรัฐบาลมาเลเซียเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และมีการพูดคุยอย่างเป็นทางการเกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นการเปิดตัวของกลุ่ม BRN สู่อำนาจ แต่กระบวนการเจรจาได้หยุดชะงักลงเนื่องจากเกิดความขัดแย้งทางการเมือง และเกิดการรัฐประหารขึ้น แม้ว่าในการแถลงนโยบายของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ใน พ.ศ. 2557 ได้มีการกล่าวถึงผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐ แต่ก็ไม่ได้ปรากฏชัดว่าเป็นกลุ่มใด และเห็นต่างจากรัฐอย่างไร

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 230/2557 ให้มีการจัดตั้งคณะพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนใต้ เป็นตัวแทนของรัฐบาลในการพูดคุยกับฝ่ายที่เรียกตัวเองว่ากลุ่ม “มาราปาตานี” (Majlis Amanah Rakyat Patani: Mara Patani) มาราปาตานี เดิมจัดตั้งขึ้นมาจากการริเริ่มโดยสมาชิกปีอาร์เอ็นกลุ่มหนึ่ง และสร้างความร่วมมือจนมีกลุ่มเคลื่อนไหวรวม 6 กลุ่มเป็นสมาชิก ดังนี้ 1. แนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานี (BRN) 2. แนวร่วมอิสลามปลดปล่อยปาตานี (Barisan Islam Pembebasan: BIPP) องค์การปลดปล่อยสหปาตานี (The Patani United Liberation Organization: PULO) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มย่อยๆ คือ 3. PULO-P4 4. PULO-DSPP 5. PULO-MKP และ 6. ขบวนการมูญฮิดีนอิสลามปาตานี (Gerakan Mujahidin Patani: GMIP) โดยประกาศว่าพวกเขาจะรักษาความต่อเนื่องของการต่อสู้โดยการเข้าร่วม “กระบวนการพูดคุยสันติภาพปาตานี” (Proses Dialog Damai Patani) (Awang Jabat, "Pemasyhuran MARA Patani," Document Disseminated at Press Conference of MARA Patani, Premiera Hotel, Kuala Lumpur, Malaysia, August, 27, 2015 in Panjor, 2015)

สำหรับกลุ่มมาราปาตานีเปิดตัวอย่างเป็นทางการครั้งแรกเมื่อ 27 ส.ค. 2558 นำโดยนายอาวัง ยะบะผู้แทนจากกลุ่ม BRN เป็นประธาน มีผู้แทนจากกลุ่มต่างๆ ร่วมเป็นสมาชิกภายใต้ร่มมาราปาตานีเข้าร่วมโต๊ะเจรจากับตัวแทนรัฐไทยในนามคณะพูดคุยสันติสุขจังหวัดชายแดนใต้ อย่างไรก็ตาม การพูดคุยได้หยุดพักไประยะหนึ่งจากการที่ข้อเสนอของทั้ง 2 ฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ ขณะที่ทางฝ่ายไทยได้มีการปรับเปลี่ยนหัวหน้าคณะพูดคุยสันติสุขจังหวัดชายแดนใต้ใน พ.ศ. 2561 และ พ.ศ. 2562 หลังจากนั้น คณะพูดคุยสันติสุขจังหวัดชายแดนใต้ได้มีการเจรจาอีกครั้งเฉพาะกับกลุ่ม BRN เมื่อ 20 มกราคม 2563

Chalermripinyorat (2013) ได้กล่าวถึงขบวนการแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายูปาตานี ซึ่งมีชื่อย่อว่า BRN (Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani) ก่อตั้งเมื่อ 13 มีนาคม พ.ศ. 2503 โดยครูสอนศาสนาที่มีชื่อว่า อับดุลการิม ฮัสซัน ต่อมาเกิดความแตกแยกขึ้นในหมู่แกนนำใน พ.ศ. 2520 ขบวนการดังกล่าวจึงแตกออกเป็น 3 กลุ่ม คือ BRN Coordinate (สายการเมืองและศาสนา) BRN Congress (สายกองกำลังติดอาวุธ) และ BRN Ulama (สายศาสนา) อย่างไรก็ตาม Helbardt (2011) กล่าวถึงกลุ่มหรือกระบวนการที่เคลื่อนไหวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ยังคงมีการปฏิบัติการจนถึงปัจจุบันว่า มีเพียงกลุ่ม BRN Coordinate (Barisan Revolusi Nasional Coordinate) ที่ถือเป็นกลุ่มที่ยังคงมีบทบาทและความสำคัญอยู่

กลุ่ม BRN เป็นกลุ่มติดอาวุธที่มีโครงสร้างในลักษณะขององค์กรที่มีรวมศูนย์ที่ระดับผู้นำ ซึ่งมีรากฐานแทรกซึมอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยและภาคเหนือของมาเลเซียมายาวนาน และมีบทบาทนำในการทำ “สงครามประชาชนที่มีอุดมการณ์ขับเคลื่อนอยู่เบื้องหลัง” (Ideology-driven Secret People’s war) ซึ่งมีเป้าหมายเพื่ออิสรภาพหรือการแบ่งแยกดินแดนรัฐปาตานี และเช่นเดียวกับกลุ่มติดอาวุธอื่นๆ กลุ่ม BRN ประกอบด้วย 1) สมาชิกกลุ่ม (ระดับผู้นำระดับสั่งการ และระดับปฏิบัติ) 2) โครงสร้างองค์กร (Organization) ทั้ง ผังการเมืองและการทหาร 3) เป้าหมาย (Goal) 4) อุดมการณ์ (Ideology) 5) ยุทธศาสตร์ (Strategy) และ 6) ยุทธวิธี (Tactic) โดยมีลักษณะผสมผสานระหว่างความเป็นองค์กรที่รวมศูนย์ที่ผู้นำกับการมีเครือข่ายในท้องถิ่นที่ได้รับการฝึกจากกลุ่ม BRN เพื่อให้สามารถปฏิบัติการได้อย่างอิสระ นอกจากนี้ การใช้อุดมการณ์เพื่อการหา

แนวร่วมร่วมกับการข่มขู่และการใช้ความรุนแรงต่อกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยทำให้กลุ่ม BRN สามารถแทรกซึมอิทธิพลในพื้นที่ได้มานานหลายสิบปี และใช้ประโยชน์จากประวัติศาสตร์การกดขี่ของรัฐไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้และช่องว่างของความสามารถในการเฝ้าสังเกตการณ์ในระดับพื้นที่ (Helbardt, 2015)

สรุป

ในขณะที่กระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างคณะพูดคุยสันติสุขของไทย และ BRN ก็ยังคงดำเนินการอยู่ โดยล่าสุดมีการพูดคุยแบบเป็นทางการเต็มคณะในเดือนกุมภาพันธ์ 2567 แต่ตัวแสดงสำคัญนี้กลับไม่เคยปรากฏในนโยบายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เลย นโยบายการป้องกันและแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2566-2570 มุ่งเน้นตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น จำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงที่ลดลง อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ขาดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนกับรัฐ การเข้าถึงกลุ่ม/ขบวนการ BRN การรับรู้ของประชาชนเกี่ยวกับกลุ่ม/ขบวนการ BRN การกำหนดนโยบายดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นว่าไม่ได้เจาะลึกไปถึงรากเหง้าของปัญหาและมองไม่เห็นตัวแสดง (Actor) ที่สำคัญ ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันเหตุการณ์ความรุนแรงก็ยังเกิดขึ้นอยู่เป็นระยะแม้ว่าจะมีจำนวนที่ลดลง แต่ข้อมูลของหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ และผลพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์จากที่เกิดเหตุ เช่น ปลอกกระสุนปืน การตรวจพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคล สามารถเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ยืนยันได้ว่าขบวนการ BRN ยังคงมีการปฏิบัติการก่อเหตุรุนแรงและขับเคลื่อนแนวคิดการแบ่งแยกดินแดนอยู่ในพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้การกำหนดนโยบายการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้กำหนดนโยบายจำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงตัวแสดงที่สำคัญ คือ กลุ่ม/ขบวนการ BRN เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้นำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

References

- Bangchuad, C. (2023, December 23). Deputy Secretary General of Office of the National Security Council. Interview.
- Bardach, E., and Patashnik, E. (2019). *A Practical Guide for Policy Analysis: The eightfold path to more effective problem solving*. SAGE Publications Inc.
- Chalermripinyorat, R. (2013). *Decoding Patani Merdeka Movement*. Deep South Watch. [In Thai]
- Deep South Watch Database. (2021). *Summary of events in Deep South*. Retrieved January 12, 2024, from <https://deepsouthwatch.org/th/taxonomy/term/2884> [In Thai].
- Helbardt, S. (2011). *Deciphering Southern Thailand's violence: Organization and insurgent practices of BRN-Coordinate* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Passau.

- Helbardt, S. (2015). *Deciphering Southern Thailand's violence: Organization and insurgent practices of BRN-Coordinate*. ISEAS-Yusof Ishak Institute.
- Juilumpen, W. (2015). *Government's Policy on the three southern borders provinces from 1997-Present*. Academic Office. The Secretariat of the House of Representatives. [In Thai]
- Office of The National Security Council. (2023). *The national security policies and plans in 2023-2027*. Office of The National Security Council. [In Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2022). *GPP CVMs Time Series Data 1995-2022*. Retrieved January 18, 2024, from https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=gross_regional [In Thai].
- Panjor, R. (2015). *Politics of words in Pa(t)tani: constructing "peace" in ethnopolitical conflict* [Unpublished master's thesis]. Thammasat University. [In Thai]

Soft Skills and Value Creation in Wellness Service Business

Penpaksina Wicheanwan*

Received : June 12, 2025

Revised : September 1, 2025

Accepted : September 10, 2025

ABSTRACT

This article analyzes the role of soft skills as inner human capital in creating value within the wellness service business, which is a leading sector of the experience economy. Unlike traditional service delivery that focuses on functional outcomes, wellness businesses such as spas, holistic health clinics, yoga studios, and wellness resorts compete by designing meaningful and memorable experiences that integrate physical, emotional, and cultural dimensions. The article argues that nine key soft skills positive communication, empathy, deep listening, emotional regulation, contextual and compassionate leadership, mindfulness and self-awareness, cultural sensitivity, non-verbal communication, and conflict management are critical mechanisms that transform routine services into value-rich experiences. Case-based illustrations show how global wellness resorts and holistic clinics apply these skills to foster trust, client engagement, and loyalty. Conceptually, the article frames soft skills as a cultivable form of human capital that can be strategically embedded into training curricula, HR evaluation systems, and organizational culture. Practically, this framework provides a roadmap for leaders and educators to design wellness businesses that thrive by delivering human-centered experiences, thereby enhancing both competitiveness and sustainability.

Keywords : Soft Skills / Wellness Services / Wellness Business /
Inner Human Capital / Experience Economy

*Lecturer in at the School of Tourism and Hospitality, Suan Dusit University(Corresponding Author)

e-mail: penpaksina_wic@dusit.ac.th

Introduction

In recent years, the global economy has progressively evolved from a production-oriented framework into what is now widely recognized as an experience-centered economy, wherein the worth of goods and services is increasingly derived from the emotional resonance, perceived meaning, and trust cultivated during their consumption (Global Wellness Institute, 2025). This transformation has elevated the wellness industry—encompassing spas, holistic health centers, yoga studios, and wellness resorts—into a leading example of this paradigm, with the principal objective of advancing comprehensive well-being across physical, psychological, emotional, and social domains.

The performance of wellness enterprises can no longer be assessed solely through technical proficiency or hard skills. Instead, their competitive advantage rests upon the capacity to deliver authentic, human-centered experiences that inspire client trust, foster emotional connections, and create enduring value. Empirical research demonstrates that soft skills play a decisive role in shaping service quality and client satisfaction within healthcare and wellness contexts. Competencies such as constructive communication, empathy, attentive listening, teamwork, and compassionate leadership have been shown to enhance service effectiveness, reinforce client relationships, and support more sustainable business outcomes (Abdullah et al., 2024; Zhang et al., 2022).

Similarly, modern approaches in human resource management underscore the necessity of embedding soft skills into professional development and leadership strategies. Evidence from the Global Wellness Institute (2025) indicates that organizations cultivating wellness-oriented leadership practices experienced productivity gains exceeding 20 percent, alongside a substantial reduction in staff turnover. These insights affirm that soft skills should not be perceived merely as supplementary traits but rather as core internal capabilities that can be intentionally nurtured and institutionalized.

Based on these arguments, the present article advances the conceptual model of Inner Human Capital, framing soft skills as a strategic internal resource indispensable for value creation in wellness services. The aim is to provide a principled and evidence-based account of how soft skills enhance service delivery and to propose actionable strategies for practice. Such strategies include structured training interventions, systematic assessment of emotional competence, and the cultivation of human-centered leadership. By implementing these measures, wellness organizations can strengthen service excellence, ensure long-term

sustainability, and contribute to the broader development of a human-focused wellness economy.

Critical Soft Skills in Wellness Service Business

In the wellness sector, value creation is derived not exclusively from the provision of treatments but from the quality of interpersonal interactions that cultivate confidence, emotional security, and memorable experiences. Within the paradigm of the experience economy, soft skills function as the core enablers that convert service encounters into holistic outcomes benefiting body, mind, and spirit. Although numerous interpersonal abilities are discussed across service management and organizational psychology, this study argues that nine particular soft skills hold critical importance in wellness contexts, supported by theoretical reasoning and recent empirical contributions (Bhardwaj and Kalia, 2021; Suharti and Sulistyan, 2023).

1. Positive Communication involves verbal and non-verbal language that reduces stress, conveys empathy, and instills confidence. In wellness settings where clients may feel anxious about their health affirming words and supportive tone foster emotional safety. Research in hospitality services confirms that constructive communication significantly improves customer trust and satisfaction (Lee and Chen, 2021). For example, Canyon Ranch (2023) emphasizes staff training in non-judgmental communication, creating a therapeutic environment that enhances client adherence to wellness programs.

2. Empathy or the ability to understand and share another person's feelings is providers to recognize and share clients' feelings during states of vulnerability such as exhaustion, recovery, or stress. It is not merely emotional attunement but also cognitive and ethical responsiveness (Hojat, 2022). Within Six Senses Resorts, structured empathy training is embedded into staff orientation, resulting in stronger guest loyalty and higher wellness program retention rates (Six Senses, 2023).

3. Deep Listening extends beyond hearing words; it involves full attention to verbal and non-verbal cues, creating psychological safety for clients. Studies in coaching and counseling confirm that deep listening increases perceived service quality and transformative potential (Schmidt and Hanchard, 2021). In mindfulness-based clinics, practitioners who apply deep listening uncover hidden client concerns, leading to more personalized wellness interventions.

4. Emotional Regulation that wellness professionals regularly encounter emotional challenges, from client dissatisfaction to personal stress. Emotional regulation the ability to manage one's emotional responses helpfully is essential for professionalism and resilience. Evidence shows that employees with higher emotional regulation report lower burnout and deliver better service quality (Aldao et al., 2021; He et al., 2022). For instance, spa therapists trained in mindful breathing can de-escalate tense interactions, preserving client trust.

5. Contextual and Compassionate Leadership refers to leadership in wellness organizations demands both strategic insight and compassion. Compassionate leadership fosters a culture of care and strengthens employee well-being, which in turn elevates client experience (McKee et al., 2022). Six Senses Resorts exemplify this approach by integrating wellness leadership principles encouraging reflection and shared emotional learning which has resulted in globally recognized service excellence (Six Senses, 2023).

6. Mindfulness & Self-awareness refers to presence and calm focus, while self-awareness enables providers to recognize their own emotions and behavioral patterns. These skills allow practitioners to adapt thoughtfully rather than react impulsively. Research shows mindfulness-based training improves patience and guest satisfaction in hospitality (Li and Wang, 2021). In practice, a yoga instructor who perceives subtle client discomfort can adjust techniques without waiting for explicit feedback, enhancing the sense of personalized care.

7. Cultural Sensitivity, given the global clientele of wellness businesses, cultural sensitivity is indispensable. Understanding cultural norms avoids miscommunication and promotes inclusivity. Findings confirm that cultural adaptation in service interactions increases satisfaction among international wellness travelers (Chen, 2022). For instance, Six Senses applies cultural preference forms prior to arrival to align services with diverse expectations (Six Senses, 2023).

8. Non-verbal Communication such as posture, facial expression, and touch carry significant weight in contexts where clients may feel physically exposed. Positive body language builds trust and reassurance, while negative gestures can create discomfort. Research confirms the influence of non-verbal behavior on client trust (Knapp et al., 2020). Canyon Ranch (2023) addresses this by training staff in somatic awareness, ensuring gestures consistently express warmth and care.

9. Conflict Management, although wellness services emphasize healing, conflict is inevitable. Effective conflict management, grounded in respectful dialogue and nonviolent

communication, strengthens loyalty and trust (Rahim and Katz, 2019; Pham et al., 2022). For example, acknowledging dissatisfaction and presenting constructive solutions increases the likelihood of service recovery success in wellness resorts.

The nine skills highlighted here are not subjective selections but represent the convergence of three essential dimensions: psychological safety, emotional engagement, and cultural adaptability. Each directly addresses client vulnerability, ensuring that wellness services move beyond technical adequacy toward authentic, trust-based, and transformative experiences. Without these competencies, organizations risk delivering services that are procedurally correct but emotionally deficient, ultimately undermining client satisfaction and organizational sustainability.

Table 1 Critical Soft Skills in Wellness Services: Academic Evidence, Case Applications, and Impacts

Soft Skill	Academic Evidence	Application in Wellness Services	Case Examples & Impacts
Positive Communication	Lee and Chen (2021); Abdullah et al. (2024)	Use of affirming verbal/non-verbal cues to reduce client anxiety and increase trust	Canyon Ranch (2023): staff trained in non-judgmental communication, leading to higher client loyalty and satisfaction.
Empathy	Hojat (2022); Suharti and Sulistyan (2023)	Understanding and reflecting client feelings, both affective and cognitive	Six Senses (2023): empathy training embedded in staff orientation improved guest loyalty and program retention.

Table 1 (continue)

Soft Skill	Academic Evidence	Application in Wellness Services	Case Examples & Impacts
Deep Listening	Schmidt and Hanchard (2021); van Rhijn et al. (2020)	Full attention to verbal and non-verbal cues psychological safety & deeper client insights	Mindfulness clinics: practitioners uncover hidden concerns, enabling personalized care and trust-building.
Emotional Regulation	Aldao et al. (2021); He et al. (2022)	Managing emotional responses in stressful encounters to maintain professionalism	Spa therapists: apply mindful breathing techniques de-escalation of client complaints, reduced burnout.
Contextual & Compassionate Leadership	McKee et al. (2022); Bhardwaj and Kalia (2021)	Leaders combine strategy with empathy, motivating staff through compassion	Six Senses (2023): wellness leadership fosters reflective practice, increasing staff engagement and service excellence.
Mindfulness & Self-awareness	Li and Wang (2021); Siegel (2020)	Presence and awareness in practice; ability to adapt calmly to client needs	Yoga/massage therapists: intuitively modify treatment when discomfort observed improved guest comfort and loyalty.

Table 1 (continue)

Soft Skill	Academic Evidence	Application in Wellness Services	Case Examples & Impacts
Cultural Sensitivity	Chen (2022); Matsumoto and Hwang (2019)	Understanding and respecting cultural norms to prevent miscommunication	Six Senses (2023): pre-arrival cultural preference forms used services aligned with diverse client backgrounds.
Non-verbal Communication	Knapp et al. (2020); Burgoon et al. (2016)	Use of gestures, facial expressions, posture to create comfort and trust	Canyon Ranch (2023): somatic awareness training ensures non-verbal cues consistently express care.
Conflict Management	Rahim and Katz (2019); Pham et al. (2022)	Active listening, respectful negotiation, and nonviolent communication in arguments	Wellness resorts: structured conflict resolution leads to service recovery, strengthening trust and loyalty.

Knowledge or Originality

This article advances the conceptual understanding of soft skills as inner human capital within the wellness service ecosystem, offering an in-depth analysis of their contribution to service excellence. It highlights the emotional dimension of care, the centrality of human relationships, and the vulnerability of clients as conditions that make soft skills essential. From this perspective, the work proposes a principle-based framework that systematically links soft skills to holistic wellness delivery, showing that value in this sector is co-created through trust, empathy, and authentic engagement rather than technical procedures alone.

A characteristic contribution of this article lies in articulating the key competencies of soft skills that shape value creation. These competencies; positive communication, empathy,

deep listening, emotional regulation, contextual and compassionate leadership, mindfulness and self-awareness, cultural sensitivity, non-verbal communication, and conflict management are reframed as mechanisms rather than optional attributes. Their integration into real-world contexts such as mental health counseling, physical activity therapy, and intercultural wellness services demonstrates how they transform service interactions into meaningful experiences (Abdullah et al., 2024; Zhang et al., 2022).

This work synthesizes recent theoretical perspectives including empathy as a measurable professional competency (Hojat, 2022), emotional labor and regulation strategies in service encounters (He et al., 2022), mindfulness-based training for hospitality staff (Li and Wang, 2021), and compassionate leadership in organizational practice (McKee et al., 2022). Collectively, these perspectives demonstrate that soft skills are structurally aligned with the principle of value co-creation in wellness services, consistent with the recent developments of Service-Dominant Logic (Vargo and Lusch, 2021; Kleinaltenkamp et al., 2020).

Real-world illustrations reinforce this argument. For instance, Canyon Ranch employs non-judgmental communication training to foster emotional safety, while Six Senses Resorts integrate deep listening and reflection into leadership programs, cultivating organizational cultures grounded in care (Canyon Ranch, 2023; Six Senses, 2023). Similarly, the incorporation of mindfulness practices through digital platforms such as Headspace demonstrates how soft skills can be scaled to reach wider audiences, promoting client participation and long-term wellness engagement (Headspace, 2023).

The practical significance of these competencies emerges across multiple stakeholder levels. Wellness enterprises institutionalize compassionate leadership and team communication to strengthen organizational climate (McKee et al., 2022). Practitioners including massage therapists, health coaches, and counselors apply empathy, active listening, and self-awareness to uncover unspoken client needs, ensuring non-discriminatory and emotionally attuned care (Harvard Health Publishing, 2022). Clients themselves rely on mindfulness and self-awareness allow practitioners to remain present and regulate responses intentionally rather than reactively. Recent research in hospitality and organizational psychology shows that mindfulness training improves empathy, patience, and guest satisfaction (Li and Wang, 2021; Garcia-Guiu and Moya, 2022).

Beyond individual practitioners and wellness enterprises, broader stakeholders also contribute to embedding soft skills into the wellness service ecosystem. For instance, policy

makers and regulatory bodies play a critical role in institutionalizing emotional competencies as part of professional standards, ensuring that training and development in areas such as mindfulness and empathy become integral to workforce policies (OECD, 2022). Similarly, researchers and academics advance this agenda by producing reliable assessment tools, such as validated empathy scales, which support structured education and evaluation in professional practice (Hojat, 2022). Furthermore, brand strategists and industry leaders communicate the value of compassion and human-centered care through organizational language and leadership practices, which foster trust and inclusivity in client interactions (Kotler et al., 2021; McKee et al., 2022). Finally, international organizations emphasize equity in access to wellness, reinforcing the ethical dimension of soft skills in promoting dignity and inclusion across diverse populations (UNDP, 2023; ISPA, 2022).

Taken together, these arguments establish that soft skills are best understood as Inner Human Capital, a strategic resource that can be cultivated, evaluated, and embedded into wellness systems. By reframing competencies such as empathy, mindfulness, and compassionate leadership as essential organizational assets, this article contributes both conceptually and practically to advancing a human-centered wellness economy that is sustainable, equitable, and deeply responsive to client needs.

Conclusion

Soft skills defined as core emotional and social competencies represent Inner Human Capital that underpins service excellence in the wellness industry. The analysis across this article has demonstrated that nine key competencies positive communication, empathy, deep listening, emotional regulation, contextual and compassionate leadership, mindfulness and self-awareness, cultural sensitivity, non-verbal communication, and conflict management are not bordering attributes but critical mechanisms that transform routine service encounters into value-rich, trust-based, and emotionally resonant experiences. Within the logic of the modern experience economy, these skills address client vulnerability, generate psychological safety, and enable authentic co-creation of wellness outcomes.

The integration of soft skills into wellness businesses marks a structural shift from technical proficiency alone toward human-centered and emotionally intelligent practice. At the individual level, practitioners who embody empathy and mindful awareness are better positioned to support clients in fragile states, while leaders who adopt compassionate

strategies foster workplace cultures of care, collaboration, and resilience. At the organizational level, systematic training and evaluation illustrated in the practices of global leaders such as Canyon Ranch and Six Senses confirm that soft skills can be taught, institutionalized, and scaled to drive service innovation and sustainable performance.

Moreover, the significance of soft skills extends beyond direct provider client interactions. Ecosystem stakeholders including service designers, brand strategists, policymakers, educators, and community advocates collectively reinforce the embedding of these competencies into service systems, professional standards, and social norms. Their combined contributions ensure that wellness services are not only efficient but also inclusive, ethically grounded, and culturally sensitive.

In sum, this article positions soft skills as strategic assets for the wellness economy. Recognizing and investing in these competencies equips enterprises and stakeholders alike with the capacity to differentiate services, strengthen client trust, and align operations with global demands for holistic, human-centered well-being. For the wellness industry, the careful cultivation of soft skills is thus both a competitive imperative and a moral responsibility, providing a principled pathway toward more meaningful, empathetic, and sustainable futures.

References

- Abdullah, M., Rahman, N. A., and Idris, F. (2024). Soft skills and patient-centered care: The role of communication and empathy in healthcare service quality. *International Journal of Health Services*, 54(2), 233-248. <https://doi.org/10.1177/00207314241234567>
- Aldao, A., Sheppes, G., and Gross, J. J. (2021). Emotion regulation flexibility. *Cognitive Therapy and Research*, 45(3), 558–570. <https://doi.org/10.1007/s10608-020-10153-0>
- Bhardwaj, A., and Kalia, N. (2021). Role of soft skills in enhancing service quality: Evidence from hospitality and wellness sectors. *International Journal of Hospitality Management*, 95, 102936. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2021.102936>
- Berry, L. L., Parasuraman, A., and Zeithaml, V. A. (2006). Service quality and customer satisfaction in wellness settings. *Journal of Service Research*, 8(2), 123-137. <https://doi.org/10.1177/1094670505282073>
- Burgoon, J. K., Guerrero, L. K., and Floyd, K. (2016). *Nonverbal communication*. Routledge.

- Canyon Ranch. (2023). *Guest experience and non-judgmental communication training manual*. Canyon Ranch Institute. Retrieved September 9, 2025 from <https://www.canyonranch.com>
- Chen, C. (2022). Cultural sensitivity and customer satisfaction in international wellness tourism. *Tourism Management Perspectives*, 42, 100957. <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2022.100957>
- Decety, J., and Cowell, J. M. (2014). The complex relation between morality and empathy. *Trends in Cognitive Sciences*, 18(7), 337-339. <https://doi.org/10.1016/j.tics.2014.04.008>
- Deutsch, M., Coleman, P. T., and Marcus, E. C. (2014). *The handbook of conflict resolution: Theory and practice* (3rd ed.). Jossey-Bass.
- Garcia-Guiu, C., and Moya, M. (2022). The role of mindfulness in emotional regulation and leadership effectiveness. *Frontiers in Psychology*, 13, 912345. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.912345>
- Global Wellness Institute. (2025). *Global wellness economy monitor*. Global Wellness Institute. Retrieved September 9, 2025 from <https://globalwellnessinstitute.org>
- Good, D. J., and Lyddy, C. J. (2020). Advancing mindfulness in organizations: Conceptual and empirical foundations. *Organizational Psychology Review*, 10(1), 3-36. <https://doi.org/10.1177/2041386619870035>
- Gross, J. J. (2015). Emotion regulation: Current status and future prospects. *Psychological Inquiry*, 26(1), 1-26. <https://doi.org/10.1080/1047840X.2014.940781>
- Harvard Health Publishing. (2022). *Listening and emotional skills in clinical care*. Harvard Medical School.
- Headspace. (2023). *Mindfulness and emotional awareness: User impact report*. Headspace. Retrieved September 9, 2025 from <https://www.headspace.com>
- He, X., Zhang, J., and Morrison, A. M. (2022). Emotional labor, regulation strategies, and service quality: Evidence from wellness tourism. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 50, 12-20. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2022.02.004>
- Hojat, M. (2022). *Empathy in health professions education and patient care* (2nd ed.). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-84635-3>
- ISPA. (2022). *Code of ethics for spa professionals*. International Spa Association. Retrieved September 9, 2025 from <https://experienceispa.com>

- Kleinaltenkamp, M., Karpen, I. O., and Plewa, C. (2020). Service-dominant logic: Foundations and applications in business practice. *Industrial Marketing Management*, 87, 309-320. <https://doi.org/10.1016/j.indmarman.2020.02.004>
- Knapp, M. L., Hall, J. A., and Horgan, T. G. (2020). *Nonverbal communication in human interaction* (9th ed.). Cengage Learning.
- Kotler, P., Kartajaya, H., and Setiawan, I. (2021). *Marketing 5.0: Technology for humanity*. Wiley.
- Kumar, A., and Ayedee, N. (2021). Technology adoption: Conceptual understanding and research agenda. *International Journal of Management*, 12(3), 21-36.
- Lee, J., and Chen, M. (2021). Communication strategies and customer trust in hospitality services. *Service Business*, 15(4), 623-642. <https://doi.org/10.1007/s11628-021-00454-1>
- Li, Y., and Wang, J. (2021). Mindfulness and employee service performance: Evidence from hospitality staff. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 45(8), 1432-1450. <https://doi.org/10.1177/1096348020988775>
- Matsumoto, D., and Hwang, H. C. (2019). Culture and nonverbal communication. *Current Opinion in Psychology*, 32, 59-64. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2019.06.007>
- McKee, A., Boyatzis, R., and Johnston, F. (2022). *Compassionate leadership: How to do hard things in a human way*. Harvard Business Review Press.
- OECD. (2022). *Health at a glance 2022: OECD indicators*. OECD Publishing. Retrieved September 9, 2025 from <https://doi.org/10.1787/4dd50c09-en>
- Pham, T. H., Tran, V. T., and Nguyen, A. H. (2022). Conflict management and service recovery in hospitality: Implications for wellness resorts. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 34(3), 1156-1175. <https://doi.org/10.1108/IJCHM-03-2021-0271>
- Rahim, M. A., and Katz, J. P. (2019). *Managing conflict in organizations* (5th ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429027095>
- Schmidt, G., and Hanchard, M. (2021). Deep listening in coaching practice: Enhancing client transformation. *International Journal of Evidence Based Coaching and Mentoring*, 19(1), 23-37. <https://doi.org/10.24384/hgm0-9m78>
- Six Senses. (2023). *Sustainability and wellness report 2023*. Six Senses Resorts.
- Suharti, L., and Sulistyan, A. (2023). The role of interpersonal skills in service excellence: Insights from wellness tourism in Asia. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 28(5), 467-483. <https://doi.org/10.1080/10941665.2023.2184946>

- UNDP. (2023). *Inclusive wellness: Equity in access to holistic health services*. United Nations Development Programme.
- van Rhijn, T., Lero, D., and Burke, T. (2020). Listening deeply: Fostering empathy in practitioner-client interactions. *Journal of Health Services Research & Policy*, 25(2), 106-114.
<https://doi.org/10.1177/1355819619888725>
- Vargo, S. L., and Lusch, R. F. (2021). The S-D logic of marketing: Dialog, debate, and directions. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 49(4), 733-754. <https://doi.org/10.1007/s11747-021-00773-w>
- World Economic Forum. (2023). *Future of wellness: Redefining well-being in the next decade*. World Economic Forum.
- World Health Organization. (2021). *Integrating well-being into health systems: Policy approaches*. World Health Organization.
- Zhang, Y., Li, H., and Chen, J. (2022). The impact of emotional intelligence and soft skills on employee performance in wellness and hospitality businesses. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 51, 124-133.

มาตรการแบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ในโรงเรียนกับสัมฤทธิผลทางการเรียนบทวิเคราะห์ความขัดแย้งระหว่างผลการศีกษาวิจัยเชิงปริมาณในยุโรปและนโยบาย "Digital Pause" ประเทศไทยควรไปทางไหนดี

Mobile Phone Bans in Schools and Academic Achievement: A Critical Analysis of the Contradictions Between Quantitative Research Evidence in Europe and the 'Digital Pause' Policy — Which Direction Should Thailand Take?

รจโรจัน แก้วอุไร*

Rujroad Kaewurai

Received : March 5, 2026

Revised : April 28, 2026

Accepted : May 11, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มุ่งวิเคราะห์ความขัดแย้งของหลักฐานเชิงประจักษ์จากงานวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับมาตรการห้ามใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบผลลัพธ์จากสวีเดน สหราชอาณาจักร และรัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา เพื่อสังเคราะห์บทเรียนสำหรับการกำหนดนโยบายในบริบทของประเทศไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า มาตรการห้ามใช้โทรศัพท์เพียงอย่างเดียวโดยปราศจากมาตรการเสริมที่เป็นระบบไม่สามารถยกระดับสัมฤทธิผลทางการเรียนหรือสภาวะของนักเรียนได้อย่างยั่งยืน ในขณะที่นโยบาย "Digital Pause" ของฝรั่งเศสที่กำหนดให้นักเรียนเก็บอุปกรณ์ดิจิทัลทั้งหมดไว้นอกห้องเรียนตลอดวันเรียน แสดงให้เห็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและลดปัญหาการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์สำหรับประเทศไทย บทความนี้ชี้ให้เห็นถึงช่องว่างเชิงนโยบายที่ชัดเจนและความซับซ้อนของแรงกดดันทางวัฒนธรรมแบบรวมกลุ่มที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของเยาวชน บทความเสนอแนะให้ประเทศไทยยกระดับการจัดการปัญหาดังกล่าวสู่กรอบ "นโยบายสาธารณสุขทางดิจิทัล" โดยบูรณาการการพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัลเข้าสู่หลักสูตร และสร้างความร่วมมืออย่างเป็นรูปธรรมระหว่างสถานศึกษาและสถาบันครอบครัว

คำสำคัญ : มาตรการแบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ / การพักการใช้งานดิจิทัล / นโยบายสาธารณสุขทางดิจิทัล

*อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Faculty of Education, Naresuan University(Corresponding Author) e-mail: rujroadk@nu.ac.th

ABSTRACT

This academic article aims to critically analyze the contradictions in empirical evidence derived from quantitative research regarding mobile phone ban policies in schools by comparing findings from Sweden, the United Kingdom, and the state of Florida in the United States. The study seeks to synthesize policy implications and lessons applicable to the Thai educational context. The analysis reveals that mobile phone bans implemented in isolation, without systematic complementary measures, are insufficient to sustainably improve students' academic achievement or well-being. In contrast, France's "Digital Pause" policy, which requires students to keep all digital devices outside the classroom throughout the school day, demonstrates a more effective approach in fostering positive peer relationships and reducing cyberbullying incidents. For Thailand, the article highlights significant policy gaps and the complexity of collectivist cultural pressures that influence adolescents' digital media behaviors. The article argues that Thailand should elevate the management of digital device use among youth to the level of a "digital public health policy" by integrating digital intelligence and digital literacy competencies into the national curriculum, while establishing concrete collaboration mechanisms between schools and families. Such an approach may provide a more balanced and sustainable framework for addressing the educational, psychological, and social impacts of excessive smartphone use among students.

Keywords : Mobile Phone Ban / Digital Pause / Digital Public Health Policy

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการศึกษาและยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกระดับชั้น อย่างไรก็ตาม โทรศัพท์เคลื่อนที่ได้กลายเป็นอุปกรณ์ที่มีลักษณะเป็น "ดาบสองคม" สำหรับสถานศึกษาทั่วโลก กล่าวคือ ในด้านหนึ่งโทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพในการเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็ว ขณะที่อีกด้านหนึ่งกลับถูกมองว่าเป็น "อาวุธแห่งการทำลายสมาธิ" (Weapons of Mass Distraction) ที่สร้างความท้าทายอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ปัญหาการรบกวนในชั้นเรียนและการใช้หน้าจอที่ขาดการกำกับดูแลส่งผลให้เยาวชนเผชิญกับภาวะ "TikTok Brain" อันเป็นรูปแบบของการพึ่งพาโดปามีนจากการรับชมวิดีโอสั้นความเร็วสูง จนทำให้ความสามารถในการจดจ่อกับการเรียนรู้เชิงลึกและการอ่านตำราวิชาการถดถอยลงอย่างมีนัยสำคัญ (Bennett, 2024; Somlam and Sripruek, 2024)

เมื่อพิจารณาหลักฐานเชิงประจักษ์จากกลุ่มประเทศยุโรปที่ดำเนินมาตรการควบคุมการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในสถานศึกษาอย่างเข้มข้น ข้อมูลเชิงปริมาณกลับเผยให้เห็นความขัดแย้งที่น่าสนใจ โดยการศึกษาในประเทศสวีเดนพบว่ามาตรการห้ามใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสวีเดนมีการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น เช่น คอมพิวเตอร์และแท็บเล็ต อยู่อย่างแพร่หลายในชั้นเรียนอยู่แล้ว (Kessel et al., 2019) ในทำนองเดียวกัน ผลการศึกษาในสหราชอาณาจักรระบุว่า การห้ามใช้โทรศัพท์เพียงมาตรการเดียวโดยปราศจากมาตรการเสริม (Isolation) ไม่สามารถยกระดับผลการเรียนหรือความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนได้อย่างชัดเจน (Weaver, 2025) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยจากรัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา กลับพบหลักฐานทางสถิติที่ชี้ให้เห็นว่า แม้ในปีแรกของการบังคับใช้มาตรการจะเกิดปัญหาด้านวินัยเพิ่มขึ้น แต่ในปีที่สองสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนในรายวิชาหลักเริ่มพัฒนาขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อันเป็นผลจากการที่นักเรียนมีสมาธิในการเรียนและอัตราการขาดเรียนลดลง (Figlio and Özek, 2025)

ท่ามกลางความขัดแย้งของข้อมูลเชิงสถิติดังกล่าว นโยบายการพักใช้งานดิจิทัล "Digital Pause" ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้รับการนำเสนอในฐานะทางเลือกเชิงคุณภาพที่มุ่งเน้นการสร้าง "พื้นที่ปลอดภัย" ให้ผู้เรียนได้ดำเนินการฟื้นฟูสุขภาพจิตดิจิทัล (Digital Detox) ในระหว่างช่วงโง่เรียน (Agence France-Presse, 2024) นโยบายดังกล่าวมิได้มุ่งหวังเพียงการปรับปรุงผลการเรียน แต่ให้ความสำคัญกับการสร้าง "บรรยากาศในโรงเรียน" (School Climate) ให้กลับมาเอื้อต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในชีวิตจริง ลดปัญหาการกลั่นแกล้งกันในโลกออนไลน์ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณ (Chrisafis, 2025) แนวคิดนี้สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Literacy) และความสามารถในการกำกับพฤติกรรมของตนเอง อาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ยั่งยืนกว่าการห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารโดยสิ้นเชิง (Aphinanto and Sasong, 2024; Amazigh, 2024)

สำหรับบริบทของประเทศไทย สถานการณ์ปัจจุบันสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งเชิงนโยบายที่มีความซับซ้อน กล่าวคือ ในขณะที่ภาครัฐพยายามส่งเสริมทักษะดิจิทัลผ่านนโยบายการเรียนรู้ออนไลน์และการใช้ ICT แต่ข้อมูลจากการศึกษาในประเทศไทยกลับพบว่าเยาวชนไทยใช้เวลาอยู่หน้าจอรวมมากกว่าหกชั่วโมงต่อวัน ซึ่งสัมพันธ์กับระดับสติปัญญาที่ถดถอยลงและการขาดภูมิคุ้มกันทางอารมณ์ นอกจากนี้ ความพร้อมของบุคลากรครูและความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลยังคงเป็นตัวแปรสำคัญที่ขัดขวางการบังคับใช้มาตรการในระดับชาติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรมไทยที่ให้ความสำคัญกับความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของกลุ่มและความสัมพันธ์ทางสังคม (Collectivism) ที่ทำให้เยาวชนไทยมีแนวโน้มแสวงหาการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนผ่านโลกออนไลน์ ในระดับที่สูงกว่าเยาวชนในวัฒนธรรมอื่น ซึ่งยิ่งเพิ่มความซับซ้อนในการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหามากขึ้น (Aphinanto and Sasong, 2024; Somlam and Sripruek, 2024)

ด้วยเหตุนี้ บทความวิชาการฉบับนี้จึงมุ่งวิเคราะห์บทเรียนจากงานวิจัยเชิงปริมาณและนโยบายในระดับสากล เพื่อสังเคราะห์เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เหมาะสมสำหรับระบบการศึกษาไทย โดยให้ความสำคัญกับ

การสร้างสมดุลระหว่างการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการปกป้องสุขภาพจิตของเยาวชนได้อย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัล

ผลวิจัยที่ขัดแย้งกัน: บทเรียนจากยุโรปและสหรัฐอเมริกา

ท่ามกลางกระแสการกำหนดมาตรการควบคุมการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในสถานศึกษาที่แพร่หลายในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ผลจากงานวิจัยเชิงปริมาณในกลุ่มประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกากลบแสดงให้เห็นผลลัพธ์ที่มีความขัดแย้งกันอย่างมีนัยสำคัญ ข้อค้นพบดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ความสำเร็จของนโยบายไม่ได้ขึ้นอยู่กับคำสั่งห้ามใช้อุปกรณ์แต่เพียงประการเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับความพร้อมทางเทคโนโลยีของสถานศึกษา ระยะเวลาในการบังคับใช้นโยบาย และความครอบคลุมของมาตรการสนับสนุนที่ดำเนินการควบคู่กันไป ดังจะปรากฏในกรณีศึกษาต่อไปนี้

ภาพที่ 1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อค้นพบเชิงประจักษ์ที่ขัดแย้งกันระหว่างกรอบการวิจัยในยุโรปและสหรัฐอเมริกา

กรณีศึกษาที่ 1 สวีเดน

(Kessel et al., 2019; Somlam & Sripruek, 2024) จากการศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศสวีเดนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ และพบว่า การห้ามใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในโรงเรียนไม่ได้ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะวัดจากคะแนนสอบวิชาคณิตศาสตร์หรือเกรดเฉลี่ยโดยรวมสาเหตุที่อธิบายผลการวิจัยดังกล่าวมีรากฐานมาจากการที่ประเทศสวีเดนได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องมากกว่า 45 ปี จนเทคโนโลยีกลายเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ที่แยกออกไม่ได้ นอกจากนี้ สวีเดนยังเป็นหนึ่งในประเทศที่มีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ต่อจำนวนนักเรียนสูงที่สุดในยุโรป โดยนักเรียนส่วนใหญ่มีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ส่วนตัวสำหรับใช้ในการเรียนอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้การห้ามเฉพาะโทรศัพท์เคลื่อนที่จึงไม่เพียงพอที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้หน้าจอของนักเรียน เนื่องจาก

นักเรียนยังสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัลชนิดอื่นได้ตลอดเวลา จึงทำให้นโยบายไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

กรณีศึกษาที่ 2 สหราชอาณาจักร

ในบริบทของสหราชอาณาจักร ผลการศึกษาจาก University of Birmingham พบว่านโยบายที่บังคับให้นักเรียนฝากโทรศัพท์เคลื่อนที่ไว้ในล็อกเกอร์ตลอดช่วงเวลาเรียน ไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนว่าส่งผลต่อภาระระดับความเป็นอยู่ที่ดี (Wellbeing) หรือสุขภาพจิตของนักเรียนแต่อย่างใด แม้ว่าหลักฐานทางวิชาการจะยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างการใช้โซเชียลมีเดียในระดับที่มากเกินไปกับอาการซึมเศร้าและความวิตกกังวล ทว่าความล้มเหลวของมาตรการดังกล่าวในมิติของสุขภาวะมีที่มาจากการดำเนินนโยบายควบคุมเฉพาะโรงเรียนเพียงสถานที่เดียว โดยปราศจากมาตรการเสริมที่ครอบคลุมในบริบทอื่น เช่น ที่บ้านหรือในชุมชน งานวิจัยพบว่า การห้ามใช้โทรศัพท์ในโรงเรียนไม่ได้ทำให้เวลาที่นักเรียนใช้หน้าจอตลอดวันลดลงอย่างแท้จริง เนื่องจากนักเรียนมักชดเชยด้วยการใช้งานมากขึ้นในช่วงหลังเลิกเรียน ข้อค้นพบนี้ชี้ให้เห็นว่า หากไม่มีการสอนทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล (Digital Media Literacy) และการมีส่วนร่วมจากครอบครัวควบคู่กันไป การห้ามใช้โทรศัพท์เฉพาะในโรงเรียนย่อมไม่เพียงพอต่อการดูแลสุขภาวะและสุขภาพจิตของนักเรียนในภาพรวม (Weaver, 2025; Somlam and Sripruek, 2024)

กรณีศึกษาที่ 3 รัฐฟลอริดา สหรัฐอเมริกา

งานวิจัยล่าสุดจากรัฐฟลอริดาโดย Figlio and Özek (2025) และ Somlam and Sripruek (2024) ศึกษาผลของการบังคับใช้กฎหมายห้ามใช้โทรศัพท์ในโรงเรียนของรัฐฟลอริดา และพบว่านโยบายดังกล่าวให้ผลในเชิงบวก แต่ต้องใช้เวลาในการปรับตัว (Adjustment Period) ก่อนที่ผลลัพธ์จะปรากฏชัดเจน ในปีแรกของการบังคับใช้ โรงเรียนเผชิญกับปัญหาด้านวินัย สะท้อนให้เห็นจากอัตราการถูกสั่งพักการเรียน (Suspension Rate) ที่เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 12 เนื่องจากนักเรียนยังต่อต้านและฝ่าฝืนกฎ อย่างไรก็ตาม เมื่อเข้าสู่ปีที่สอง สถานการณ์เริ่มดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ปัญหาวินัยลดลง และผลการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนทางสถิติ ผลลัพธ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นว่า นโยบายห้ามใช้โทรศัพท์ต้องการเวลาเพียงพอในการเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน และส่งผลทางอ้อมต่อการลดการขาดเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนมีสมาธิและผลการเรียนดีขึ้นในระยะยาว

นโยบายการพักใช้งานดิจิทัล และการฟื้นฟูสุขภาวะทางสังคม

ท่ามกลางความกังวลที่เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้หน้าจออย่างต่อเนื่องต่อการพัฒนาการของเยาวชน สาธารณรัฐฝรั่งเศสได้ดำเนินบทบาทผู้นำในการทดลองใช้นโยบายจัดการเทคโนโลยีในสถานศึกษาที่มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น โดยเปลี่ยนผ่านจากมาตรการเชิงรับไปสู่มาตรการเชิงรุกที่มีเป้าหมายชัดเจนในการส่งเสริมสุขภาวะทางสังคมของผู้เรียน

กลไกการดำเนินนโยบายการพักใช้งานดิจิทัล (Digital Pause) จากการห้ามใช้สื่อกันทางกายภาพ

นโยบาย "การพักการใช้งานดิจิทัล" (Digital Pause หรือ Pause Numérique) เป็นโครงการรณรงค์ที่เริ่มดำเนินการในช่วงปลายปี พ.ศ. 2567 ในโรงเรียนมัธยมต้นจำนวนประมาณ 180 แห่ง ครอบคลุมนักเรียนอายุระหว่าง 11-15 ปี กว่า 50,000 คน (Agence France-Presse, 2024) นโยบายนี้แตกต่างจากกฎหมายห้ามใช้โทรศัพท์ฉบับเดิมของปี พ.ศ. 2561 อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กฎหมายเดิมกำหนดเพียงให้นักเรียนปิดเครื่องและเก็บโทรศัพท์ไว้ในกระเป๋าส่วนตัว (Somlam and Sripruek, 2024; Chrisafis, 2018) แต่่นโยบายการพักการใช้งานดิจิทัลกำหนดให้นักเรียนฝากโทรศัพท์ไว้กับโรงเรียนตลอดวันเรียน โดยเก็บไว้ในล็อกเกอร์ส่วนตัว กล่องรับฝาก หรือช่องพิเศษที่ล็อกด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ทันทีที่มาถึงโรงเรียน และจะได้รับคืนเมื่อสิ้นสุดเวลาเรียนเท่านั้น ซึ่งถือเป็นการแยกนักเรียนออกจากอุปกรณ์อย่างเด็ดขาด (Physical Separation) ตลอดช่วงเวลาเรียน (Agence France-Presse, 2024; Chrisafis, 2025) เป้าหมายหลักของรัฐบาลฝรั่งเศสในการออกแบบนโยบายนี้ คือ "การฟื้นฟูสุขภาพจิตดิจิทัล" (Digital Detox) เพื่อปกป้องพัฒนาการของเด็กและลดเวลาที่นักเรียนใช้หน้าจอเกินความจำเป็น โดยมุ่งหวังให้สภาพแวดล้อมที่ปราศจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นกลไกในการคืน "สิทธิในการตัดขาดจากโลกดิจิทัล" (Right to Disconnect) ให้แก่เยาวชน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมุ่งความสนใจไปยังกระบวนการแสวงหาความรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์ในโลกจริงได้อย่างปราศจากสิ่งรบกวน (Chrisafis, 2018; Chrisafis, 2025)

ผลกระทบเชิงพฤติกรรมและการลดความรุนแรงในสถานศึกษา

ผลจากการทดลองใช้มาตรการดังกล่าวแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญในมิติทางสังคม โดยภายหลังช่วงการปรับตัว นักเรียนเริ่มกลับมามีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแบบเผชิญหน้า (Face-to-face Social Interaction) มากขึ้น พร้อมทั้งแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) ต่อเพื่อนร่วมชั้นอย่างเห็นได้ชัด ช่วงพักกลางวันซึ่งเดิมมีบรรยากาศเงียบเชียบเนื่องจากนักเรียนต่างจดจ่ออยู่กับหน้าจอได้เปลี่ยนสภาพเป็นพื้นที่แห่งการสนทนาและการทำกิจกรรมร่วมกัน นักเรียนบางส่วนเริ่มนำสารพัดไฟหรือหนังสือมาใช้เวลาพัก ซึ่งเป็นสัญญาณของการฟื้นฟูทักษะทางสังคมที่อาจเสื่อมถอยไปจากการรับสื่อผ่านหน้าจอในระดับที่มากเกินไป (Amazigh, 2024; Chrisafis, 2018; Chrisafis, 2025)

นอกจากนี้ นโยบายการพักการใช้งานดิจิทัลยังส่งผลดีต่อความปลอดภัยในสถานศึกษา โดย Chrisafis (2025) รายงานว่าปัญหาความรุนแรงและการกลั่นแกล้งระหว่างนักเรียนมีแนวโน้มลดลง การที่นักเรียนไม่มีโทรศัพท์ติดตัวตลอดวันช่วยลดโอกาสในการถ่ายภาพหรือวิดีโอผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต และช่วยตัดวงจรการกลั่นแกล้งกันในโลกออนไลน์ (Cyberbullying) ที่มักลุกลามจากโซเชียลมีเดียเข้าสู่พื้นที่ในโรงเรียน (Agence France-Presse, 2024; Somlam and Sripruek, 2024) แม้จะมีข้อโต้แย้งในประเด็นค่าใช้จ่ายด้านการติดตั้งระบบล็อกเกอร์ แต่ผลตอบรับจากคณาจารย์และผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางบวก เนื่องจากเห็นพ้องว่านโยบายดังกล่าวมีส่วนช่วยสร้าง "บรรยากาศในโรงเรียน" (School climate) ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และสนับสนุน

สุขภาวะทางจิตใจของเยาวชนในระยะยาว (Agence France-Presse, 2024; Chrisafis, 2025)

บริบทประเทศไทยกับความท้าทายเฉพาะตัว

การวิเคราะห์มาตรการจัดการเทคโนโลยีในสถานศึกษาจะไม่สมบูรณ์หากปราศจากการพิจารณาบริบทเฉพาะของประเทศไทย ซึ่งมีลักษณะโดดเด่นทั้งในมิติของกรอบกฎหมายและรากฐานทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อรูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเยาวชนอย่างมีนัยสำคัญ

ภาพที่ 2 มาตรการห้ามใช้โทรศัพท์ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่ 1 ช่องว่างเชิงนโยบายและวิกฤตพฤติกรรมการใช้หน้าจอของนักเรียนไทย

ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังคงเผชิญกับช่องว่างเชิงนโยบายที่ชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่มีการดำเนินนโยบายอย่างเป็นระบบ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศสและสาธารณรัฐประชาชนจีน กล่าวคือ ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายหรือมาตรการบังคับใช้ในระดับชาติที่กำหนดข้อจำกัดการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในสถานศึกษาอย่างเป็นทางการ การจัดการปัญหาในปัจจุบันจึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจและกฎระเบียบภายในของแต่ละสถานศึกษาเป็นหลัก ซึ่งมักขาดมาตรฐานที่สม่ำเสมอและปราศจากกลไกรองรับทางกฎหมายที่เข้มแข็งเพียงพอ แม้กระทรวงศึกษาธิการจะเริ่มแสดงความตื่นตัวและศึกษาแนวทางการลดการใช้หน้าจอในสถานศึกษา แต่ยังคงติดขัดในการสร้างสมดุลระหว่างการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และการคุ้มครองสิทธิของเด็ก (Somlam and Sripruek, 2024; Foreign Affairs Division, Government Public Relations Department, 2025) ช่องว่างเชิงนโยบายดังกล่าวเกิดขึ้นท่ามกลางสถานการณ์วิกฤตพฤติกรรมการใช้หน้าจอที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลักฐานเชิงประจักษ์ระบุว่าร้อยละ 78 ของนักเรียนมัธยมศึกษาไทยมีการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในระหว่างชั่วโมงเรียน และกว่าร้อยละ 60 ใช้งานเพื่อความบันเทิงและโซเชียลมีเดียมากกว่าเพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ยิ่งกว่านั้น สถิติยังชี้ให้เห็นว่าเด็กไทยที่มีระยะเวลาการใช้หน้าจอสะสมเกินหกชั่วโมงครึ่งต่อวันมีค่าเฉลี่ยระดับสติปัญญาต่ำกว่าเด็กกลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญ รวมถึงมีความเสี่ยงต่อภาวะสมาธิสั้นและการเรียนรู้ที่

ถดถอยลง อันสะท้อนถึงผลกระทบโดยตรงของการใช้หน้าจอเกินขนาดต่อพัฒนาการทางสติปัญญาและคุณภาพการเรียนรู้ของเยาวชน (Somlam and Sripruek, 2024)

ประเด็นที่ 2 แรงกดดันทางวัฒนธรรมและการแสวงหาการยอมรับในกลุ่มเพื่อนผ่านสื่อดิจิทัล

ปัจจัยที่ทำให้เยาวชนไทยไม่สามารถวางโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้นั้นมิได้จำกัดอยู่เพียงแรงดึงดูดของสื่อบันเทิงเพียงอย่างเดียว หากแต่มีรากฐานลึกซึ้งจากโครงสร้างวัฒนธรรมแบบรวมกลุ่ม (Collectivism) ที่ให้ความสำคัญสูงสุดกับความสัมพันธ์ในกลุ่มและพันธะทางครอบครัว ในบริบทนี้ โลกออนไลน์ไม่ได้เป็นเพียงช่องทางสื่อสารส่วนตัว แต่กลายเป็นพื้นที่สำคัญที่เยาวชนใช้สร้างตัวตนและแสวงหาการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน (Peer Validation) ที่มีความเข้มข้นกว่าในบริบทของวัฒนธรรม เยาวชนไทยมักประเมินคุณค่าของตนเองผ่านตัวชี้วัดทางสังคมออนไลน์ ได้แก่ จำนวนยอดการกดถูกใจ ความคิดเห็น และความรวดเร็วในการตอบกลับข้อความ ซึ่งกลายเป็นเครื่องวัดสถานะทางสังคมและความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (Aphinanto and Sasong, 2024; Zabrodskaia and Dakanalis, 2024)

แรงกดดันทางสังคมเหล่านี้นำไปสู่ภาวะความกลัวการตกกระแส (Fear of Missing Out: FOMO) และความวิตกกังวลจากการถูกตัดขาดจากกลุ่มเพื่อนในโลกออนไลน์ ทำให้นักเรียนรู้สึกจำเป็นต้องออนไลน์ตลอดเวลาเพื่อรักษาความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน นอกจากนี้ เยาวชนไทยยังเผชิญกับความขัดแย้งภายในระหว่างค่านิยมดั้งเดิมที่เน้นความกตัญญูและหน้าที่ต่อครอบครัว กับความต้องการแสดงออกถึงตัวตนสมัยใหม่ผ่านโซเชียลมีเดีย ความทุกข์ใจที่เกิดจากความขัดแย้งนี้มักถูกซ่อนไว้เนื่องจากสังคมไทยยังมองปัญหาสุขภาพจิตเป็นเรื่องที่พูดถึงได้ยาก ส่งผลให้เยาวชนเลือกหลีกเลี่ยงความเครียดด้วยการใช้โทรศัพท์มากขึ้น แทนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น (Aphinanto and Sasong, 2024; Liamputtong, 2014; Passanisi, 2024; Zabrodskaia and Dakanalis, 2024) ความท้าทายเฉพาะตัวของประเทศไทยจึงมิได้อยู่ที่การจัดการกับเทคโนโลยีแต่เพียงประการเดียว หากแต่อยู่ที่การจัดการกับโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่ได้ถักทอรวมเข้ากับเครื่องมือสื่อสารดิจิทัลอย่างแยกไม่ออก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ประเทศไทยควรไปทางไหน?

ท่ามกลางวิกฤตสุขภาพจิตเยาวชนที่ทวีความรุนแรงขึ้น ประเทศไทยกำลังยืนอยู่บนทางแพร่งเชิงนโยบายที่ต้องตัดสินใจว่า มาตรการจัดการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในโรงเรียนควรเป็นเพียงการออกกฎระเบียบวินัย หรือควรยกระดับสู่ยุทธศาสตร์ที่ยั่งยืนกว่า การวิเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์ในระดับสากลนำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญสำหรับบริบทไทย ดังนี้

การเปลี่ยนจากการ "สั่งห้าม" เป็นนโยบาย "สาธารณสุขทางดิจิทัล" (Digital Public Health) เหตุผลสำคัญที่การ "สั่งห้าม" (Ban) เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ เพราะการสั่งห้ามเป็นเพียงการแก้ปัญหาละเลยเหตุ หรือการปิดโอกาสการเข้าถึงชั่วคราว (Band aid Solution) ซึ่งไม่สามารถจัดการกับกลไกการทำงานของโทรศัพท์เคลื่อนที่และโซเชียลมีเดียที่มีฤทธิ์เสพติดสูงได้ นักวิชาการเริ่มเสนอแนะให้มองปัญหาการติดหน้าจอผ่านกรอบแนวคิดของ "นโยบายสาธารณสุขทางดิจิทัล" (Digital Public Health) โดยเปรียบเทียบ

โทรศัพท์เคลื่อนที่ว่าเป็น "บุหรี่ยุคใหม่" (New Cigarettes) ของเยาวชนในศตวรรษที่ 21 (Bennett, 2024; Somlam and Sripruek, 2024) แนวทางสาธารณสุขทางดิจิทัลหมายถึงการบูรณาการข้ามภาคส่วนระหว่างสาธารณสุข การศึกษา และภาคสังคม เพื่อรณรงค์และควบคุมการใช้งานอย่างเป็นระบบเหมือนการควบคุมยาสูบหรือแอลกอฮอล์ สำหรับโรงเรียนไทย การนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติประกอบด้วย การมีกระบวนการ "บำบัดและหยุดการใช้" (Cessation Programs) สำหรับนักเรียนที่มีภาวะเสพติดรุนแรง การจัดโครงการฟื้นฟูสุขภาพจิตดิจิทัลในสถานศึกษา และการมีระบบการคัดกรองความเสี่ยงทางสุขภาพจิตที่เชื่อมโยงกับพฤติกรรมการใช้สื่อ (Bennett, 2024; Vaillancourt et al., 2023) แนวทางนี้จะช่วยเปลี่ยนโรงเรียนจากการเป็นเพียง "พื้นที่ควบคุมวินัย" สู่การเป็น "พื้นที่สร้างสุขภาวะ" ที่ยั่งยืนในระยะยาว

การบูรณาการความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Literacy) และความร่วมมือกับผู้ปกครอง นอกเหนือจากการจัดการเชิงโครงสร้าง โรงเรียนควรเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการ "สั่งห้าม" เป็นการสร้างทักษะ "ความฉลาดทางดิจิทัล" เพื่อให้นักเรียนสามารถบริหารจัดการตนเองได้แม้จะอยู่นอกพื้นที่โรงเรียน การสอนทักษะดิจิทัลไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการใช้งานทางเทคนิค แต่ต้องสอนให้นักเรียนเท่าทัน "กลไกการกระตุ้นโดปามีน" ที่แฝงอยู่ในแอปพลิเคชันการพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และวิพากษ์เนื้อหาที่ผ่านการคัดเลือกรับรอง (Curated Content) เพื่อลดพฤติกรรมเปรียบเทียบทางสังคม และการสร้างความตระหนักถึงสิทธิในการ "ตัดขาดจากโลกออนไลน์" (Right to Disconnect) เพื่อฟื้นฟูสมาธิสำหรับการเรียนรู้เชิงลึก (Aphinanto and Sasong, 2024; Chrisafis, 2025; White, 2015; Somlam and Sripruek, 2024)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่สุดคือ "ความร่วมมืออย่างจริงจังกับผู้ปกครอง" เนื่องจากหากสถานศึกษาบังคับใช้นโยบายอย่างเข้มงวดในขณะที่ครอบครัวไม่มีมาตรการเสริมที่สอดคล้องกัน นักเรียนมีแนวโน้มที่จะชดเชยการใช้งานอย่างเข้มข้นยิ่งขึ้นเมื่อกลับถึงบ้าน ส่งผลให้เวลาหน้าจอสะสมตลอดวันไม่ลดลง (Weaver, 2025) ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับผลกระทบของโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อพัฒนาการทางระบบประสาท (Neuroplasticity) และร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติที่เชื่อมโยงการดูแลในบ้านและโรงเรียนให้ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน การสร้างความไว้วางใจผ่านการสื่อสารที่เปิดกว้างระหว่างเด็ก ครอบครัว และสถานศึกษา จะเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้เยาวชนไทยรู้สึกปลอดภัยที่จะแสวงหาความช่วยเหลือเมื่อเผชิญปัญหาในโลกออนไลน์ แทนที่จะหลีกเลี่ยงเข้าสู่โลกดิจิทัลจนนำไปสู่ภาวะความวิตกกังวลเรื้อรังในระยะยาว

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับมาตรการจัดการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในสถานศึกษาและผลกระทบต่อเยาวชน บทสรุปสำคัญชี้ให้เห็นว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่และโซเชียลมีเดียได้กลายเป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบอย่างซับซ้อนต่อระบบการศึกษาและสุขภาวะของเยาวชนทั้งในระดับประเทศและระดับสากล แม้เทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงองค์ความรู้ แต่หากปราศจากการกำกับดูแลที่เหมาะสม อุปกรณ์เหล่านี้อาจกลายเป็น "อาวุธแห่งการทำลายสมาธิ" (Weapons of Mass Distraction) ที่บั่นทอน

ความสามารถในการจดจำและการเรียนรู้เชิงลึกของผู้เรียน ยิ่งกว่านั้นภาวะการพึ่งพาหน้าจอหรือที่เรียกว่า "TikTok Brain" ยังส่งผลกระทบต่อโดยตรงต่อระบบประสาทและพัฒนาการทางอารมณ์ โดยเฉพาะการลดทอนความเห็นอกเห็นใจ (Empathy) และทักษะการปฏิสัมพันธ์ในบริบทชีวิตจริง (Amazigh, 2024; Bennett, 2024; Somlam and Sripruek, 2024)

ความขัดแย้งของหลักฐานเชิงประจักษ์ระหว่างกลุ่มประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกาสะท้อนให้เห็นว่ามาตรการ "สั่งห้าม" เพียงลำพังโดยปราศจากบริบทสนับสนุนที่เหมาะสมอาจไม่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอย่างยั่งยืน ดังที่ปรากฏในกรณีศึกษาของสวีเดนและสหราชอาณาจักร (Kessel et al., 2019; Weaver, 2025) ในขณะที่นโยบาย "Digital Pause" ของฝรั่งเศสแสดงให้เห็นว่า การสร้าง "พื้นที่ปลอดภัย" ที่ผู้เรียนได้ตัดขาดจากโลกดิจิทัลเป็นการชั่วคราวเพื่อฟื้นฟูปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและลดการกระหน่ำทางออนไลน์ (Cyberbullying) คือองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนา "บรรยากาศในโรงเรียน" (School Climate) ให้เอื้อต่อการเติบโตทางอารมณ์และการเรียนรู้ (Agence France-Presse, 2024; Chrisafis, 2025)

เพื่อให้เกิดสมดุลที่ยั่งยืนในบริบทของประเทศไทย ผู้เขียนเสนอแนะแนวทางเชิงกลยุทธ์สามประการดังนี้ ประการแรก ประเทศไทยควรเปลี่ยนมุมมองต่อปัญหาการใช้โทรศัพท์ในโรงเรียนจากเรื่องของระเบียบวินัยมาเป็นปัญหาสาธารณสุข เช่นเดียวกับการที่สังคมมองการสูบบุหรี่และการดื่มแอลกอฮอล์ว่าเป็นปัญหาสุขภาพที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุขควรร่วมมือกันออกมาตรการที่ชัดเจนและปฏิบัติได้จริง โดยกำหนดขอบเขตการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในโรงเรียนตลอดช่วงการศึกษาระดับพื้นฐาน เพื่อปกป้องพัฒนาการทางสมองและสุขภาพจิตของเยาวชนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ประการที่สอง โรงเรียนไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการออกกฎหมายห้ามใช้โทรศัพท์ แต่ต้องพัฒนาทักษะความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Literacy) ให้แก่นักเรียนควบคู่กันไปด้วย โดยสอนให้นักเรียนเข้าใจว่าโซเชียลมีเดียถูกออกแบบมาเพื่อกระตุ้นให้ใช้งานอย่างต่อเนื่อง รู้จักวิเคราะห์และตั้งคำถามกับเนื้อหาที่ปรากฏบนหน้าจอ และตระหนักถึงความสำคัญของการหยุดพักจากโลกออนไลน์ (Right to Disconnect) เพื่อให้สามารถควบคุมการใช้เทคโนโลยีได้ด้วยตนเองเมื่ออยู่นอกโรงเรียน

ประการที่สาม การแก้ปัญหาการใช้โทรศัพท์ในโรงเรียนจะไม่ได้ผลหากครอบครัวไม่มีส่วนร่วม เพราะนักเรียนมักขัดเซดด้วยการใช้โทรศัพท์มากขึ้นที่บ้าน โรงเรียนจึงควรทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง และร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติการใช้หน้าจอที่สอดคล้องกันทั้งที่บ้านและโรงเรียน รวมถึงส่งเสริมให้เด็กได้เล่นและพูดคุยกับผู้อื่นในชีวิตจริง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาความเข้าใจผู้อื่น (Theory of Mind) และความมั่นคงทางอารมณ์

ทั้งนี้ เป้าหมายสูงสุดของนโยบายไม่ใช่การปฏิเสธเทคโนโลยี แต่คือการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Human Centered Learning Ecosystem) โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับมาตรการที่ช่วยปกป้องพัฒนาการทางอารมณ์และสติปัญญาของเยาวชนไทยให้เติบโตอย่างมีคุณภาพในยุคดิจิทัล

References

- Agence France-Presse. (2024). *'Digital pause' France pilots school mobile phone ban*. VOA. Retrieved September 8, 2024, from <https://www.voanews.com/a/digital-pause-france-pilots-school-mobile-phone-ban/7775949.html>
- Amazigh, M. (2024). The impact of early screen exposure on social cognition in children: A multidisciplinary theoretical analysis. *Journal of Human and Social Sciences*, 11(12), 78-100. <https://asjp.cerist.dz/en/downArticle/783/8/2/261200>
- Aphinanto, P. C., and Sasong, S. (2024). Adolescent anxiety and social media A psychological analysis of youth behavior in Thailand. *Journal of Exploration in Interdisciplinary Methodologies (JEIM)*, 1(6), 1-13. <https://so19.tci-thaijo.org/index.php/JEIM/article/view/1182/806> [In Thai].
- Bennett, P. W. (2024). *Weapons of mass distraction Reclaiming the phone-based generation*. Macdonald-Laurier Institute.
- Chrisafis, A. (2018). *'It's pretty easy to talk instead' pupils react to French phone ban*. The Guardian. Retrieved September 7, 2018, from <https://www.theguardian.com/world/2018/sep/07/it-is-pretty-easy-to-talk-instead-pupils-react-to-french-phone-ban>
- Chrisafis, A. (2025, April 10). France to tighten mobile phone ban in middle schools. The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2025/apr/10/france-to-tighten-mobile-phone-ban-in-middle-schools>
- Figlio, D. N., and Özek, U. (2025). *The impact of cellphone bans in schools on student outcomes Evidence from Florida (Working Paper No. 34388)*. National Bureau of Economic Research.
- Foreign Affairs Division, Government Public Relations Department. (2025). *Vientiane imposes strict ban on student mobile phone use in schools*. Retrieved September 4, 2025, from <https://www.prd.go.th> [In Thai].
- Kessel, D., Hardardottir, H. L., and Tyrefors, B. (2019). *The impact of banning mobile phones in Swedish secondary schools (Working Paper No. 1288)*. Research Institute of Industrial Economics.
- Liamputtong, P. (2014). *Contemporary socio-cultural and political perspectives in Thailand*. Springer Science & Business Media. [In Thai]

Passanisi, J. (2024). *Chaos to context: Understanding adolescent behavior in the digital age*. Taylor & Francis.

Somlam, Y., and Sripruek, K. (2024). Legal measures for restricting smartphone use in schools: Guidelines for Thailand. *Journal of Social Science and Culture*, 8(12), 119-132.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSC/article/view/278909/186943> [In Thai].

Vaillancourt, T., Racine, N., Hewitt, J., Korczak, D., and Madigan, S. (2023). Suicide attempts rose among children and adolescents during the COVID-19 pandemic, especially for girls. The Conversation. Retrieved February 5, 2025, from <https://theconversation.com/suicide-attempts-rose-among-children-and-adolescents-during-the-covid-19-pandemic-especially-for-girls-200229>

Weaver, M. (2025). *School phone bans alone do not improve grades or wellbeing, says UK study*. The Guardian. Retrieved February 5, 2025, from <https://www.theguardian.com/education/2025/feb/05/school-phone-bans-alone-do-not-improve-grades-or-wellbeing-says-uk-study>

White, J. (2015). *Digital literacy skills for FE teachers*. Learning Matters.

Wilgus, K. (2015). *Feeding the mouth that bites you*. CreateSpace.

Zabrodskaia, A., and Dakanalis, A. (2024). *Highlights in psychology: Social anxiety*. Frontiers Media SA. Retrieved January 05, 2026, from https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2024.1404923/full?utm_source=Email_to_authors_

การเพิ่มมูลค่า และการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง
สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกล้วย ตำบลห้วยบง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
Value Addition and Development of Innovative Food Products from Nam
Wah Banana Peels Flour for Ban Kluai Community Enterprise, Huai Bong
Subdistrict, Chaloem Phra Kiat District, Saraburi Province

กรณีการ อ่อนสำลี*

Gannigar Onsamlee

ศิริลดา ศรีกอก*

Sirilada Srikok

Received : December 9, 2024

Revised : April 21, 2025

Accepted : April 28, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความต้องการการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง 2) พัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง 3) คัดเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์และออกแบบฉลากสินค้าให้กับผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง และ 4) สำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่พัฒนาแล้ว กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจความต้องการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ ผู้บริโภคทั่วไป จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาสูตร ได้แก่ ประธานฯ สมาชิกกลุ่มฯ และผู้บริโภคทั่วไป จำนวน 100 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการคัดเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์และออกแบบฉลาก ได้แก่ ประธานฯ และสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน 10 คน และกลุ่มตัวอย่างในการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภค คือ ประธานฯ สมาชิกกลุ่มฯ และผู้บริโภคทั่วไป จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อสำรวจความต้องการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แบบสอบถามทางด้านประสาทสัมผัสเพื่อใช้ในการพัฒนาสูตร ประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มเพื่อสอบถามรูปแบบของบรรจุภัณฑ์และฉลากที่ต้องการ แบบสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภค ต้องการให้พัฒนาเป็นขนมวาฟเฟิล โดยสูตรที่เหมาะสมคือ การใช้แป้งกล้วยน้ำว้าทดแทนแป้งสาลีในปริมาณร้อยละ 20 ของแป้งสาลี และใช้เปลือกกล้วยน้ำว้าผงใน

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Lecturer in Food Science and Technology Program, Faculty of Science and Technology, Thepsatri

Rajabhat University(Corresponding Author) e-mail: sirilada.s@lawasri.tru.ac.th

อัตราส่วนร้อยละ 2 ของสูตรการผลิต ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีคะแนนความชอบจากผู้บริโภคอยู่ในระดับชอบปานกลาง ถึงชอบมากที่สุดมีบรรจุภัณฑ์ และฉลากสินค้าตรงตามความต้องการ เมื่อทำการสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อ ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาแล้ว พบว่า อยู่ในระดับชอบมากที่สุดในทุกคุณลักษณะ

คำสำคัญ : เปลือกกล้วยน้ำว้า / แป้งกล้วยน้ำว้า / การพัฒนาผลิตภัณฑ์ / ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ABSTRACT

The objectives of this research aimed to (1) survey the consumer needs regarding the development of food products made from banana peel flour, (2) develop a formula for food products using banana peel flour, (3) design packing and labeling for the developed food products, and (4) study the consumer satisfaction with the developed products. The study involved four sample groups: (1) 400 consumers to survey the need for product development, (2) 100 participants, including leaders, group members, and consumers, to develop the product formula, (3) 10 key informants, including leaders and group members, to select the packaging and design the label, and (4) 400 consumers, including leaders and group members, to assess product satisfaction. The tools used in this study included a questionnaire for the consumer needs survey to develop the food products, a sensory questionnaire to develop the product formula, a focus group discussion to determine the requirements for selecting packaging and designing the label, and a satisfaction survey to assess consumer opinions on the developed products. Frequency, percentage, means, and standard deviation were used to analyze the data. The findings of this study revealed that consumers preferred the development of a waffle product. The suitable formula included 20% banana flour as a substitute for banana flour 2% banana peel flour as a part of all ingredients. The developed products received consumer preference scores ranging from moderately like to most liked. The packaging and labeling met consumer requirements, and the satisfaction survey indicated that the developed product achieved the highest ratings in all evaluated characteristics.

Keywords : Nam Wah Banana Peels / Banana Flour / Products Development / Community Products

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีการดำเนินงานตามภาระหน้าที่ ดังปรากฏในพันธกิจที่กำหนดในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 7 โดยให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้ทำการสอน วิจัย และให้บริการแก่สังคม (Office of the Council of State, 2004) มีพื้นที่รับผิดชอบ ได้แก่ จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี และสระบุรี หรือที่เรียกว่า 3 บุรี

จากรายงานสถานการณ์การปลูกกล้วยน้ำว้า ปี 2559 พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกกล้วยน้ำว้าทั้งสิ้น 417,001 ไร่ ใน 75 จังหวัด ผลผลิตรวม 918,314 ตัน เฉพาะที่จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ปลูกรวม 2,610 ไร่ มีผลผลิตออกสู่ตลาด 670,572 ตัน (Maisukklang, 2017) กล้วยน้ำว้า สามารถบริโภคได้ทั้งดิบและสุก โดยกล้วยดิบสามารถนำไปผลิตแป้งกล้วยน้ำว้า ใช้ขังต้มเพื่อบรรเทาอาการโรคกระเพาะอาหาร หรือใช้ทดแทนแป้งสาลีในการทำผลิตภัณฑ์ขนมอบต่างๆ (Peerapatchara, 2004, pp. 1-9) รวมทั้งใช้เป็นสารทดแทนไขมันในผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์แปรรูปได้ด้วย (Srikok, 2018)

จากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาบริบท ปัญหา และความต้องการของทางกลุ่มฯ ทำให้ทราบว่าวิสาหกิจชุมชนบ้านกล้วย ตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่ 6/1 ม.7 ต.ห้วยบง อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.สระบุรี มีสมาชิกทั้งสิ้น 8 ครอบครัวจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเมื่อปี 2563 กิจการหลักคือรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรจากในชุมชนเพื่อส่งจำหน่ายให้กับตลาดสินค้าผักอินทรีย์ต่างๆ ในจังหวัดสระบุรี โดยจุดเด่นของวิสาหกิจชุมชนนี้คือ กลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนเครื่องอบพลังงานแสงอาทิตย์จำนวน 6 เครื่อง จากสำนักงานเกษตร อำเภอลำลูกกา จ.ลพบุรี ทำให้สามารถแปรรูปกล้วยน้ำว้าที่เหลือจากการจำหน่าย โดยกล้วยน้ำว้าสุกที่จำหน่ายไม่ได้จะนำมาแปรรูปเป็นกล้วยตาก ส่วนกล้วยดิบปลายหวี กล้วยที่ผิวไม่สวย หรือหวีไม่สมบูรณ์ จำหน่ายสดไม่ได้ราคา หรือที่เรียกว่าตกเกรด จะนำมาปอกเปลือก หั่นเป็นแว่น ตากแห้ง แล้วบดเป็นผง เป็นแป้งกล้วยน้ำว้า ซึ่งจัดเป็นแป้งที่มีคุณสมบัติ การต้านทานการย่อย (Resistant Starch) ที่ดี ช่วยปรับสมดุลการย่อยอาหาร นอกจากนี้ยังนิยมประยุกต์ใช้เพื่อทดแทนการใช้แป้งสาลีในขนมอบต่างๆ (Peerapatchara, 2004) ส่วนช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของกลุ่ม พบว่า จำหน่ายด้วยการออกร้านที่ตลาดเกษตรต่างๆ ในจังหวัดสระบุรี และช่องทางออนไลน์ ซึ่งสามารถจำหน่ายได้ดี และมียอดสั่งซื้อสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ทางกลุ่มฯมีปัญหาเรื่องขยะจากเปลือกกล้วยน้ำว้าที่เหลือจากการผลิตกล้วยตากและแป้งกล้วยน้ำว้าที่มีจำนวนมาก จากการสำรวจพบว่าปริมาณของเสียจากเปลือกกล้วยน้ำว้า เฉลี่ยสัปดาห์ละ 100-150 กิโลกรัม เดิมทางกลุ่มฯแก้ปัญหาด้วยการติดต่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์นำไปใช้เพื่อเป็นอาหารสัตว์ แต่เนื่องจากในชุมชนใกล้เคียงไม่มีการเลี้ยงสัตว์ทำให้ไม่สามารถมาได้อีก ทางกลุ่มฯจึงนำเปลือกกล้วยกองไว้โคนต้นไม้เพื่อใช้เป็นปุ๋ย แต่เกิดปัญหาด้านกลิ่น และแมลงตามมาจึงมีขยะจากเปลือกกล้วยเหลือทิ้งจำนวนมากอยากให้ทางผู้วิจัยช่วยแก้ปัญหา ทั้งนี้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหารเพื่อแก้ปัญหา โดยจะนำเปลือกกล้วยน้ำว้าที่เหลือจากการแปรรูปไปอบแห้งแล้วบดเป็นผง เพื่อใช้แปรรูปและเป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์อาหารต่อไป เนื่องจากเปลือกกล้วยน้ำว้าสามารถบริโภคได้ มีสารสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย เช่น โยอาหาร โปรตีน ไขมัน แร่ แคลเซียม และโพแทสเซียม (Phaphothirat, 2016)

ผู้วิจัยและสมาชิกกลุ่มฯ มีมติร่วมกันว่าควรมีการนำเปลือกกล้วยน้ำว้ามาผลิตเป็นเปลือกกล้วยน้ำว้าผง ด้วยเครื่องมือ และวิธีการเดียวกับแป้งกล้วยน้ำว้า รวมทั้งควรมีการนำแป้งกล้วยน้ำว้า และเปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่ได้มาใช้ประโยชน์ร่วมกันในการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร โดยให้ผู้บริโภคเรียงลำดับผลิตภัณฑ์ที่ผู้วิจัย และสมาชิกกลุ่มฯ มีมติร่วมกันว่าสามารถผลิตได้ โดยพิจารณาจากเครื่องมือที่มีอยู่ ศักยภาพในการผลิต และลงทุนน้อยที่สุด ได้แก่ วาฟเฟิล คุกกี้ ครองแครงกรอบ ข้าวเกรียบ และทองม้วน

ทั้งนี้กระบวนการดำเนินงานจะเริ่มตั้งแต่สำรวจความต้องการการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง การพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์อาหาร การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลากสินค้า และการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาแล้ว ซึ่งจะเป็นการดำเนินงานโดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ที่มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้วิจัย และสมาชิกในกลุ่มฯ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ ผลสำเร็จของโครงการนี้จะทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ให้กับกลุ่มฯ เพื่อใช้ในการจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก และเป็นการสร้างรายได้ให้ชุมชนเนื่องจากการใช้ผลผลิตที่มีในชุมชนมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิต ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ในชุมชน และเป็นการใช้ประโยชน์จากของเหลือในอุตสาหกรรมอาหาร รวมทั้งผลิตภัณฑ์ที่ได้ก็มีความปลอดภัย ตีต่อสุขภาพผู้บริโภค มีกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานพร้อมบรรจุภัณฑ์ที่สามารถวางขายในท้องตลาด องค์ความรู้นี้จะป็นต้นแบบของกลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากวัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อให้มีความปลอดภัยมีมาตรฐาน และเป็นการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน รวมทั้งเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคที่ชื่นชอบผลิตภัณฑ์แปรรูปเพื่อสุขภาพอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง
2. เพื่อพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง
3. เพื่อคัดเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์และออกแบบฉลากให้กับผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง
4. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่พัฒนาแล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีการดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกล้วย ตำบลห้วยบง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี เพื่อแก้ปัญหาขยะเหลือทิ้งจากเปลือกกล้วยน้ำว้า โดยการนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงตามความต้องการของผู้บริโภค

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภคทั่วไปอายุ 15-65 ปี จำนวน 400 คน ในจังหวัดลพบุรี และสระบุรี คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Simple Random Sampling) (Srisaard, 2013)

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง เพื่อสำรวจความต้องการของผู้บริโภค

การตรวจสอบเครื่องมือ

1. ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ คณาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ทำการประเมิน ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของแบบสอบถามที่จะใช้ในการสำรวจความต้องการของผู้บริโภค และตรวจสอบข้อมูลแบบ Triangulation (Denzin, 1978)

2. ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำ

3. ส่งแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปใช้งาน

การเก็บรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้บริโภคและสมาชิกกลุ่มฯ ตอบแบบสอบถามแล้วทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้มาหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) เพื่อสรุปความต้องการ (Charoensin-o-larn, 2000)

2. พัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยในขั้นตอนการพัฒนาสูตรจะทำการศึกษาปริมาณแป้งกล้วยน้ำว้าที่เหมาะสมในสูตรการผลิตก่อน จากนั้นศึกษาปริมาณการเสริมเปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่เหมาะสมในสูตรการผลิต คัดเลือกสูตรที่ดีที่สุดจากผลการทดสอบทางประสาทสัมผัส

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานฯ และสมาชิกในกลุ่มฯ ที่มีความประสงค์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย และผู้บริโภคทั่วไปที่ชื่นชอบการบริโภคผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้า อายุ 15-65 ปี จำนวน 100 คน ในจังหวัดลพบุรี และสระบุรี ทำหน้าที่ในการทดสอบทางประสาทสัมผัสจนได้สูตรที่ดีที่สุดใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Srisaard, 2013)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามทางด้านประสาทสัมผัส (แบบทดสอบชิม) โดยวิธีการทดสอบความชอบ 9 ระดับ (9-Point Hedonic Scale) (Wiriacharee, 2018) คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ผู้ทดสอบทำการประเมิน ได้แก่ ลักษณะปรากฏ สีของผลิตภัณฑ์ กลิ่นโดยรวม รสชาติโดยรวม ลักษณะเนื้อสัมผัส และการยอมรับโดยรวม โดย 1 = ไม่ชอบมากที่สุด 9 = ชอบมากที่สุด

การตรวจสอบเครื่องมือ

1. ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่ คณาจารย์ในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของแบบทดสอบชิมที่จะใช้ในการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส โดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) (Trimongkolkul and Chatraporn, 2012)

2. ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำ

3. ส่งแบบทดสอบชิมที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปใช้งาน

การเก็บรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้บริโภคทำการประเมินคุณภาพทางทางประสาทสัมผัส (ทดสอบชิม) แล้วตอบแบบสอบถาม จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมคะแนนที่ได้จากการทดสอบชิม มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) และวิเคราะห์ผลความแปรปรวนทางสถิติด้วย ANOVA (Analysis of Variance) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Wiriyacharee, 2022)

3. คัดเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์และออกแบบฉลากสินค้าให้กับผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ประธานฯ และสมาชิกในกลุ่มฯ จำนวน 10 คน ที่มีความประสงค์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Srisaard, 2013)

เครื่องมือในการวิจัย คือ ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มฯ (Focus Group) แบบคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) (Burikul and Pongsaksri, 2007) เพื่อสอบถามรูปแบบของบรรจุภัณฑ์และฉลากที่ต้องการ

การตรวจสอบเครื่องมือ

1. ให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ คณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร จำนวน 3 คน ทำการประเมินประเด็นคำถาม ที่จะใช้ในการสนทนากลุ่ม และตรวจสอบข้อมูลแบบ Triangulation (Trimongkolkul and Chatraporn, 2012)

2. ผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประเด็นคำถามตามคำแนะนำ พร้อมส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งก่อนการนำไปใช้

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การสัมภาษณ์กลุ่ม เพื่อศึกษาความต้องการ เรื่องรูปแบบบรรจุภัณฑ์ และฉลาก ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ เพื่อใช้ในการออกแบบฉลาก และเลือกรูปแบบภาชนะบรรจุตามที่กลุ่มฯ ต้องการ (Nunpakdee, 2010)

4. การสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่พัฒนาแล้ว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ได้แก่ ประธานฯ และสมาชิกในกลุ่มฯ ที่มีความประสงค์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย และผู้บริโภคทั่วไปที่ชื่นชอบผลิตภัณฑ์จากกล้วยน้ำว้า อายุ 15-65 ปี จำนวน 400 คน ในจังหวัดลพบุรี และสระบุรี ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (Srisaard, 2013)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาแล้ว โดยวิธีการทดสอบความชอบ 9 ระดับ (Wiriyacharee, 2018) ประเมินผลิตภัณฑ์ในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ภาชนะบรรจุ ฉลากสินค้า ราคาจำหน่าย และภาพลักษณ์โดยรวมของผลิตภัณฑ์ โดย 1 = ไม่ชอบมากที่สุด 9 = ชอบมากที่สุด

การตรวจสอบเครื่องมือ

1. ให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ คณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร จำนวน 3 คน ทำการประเมินประเด็นคำถามในแบบทดสอบ ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม และตรวจสอบข้อมูลแบบ Triangulation (Trimongkolkul and Chatraporn, 2012)

2. ผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขประเด็นคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามตามคำแนะนำ

3. ส่งแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปใช้งาน

การเก็บรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูล

ให้ผู้ทดสอบประเมิน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (Wiriyaacharee, 2022)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสำรวจความต้องการการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงตามความต้องการของผู้บริโภค

ขั้นตอนการสำรวจทำได้โดยการใช้แบบสอบถามกับผู้บริโภคทั่วไปที่มีอายุระหว่าง 15-65 ปี โดยทำการศึกษาในกลุ่มผู้บริโภคในจังหวัดลพบุรี และสระบุรี จำนวน 400 คน โดยสอบถามความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารที่มีส่วนผสมของเปลือกกล้วยน้ำว้าผง พบว่าผู้บริโภคต้องการให้พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง ให้เป็นขนมวาฟเฟิลมากที่สุด โดยมีจำนวน 141 คนจาก 400 คน คิดเป็นร้อยละ 35.25 รองลงมาคือ ครองแครงกรอบ ลูกก๊วย ทงม้วน และข้าวเกรียบ มีจำนวน 95, 87, 52 และ 25 คนจาก 400 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75, 21.75, 13.00 และ 6.25 ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

จากข้อมูลการสำรวจที่ได้จากตอนที่ 1 ผู้วิจัยทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์วาฟเฟิล โดยเลือกใช้วัตถุดิบที่ทางกลุ่มฯสามารถผลิตเองได้ ได้แก่ แป้งกล้วยน้ำว้า และเปลือกกล้วยน้ำว้าผง แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แป้งกล้วยน้ำว้า และเปลือกกล้วยน้ำว้าผง

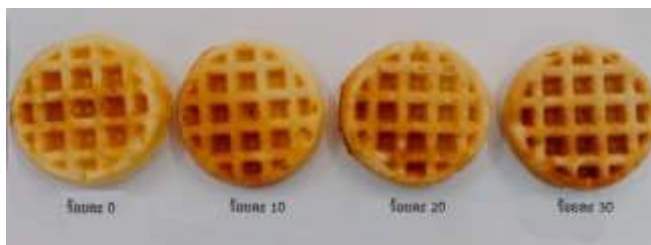
สูตรและวิธีการผลิตของผลิตภัณฑ์วaffleฟิลสูตรพื้นฐาน ประกอบด้วยแป้งสาลี แป้งข้าวโพด ผงฟู น้ำตาลทราย เกลือ นมสด เนยจืดละลาย ไข่ไก่ และกลิ่นวานิลลา ปริมาณ 130, 30, 6, 80, 2.5, 100, 40 50 และ 5 กรัมตามลำดับ ผลิตโดยผสมของแห้งเข้าด้วยกัน (แป้ง, ผงฟู, เกลือ และน้ำตาลทราย) ในชามผสม ของเหลว (นม, เนยละลาย, ไข่ไก่, กลิ่นวานิลลา, น้ำ) เข้าด้วยกันในชามอีกใบ จากนั้นผสมส่วนผสมของแห้งและของเหลวเข้าด้วยกันโดยใช้ตะกร้อมือ พักส่วนผสมไว้ 20 นาที จากนั้นนำไปหยอดลงในเครื่องทำวaffle ปล่อยให้สุกกรอบ พักผลิตภัณฑ์ไว้บนตะแกรงให้เย็นก่อนบรรจุ

ทำการศึกษากการทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งกล้วยน้ำว้าร้อยละ 0, 10, 20 และ 30 ของปริมาณแป้งสาลี ในสูตรการผลิต ผลิตภัณฑ์ที่ได้ นำไปทดสอบทางประสาทสัมผัสกับผู้บริโภคทั่วไป อายุ 15-65 ปี จำนวน 100 คน ด้วยวิธีการทดสอบความชอบ 9 ระดับ ผลการทดสอบแสดงได้ดังตารางที่ 1 และผลิตภัณฑ์ที่ได้แสดงดังภาพที่ 2

ตารางที่ 1 คะแนนความชอบที่ได้จากผู้บริโภคในการศึกษากการทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งกล้วยน้ำว้าที่เหมาะสม ในสูตรผลิตภัณฑ์ (N=100)

คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์	คะแนนความชอบของผู้บริโภค (N=100)			
	ร้อยละ 0	ร้อยละ 10	ร้อยละ 20	ร้อยละ 30
ลักษณะปรากฏ ^{ns}	8.44±0.21	8.42±0.14	8.36±0.15	8.35±0.26
สีของผลิตภัณฑ์	7.87±0.34 ^a	7.53±0.28 ^{ab}	7.56±0.33 ^{ab}	7.45±0.21 ^b
กลิ่นโดยรวม	8.36±0.11 ^a	8.38±0.14 ^a	8.46±0.20 ^a	8.17±0.32 ^b
รสชาติโดยรวม ^{ns}	8.48±0.12	8.35±0.24	8.44±0.14	8.31±0.22
ลักษณะเนื้อสัมผัส	8.44±0.22 ^a	7.91±0.31 ^b	8.11±0.14 ^{ab}	7.45±0.18 ^c
การยอมรับโดยรวม	8.48±0.14 ^a	8.32±0.22 ^b	8.44±0.28 ^a	8.25±0.17 ^b

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางแสดงเป็นค่าเฉลี่ย $\pm$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ^{a-b} หมายถึง สิ่งทดลองที่อยู่ในแถวเดียวกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$), ^{ns} หมายถึง สิ่งทดลองที่อยู่ในแถวเดียวกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ภาพที่ 2 ลักษณะของขนมวaffleฟิลในการศึกษากการทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งกล้วยน้ำว้าในอัตราส่วนร้อยละ 0, 10, 20 และ 30 ของแป้งสาลี

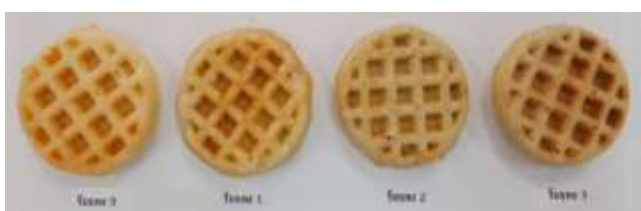
จากตารางที่ 1 และภาพที่ 2 พบว่า การทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งกล้วยน้ำว้าในอัตราส่วนร้อยละ 20 ของแป้งสาลี ทำให้ผลิตภัณฑ์ได้รับคะแนนความชอบจากผู้บริโภคไม่ต่างจากสูตรควบคุม (ร้อยละ 0) ซึ่งสูตรของผลิตภัณฑ์วaffleที่ใช้แป้งกล้วยน้ำว้าทดแทนแป้งสาลีในอัตราส่วนร้อยละ 20 ของแป้งสาลี ประกอบด้วยแป้งสาลี แป้งข้าวโพด แป้งกล้วยน้ำว้า ผงฟู น้ำตาลทราย เกลือ นมสด เนยจืดละลาย ไข่ไก่ และกลิ่นวานิลลา ปริมาณ 104, 30, 26, 6, 80, 2.5, 100, 40, 50 และ 5 กรัมตามลำดับ

จากนั้นทำการศึกษาน้ำหนักที่เหมาะสมของเปลือกกล้วยน้ำว้าผงในสูตรการผลิตที่ใช้แป้งกล้วยน้ำว้าทดแทนแป้งสาลีในอัตราส่วนร้อยละ 20 โดยศึกษาปริมาณเปลือกกล้วยน้ำว้าผงในสูตรการผลิต ร้อยละ 0, 1, 2 และ 3 ของส่วนผสมทั้งหมด ผลการศึกษาแสดงดังตารางที่ 2 และผลิตภัณฑ์ที่ได้แสดงดังภาพที่ 3

ตารางที่ 2 คะแนนความชอบที่ได้จากผู้บริโภคในการศึกษาปริมาณเปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่เหมาะสมในผลิตภัณฑ์ (N=100)

คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์	คะแนนความชอบของผู้บริโภค (N=100)			
	ร้อยละ 0	ร้อยละ 1	ร้อยละ 2	ร้อยละ 3
ลักษณะปรากฏ	8.32±0.18 ^a	8.16±0.24 ^{ab}	8.14±0.26 ^{ab}	7.97±0.16 ^b
สีของผลิตภัณฑ์	7.61±0.14 ^a	7.44±0.18 ^{ab}	7.40±0.22 ^{ab}	7.11±0.21 ^b
กลิ่นโดยรวม ^{ns}	8.40±0.21	8.38±0.24	8.41±0.14	8.27±0.22
รสชาติโดยรวม ^{ns}	8.39±0.24	8.36±0.23	8.44±0.27	8.39±0.31
ลักษณะเนื้อสัมผัส	8.25±0.27 ^a	8.11±0.18 ^{ab}	7.93±0.24 ^{ab}	7.64±0.24 ^b
การยอมรับโดยรวม	8.41±0.22 ^a	8.45±0.14 ^a	8.32±0.11 ^a	7.89±0.28 ^b

หมายเหตุ ตัวเลขในตารางแสดงเป็นค่าเฉลี่ย ± ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ^{a-b} หมายถึง สิ่งทดลองที่อยู่ในแถวเดียวกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$), ^{ns} หมายถึง สิ่งทดลองที่อยู่ในแถวเดียวกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

ภาพที่ 3 ลักษณะของขนมวaffleในการศึกษาปริมาณเปลือกกล้วยน้ำว้าผงในอัตราส่วนร้อยละ 0, 1, 2 และ 3 ของส่วนผสมทั้งหมด

จากตารางที่ 2 และภาพที่ 3 พบว่า สามารถเสริมเปลือกกล้วยน้ำว้าผงลงในผลิตภัณฑ์วaffle ได้มากที่สุดคือ อัตราส่วนร้อยละ 2 ของส่วนผสมทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีคะแนนความชอบจากผู้บริโภคไม่ต่างจากสูตรที่ไม่ใส่เปลือกกล้วยน้ำว้าผง (ร้อยละ 0)

ซึ่งสูตรที่พัฒนาแล้วของผลิตภัณฑ์ขนมวaffle แป้งกล้วยน้ำว้าเสริมเปลือกกล้วยน้ำว้าผงประกอบด้วย แป้งสาลี แป้งข้าวโพด แป้งกล้วยน้ำว้า ผงฟู น้ำตาลทราย เกลือ นมสด เนยจืดละลาย ไข่ไก่ กลิ่นวานิลลา และเปลือกกล้วยน้ำว้าผง ปริมาณ 104, 30, 26, 6, 80, 2.5, 100, 40, 50, 5 และ 4.23 กรัมตามลำดับ

3. การเลือกรูปแบบบรรจุภัณฑ์และฉลากสินค้าให้กับผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผง

ใช้วิธีการสนทนากลุ่มกับประธาน และสมาชิกกลุ่มฯ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดในการเลือกชนิดและรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ต้องการ และการออกแบบฉลากสินค้า พบว่า ทางกลุ่มฯ ต้องการให้ผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นบรรจุในภาชนะบรรจุจุฬาสติกของยอยก่อน แล้วบรรจุของยอยจำนวน 12 ชิ้นในบรรจุภัณฑ์ใหญ่ ซึ่งบรรจุภัณฑ์ที่เลือกใช้ เน้นราคาไม่แพง เนื่องจากผลิตภัณฑ์ขนมวaffle เฝืมีอายุการเก็บรักษาไม่นาน จึงไม่ต้องการลงทุนกับบรรจุภัณฑ์มากเกินไป

ส่วนฉลากของผลิตภัณฑ์ จากการระดมความคิดเห็นร่วมกันโดยใช้ประเด็นคำถาม และการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของกลุ่มฯ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการออกแบบฉลากของผลิตภัณฑ์สรุปได้ว่าทางกลุ่มฯ ต้องการให้บนฉลากมีโลโก้ของตนเอง ซึ่งเป็นโลโก้เดิมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกล้วย ฉลากเน้นโทนสีเขียว-น้ำตาล ชื่อผลิตภัณฑ์ที่ใช้คือ ขนมวaffle บ้านกล้วย ส่วนการบรรจุใน 1 แพค (ซองใหญ่) จะบรรจุขนมวaffle จำนวน 12 ชิ้น (ซองยอย) มีฉลากสำหรับบรรจุภัณฑ์ยอย และฉลากสำหรับบรรจุภัณฑ์ใหญ่ โดยมีรายละเอียด ส่วนประกอบที่สำคัญภาพผลิตภัณฑ์ สถานที่ผลิต และข้อมูลติดต่อผู้ผลิตที่ชัดเจน ซึ่งทางผู้วิจัยได้ทำการออกแบบร่าง (Primary design) และปรับรูปแบบฉลากของสินค้าตามความต้องการของสมาชิกในกลุ่มฯ จนพึงพอใจ ซึ่งรูปแบบของฉลากผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้น แสดงได้ดังที่ได้แสดงดังภาพที่ 4

(ซ้าย) ฉลากสำหรับบรรจุภัณฑ์ซองยอย

(ขวา) ฉลากสำหรับบรรจุภัณฑ์ซองใหญ่

ภาพที่ 4 ฉลากที่ออกแบบสำหรับผลิตภัณฑ์ขนมวaffle แป้งกล้วยน้ำว้าเสริมเปลือกกล้วยน้ำว้าผง

4. ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่พัฒนาแล้ว การสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภค ทำการศึกษาที่จังหวัดลพบุรี และสระบุรี โดยใช้ตัวแทนของสมาชิกกลุ่มฯ และผู้บริโภคทั่วไปรวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน ใช้แบบสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ประเมินความพึงพอใจในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ภาชนะบรรจุ ฉลากสินค้า ราคาจำหน่าย และภาพลักษณ์โดยรวมของผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยแสดงได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ขนมวาฟเฟิลที่มีส่วนผสมของแป้งกล้วยน้ำว้าและเปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่พัฒนาแล้ว (N=400)

คุณลักษณะที่ประเมิน	คะแนนความพึงพอใจเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
คุณภาพของผลิตภัณฑ์	8.97	0.22	ชอบมากที่สุด
ภาชนะบรรจุ	8.91	0.17	ชอบมากที่สุด
ฉลากสินค้า	8.65	0.28	ชอบมากที่สุด
ราคาจำหน่าย	8.74	0.14	ชอบมากที่สุด
ภาพลักษณ์โดยรวมของผลิตภัณฑ์	8.69	0.21	ชอบมากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริโภค ประธานฯ และสมาชิกในกลุ่มฯ รวมทั้งสิ้น 400 คน ให้คะแนนความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ขนมวาฟเฟิลที่มีส่วนผสมของแป้งกล้วยน้ำว้าและเปลือกกล้วยน้ำว้าผงอยู่ในระดับชอบมากที่สุดในทุกคุณลักษณะที่ประเมิน

จากการที่สมาชิกกลุ่มฯ มีการผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย พบว่า ผู้บริโภคให้การตอบรับผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างมาก โดยดูจากยอดขายที่เพิ่มขึ้น และจำนวนลูกค้าที่กลับมาซื้อซ้ำ ภายหลังจากการพัฒนาพบว่าสมาชิกกลุ่มฯ มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์วาฟเฟิลแป้งกล้วยน้ำว้าเสริมเปลือกกล้วยผง รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาเปลือกกล้วยน้ำว้าเหลือทิ้งที่ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์มาสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อให้มีรายได้มากขึ้นด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

1. การสำรวจความต้องการของผู้บริโภค จะทำให้ทราบแนวทางในการดำเนินงาน รวมทั้งสามารถวางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ยั่งยืน (Wongwanich, 2015) ซึ่งงานวิจัยนี้มีการลงพื้นที่เพื่อศึกษาปัญหาของชุมชน ทำให้ทราบว่ากลุ่มฯ มีการผลิตแป้งกล้วยน้ำว้าเพื่อจำหน่าย ปัญหาของกลุ่มฯ คือ ขยะจากเปลือกกล้วยน้ำว้าที่เหลือจากการแปรรูป และเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานและองค์ความรู้ของทีมวิจัย จึงเลือกนำเปลือกกล้วยน้ำว้าที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์มาแปรรูปเป็นอาหาร เนื่องจากเล็งเห็นถึงประโยชน์ในด้านโภชนาการ และการเป็นอาหารฟังกซ์ชันของเปลือกกล้วยน้ำว้า โดยการดำเนินงานในขั้นตอนการสำรวจความ

ต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงบตามความต้องการของผู้บริโภคนั้น ได้มีการพิจารณาถึงความพร้อมในการผลิต และเครื่องมือเดิมของทางกลุ่มฯ เนื่องจากข้อจำกัดด้านการลงทุนของสมาชิก และเป็นกลุ่มฯ ที่เพิ่งเริ่มก่อตั้งใหม่ จากนั้นลงมติดในการเลือกผลิตภัณฑ์ที่พร้อมพัฒนา เพื่อให้ผู้วิจัยนำไปสำรวจความต้องการกับผู้บริโภคต่อไป ซึ่งผลการสำรวจความต้องการ พบว่า ผู้บริโภคต้องการให้พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงบให้เป็น ขนมวาฟเฟิลมากที่สุด ทางผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าเพิ่มเติมถึงความเป็นไปได้ในการพัฒนา พบว่าเปลือกกล้วยน้ำว้าผงบ พบว่ามีการนำมาใช้เป็นส่วนผสมในอาหารเพื่อเพิ่มคุณค่า เช่น ผลิตภัณฑ์โคนไอศกรีมเสริมผงบเปลือกกล้วยน้ำว้า (Thanyakorn et al., 2017) โดยพบว่าผลิตภัณฑ์ที่มีการเสริมผงบเปลือกกล้วยน้ำว้ามีคุณค่าทางโภชนาการเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะปริมาณเส้นใย โปรตีน แคลเซียม เพิ่มขึ้นจากสูตรพื้นฐาน นอกจากนี้ พบว่ามีงานวิจัยที่นำเปลือกกล้วยน้ำว้ามาใช้ประโยชน์ทางอาหาร เช่น ใช้ร่วมกับแครอทเป็นสารทดแทนไขมันในผลิตภัณฑ์กุนเชียงปลา (Srikok, 2018) และใช้ทดแทนแป้งสาลีในผลิตภัณฑ์ขนมอบต่างๆ เช่น บราวนี่ ขนมปัง และวาฟเฟิล โดย Klinmalai et al. (2022) ที่ได้ศึกษาการทดแทนแป้งกล้วยน้ำว้าในผลิตภัณฑ์วาฟเฟิล ซึ่งพบว่าแป้งกล้วยน้ำว้ามีคุณสมบัติสามารถทดแทนแป้งสาลีได้บางส่วนโดยไม่มีผลต่อโครงสร้างและลักษณะของผลิตภัณฑ์เดิมที่ใช้เฉพาะแป้งสาลี อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการนำผลผลิตกล้วยมาสร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมการใช้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร ลดปัญหาการตกต่ำของพืชท้องถิ่นเป็นการลดการนำเข้าของแป้งสาลีที่มีราคาสูงกว่าแป้งกล้วยน้ำว้า รวมทั้งแป้งกล้วยน้ำว้ามีคุณค่าทางโภชนาการที่สูงกว่าจึงเหมาะที่จะเป็นผลิตภัณฑ์ทางเลือกใหม่ให้กับผู้บริโภคที่รักสุขภาพอีกด้วย ดังนั้นผู้วิจัย และสมาชิกกลุ่มฯ จึงลงมติร่วมกันว่าจะแก้ปัญหาเปลือกกล้วยน้ำว้าเหลือทิ้ง ด้วยการนำเปลือกกล้วยน้ำว้ามาใช้ประโยชน์ด้วยการผลิตเป็นเปลือกกล้วยน้ำว้าผงบ จากเครื่องมือ และวิธีการเดียวกับแป้งกล้วยน้ำว้าของกลุ่มฯ แล้วนำเปลือกกล้วยน้ำว้าผงบ และแป้งกล้วยน้ำว้าที่ได้มาเป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ขนมวาฟเฟิลเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้บริโภค และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบที่เหลือทิ้งจากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นการต่อยอดจากของเดิม แต่ส่งผลให้รายได้เพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงคาดว่าจะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการผลิตและจำหน่ายได้

2. ในการพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงบ มีการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยให้ตัวแทนกลุ่มฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสูตร ร่วมคิด ร่วมทำ และตัดสินใจร่วมกันในระหว่างการพัฒนาสูตร จนเป็นที่พึงพอใจ เพื่อให้ได้สูตรที่ดีที่สุด โดยการศึกษาเริ่มจากการคัดเลือกระดับการทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งกล้วยน้ำว้า โดยเลือกจากปริมาณการใช้แป้งกล้วยน้ำว้าที่มากที่สุดโดยมีคะแนนทางประสาทสัมผัสจากผู้บริโภคที่ไม่ต่างจากการใช้แป้งสาลี ซึ่งพบว่า การเพิ่มปริมาณ แป้งกล้วยน้ำว้าในสูตรการผลิตผลิตภัณฑ์วาฟเฟิลไม่ส่งผลต่อคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสด้านลักษณะปรากฏ และรสชาติโดยรวม การใส่แป้งกล้วยน้ำว้าลงในผลิตภัณฑ์ร้อยละ 10 และ 20 ผลิตภัณฑ์ที่ได้จะมีคะแนนความชอบจากผู้บริโภคในด้านสีของผลิตภัณฑ์ และกลิ่นโดยรวมที่ไม่ต่างจากสูตรที่ใช้แป้งสาลีล้วน (ร้อยละ 0) โดยมีคะแนนมากกว่าการใส่แป้งกล้วยน้ำว้า ร้อยละ 30 อย่างมีนัยสำคัญ ($p \leq 0.05$) นอกจากนี้พบว่า การใส่แป้งกล้วยน้ำว้าร้อยละ 20 ผลิตภัณฑ์มีคะแนนความชอบด้านเนื้อสัมผัสและการยอมรับโดยรวมที่ไม่แตกต่างจากร้อยละ 0 ($p > 0.05$) แต่มากกว่าการใส่ร้อยละ 10 และ 30 ตามลำดับ ดังนั้นปริมาณแป้งกล้วยน้ำว้าที่เหมาะสมในการทดแทนแป้งสาลีในผลิตภัณฑ์

วาทเพิลคือ ร้อยละ 20 ของแป้งสาลี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Luangon (2022) ที่ศึกษาปริมาณแป้งกล้วย น้ำวาทแทนแป้งมะพร้าวบางส่วนในผลิตภัณฑ์คุกกี้แป้งมะพร้าว พบว่า การทดแทนด้วยแป้งกล้วยน้ำว้าร้อยละ 20 ทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพทางด้านการประสาทสัมผัสที่สดุไม่แตกต่างจากสูตรพื้นฐาน ($p>0.05$) ส่วนการเพิ่มปริมาณเปลือกกล้วยน้ำว้าลงในสูตรการผลิตส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีคะแนนความชอบด้านลักษณะปรากฏ สีของผลิตภัณฑ์ ลักษณะเนื้อสัมผัส และการยอมรับโดยรวมลดลง โดยการใส่เปลือกกล้วยน้ำว้าผง ร้อยละ 1-2 ลงในผลิตภัณฑ์คะแนนความชอบที่ได้จากผู้บริโภคไม่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ไม่ได้ใส่ผงเปลือกกล้วย (ร้อยละ 0) ($p>0.05$) และจะมีคะแนนลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p<0.05$) เมื่อใส่ร้อยละ 3 เนื่องจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงมีลักษณะเป็นผงสีน้ำตาลเข้ม เมื่อใส่ลงไปในผลิตภัณฑ์จะส่งผลให้สีของผลิตภัณฑ์เข้มขึ้นตามไปด้วย แต่จากการทดลองพบว่าไม่มีผลต่อรสชาติและกลิ่นโดยรวมของผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Suwannarat and Chimliang (2019) ที่พบว่า แป้งกล้วยไข่ที่ผลิตโดยไม่ได้ใช้กรดอินทรีย์จะมีสีคล้ำกว่าแป้งสาลี เมื่อนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์จะส่งผลให้สีของผลิตภัณฑ์คล้ำลง โดยสูตรที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์วาทเพิลแป้งกล้วยน้ำว้าเสริมเปลือกกล้วยผง คือการทดแทนแป้งสาลีด้วยแป้งกล้วยน้ำว้าในอัตราส่วนร้อยละ 20 ของแป้งสาลี และใช้เปลือกกล้วยน้ำว้าผง ในอัตราส่วนร้อยละ 2 ของส่วนผสมทั้งหมด ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีคะแนนความชอบไม่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์สูตรพื้นฐาน มีคะแนนด้านสีของผลิตภัณฑ์ และลักษณะเนื้อสัมผัส อยู่ในระดับชอบปานกลางถึงชอบมาก คะแนนด้านลักษณะปรากฏ กลิ่นโดยรวม รสชาติโดยรวม และการยอมรับโดยรวม มีคะแนนอยู่ในระดับชอบมากถึงชอบมากที่สุด เมื่อนำผลิตภัณฑ์ไปวัดค่าคุณภาพทางเคมีและกายภาพเพิ่มเติม พบว่า มีความชื้น ร้อยละ 13.74 ค่าความสว่าง (L), ค่าความเป็นสีแดง (a^*) และ ค่าความเป็นสีเหลือง (b^*) มีค่าเท่ากับ 45.59 ± 0.47 , 13.36 ± 0.62 และ 31.13 ± 0.48 ตามลำดับ

3. บรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์วาทเพิลแป้งกล้วยน้ำว้าเสริมเปลือกกล้วยผง ทางกลุ่มฯ เลือกใช้ภาชนะแบบถุงพลาสติกชนิดโพลิโพรพีลีน (Polypropylene) ชนิดหนา และใส่พิเศษ เพื่อเป็นภาชนะบรรจุของย่อย เนื่องจากราคาถูก และเลือกใช้ภาชนะบรรจุพลาสติกชนิดซิปล็อกมีหูหิ้วสำหรับใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ของใหญ่ ฉลากของผลิตภัณฑ์สำหรับของย่อยระบุเฉพาะรายละเอียดสำคัญ ส่วนฉลากสำหรับบรรจุภัณฑ์ของใหญ่จะมีรายละเอียดที่มากกว่าฉลากบรรจุภัณฑ์ย่อย เช่น มีรายละเอียดส่วนประกอบโดยประมาณ ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ข้อมูลสำหรับผู้แพ้อาหาร ข้อมูลของผู้ผลิต เป็นต้น โดยการออกแบบทำภายใต้เงื่อนไขความต้องการของกลุ่มฯ และมีการแก้ไขจนเป็นที่พึงพอใจ ซึ่งเป็นกระบวนการของการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่ให้สมาชิกในกลุ่มฯ ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความต้องการ และให้ข้อมูลที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่ม รูปภาพ สีที่ต้องการ เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยมีการแสดงรายละเอียดต่างๆ ลงไปในบรรจุภัณฑ์ที่จะช่วยให้ผู้บริโภคได้ทราบเกี่ยวกับตัวของผลิตภัณฑ์ และทำให้ผู้บริโภคจำได้ สอดคล้องกับ Meewattana et al. (2018) ที่กล่าวว่า การแสดงรายละเอียดต่างๆ บนฉลากสินค้า ควรมีข้อความที่ชัดเจนเข้าใจง่าย ผ่านการออกแบบที่น่าสนใจ มีสีสัน และเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ จะส่งผลเชิงบวกต่อการจดจำตราสินค้าของผู้บริโภค นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Srikok and Onsamlee (2024) ที่พัฒนาฉลากน้ำพริกมัลเบอร์รี่ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา จะส่งผลให้เกิดการยอมรับ

บรรจุภัณฑ์ที่ตนเองได้ร่วมออกแบบ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ และส่งผลให้เกิดความยั่งยืนในการใช้ประโยชน์ต่อไป

4. การสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่พัฒนาแล้วจากผู้บริโภค ประธานฯ และสมาชิกในกลุ่มฯ จำนวน 400 คน พบว่า คะแนนความพึงพอใจในด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ภาชนะบรรจุ ฉลากสินค้า ราคาจำหน่าย และภาพลักษณ์โดยรวมของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับ ชอบมากที่สุดในทุกคุณลักษณะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภายหลังจากการพัฒนาผู้บริโภคให้การตอบรับและมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นเป็นอย่างมาก โดยความพึงพอใจของผู้บริโภคที่อยู่ในระดับชอบมากนี้อาจคาดการณ์ได้ว่าผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นนี้จะได้รับการตอบรับจากลูกค้าที่ดีและสามารถผลิตรายได้เพิ่มให้กับชุมชนได้ สอดคล้องกับ Kotler (2000) กล่าวว่า ความพึงพอใจของลูกค้า เป็นการตัดสินใจของลูกค้าที่มีต่อการนำเสนอผลิตภัณฑ์ โดยเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างผลประโยชน์ที่ได้รับจากผลิตภัณฑ์กับความคาดหวังของลูกค้า และจะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งเมื่อทางกลุ่มฯ ได้ผลิตผลิตภัณฑ์ว่าฟเฟิลที่พัฒนาขึ้นเพื่อทดลองจำหน่ายแล้ว พบว่าได้รับกระแสตอบรับจากลูกค้าที่ดี สามารถสร้างรายได้เพิ่มให้กับครอบครัวได้

งานวิจัยนี้ เป็นการแก้ปัญหาเฉพาะเปลือกกล้วยน้ำว้าเหลือทิ้งจากการแปรรูปแปรรูปกล้วยน้ำว้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านกล้วย จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยได้แนะนำให้แปรรูปด้วยกระบวนการเดียวกันการทำแป้งกล้วยน้ำว้า เพื่อให้ได้เปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่เป็นผลผลิตที่มีคุณภาพประโยชน์สามารถใช้ในการต่อยอดทำเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าได้ โดยมีการสำรวจความต้องการในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารจากเปลือกกล้วยน้ำว้าจากผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ต้องการให้แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ว่าฟเฟิล ผู้วิจัยจึงทำการพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์ว่าฟเฟิลที่มีการทดแทนแป้งสาลีบางส่วนด้วยแป้งกล้วยน้ำว้า และมีการเสริมเปลือกกล้วยน้ำว้าผงลงไป ในผลิตภัณฑ์ในสัดส่วนที่มากที่สุดที่ผู้บริโภคยอมรับ และไม่ต่างจากสูตรที่ใช้แป้งสาลีล้วน เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีคุณประโยชน์มากขึ้น และเป็นการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นอันมีอัตลักษณ์เฉพาะของชุมชน นอกจากนี้ทำการเลือกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมรวมทั้งออกแบบฉลากให้กับผลิตภัณฑ์ด้วย เมื่อสำรวจความพึงพอใจจากผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นพบว่าได้รับความพึงพอใจในระดับชอบมากที่สุด ซึ่งหลังจากการพัฒนากลุ่มฯ จะมีผลิตภัณฑ์อาหาร แปรรูปจากเปลือกกล้วยน้ำว้าที่มีคุณภาพดี รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีมาตรฐานสามารถใช้จำหน่ายเพื่อสร้างรายได้เสริมให้ครอบครัว รวมทั้งแก้ปัญหาเฉพาะเปลือกกล้วยน้ำว้าเหลือทิ้งในชุมชนได้นอกจากนี้งานวิจัยนี้ยังสามารถใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชนอื่นๆที่มีปัญหาแบบเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการดำเนินการเพื่อยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น เช่น ดำเนินการสร้างอาคารผลิตที่ได้มาตรฐานเพื่อขอ อย. ให้กับผลิตภัณฑ์ต่อไปเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้บริโภค

2. ควรมีการควบคุมคุณภาพของกล้วยน้ำว้า เช่น ความแก่-อ่อน เนื่องจากจะส่งผลต่อคุณภาพของแป้งกล้วยน้ำว้า และเปลือกกล้วยน้ำว้าผงที่เป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์
3. ควรมีการนำองค์ความรู้ที่ได้จากดำเนินงานไปถ่ายทอดเพื่อเป็นต้นแบบให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ รวมทั้งผู้ที่สนใจ
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
 1. ควรศึกษาอายุการเก็บรักษาของผลิตภัณฑ์ และวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาการเพื่อใช้เป็นข้อมูลให้กับผู้บริโภค และใช้ระบุบนฉลากของผลิตภัณฑ์
 2. ควรศึกษารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีอายุการเก็บรักษายาวนานขึ้น และสะดวกต่อการปรุง เช่น ทำเป็นแบบสำเร็จรูป (Waffle Mixed Flour)

References

- Burikul, T., and Pongsaksri, M. (2007). *Technology for Participation and Data Collection for Research* (2nd ed.). Good Work Creation. [In Thai]
- Charoensin-o-larn, C. (2000). *Power Knowledge Truth Identity and Otherness* (2 nd ed.). Wipasa. [In Thai]
- Denzin, N. K. (1978). *The Research Act: A Theoretical Introduction to Sociological Methods*. McGraw-Hill
- Klinmalai, L., Bunluewong, S., and Pomyen, V. (2022). Using of Cultivated Banana Flour Substitute of Some Wheat Flour in Waffles. *Journal of Sustainable Home Economics and Culture*, 4(2), 41-49, <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/hecrmutp/article/view/843/325> [In Thai].
- Kotler, P. (2000). *Marketing Management millenium Edition*. Prentice Hall Inc.
- Luangon, P. (2022). *Low calories coconut flour Cookies with Banana Flour*. [Doctoral dissertation]. Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, <https://dk.rmutp.ac.th/upload/article/file/1789139503805180.pdf> [In Thai].
- Maisukklang, K. (2017). *Nam Wah Banana (Monthly Cultivate Subdistrict Level Production Report)*. Information and Communication Technology Center Department of Agricultural Extension. [In Thai]

- Meewattana, K., Sukkhammeephath, K., Amornpongpaian, P., Piyapan, P., Meanpho, S., and Srathongkam, T. (2018). The Model of Product Label Development by Using the Concept of Participation. *SAU Journal of Social Sciences & Humanities*, 2(2), 36-47, <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/saujournalssh/article/view/217372/150740> [In Thai].
- Nunpakdee, P. (2010). *Graphic design principles*. IDC premier.
- Office of the Council of State. (2004). *Rajabhat University Act 2004*. Office for Educational Standards and Quality Evaluation. [In Thai]
- Peerapatchara, J. (2004). *Bakery Products from banana flour* (2nd ed.). Odeon store. [In Thai]
- Phaphothirat, K. (2016). *Product Development of Osmotically Dehydrated Banana Peels (Musa Sapientum)*. [Doctoral dissertation]. Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, https://repository.rmutp.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/2404/HEC_61_02pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y [In Thai].
- Srisaard, B. (2013). *Preliminary research* (9th ed.). Suwi Riyasas. [In Thai]
- Srikok, S. (2018). Development of Reduce Fat Dried Fish Sausage Using Banana Flour and Carrageenan as Fat Replacers. *Burapha Science Journal*, 23(1). 459-470, <https://ojs.lib.buu.ac.th/index.php/science/article/view/5473> [In Thai].
- Srikok, S., and Onsamlee, G. (2024). Development of Mulberry Chili Paste for the Community Enterprise for Production and Processing of Maze with Collaborative Farming Program of Nihom Sang Ton Eng Sub-district, Mueang District, Lopburi Province. *The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal*, 30(1), 123-135. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/262035/181391> [In Thai].
- Suwannarat, Y., and Chimliang, T. (2019). Effect of organic acid utilization on the quality and antioxidant property of unripe banana “Kluai Khai” flour. [Unpublished doctoral dissertation]. Rambhai Barni Rajabhat University. [In Thai]
- Thanyakorn, T., Jitbanjong, S., Phugan, P., Singsoom, S., and Inket, S. (2017). Develop of banana peel powder supplement cones ice cream. In S. Pongpinyo-o-pas (Eds.), *the Innovation and technology drive Thailand 4.0. The 4 th National Conference KPRU* (pp. 1156-1163). Research and Development Institute, Kamphaeng Phet Rajabhat University. <https://research.kpru.ac.th/sac/fileconference/11442018-05-01.pdf> [In Thai].
- Trimongkolkul, P., and Chatraporn, S. (2012). *Research design* (7th ed.). Kasetsart University Publisher. [In Thai]

- Wiriacharee, P. (2018). *Sensory evaluation* (2nd ed.). Chiang Mai University. [In Thai]
- Wiriacharee, P. (2022). *Experimental design* (4th ed.). Chiangmai University Publisher. [In Thai]
- Wongwanich, S. (2015). *Needs assessment research* (3rd ed.). Chulalongkorn University Printing House. [In Thai]

การศีกษาผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกําลังกาย
ของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

The Study of the Effects of Reading Sports Cartoon Books on the Exercising
Motivation of Naresuan University Students

ชญาดิ เงารังษิ*

Chayatee Ngaorangsi

ภักวฒัน เชิตพุทร**

Pakkawat Sertbudra

Received : February 20, 2025

Revised : April 22, 2025

Accepted : June 12, 2025

บทคัดย่อ

การศีกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศีกษาผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกําลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีนิสิตคณะศีกษาศาสตร ปีการศึกษา 2565 ที่เคยอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา จำนวน 100 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งไดมาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามออนไลน์ จากนั้นผู้วิจัยไดวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการศีกษาพบว่า 1) มีนิสิตจำนวนร้อยละ 50 ที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา 2) นิสิตที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาส่วนใหญ่มีความถี่ในการออกกําลังกายประมาณ 5-10 ครั้ง/เดือน 3) แรงจูงใจที่ได้รับจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.864) และปัจจัยด้านตัวละคร ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.798) ตามลำดับ

คำสำคัญ : หนังสือการ์ตูน / แรงจูงใจ / การออกกําลังกาย

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะศีกษาศาสตร มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Thai Language Department, Faculty of Education, Naresuan University

(Corresponding Author) e-mail: chayatee.p@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาพลศีกษาและวิทยาศาสตร์การออกกําลังกาย คณะศีกษาศาสตร มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Department of Physical Education and Exercise Science, Faculty of Education, Naresuan University

ABSTRACT

This study aimed to examine the effects of reading sports cartoon books on exercise motivation of Naresuan University students. The sample consisted of 100 students from the Faculty of Education enrolled in the academic year 2022. The data were collected using an online questionnaire and analyzed utilizing the mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.). The results of the study revealed that 1) 50 percent of students enjoy reading sports cartoon books; 2) most students who like to read sports cartoon books exercise approximately 5-10 times per month; and 3) the motivation level of reading sports cartoon was high. The most influential factors were content ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.864) and character ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.798), respectively.

Keywords : Cartoon Books / Motivation / Exercise

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การ์ตูนหรือคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ว่า “Cartoon” เป็นสื่อประเภทหนึ่งที่ใช้ภาพเป็นเครื่องมือในการเล่าเรื่อง สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อความหมายในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อความในทางล้อเลียน ตลกขบขัน เสียดสีบุคคลหรือเหตุการณ์ โดยเฉพาะเพื่อให้ความเพลิดเพลิน เนื่องจากการดูมีเนื้อหาที่ให้ความสนุกสนานประกอบกับใช้ภาพในการดำเนินเรื่องเป็นหลัก จึงทำให้เรื่องราวมีความน่าสนใจ ด้วยเหตุนี้ในวงการการศึกษาจึงเลือกนำการ์ตูนมาใช้เป็นทางเลือกหนึ่งในการนำเสนอเนื้อหาและบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียนและเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น ดังที่ Ruangsiri (1981, p. 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการดูการ์ตูนในฐานะสื่อการเรียนการสอนเอาไว้ว่า “การ์ตูน คือ ภาพวาดง่ายๆ ที่มีแบบเฉพาะตัวไม่เหมือนภาพธรรมดาทั่วไป ภาพการ์ตูนอาจมีรูปร่างที่เกินความเป็นจริงหรือลดรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออก เพื่อจุดมุ่งหมายในการบรรยาย การแสดงออกมุ่งให้เกิดความตลกขบขัน ล้อเลียน เสียดสีการเมืองและสังคม ตลอดจนใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้น่าสนใจยิ่งขึ้น นอกจากนั้นอาจจะใช้ประกอบการเล่าเรื่องบันเทิงคดีสารคดีได้อีกด้วย และที่สำคัญก็คือใช้ประกอบการเรียนการสอน ภาพวาดนี้อาจจะเป็นตอนเดียวจบหรือเป็นเรื่องสั้นๆ 2-3 ตอนจบ”

อย่างไรก็ตาม แม้การ์ตูนจะใช้ภาพในการสื่อสารเป็นหลัก แต่ในการนำเสนอเรื่องราวก็ยังคงต้องใช้ข้อความและคำบรรยายประกอบเพื่อช่วยอธิบายขยายความ เมื่อการ์ตูนเป็นสื่อที่ผสมผสานระหว่างรูปภาพกับตัวอักษร จึงส่งผลให้มีลักษณะโดดเด่นและสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้โดยเฉพาะเยาวชน ภายหลังจึงพบว่ามีการ์ตูนถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารกับผู้อ่านในรูปแบบอื่นๆ นอกเหนือจากด้านการเรียนการสอน อาทิ การนำการ์ตูนไปใช้ในการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยว เป็นต้น การ์ตูนจึงเป็นสื่อที่ใช้ภาพในการดำเนินเรื่อง สื่อความหมาย ตลอดจนจินตนาการไปสู่ผู้อ่านผ่านการใช้ภาพวาดในลักษณะที่ไม่สมจริงมา

นำเสนอประกอบกับข้อความ เพื่อให้เนื้อหามีความน่าสนใจและสื่อสารเข้าใจได้ง่าย ทำให้ผู้อ่านโดยเฉพาะเยาวชนชื่นชอบและสนใจอ่านการ์ตูนเป็นจำนวนมาก ดังผลการศึกษาของ Office of Learning Park (2008) เรื่อง ทักษะคิดและพฤติกรรมการอ่านของคนไทย พบว่า วรรณกรรมที่เยาวชนชอบอ่านมากที่สุด คือ หนังสือการ์ตูน คิดเป็นร้อยละ 40 เมื่อวิเคราะห์ประเภทหนังสือที่กลุ่มเยาวชนผู้สนใจการอ่านมากและกลุ่มผู้สนใจการอ่านน้อยนิยมนำมาอ่านแล้ว การ์ตูนถือเป็นวรรณกรรมอันดับ 1 ของทั้ง 2 กลุ่ม สำหรับกลุ่มเยาวชนผู้สนใจการอ่านมาก คิดเป็นร้อยละ 34 ส่วนในกลุ่มเยาวชนผู้สนใจการอ่านน้อย คิดเป็นร้อยละ 42 ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสามารถบ่งชี้ได้ว่า เยาวชนชื่นชอบการอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การ์ตูนเป็นประเภทวรรณกรรมที่เยาวชนชอบอ่านเป็นอันดับ 1

Anwachsiriwong and Anwachsiriwong (2009, p. 154) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้การ์ตูนกลายเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่านโดยเฉพาะเยาวชน สามารถสรุปได้ว่า หนังสือการ์ตูนจะประกอบด้วย “เนื้อหาที่เป็นภาพ” ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสื่อสารด้วยสายตา ครุฑนักวิจารณ์มองว่า นี่คือข้อได้เปรียบเบื้องต้นของหนังสือการ์ตูนที่มีมากกว่างานวรรณกรรมรูปแบบอื่น ภาพและตัวอักษรจะรวมเรื่องเข้าด้วยกัน นักการศึกษาหลายคนเห็นด้วยกับสิ่งนี้ว่า “เป็นการแสดงบทบาททั้งภาพและข้อเขียนอย่างสัมพันธ์กัน” เพราะว่าหนังสือการ์ตูนสามารถ “ให้ความหมายของตัวหนังสือได้ด้วยการใส่อารมณ์ความรู้สึกลงไปบนหน้าคนในเรื่องนั้นๆ” มีผลต่อการเชื่อมความสัมพันธ์ทางอารมณ์ที่ใกล้ชิดระหว่างนักเรียนกับตัวละครในเรื่องราวที่ปรากฏอยู่ในหนังสือการ์ตูน ด้วยเหตุนี้ในการศึกษาจึงนำการ์ตูนไปใช้ในการเรียนการสอน เพราะหนังสือการ์ตูนมีศักยภาพสูงช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดีและรวดเร็วขึ้น รวมถึงช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังตัวอย่างงานวิจัยของ Jongsungnern (1990) ที่นำหนังสือการ์ตูนไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้หนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียน สนใจเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าการเรียนด้วยคู่มือครู ส่งผลให้นักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือการ์ตูนประกอบบทเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงกว่าการสอนตามคู่มือครูของ สสวท.

นอกจากนี้ยังมีการศึกษา วิเคราะห์คุณธรรมในหนังสือการ์ตูนเล่มละบาท (Sricharoen, 1982) พบว่า หนังสือการ์ตูนมีคุณค่าในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านต่างๆ แก่ผู้อ่าน เช่น ความมีเมตตา ความซื่อสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความขยันหมั่นเพียร ความกล้าหาญ ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ความกตัญญู ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความมีวินัยและตรงต่อหน้าที่ เป็นต้น การ์ตูนจึงมีคุณค่าทั้งให้ความบันเทิง เป็นสื่อการเรียนการสอน และส่งเสริมคุณธรรมด้านต่างๆ ให้แก่ผู้อ่านได้ ในเวลาต่อมายังพบการนำการ์ตูนมาใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่ข้อมูลและความรู้ต่างๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับบุคคลสำคัญของไทย บุคคลสำคัญของศาสนา เรื่องราวทางวรรณคดี ตลอดจนการเล่นกีฬา เพื่อให้ผู้อ่านโดยเฉพาะเยาวชนเข้าใจเนื้อหาและต้องการติดตามเรื่องราวที่ยากหรือใกล้ตัวได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

หนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา เป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่เน้นถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับกีฬาเป็นหลัก ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักมีรูปแบบเป็นการ์ตูนญี่ปุ่น หรือมีชื่อเรียกเฉพาะในประเทศญี่ปุ่นว่า “มังงะ (Manga)” ในปี ค.ศ. 1952 ได้มีการสร้างสรรค์หนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาประเภทยูโดขึ้น เนื้อหาในหนังสือเกี่ยวข้องกับนักกีฬา

ยูโดคนหนึ่งที่มีความสามารถในการต่อสู้ และใช้ทำพิสดารเพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้ หลังจากที่หนังสือการ์ตูนเรื่องนี้เผยแพร่ได้มีการสร้างสรรค์การ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬาขึ้นอีกหลายประเภท เช่น เบสบอล วอลเลย์บอล มวย เป็นต้น อีกทั้งเมื่อนักกีฬาญี่ปุ่นได้รับรางวัลชนะเลิศจากการแข่งขันกีฬานานาชาติเพิ่มมากขึ้น กีฬาก็กลายเป็นความภาคภูมิใจของคนในชาติ และเป็นช่องทางในการระบายความก้าวร้าวที่ได้รับการยอมรับและความสนุกสนาน เด็กๆ ญี่ปุ่นจึงไม่มีความไฝ่ฝันที่จะเป็นนักรบหรือทหารเมื่อเติบโตขึ้นอีกต่อไป แต่อยากเป็นนักกีฬาที่มีชื่อเสียงแทน (Jantasung, 2013, pp. 15-16) ด้วยปัจจัยข้างต้นจึงมีผลทำให้หนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาได้รับการสร้างสรรค์และเผยแพร่เป็นจำนวนมากในวงกว้าง โดยมีโครงเรื่องที่เน้นถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับกีฬาหรือการเล่นกีฬาเป็นหลัก อีกทั้งมีการผสมผสานเนื้อหาเกี่ยวกับกฎกติกา การแข่งขันกีฬา กลยุทธ์ที่ใช้ในการแข่ง ตลอดจนแผนในการเล่นกีฬารวมอยู่ด้วย นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกแง่คิดหรือคุณธรรมด้านต่างๆ ที่มีผลต่อการเล่นกีฬา เช่น ความมานะพยายาม ความอดทน ความตั้งใจในการฝึกฝน เป็นต้น รวมไปถึงเรื่องราวด้านอื่น อาทิ ความรัก ความโรแมนติก ความสนุกสนาน เป็นต้น เพื่อเพิ่มสีสันและความน่าสนใจให้กับเนื้อเรื่องเกี่ยวกับกีฬามากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาจะเน้นถ่ายทอดเรื่องราวการเล่นกีฬาในเชิงแข่งขัน แต่เนื้อหาหลายเรื่องกลับแสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้านการมีวินัย การฝึกซ้อม และการดูแลสุขภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้อ่านหันมาสนใจการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพได้เช่นกัน นอกจากนี้แม้การเล่นกีฬาและการออกกำลังกายจะมีจุดมุ่งหมายและบริบทที่ต่างกัน แต่ทั้งสองอย่างล้วนเป็นกิจกรรมทางกาย (Physical Activity) ที่อาจได้รับแรงบันดาลใจจากสื่อที่ผู้บริโภคเสพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการ์ตูนกีฬาที่ถ่ายทอดคุณค่าด้านความมีวินัย ความพยายาม และความภาคภูมิใจในการพัฒนาตนเอง ซึ่งมีผลต่อการส่งเสริมแรงจูงใจในการออกกำลังกายได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า หนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬามีผลต่อความคิดและการแสดงออกทางพฤติกรรมของผู้อ่านอยู่ไม่น้อย รวมทั้งยังสามารถทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบได้ ดังเช่น การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับและปัจจัยที่มีผลต่อการเลียนแบบการ์ตูนแอนิเมชันของเยาวชน (Mongkolsin et al, 2018) ผลการศึกษพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเยาวชนและอายุต่ำกว่า 20 ปี มีพฤติกรรมการเปิดรับชมการ์ตูนแอนิเมชัน ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์ คือ การได้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และช่วยผ่อนคลายความเครียด จึงเกิดการรับชมเรื่องเดิมซ้ำ 1-3 ครั้ง ส่งผลทำให้เยาวชนเกิดพฤติกรรมเลียนแบบการ์ตูนแอนิเมชัน ซึ่งพฤติกรรมเลียนแบบนั้นเกิดขึ้นเมื่ออายุ 9 ขวบโดยประมาณ อย่างไรก็ตาม จำนวนของเยาวชนที่เลียนแบบและยังคงเลียนแบบพฤติกรรมการ์ตูนแอนิเมชันมีปริมาณไม่แตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเลียนแบบการ์ตูนแอนิเมชันของเยาวชน จำแนกได้ 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) การออกแบบคุณลักษณะของตัวการ์ตูนที่มีเอกลักษณ์ และ 2) การออกแบบการเล่าเรื่องการ์ตูนแอนิเมชันที่ดึงดูดใจ ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยจำแนกตามเพศและช่วงอายุ พบว่า เพศและช่วงอายุที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อทั้ง 2 ปัจจัยที่วิเคราะห์ได้ไม่แตกต่างกัน

การที่เยาวชนจะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบการ์ตูนได้นั้น จำเป็นจะต้องอาศัยแรงจูงใจในการลงมือทำ ซึ่งแรงจูงใจจะเกิดขึ้นได้ต้องมี Motive หรือ Drive ตามความต้องการที่มากพอ จึงจะสามารถจูงใจให้คนแสดง

พฤติกรรม (Kotler and Armstrong, 2002) โดยแรงจูงใจจะเป็นตัวชักนำและโน้มน้าวให้คนเกิดความพยายามเพื่อที่จะสนองตอบความต้องการของตนเอง (Lovell, 1980, p. 109) แรงจูงใจจึงเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม โดยเฉพาะถ้าแรงจูงใจเกิดขึ้นมาจากภายในตัวบุคคลด้วยแล้ว จะยังกระตุ้นและผลักดันให้เกิดการแสดงพฤติกรรมในทิศทางที่เฉพาะเจาะจง เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการ (Hawkins and Mothersbaugh, 2013) ดังนั้น แรงจูงใจจึงเกิดขึ้นมาจากความต้องการขั้นพื้นฐาน จากนั้นจะเริ่มพัฒนาไปสู่ระดับที่จะกระตุ้นให้คนแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งเมื่อเกิดพฤติกรรมขึ้นและแรงจูงใจได้จบลั่นลง สุดท้ายก็จะกลับมาสู่ขั้นการลดแรงจูง (Yaowarat, 2018, p. 21) หนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาจึงเป็นเสมือนหนึ่งในพื้นที่ที่ผู้เขียนใช้ในการสร้างแรงจูงใจ และชักจูงให้ผู้อ่านเกิดพฤติกรรมตามที่คุณเขียนคาดหวัง

แนวคิดข้างต้นช่วยสะท้อนให้เห็นว่า เราสามารถใช้หนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจให้คนหันมาออกกำลังกายได้ ด้วยเหตุที่หนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬามีส่วนทำให้ผู้อ่าน โดยเฉพาะเยาวชนเปลี่ยนความคิด ความชอบ ตลอดจนส่งผลต่อการเลียนแบบพฤติกรรมได้ อีกทั้งในปัจจุบันการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยเห็นความสำคัญของการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ นับเป็นเป้าหมายสำคัญของหลายภาคส่วน เนื่องจากการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอมีผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิต สุขภาพกาย และสุขภาพจิต โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นช่วงวัยที่สามารถปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เยาวชนจำนวนไม่น้อยยังขาดแรงจูงใจในการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ทำให้ต้องหาแนวทางหรือสื่อที่สามารถกระตุ้นแรงจูงใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่า การอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาสามารถส่งผลต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของผู้อ่านที่เป็นเยาวชนได้หรือไม่ โดยผลการวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะเผยให้เห็นถึงศักยภาพของวรรณกรรมการ์ตูนในฐานะสื่อที่สร้างความเพลิดเพลินและความบันเทิงแล้ว ยังอาจเป็นสื่อที่สามารถส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของผู้อ่านได้ไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มประชากร ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 420 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 100 คน ที่เคยอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยสร้างรายชื่อหรือหมายเลขของประชากรทั้งหมดผ่านโปรแกรม Microsoft Excel และ

ใช้คำสั่ง =RAND ในการสุ่มหมายเลข 100 หมายเลขที่ไม่ซ้ำกัน หากบุคคลใดตรงกับหมายเลขที่สุ่มได้ จะถูกคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง (Chiang Mai University, 2015)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มี 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหัวข้อการวิจัย ได้แก่ การศึกษาผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงงูใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร
2. กำหนดจุดประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ เพื่อศึกษาผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงงูใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร
3. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมการ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬา แนวคิดทฤษฎีของแรงงูใจ และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการออกกำลังกาย
4. กำหนดขอบเขตการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2565

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงงูใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

4.2 ขอบเขตด้านข้อมูล ได้แก่ เอกสาร ตำรา เว็บไซต์ งานวิจัย และนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยนเรศวร

4.4 ขอบเขตเวลา ได้แก่ เดือน มิถุนายน 2565 ถึง เดือน มิถุนายน 2566

5. กำหนดเครื่องมือการวิจัย

หลังจากที่ศึกษาข้อมูลส่วนต่างๆ แล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามชนิดเลือกตอบเกี่ยวกับผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงงูใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (Google Forms) เพื่อสอบถามแรงงูใจในการออกกำลังกายที่เกิดขึ้น ภายหลังจากการอ่านหนังสือการ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬา

6. ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

แบบสอบถามสร้างขึ้นจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถามของ Srisaard (2009), Ritjaroon (2008) และ Sittisomboon (2013) ซึ่งมีกระบวนการในการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

6.1 กำหนดจุดประสงค์ของแบบสอบถามผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงงูใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

6.2 เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ

6.3 การแปลผลของคะแนน

เมื่อตรวจและกำหนดน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์คะแนนของ Srisaard (2009)

7. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2565 มีความเห็นโดยสรุปว่าแบบประเมินความเที่ยงตรง (IOC) ที่ยอมรับได้ อยู่ระหว่าง 0.81-1.00 มากกว่า 0.50

8. เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 100 คน ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ (Google Forms)

9. วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

9.1 วิเคราะห์การศึกษาลงจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอในรูปแบบของตารางพร้อมคำอธิบาย

9.2 วิเคราะห์ผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยการจำแนกรายละเอียดและสรุปความ

10. นำเสนอผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร สามารถนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งเป็นตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรที่อ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา

นิสิตอ่านหนังสือประเภทอื่น นอกเหนือจากหนังสือเรียนหรือไม่	
ใช่	ไม่ใช่
93	7
นิสิตชอบอ่านหนังสือการ์ตูนหรือไม่	
ใช่	ไม่ใช่
85	15
นิสิตเคยอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาหรือไม่	
ใช่	ไม่ใช่
61	39
นิสิตชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาหรือไม่	
ใช่	ไม่ใช่
50	50

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ความถี่ในการออกกำลัง(ครั้ง/เดือน) ของนิสิตที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา			
น้อยกว่า 5 ครั้ง/เดือน	5-10 ครั้ง/เดือน	11-15 ครั้ง/เดือน	มากกว่า 15 ครั้งขึ้นไป
16	22	2	10

จากตารางที่ 1 พบว่า นิสิตจำนวน 100 คน อ่านหนังสือประเภทอื่นนอกเหนือจากหนังสือเรียนมากถึง 93 คน คิดเป็นร้อยละ 93 ซึ่งในจำนวนนั้นมีนิสิตจำนวน 85 คน ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน จากจำนวนนิสิตที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมี 61 คน ที่เคยอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา และในจำนวนนิสิตที่เคยอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬามีเพียง 50 คนเท่านั้น ที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา ซึ่งนิสิตจำนวนดังกล่าวส่วนใหญ่มิมีความถี่ในการออกกำลังกายประมาณ 5-10 ครั้ง/เดือน

ตารางที่ 2 ข้อมูลของค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ได้รับจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา และทัศนคติที่มีต่อการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

แรงจูงใจที่ได้รับจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา								
ปัจจัยด้านเนื้อหา (n = 100)		ระดับ	ปัจจัยด้านตัวละคร (n = 100)		ระดับ	ปัจจัยด้านการ ตั้งเป้าหมาย (n = 100)		ระดับ
($\bar{X}$)	S.D.		($\bar{X}$)	S.D.		($\bar{X}$)	S.D.	
4.14	0.866	มาก	4.08	0.836	มาก	3.99	0.843	มาก
ปัจจัยด้านเนื้อหา (เฉพาะนิสิตที่ชอบอ่าน หนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับ กีฬา) (n = 50)		ระดับ	ปัจจัยด้านตัวละคร (เฉพาะนิสิตที่ชอบอ่าน หนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับ กีฬา) (n = 50)		ระดับ	ปัจจัยด้านการ ตั้งเป้าหมาย (เฉพาะนิสิต ที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน เกี่ยวกับกีฬา) (n = 50)		ระดับ
($\bar{X}$)	S.D.		($\bar{X}$)	S.D.		($\bar{X}$)	S.D.	
4.28	0.864	มาก	4.23	0.798	มาก	4.06	0.849	มาก
ทัศนคติที่มีต่อการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา								
นิสิตทั้งหมด (n = 100)		ระดับ	เฉพาะนิสิตที่ชอบอ่าน หนังสือการ์ตูนกีฬา (n = 50)		ระดับ			ระดับ
($\bar{X}$)	S.D.		($\bar{X}$)	S.D.				
3.97	0.852	มาก	4.14	0.808				มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยแรงจูงใจของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรที่ได้รับจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านเนื้อหา มีค่าเท่ากับ 4.14 ด้านต่อมา คือ ปัจจัยด้านตัวละคร เท่ากับ 4.08 และด้านสุดท้าย ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย มีค่าเท่ากับ 3.99 ซึ่งค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้าน ต่างอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเฉพาะนิสิตที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาแล้ว พบว่า ค่าเฉลี่ยปัจจัยด้านเนื้อหา มีค่าเท่ากับ 4.28 ปัจจัยด้านตัวละคร เท่ากับ 4.23 ปัจจัยด้านการตั้งเป้าหมาย เท่ากับ 4.06 ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาของนิสิตทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ซึ่งทั้งหมดต่างอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น อีกทั้งเมื่อวิเคราะห์เฉพาะนิสิตที่ชอบอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาพบว่า ทัศนคติที่มีต่อการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ยังอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ผลการวิจัยทั้ง 2 ตารางได้แสดงให้เห็นว่า นิสิตที่อ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬามีแนวโน้มในการออกกำลังกายมากกว่านิสิตที่อ่านหนังสือการ์ตูนที่มีเนื้อหาประเภทอื่น ดังนั้น การอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาจึงสามารถส่งผลต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลจากการอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกายของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จะเห็นได้ว่า นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรเลือกอ่านหนังสือการ์ตูนนอกเหนือจากการอ่านหนังสือเรียน เนื่องจากการอ่านหนังสือการ์ตูนสามารถให้ทั้งความบันเทิง คลายเครียด และสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้ (Thai Health Promotion Foundation, 2011) อีกทั้งรูปแบบของหนังสือการ์ตูนยังดึงดูดความสนใจของเยาวชนได้ดี เพราะใช้ภาพในการสื่อความหมายเป็นหลัก จึงทำให้เยาวชนสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น ผ่านการใช้ภาพเป็นองค์ประกอบในการลำดับเรื่องราวควบคู่ไปกับตัวหนังสือ และที่สำคัญขณะอ่านหนังสือการ์ตูนเยาวชนจะเกิดความสุขสนุกสนานและเกิดความรู้สึกรู้ว่าตนเองได้อยู่อีกโลกหนึ่ง นั่นคือ โลกการ์ตูนหรือโลกแห่งจินตนาการ (Sukchotirat, 1994) ซึ่งสิ่งที่เยาวชนจะได้จากการอ่านหนังสือการ์ตูนโดยเฉพาะการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬาก็คือ ความคิดสร้างสรรค์

ในการเลือกอ่านหนังสือการ์ตูนเกี่ยวกับกีฬา นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรส่วนใหญ่จะเลือกอ่านเรื่องที่มีเนื้อหาตามความสนใจ โดยตัวละครที่นิสิตส่วนใหญ่ชื่นชอบนั้น มักจะเชื่อมโยงอยู่กับบทบาทหน้าที่ของตัวละครในหนังสือการ์ตูน (Jongcharoenrat, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่า เนื้อหาและเรื่องราวที่เข้มข้น น่าติดตาม สามารถส่งผลต่อแรงจูงใจและความสนใจในการออกกำลังกาย ตลอดจนการเล่นกีฬาของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร โดยมีปัจจัยด้านเนื้อหาเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวเป็นสิ่งที่กระตุ้นพฤติกรรมของมนุษย์ได้ กล่าวคือ เมื่อมนุษย์มีความต้องการในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะพยายามกำหนดทิศทางของพฤติกรรมให้เป็นไปตามนั้น แรงจูงใจจึงเป็นตัวกำหนดระดับความตั้งใจของมนุษย์ให้แสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมา (Phromchamon, 2013)

ดังผลการศึกษาของ Mongkolsin et al. (2018) ที่พบว่า เยาวชนที่รับชมการ์ตูนแอนิเมชันมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบพฤติกรรมของตัวละคร แสดงให้เห็นว่าการดูเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก และเข้าถึง

กลุ่มผู้อ่านโดยเฉพาะที่เป็นเยาวชนได้ง่าย เพราะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและเผยแพร่รูปภาพ วิดีโอ ตลอดจนข้อความต่างๆ ได้ในทุกมิติ ทำให้การตูนกลายเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมและนำมาใช้ในการเผยแพร่เรื่องราวรูปแบบต่างๆ หนึ่งในนั้นคือ “การ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬา” ซึ่งเมื่อเยาวชนได้เห็นภาพและเรื่องราวเกี่ยวกับกีฬาผ่านวรรณกรรมประเภทหนังสือการ์ตูน ย่อมส่งผลให้เกิดแรงจูงใจหรือความต้องการออกกำลังกายรวมถึงการเล่นกีฬาตามไปด้วย โดยพฤติกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับทฤษฎีของแรงจูงใจที่ว่า เมื่อมีแรงจูงใจภายนอกมาเป็นสิ่งผลักดัน จะกระตุ้นให้บุคคลนั้นอยากแสดงพฤติกรรม เพื่อตอบสนองต่อสิ่งจูงใจดังกล่าว (Chaina, 2017)

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาภายในหนังสือการ์ตูนก็ยังมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมในทางลบด้วยเช่นกัน ดังเช่นการศึกษาของ Suriyaworaphan (2006) ที่พบว่า วัยรุ่นที่เปิดรับสื่อการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเพศและความรุนแรง มีทัศนคติและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหาดังกล่าว อีกทั้งปัจจัยด้านตัวละครก็อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะเมื่อพฤติกรรมของตัวละคร โครงเรื่อง ตลอดจนพัฒนาการของตัวละครมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมเพราะเหตุการณ์หรือพฤติกรรมของตัวละครที่เกิดขึ้นนั้น อาจคล้ายคลึงกับเหตุการณ์ที่ผู้อ่านเคยประสบ ดังนั้น พฤติกรรมที่ได้รับการนำเสนอผ่านเรื่องราวและตัวละคร จึงสามารถทำให้ผู้อ่านจดจำและอาจนำไปสู่การเลียนแบบพฤติกรรมของตัวละครที่ผู้อ่านชื่นชอบได้ (Rattanjitbanjong, 2005) นับได้ว่าการตูนมีบทบาทสำคัญต่อทัศนคติ พฤติกรรม ตลอดจนการสร้างแรงจูงใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หมายรวมถึงการตูนเกี่ยวกับกีฬาที่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการออกกำลังกายให้แก่เยาวชนได้

สาเหตุที่กล่าวเช่นนั้นเนื่องจากการนำเสนอเรื่องราวของตัวละครที่มุ่งมั่น ฝึกฝน และประสบความสำเร็จในการแข่งขัน สามารถเป็นแรงบันดาลใจให้กับผู้อ่านที่ต้องการเลียนแบบและปฏิบัติตามการตูน เช่น “สแลมดังก์ (Slam Dunk)” ที่เน้นกีฬาบาสเกตบอล ผ่านตัวเอกที่ชื่อ “ซากุราจิ ฮานามิจิ” ที่เป็นนักเรียนนักเลง แต่หันมาสนใจการเล่นกีฬาบาสเกตบอล และค่อยๆ พัฒนาตัวเองจนกลายเป็นตัวแทนนักกีฬาบาสเกตบอลของโรงเรียน หรือในเรื่อง “ไคคิว!! คู่บองไซประหลาด (Haikyuu!!)” ที่เน้นกีฬาวอลเลย์บอล เป็นตัวอย่างของสื่อที่กระตุ้นความสนใจในด้านกีฬาและการออกกำลังกายของวัยรุ่น (Nanthasing, 2021) อีกทั้งการ์ตูนยังสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา โดยแสดงออกผ่านความสนุกสนาน ความท้าทาย และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างออกกำลังกายและเล่นกีฬา โดยกิจกรรมที่น่าสนใจและมีคุณค่าสามารถเปลี่ยนทัศนคติของวัยรุ่นที่มีต่อการออกกำลังกาย จากความรู้สึกเบื่อหน่ายกลายเป็นความตื่นเต้นและต้องการมีส่วนร่วม (Anan, 2019)

ด้วยเหตุนี้การ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬาและการออกกำลังกาย สามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างแรงจูงใจให้กับวัยรุ่นในการออกกำลังกายได้ นั่นเพราะการออกกำลังกายมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อย่างไรก็ตาม ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาพฤติกรรมเนือยนิ่ง (Physical Inactivity) กลายเป็นปรากฏการณ์ที่พบทั่วไปในทั่วโลก หนึ่งในสาเหตุสำคัญก็คือ “การขาดความสนใจในการออกกำลังกาย” ดังนั้น การเสกสือประเภทการ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬาดังแต่ด้วยเด็ก จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งใน

การช่วยปลูกฝงความสนใจในกีฬา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬา ตลอดจนการออกกำลังกายได้ ดังเช่น ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดูการตูนเกี่ยวกับกีฬาในวัยเด็ก กับระดับการออกกำลังกายและสุขภาพจิต ในวัยผู้ใหญ่ พบว่า การเสพการตูนกีฬาในวัยเด็กอาจมีผลทางอ้อม รวมถึงเป็นประโยชน์ทางบวกต่อการออก กำลังกายในวัยผู้ใหญ่ และส่งผลต่อสุขภาพจิตที่ดีขึ้น โดยประสบการณ์กีฬาในวัยเด็กจะเป็นตัวกลางสำคัญในการ เชื่อมโยงนี้ ซึ่งผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การตูนกีฬาสามารถช่วยปลูกฝงความสนใจในกีฬาและส่งเสริมการมีส่วน ร่วมในกิจกรรมกีฬาตั้งแต่เด็ก อันเป็นปัจจัยต่อเนื่องและเป็นประโยชน์ที่เชื่อมโยงวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ (Zhang et al., 2022)

อย่างไรก็ตาม การใช้การตูนเป็นสื่อในการส่งเสริมการออกกำลังกายควรพิจารณาถึงปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่มีผลต่อแรงจูงใจของวัยรุ่นด้วย กล่าวคือ ถึงแม้การตูนจะมีศักยภาพในการส่งเสริมแรงจูงใจในการออกกำลัง กายของวัยรุ่นผ่านการนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อการออกกำลังกาย แต่การสร้าง แรงจูงใจที่ยั่งยืนควรพิจารณาถึงปัจจัยแวดล้อมและการสนับสนุนจากสังคมและครอบครัวร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สาขาวิชาภาษาไทยสามารถนำวรรณกรรมการ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬาไปใช้เป็นสื่อในการศึกษา วิเคราะห์การใช้ภาษา รวมถึงทัศนคติของตัวละครผ่านคำพูดหรือบทสนทนา ที่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจในด้าน เล่นกีฬาและออกกำลังกาย ตลอดจนด้านอื่นๆ
2. สาขาพลศึกษาและวิทยาศาสตร์การออกกำลังกาย สามารถนำวรรณกรรมการ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ กีฬาไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการออกกำลังกายให้แก่สิตมหาวิทยาลัยนเรศวร
3. สามารถนำวรรณกรรมการ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬาไปสร้างเป็นนวัตกรรมในการส่งเสริมการเล่น กีฬาและการออกกำลังกายให้แก่เยาวชนไทย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการใช้วรรณกรรมรูปแบบอื่นๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬา เช่น ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ แอนิเมชัน (Animation) เป็นต้น ที่มีผลต่อแรงจูงใจในการออกกำลังกาย
2. ศึกษาการใช้วรรณกรรมการ์ตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกีฬาเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์สาขาต่างๆ อาทิ สาขาคณิตศาสตร์ สร้างกิจกรรมการคำนวณตัวเลขจากการแข่งขันกีฬา ในวรรณกรรมการ์ตูน เป็นต้น

References

- Anan, P. (2019). *The Relationship Between Physical Activity, Emotional Intelligence and Happiness of Primary School Students* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University. [In Thai]

- Anwachsiriwong, T., and Anwachsiriwong, P. (2009). *Cartoons: The Wonders of brain development and reading*. Children's Foundation. [In Thai]
- Chiang Mai University. (2015). *Sampling for research*. Retrieved May 1, 2025, from <https://plan.eng.cmu.ac.th/wp-content/uploads/2015/07/sampling.pdf> [In Thai].
- Chaina, J. (2017). *Motivation to Chinese Study in High School: A Case Study of High School Students from Schools in Amphoe Mueang, Nakhon Pathom*. Faculty of Arts, Silpakorn University, Thailand. [In Thai]
- Hawkins, I. D., and Mothersbaugh, L. D. (2013). *Consumer Behavior: Building Marketing Strategy* (12th ed.). McGraw-Hill/Irwin.
- Jantasung, R. (2013). *The Impact of the Japanese Sport Comic Book to The Attitude of Rattanakosin Somphod Bangken Junior High School Students* [Unpublished master's thesis]. Rajamangala University of Technology Thanyaburi. [In Thai]
- Jongcharoenrat, H. (2017). *Marketing Contents, Relationship and Motivation has Influence to Viral Marketing Sharing on social media in Bangkok* [Unpublished master's thesis]. Bangkok University. [In Thai]
- Jongsungnern, K. (1990). *A study of academic achievement and interest in learning mathematics of Junior High School Students who learn by using and not using comic books for lessons in teaching according to the IPST teacher's manual* [Unpublished master's thesis]. Srinakharinwirot University. [In Thai]
- Kotler, P., and Armstrong, G. (2002). *Principle of marketing*. Prentice-Hall.
- Lovell, R. E. (1980). *Adult Learning*. John Wiley and Sons.
- Mongkolsin, K., Suyanang, T., Phakanon, N., Tirakoat, S., and Hiruncharoenvate, C. (2018). Exposure behaviors and Factors affecting animation cartoons of youth. *Journal of Applied Informatics and Technology*, 1(2), 82-92. <https://doi.org/10.14456/jait.2018.7> [In Thai].
- Nanthasing, N. (2021). *Haikyu!! and the power of sports anime in shaping youth culture*. Kindconnect. Retrieved May 1, 2025, from https://kindconnect.com/kindcult/haikyu/?fbclid=IwY2xjawKFVXNleHRuA2FlbQlzMABicmlkETFOUE5wOGRJQzhKQk0xNFh0AR5P2RrX8RaLtgAAZpp3Vt-bl9dQ7yJ8T3N_QMlkvcZvRQEjHbmbQPru8qd7fg_aem_msF7oGzk8v872-sSZ_SkMQ [In Thai].

- Office of Learning Park. (2008). *Reading attitudes and behavior of Thai people*. Office of Learning Park. [In Thai]
- Phromchamon, T. (2013). *Motivation for playing football of football athletes participating in 37th Samakkhi Demonstration Sports Competition* [Unpublished master's thesis]. Srinakharinwirot University. [In Thai]
- Rattanjitbanjong, A. (2005). *The role of Japanese sports comic books in promoting morality in children and youth* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University. [In Thai]
- Ritjaroon, P. (2008). *Research for learning development: Classroom action research*. Phranakhon Rajabhat University Faculty of Education. [In Thai]
- Ruangsir, P. (1981). *Interest in reading comic books of children in the eastern region of Thailand* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University. [In Thai]
- Sittisomboon, M. (2013). *Educational innovation development*. Faculty of Education, Naresuan University. [In Thai]
- Sricharoen, K. (1982). *Analysis of morality in one-baht comic books* [Unpublished master's thesis]. Srinakharinwirot University. [In Thai]
- Srisaard, B. (2009). *Educational administration research*. Suweeriya Sarn. [In Thai]
- Sukchotirat, M. (1994). *Solving the problem of Cartoon Fever: Guidelines for cultivating reading habits*. Chulalongkorn University. [In Thai]
- Suriyaworaphan, P. (2006). *Attitudes and behaviors of middle-aged adolescents toward Japanese comic books with sexual and violent content*. Thammasat University. [In Thai]
- Thai Health Promotion Foundation. (2011). *Reveals the results of a book survey, finding that "cartoons" still dominate children's hearts*. Retrieved January 9, 2025, from http://www.thaihealth.or.th/partner/partner_stor/24867 [In Thai].
- Yaowarat, K. (2018). *Clip Video Strategies in Social Media for Motivation to Exercise with Running. Facebook Case Study: "Runner's Journeys"* [Unpublished master's thesis]. Bangkok University. [In Thai]

Zhang, X., Browning, M. H. E. M., Luo, Y., and Li, H. (2022). Can sports cartoon watching in childhood promote adult physical activity and mental health? A pathway analysis in Chinese adults. *Heliyon*, 8(6), e09417. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2022.e09417>

รูปแบบการจัดการคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

Talent Management Models in the Restaurant Business of Surin Province

ชุติกพร ปรุงเกียรติ*

Chutikorn Prungkiat

พรหมจิรา เจาลา*

Promchira Chaola

Received : January 6, 2025

Revised : March 12, 2025

Accepted : April 8, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะคนเก่ง และ (2) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์ การศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ประกอบการ เจ้าของร้าน และผู้จัดการร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์ 21 ราย ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองสุรินทร์ มีพนักงาน 5-10 คน ต้องการคนเก่งในตำแหน่ง เชฟ/ผู้จัดการครัวมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า (1) คุณลักษณะคนเก่งในธุรกิจร้านอาหาร 4 ลักษณะ ได้แก่ ความสามารถในการทำงานร่วมกันในทีม ความคิดสร้างสรรค์และทักษะในการแก้ปัญหา ความมุ่งมั่นในการทำงานและการแสดงผลงานที่มีคุณภาพสูง (2) รูปแบบการจัดการคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์ 5 รูปแบบ ได้แก่ (ก) ใช้ช่องทางออนไลน์ในการค้นหาหรือสรรหาคคนเก่ง (ข) คัดเลือกคนเก่งด้วยการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมและเชิงสถานการณ์ (ค) มอบการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะทางแก่คนเก่ง (ง) ให้สวัสดิการที่ดีและค่าตอบแทนที่แข่งขันได้เพื่อจูงใจคนเก่ง และ (จ) สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและส่งเสริมความสุขในองค์กรเพื่อรักษาคคนเก่ง ผลการศึกษานี้ช่วยเกิดความเข้าใจในกลยุทธ์การบริหารจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพภายในบริบทของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์ โดยเน้นการให้ความสำคัญของการจัดแนวทางการสรรหา พัฒนา และรักษาคบุคลากรให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนของพนักงาน

คำสำคัญ : การจัดการคนเก่ง / ธุรกิจร้านอาหาร / การสรรหาคคนเก่ง / การคัดเลือกคนเก่ง / การจูงใจคนเก่ง

*อาจารย์ประจำสาขาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
Lecturer in Management Department Faculty of Management Technology Rajamangala University of
Technology Isan Surin Campus(Corresponding Author) e-mail: Chutikorn.pr@rmu.ac.th

ABSTRACT

This research examines talent management in the restaurant industry by investigating (1) the defining characteristics of talented employees and (2) the talent management models implemented by restaurant businesses in Surin Province, Thailand. Using a qualitative approach, the study conducted in-depth semi-structured interviews with 21 key stakeholders, including restaurant entrepreneurs, owners, and managers from establishments primarily located in the city, with an average workforce of 5-10 employees. Results identified four critical characteristics of talented restaurant personnel: team collaboration capabilities, creative problem-solving skills, work commitment, and consistent high-quality performance delivery. The study further revealed five distinct talent management approaches employed by successful establishments: (a) strategic utilization of digital platforms for talent acquisition, (b) implementation of behavioral and situational assessment techniques during selection, (c) investment in specialized skill development and educational programs, (d) offering market-competitive compensation and benefit packages, and (e) fostering positive organizational cultures that prioritize employee well-being to enhance retention. This research contributes to the talent management literature by providing empirical insights from an under-researched regional context. The findings highlight how restaurant businesses in emerging markets align talent acquisition, development, and retention strategies with organizational objectives, offering practical implications for hospitality industry stakeholders seeking to enhance workforce effectiveness and organizational sustainability in similar competitive environments.

Keywords : Talent Management / Restaurant Business / Talent Acquisition / Talent Selection / Talent Motivation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมร้านอาหารในประเทศไทยมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในเขตเมืองใหญ่และพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นภาคธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญทั้งในแง่ของการสร้างงานและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (World Bank, 2020) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชน การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว และการขยายตัวของชุมชนเมือง ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจร้านอาหารมีความต้องการแรงงานที่มีทักษะสูงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสำหรับจังหวัดสุรินทร์ ธุรกิจบริการอาหารและเครื่องดื่มถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์ระบุว่า กิจกรรมด้านบริการอาหารและเครื่องดื่มคิดเป็นร้อยละ 7.8

ของจำนวนสถานประกอบการทั้งหมดในจังหวัด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของภาคธุรกิจนี้ต่อเศรษฐกิจระดับจังหวัด (National Statistical Office, 2022) นอกจากนี้ Surin Provincial Statistics Committee (2024) มีแผนยุทธศาสตร์พัฒนามาตรฐานธุรกิจร้านอาหาร โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาแรงงานและส่งเสริมทักษะที่จำเป็น อาทิ การให้บริการที่เป็นมาตรฐาน การจัดการคุณภาพอาหาร และองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์และขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรมร้านอาหารของจังหวัดสุรินทร์ และเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต

ในบริบทของธุรกิจร้านอาหาร การจัดการคนเก่ง (Talent Management) ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร โดยเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดึงดูด พัฒนา และรักษาบุคลากรที่มีความสามารถสูง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถบรรลุเป้าหมายและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Armstrong, 2014) กระบวนการดังกล่าวไม่เพียงมุ่งเน้นไปที่การสรรหาบุคลากรที่มีศักยภาพเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการพัฒนาทักษะ การฝึกอบรม และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงาน ตลอดจนการเสริมสร้างความรู้สึกรักองค์กรที่มีคุณค่าในองค์กร ซึ่งมีผลต่อความผูกพันของพนักงาน (Huselid, 1995) การศึกษารูปแบบการจัดการคนเก่งในธุรกิจร้านอาหารของจังหวัดสุรินทร์มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถช่วยให้ผู้ประกอบการและผู้บริหารองค์กรเข้าใจถึงแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการดึงดูดบุคลากรที่มีความสามารถ พร้อมทั้งสามารถสร้างและรักษาวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของพนักงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด นอกจากนี้ การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ ระบบการประเมินผลที่เหมาะสม และกลยุทธ์ในการรักษาความพึงพอใจของพนักงาน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า

ดังนั้น การศึกษาประเด็นดังกล่าวจึงมีนัยสำคัญต่อการพัฒนาแนวทางการจัดการคนเก่งในจังหวัดสุรินทร์ ไม่เพียงแต่ในระดับจังหวัดเท่านั้น แต่ยังสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจร้านอาหารในระดับประเทศ โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการคนเก่งที่มีประสิทธิภาพในบริบทของจังหวัดสุรินทร์จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจร้านอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต นอกจากนี้ การจัดการคนเก่งที่มีประสิทธิภาพยังช่วยเพิ่มผลผลิตของแรงงาน ลดอัตราการลาออกของพนักงาน และส่งเสริมคุณภาพของการให้บริการ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จในระยะยาวของธุรกิจร้านอาหารทั้งในจังหวัดสุรินทร์และในระดับประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

ทบทวนวรรณกรรม

การจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันขององค์กร โดยแนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีทุนมนุษย์ (Human Capital Theory) ของ Becker (1962) ซึ่งเสนอว่าการลงทุนในบุคลากรช่วยเพิ่มมูลค่าให้แก่องค์กร นอกจากนี้ ทฤษฎีความผูกพันต่อองค์กร (Organizational Commitment Theory) ของ Allen and Meyer (1991) ระบุว่าความผูกพันของพนักงานมีผลโดยตรงต่ออัตราการคงอยู่และประสิทธิภาพการทำงาน ทั้งนี้ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพยังช่วยเพิ่มผลประกอบการขององค์กร (Huselid, 1995) ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการจัดการคนเก่ง (Talent Management) ในฐานะกลยุทธ์หลักในการพัฒนาองค์กร โดยคนเก่งหมายถึงบุคคลที่มีทักษะโดดเด่นและสามารถสร้างมูลค่าให้แก่องค์กร (Collings and Mellahi, 2009) ในบริบทของธุรกิจร้านอาหาร คนเก่งอาจหมายถึงพนักงานที่มีความสามารถด้านการบริการ เชฟที่มีความคิดสร้างสรรค์ หรือผู้จัดการร้านที่สามารถบริหารทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Baum, 2019)

แนวคิดการจัดการคนเก่งครอบคลุมกระบวนการสรรหา พัฒนา และรักษาบุคลากรที่มีศักยภาพสูง โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กร (Cappelli, 2008) นักวิชาการ เช่น Ulrich et al. (2017) ได้เสนอว่ากระบวนการนี้ต้องมีความเป็นระบบและเชื่อมโยงกับกลยุทธ์องค์กร ขณะที่ Noe (2017) เน้นว่าการพัฒนาบุคลากรควรสอดคล้องกับเป้าหมายองค์กร องค์ประกอบหลักของการจัดการคนเก่ง ได้แก่ (1) การสรรหาและคัดเลือกที่มีประสิทธิภาพ โดยองค์กรควรใช้เครื่องมือและเทคนิคที่สามารถประเมินศักยภาพของพนักงานได้อย่างแม่นยำ เช่น การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Interview) หรือการทดสอบทักษะที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งงาน (Brewster et al., 2016) นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรจะช่วยให้สามารถคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมและลดอัตราการลาออก (Caligiuri et al., 2024) (2) การพัฒนาผ่านการฝึกอบรมและการให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยเพิ่มทักษะและศักยภาพของพนักงาน เช่น การจัดฝึกอบรมเฉพาะทางสำหรับพนักงานเสิร์ฟเพื่อเพิ่มคุณภาพบริการ หรือการอบรมเชฟเกี่ยวกับเทคนิคการปรุงอาหารที่ทันสมัย นอกจากนี้ การให้คำปรึกษาและพี่เลี้ยง (Mentorship) ยังช่วยพัฒนาทักษะเชิงอาชีพและเสริมสร้างความผูกพันต่อองค์กร (Baum, 2019) (3) การสร้างแรงจูงใจโดยการสนับสนุนสภาพแวดล้อมการทำงาน ซึ่งรวมถึงการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของพนักงาน เช่น การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการเรียนรู้ การให้การยอมรับและรางวัลสำหรับผลงานที่ดี รวมถึงการออกแบบตารางเวลาการทำงานที่ยืดหยุ่นเพื่อลดความเครียด (Hughes and Rog, 2008) และ (4) การรักษาพนักงานผ่านค่าตอบแทนและโอกาสก้าวหน้าในสายอาชีพ โดยองค์กรควรกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสมกับมาตรฐานอุตสาหกรรม รวมถึงสร้างเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพที่ชัดเจน เช่น โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้าทีมหรือผู้จัดการร้าน (Guchait and Cho, 2010)

การศึกษาในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการรักษาคคนเก่งในอุตสาหกรรมบริการ โดย Jaramillo et al. (2011) พบว่าการพัฒนาอาชีพและสภาพแวดล้อมที่ดีช่วยให้

พนักงานมีความผูกพันกับองค์กร ขณะที่ Rhoades and Eisenberger (2002) ระบุว่าการบริหารความเครียดในที่ทำงานส่งผลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจอยู่ต่อของพนักงาน นอกจากนี้ Baker and Kim (2020) ยังเน้นว่าการสนับสนุนจากผู้บริหารช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและคุณภาพชีวิตของพนักงาน ในบริบทของธุรกิจร้านอาหาร กลยุทธ์สำคัญในการจัดการคนเก่ง ได้แก่ การคัดเลือกบุคคลที่มีทัศนคติและทักษะที่ตรงกับวัฒนธรรมองค์กร (Caligiuri et al., 2024) การฝึกอบรมพนักงานในด้านการบริการระดับพรีเมียม (Baum, 2019) และการออกแบบค่าตอบแทนที่เหมาะสมควบคู่ไปกับการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งเสริมการเติบโตของพนักงาน (Guchait and Cho, 2010) การดำเนินกลยุทธ์ดังกล่าวอย่างเป็นระบบจะช่วยให้ธุรกิจร้านอาหารสามารถลดอัตราการลาออกของพนักงาน และเพิ่มคุณภาพบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การออกแบบการวิจัยและขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory Methodology) ตามแนวทางของ Glaser and Strauss (1967) ซึ่งมุ่งสร้างทฤษฎีจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ขอบเขตการศึกษานี้เน้นองค์ประกอบหลักของการจัดการคนเก่ง ได้แก่ การสรรหาและคัดเลือก การพัฒนา การจูงใจ และการจรรีกรักษา (Brewster et al., 2016) พร้อมทั้งพิจารณากลยุทธ์การจัดการคนเก่ง (Talent Management Strategy) (Collings and Mellahi, 2009)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคัดเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และขยายกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ประกอบด้วย ผู้ประกอบการ เจ้าของร้าน ผู้จัดการ หรือหัวหน้างานในธุรกิจร้านอาหารจังหวัดสุรินทร์ จากร้านอาหารที่ผ่านเกณฑ์ ได้แก่ (1) ร้านอาหารที่ได้รับการยอมรับจากเว็บไซต์รีวิวอาหารซึ่งบ่งชี้ถึงชื่อเสียงและคุณภาพการให้บริการ (2) ร้านอาหารที่มีคะแนนรีวิวสูง (4 ดาวขึ้นไป) สะท้อนความพึงพอใจของลูกค้าซึ่งอาจสัมพันธ์กับการจัดการคนเก่งที่มีประสิทธิภาพ และ (3) ร้านอาหารที่ดำเนินกิจการไม่น้อยกว่า 3 ปี เพื่อให้มั่นใจว่ามีประสบการณ์ในการจัดการพนักงานในระยะยาว การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมความหลากหลายของประเภทธุรกิจร้านอาหารเพื่อป้องกันอคติของข้อมูล โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก 12-15 ราย หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว (Data Saturation) (Guest et al., 2006)

3. เครื่องมือการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือหลักของการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แบบปลายเปิด (Patton, 2015) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ (Key Informant) (2) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ (3) คุณลักษณะของคนเก่งในธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์ และ (4) รูปแบบ

การจัดการคนเก่งในธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์ ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ได้รับการตรวจสอบผ่านค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ได้แก่ นักวิชาการด้านการจัดการ ผู้ประกอบการร้านอาหาร และผู้บริหารหน่วยงานเอกชน ตามแนวทางของ Rovinelli and Hambleton (1977) โดยมีข้อคำถามผ่านเกณฑ์ค่าคะแนนมากกว่า 0.5 ทั้งหมด 18 ข้อ นอกจากนี้ มีการทดสอบนำร่อง (Pilot Test) กับกลุ่มตัวอย่าง 3 ราย (Creswell and Creswell, 2018) ซึ่งเป็นผู้ประกอบการ เจ้าของร้าน ผู้จัดการ หรือหัวหน้างานในธุรกิจร้านอาหารจังหวัดสุรินทร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างหลักของการวิจัย เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของคำถามก่อนนำไปใช้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลดำเนินการผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ระหว่างวันที่ 30 กันยายน ถึง 31 ตุลาคม 2567 โดยผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ร้านอาหารที่เป็นเป้าหมาย โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ร้านละ 30 นาที การสัมภาษณ์ดำเนินไปในบรรยากาศที่ผ่อนคลายเพื่อลดอคติของผู้วิจัย (Researcher Bias) และยึดหลักจริยธรรมการวิจัย โดยมีการขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล (Informed Consent) พร้อมมาตรการรักษาความลับของข้อมูล เช่น การเข้ารหัส (Data Encryption) และการจัดเก็บข้อมูลตามมาตรฐานวิจัยทางสังคมศาสตร์ ทำการรวบรวมข้อมูลจนประเด็นใหม่ไม่เกิดขึ้นเพิ่มเติมหรือเกิดความอึดตัวของข้อมูล ตามแนวคิดของ Creswell and Creswell (2018) จำนวน 21 ร้าน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ถูกวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอาศัยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Data Triangulation) (Creswell and Creswell, 2018) ประกอบด้วย (1) การใช้แหล่งข้อมูลหลากหลาย ได้แก่ ผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้บริหาร และหัวหน้างาน เพื่อเปรียบเทียบมุมมอง และ (2) การใช้ผู้วิจัยหรือผู้ประเมินหลายคน (Investigator Triangulation) เพื่อลดอคติและเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลวิเคราะห์ นอกจากนี้ มีการตรวจสอบระดับความสอดคล้องระหว่างผู้วิเคราะห์ (Intercoder Reliability) ตามแนวทางของ Miles and Huberman (1994) เพื่อการตีความข้อมูลที่แม่นยำและเป็นกลาง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เจ้าของร้านอาหาร ผู้จัดการร้านอาหาร หรือหัวหน้างานในธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์จำนวน 21 ร้าน พบว่าตำแหน่งงานของผู้ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเจ้าของร้าน/ธุรกิจร้านอาหาร

14 คน (ร้อยละ 66.67) และ ผู้จัดการร้าน/หัวหน้าแผนก 7 คน (ร้อยละ 33.33) ประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี 3 คน (ร้อยละ 14.29) และมากกว่า 5 ปี 18 คน (ร้อยละ 85.71)

1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจร้านอาหาร

ผู้ถูกสัมภาษณ์ส่วนใหญ่สังกัดในร้านอาหารที่ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองสุรินทร์ (ร้อยละ 66.67) คะแนน รีวิวร้านอาหารใน Google คะแนน 4.0-4.5 ดาว (ร้อยละ 76.19) ร้านถูกรีวิวในเว็บไซต์ Wongnai (ร้อยละ 76.19) มีจำนวนพนักงานทั้งหมด 5-10 คน (ร้อยละ 61.90) พนักงานที่เป็น “คนเก่ง” เกินร้อยละ 50 ของ พนักงานทั้งหมด (ร้อยละ 47.62) น้อยกว่าร้อยละ 50 ของพนักงานทั้งหมด (ร้อยละ 38.10) ตำแหน่งงานในร้าน ที่ต้องการ “คนเก่ง” มากที่สุด ได้แก่ เชฟ/ผู้จัดการครัว (ร้อยละ 42.86) ผู้จัดการร้าน/บริหาร (ร้อยละ 38.10)

1.3 คุณลักษณะคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 1 คุณลักษณะของคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

ประเด็นคำถาม	ประเด็นสำคัญของคำตอบ	ร้านอาหาร
คุณลักษณะของ คนเก่งของธุรกิจ ร้านอาหารใน จังหวัดสุรินทร์	ความสามารถในการทำงานร่วมกัน ในทีม	18 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 19 และ 20
	ความคิดสร้างสรรค์และทักษะใน การแก้ปัญหา	16 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17 และ 20
	ความมุ่งมั่นในการทำงาน	10 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 5, 7, 10, 12, 15, 16, 17 และ 20
	แสดงผลงานที่มีคุณภาพสูง	8 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 3, 5, 10, 15, 19, 20 และ 21

จากตารางที่ 1 สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนเก่งในธุรกิจร้านอาหาร ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งสามารถจัดเป็น 4 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณลักษณะที่ 1 ความสามารถในการทำงานร่วมกันใน ทีม เป็นทักษะที่หลายร้านอาหารให้ความสำคัญ ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า “มีทักษะในการนำทีมและทำงาน ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ” (ร้านที่ 1) และ “สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและสามารถ สื่อสารกับลูกค้าได้เป็นอย่างดี” (ร้านที่ 11) การทำงานร่วมกันที่ดีช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในทีมและ การสนับสนุนซึ่งกันและกัน ดังที่มีคำตอบระบุว่า “มีความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิด ความประทับใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี” (ร้านที่ 15) คุณลักษณะที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์และทักษะใน การแก้ปัญหา เป็นคุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า “สามารถคิดนอกกรอบและ มีวิธีการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่” (ร้านที่ 2) และ “สามารถแก้ไขปัญหาหน้าร้านได้อย่างดี” (ร้านที่ 8) การมีความคิดสร้างสรรค์ช่วยให้พนักงานสามารถพัฒนาวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมและเพิ่มคุณค่าต่องาน เช่น

คำตอบที่ระบุว่า “มีไอเดียใหม่ๆ และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้” (ร้านที่ 10) คุณลักษณะที่ 3 ความมุ่งมั่นในการทำงาน เป็นลักษณะที่หลายร้านอาหารมองหา ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า “มุ่งมั่นในเป้าหมายและทุ่มเททำงานอย่างเต็มที่ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค” (ร้านที่ 1) และ “ไม่เกียจงานหนักและมีความอดทนต่อความยากลำบาก” (ร้านที่ 15) บุคลากรที่มีความมุ่งมั่นช่วยสร้างบรรยากาศการทำงานที่เปี่ยมด้วยแรงจูงใจ และยังเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น และ คุณลักษณะที่ 4 การแสดงผลงานที่มีคุณภาพสูง ถือเป็นผลลัพธ์สำคัญที่สะท้อนถึงความสามารถของพนักงาน ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า “ผลงานที่มีคุณภาพสูง มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง” (ร้านที่ 3) “อาหารมีคุณภาพสูง ได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับจากลูกค้า” (ร้านที่ 10) และ “ผลงานมีคุณภาพสูงและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง” (ร้านที่ 7) ผลงานที่โดดเด่นไม่เพียงสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า แต่ยังช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ร้าน สรุปได้ว่า ความสำเร็จของพนักงานในธุรกิจร้านอาหารไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันในทีม ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความมุ่งมั่น และคุณภาพของผลงาน ทั้งหมดนี้ทำให้พนักงานกลายเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยสร้างความสำเร็จให้แก่องค์กร

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 2 รูปแบบการจัดการคนเก่งในส่วนการค้นหาหรือสรรหาคคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

ประเด็นคำถาม	ประเด็นสำคัญของคำตอบ	ร้านอาหาร
การคนหาหรือสรรหาคคนเก่ง	การใช้ช่องทางออนไลน์ในการค้นหาผู้สมัคร	21 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 และ 21
	การโปรโมทตำแหน่งงานจากพนักงานภายในร้าน	14 ร้าน ได้แก่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15 และ 16
	การกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการอย่างชัดเจน	13 ร้าน ได้แก่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14 และ 21
	การใช้สื่อท้องถิ่นในการค้นหาผู้สมัคร	9 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 3, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16 และ 17
	การขอคำแนะนำจากพนักงานปัจจุบัน	5 ร้าน ได้แก่ 3, 7, 14, 15 และ 16

2.1 การค้นหาหรือสรรหาคนเก่ง (Talent Acquisition)

จากตารางที่ 2 สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการค้นหาหรือสรรหาคนเก่งที่แบ่งเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่ (1) การใช้ช่องทางออนไลน์ในการค้นหาผู้สมัคร ร้านอาหารหลายแห่งเลือกใช้เว็บไซต์ของร้านหรือโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Instagram และ Twitter เพื่อประกาศรับสมัครงานให้เข้าถึงผู้สมัครที่หลากหลายและสะดวกในการสมัครงาน ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า "เราใช้โซเชียลมีเดียเพื่อโปรโมตตำแหน่งงานที่เปิดรับสมัคร และให้ผู้สมัครสามารถสมัครผ่านช่องทางออนไลน์ได้อย่างง่ายดาย โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางหรือจัดเตรียมเอกสารทางกายภาพ" (ร้านที่ 1) (2) การโปรโมตตำแหน่งงานจากพนักงานภายในร้าน หลายร้านอาหารมีการโปรโมตตำแหน่งงานจากพนักงานภายใน โดยให้พนักงานปัจจุบันแนะนำเพื่อนหรือคนรู้จักมาร่วมงาน ตัวอย่างคำตอบที่กล่าวถึงการรับสมัครพนักงานโดยการบอกต่อจากพนักงานในร้านว่า "การโปรโมตตำแหน่งงานจากพนักงานในร้านช่วยให้กระบวนการสรรหามีความรวดเร็วและประหยัดเวลา เนื่องจากพนักงานที่แนะนำจะรู้จักผู้สมัครดี และสามารถพิจารณาความเหมาะสมได้ดีกว่าการคัดเลือกจากผู้สมัครทั่วไป" (ร้านที่ 7) (3) การกำหนดคุณสมบัติที่ต้องการอย่างชัดเจน ถือเป็นสิ่งสำคัญในการคัดเลือกผู้สมัครที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า "เราจะระบุคุณสมบัติที่ต้องการในประกาศรับสมัครอย่างชัดเจน ทั้งในแง่ของทักษะและประสบการณ์ เพื่อให้สามารถเลือกผู้สมัครที่ตรงตามความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การกำหนดทักษะการบริการลูกค้าและประสบการณ์ในร้านอาหารเพื่อให้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติครบถ้วนสามารถสมัครได้ทันที" (ร้านที่ 5) (4) การใช้สื่อท้องถิ่นในการค้นหาผู้สมัคร บางร้านเลือกที่จะใช้สื่อท้องถิ่น เช่น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นและสถานีวิทยุในการประชาสัมพันธ์ตำแหน่งงาน เพื่อเข้าถึงกลุ่มคนที่อาจไม่ใช่ช่องทางออนไลน์ เช่น ผู้สูงวัยหรือกลุ่มคนที่ไม่ถนัดการใช้งานออนไลน์ ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า "การใช้สื่อท้องถิ่นทำให้เราสามารถเข้าถึงผู้สมัครที่อาจไม่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี เช่น ผู้สูงวัยหรือกลุ่มคนที่มีความสามารถในการทำงานแต่ไม่ถนัดการใช้งานออนไลน์" (ร้านที่ 3) และ (5) การขอคำแนะนำจากพนักงานปัจจุบัน อีกวิธีที่หลายร้านใช้ในการสรรหาผู้สมัคร ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า "การขอคำแนะนำจากพนักงานภายในช่วยให้ได้ผู้สมัครที่มีความน่าเชื่อถือและคุ้นเคยกับวัฒนธรรมของร้าน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้สมัครที่ได้รับการแนะนำมักจะเข้าใจความต้องการและวิธีการทำงานของร้านได้ดีกว่า" (ร้านที่ 6) สรุปได้ว่าการใช้หลายช่องทางในการสรรหาผู้สมัครทั้งจากภายในและภายนอกเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการดึงดูดผู้สมัครที่มีคุณสมบัติตรงตามต้องการ ซึ่งช่วยให้ร้านอาหารสามารถหาคนเก่งที่เหมาะสมกับตำแหน่งงานได้ดีขึ้น

ตารางที่ 3 รูปแบบการจัดการคนเก่งในส่วนการคัดเลือกคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

ประเด็นคำถาม	ประเด็นสำคัญของคำตอบ	ร้านอาหาร
การคัดเลือกคนเก่ง	การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมและเชิงสถานการณ์	18 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20 และ 21

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ประเด็นสำคัญของคำตอบ	ร้านอาหาร
	การทดสอบทักษะและความสามารถเฉพาะทาง	10 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 5, 6, 10, 13, 15, 19 และ 21
	การประเมินจากการทดลองปฏิบัติงานจริง	3 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 4, 10 และ 14
	การตรวจสอบประวัติและข้อมูลส่วนบุคคล	3 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 5, 12 และ 18

2.2 การคัดเลือกคนเก่ง (Talent Selection)

จากตารางที่ 3 สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการคัดเลือกคนเก่งที่แบ่งเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมและเชิงสถานการณ์ เป็นวิธีการที่ใช้ถามคำถามเพื่อให้ผู้สมัครแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในอดีตและวิธีการที่ผู้สมัครจะจัดการกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต ตัวอย่างเช่น ใช้การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมในการถามคำถามที่มุ่งเน้นประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้สมัคร ดังคำตอบที่ระบุว่า “เล่าเรื่องเกี่ยวกับครั้งหนึ่งที่คุณต้องแก้ปัญหาลูกค้าร้องเรียนอย่างไร” (ร้านที่ 1) นอกจากนี้ยังใช้สัมภาษณ์เชิงสถานการณ์ เช่น “ถ้าคุณพบว่าทีมของคุณไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดได้ คุณจะจัดการอย่างไร” (ร้านที่ 2) เพื่อทดสอบวิธีการคิดและการแก้ปัญหาของผู้สมัครในสถานการณ์จำลอง (2) การทดสอบทักษะและความสามารถเฉพาะทาง เป็นวิธีที่ใช้เพื่อทดสอบความสามารถในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งงาน ตัวอย่างเช่น ใช้การทดสอบทักษะการทำอาหารตามเมนูที่กำหนด เพื่อประเมินทักษะในการทำอาหาร รสชาติ และการจัดงาน หรือการทดสอบการบริการลูกค้าที่จำลองสถานการณ์จริงเพื่อดูทักษะการแก้ไขปัญหาของผู้สมัคร (ร้านที่ 3) หรือใช้การทดสอบทักษะเฉพาะทาง เช่น การทดสอบภาษา หรือการทดสอบภาคปฏิบัติในการทดสอบทักษะที่สำคัญต่อการทำงาน (ร้านที่ 5) (3) การประเมินจากการทดลองปฏิบัติงานจริง เป็นวิธีที่ใช้เพื่อทดสอบความเหมาะสมของผู้สมัครในสถานการณ์จริง เช่น การให้ผู้สมัครทดลองงานเป็นระยะเวลา 15 วันเพื่อดูการทำงานในแง่มุมต่างๆ เช่น ความตรงต่อเวลา ขยันขันแข็ง การต้อนรับลูกค้า และการทำงานร่วมกับทีม (ร้านที่ 4) รวมถึงการใช้การสัมภาษณ์และประเมินการทำงานของผู้สมัครโดยตรงในวันสัมภาษณ์ เพื่อดูว่าผู้สมัครสามารถทำงานได้ตามคุณสมบัติที่ต้องการหรือไม่ (ร้านที่ 14) และ (4) การตรวจสอบประวัติและข้อมูลส่วนบุคคล เป็นอีกหนึ่งวิธีที่ใช้เพื่อยืนยันข้อมูลที่ผู้สมัครให้มาและประเมินความน่าเชื่อถือ ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า การตรวจสอบประวัติการทำงานและการศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสมกับตำแหน่งงานที่สมัคร (ร้านที่ 5) สรุปได้ว่า วิธีการคัดเลือกบุคลากรที่หลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมและสถานการณ์ การทดสอบทักษะ การทดลองงาน และการตรวจสอบประวัติ ช่วยให้ร้านอาหารได้บุคลากรที่เหมาะสมและมีคุณภาพตามความต้องการ ทั้งยังเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยประเมินศักยภาพของผู้สมัครได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้การสัมภาษณ์

ในรูปแบบต่างๆ ร่วมกับการทดสอบทักษะเฉพาะทางและการตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้มั่นใจว่าผู้สมัครมีทักษะ และคุณสมบัติที่สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร

ตารางที่ 4 รูปแบบการจัดการคนเก่งในส่วนการพัฒนาคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

ประเด็นคำถาม	ประเด็นสำคัญของคำตอบ	ร้านอาหาร
การพัฒนาคนเก่ง	การศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะทาง	21 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 และ 21
	การสอนงานและระบบพี่เลี้ยง	21 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 และ 21
	การพัฒนาความรู้ผ่านการศึกษาดูงานและคอร์สออนไลน์	16 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 2, 3, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 และ 21
	การสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้พนักงานพัฒนาตนเอง	12 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 16, 17 และ 20

2.3 การพัฒนาคนเก่ง (Talent Development)

จากตารางที่ 4 สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคนเก่งที่แบ่งเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) การศึกษาและฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะทาง หลายร้านอาหารให้ความสำคัญกับการอบรมการทำอาหารและการบริการลูกค้า โดยเน้นการอบรมพนักงานใหม่ เช่น คำตอบที่ระบุว่า "การฝึกอบรมเบื้องต้นเพื่อแนะนำวัฒนธรรมองค์กรและขั้นตอนการทำงาน โดยมีการฝึกอบรมทักษะเฉพาะ เช่น การฝึกอบรมการทำอาหารเมนูพิเศษและการบริการลูกค้า" รวมถึง "การจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์การบริการลูกค้า" (ร้านที่ 1) เพื่อใช้ในการฝึกทักษะการสื่อสารและการแก้ปัญหา และการฝึกอบรมการชิมอาหารและเครื่องดื่มเพื่อให้พนักงานเข้าใจรสชาติและวิธีการเสิร์ฟอาหารได้ดียิ่งขึ้น (ร้านที่ 5) (2) การสอนงานและระบบพี่เลี้ยง โดยการสอนงานโดยพี่เลี้ยงหรือโค้ชเป็นวิธีในการพัฒนาพนักงาน โดยมอบหมาย "ผู้มีประสบการณ์" ให้คำแนะนำและคำปรึกษาพนักงานใหม่เพื่อให้พนักงานสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว (ร้านที่ 2) และเน้นการสร้างความตระหนักให้พนักงาน เช่น คำตอบที่ระบุว่า "อยากเรียนรู้และพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง" (ร้านที่ 4) ซึ่งเป็นการสนับสนุนให้พนักงานรู้จักพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง (3) การพัฒนาความรู้ผ่านการศึกษาดูงานและคอร์สออนไลน์ เป็นอีกหนึ่งวิธีที่ร้านอาหารใช้ในการพัฒนาพนักงาน ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า "จัดทริปศึกษาดูงานในต่างประเทศ เช่น การไปเยี่ยมชมร้านอาหารในประเทศญี่ปุ่นหรือเกาหลี" (ร้านที่ 3) เพื่อเรียนรู้เทคนิคการทำอาหารและการบริการที่เป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนให้พนักงานเข้าร่วม

คอร์สออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับการทำอาหารและการบริการลูกค้า รวมถึงการส่งพนักงานไปศึกษาดูงานตามร้านอาหารต่างๆ "เพื่อเรียนรู้การบริการลูกค้ากันยิ่งง" (ร้านที่ 9) ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และ (4) การสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้พนักงานพัฒนาตนเอง โดยการสร้างแรงจูงใจผ่านการให้โบนัสหรือรางวัลพิเศษเป็นวิธีในการกระตุ้นการพัฒนา เช่น คำตอบที่ระบุว่า "สนับสนุนให้พนักงานเข้าใจและรักที่จะเรียนรู้" (ร้านที่ 6) โดยมอบเงินและโบนัสพิเศษเพื่อกระตุ้นให้พนักงานพัฒนาตัวเอง นอกจากนี้ยังมีการประเมินผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้พนักงานมีเป้าหมายในการพัฒนาทักษะของตนเอง และการให้ความสำคัญกับการนำโดยตัวอย่างของหัวหน้า "ถ้าหัวหน้าต้องการให้พนักงานมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการพัฒนา" (ร้านที่ 8) หัวหน้าก็ต้องแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง สรุปได้ว่า การพัฒนาคนเก่งในร้านอาหารมีหลายวิธีในการดำเนินการ โดยแต่ละร้านเลือกวิธีที่เหมาะสมกับลักษณะงานและประเภทของพนักงาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง การให้คำแนะนำจากพี่เลี้ยง การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการศึกษาดูงานและคอร์สออนไลน์ และการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตัวเอง

ตารางที่ 5 รูปแบบการจัดการคนเก่งในส่วนการจูงใจคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

ประเด็นคำถาม	ประเด็นสำคัญของคำตอบ	ร้านอาหาร
การจูงใจคนเก่ง	การให้สวัสดิการที่ดีและค่าตอบแทนที่แข่งขันได้	16 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 5, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 และ 21
	การยอมรับและการให้รางวัลในที่ทำงาน	12 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 2, 3, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15 และ 21
	โอกาสในการพัฒนาและเติบโตทางอาชีพ	9 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 2, 5, 11, 13, 14, 15, 18, 19 และ 20
	การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์ที่ดี	3 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 2, 14 และ 15
	การให้คำติชมที่สร้างสรรค์และการสนับสนุนด้านการศึกษาหรือฝึกอบรม	3 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 4, 16 และ 21

2.4 การจูงใจคนเก่ง (Talent Motivation)

จากตารางที่ 5 สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการจูงใจคนเก่งที่แบ่งเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่ (1) การให้สวัสดิการที่ดีและค่าตอบแทนที่แข่งขันได้ หลายร้านให้ความสำคัญกับสวัสดิการและค่าตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตการทำงาน of พนักงาน "เราจัดประกันสุขภาพและ

ประกันชีวิตให้พนักงานทุกคน เพื่อให้พนักงานรู้สึกมั่นคง" (ร้านที่ 1) นอกจากนี้ ยังมีการให้วันหยุดพักผ่อนที่เพียงพอ เช่น "วันหยุดพักผ่อนจะช่วยให้พนักงานได้พักผ่อนและฟื้นฟูพลัง" (ร้านที่ 1) และมีการให้โบนัสตามผลงาน เพื่อกระตุ้นการทำงาน "จัดโครงการโบนัสตามผลงานที่มีการวัดผลจากเป้าหมายการทำงาน" (ร้านที่ 2) (2) การยอมรับและการให้รางวัลในที่ทำงาน การยอมรับผลงานเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญในการจูงใจพนักงาน "มอบรางวัลพนักงานดีเด่นเพื่อยกย่องผลงานที่ดีและสร้างแรงจูงใจ" (ร้านที่ 1) นอกจากนี้ การให้คำชมและการจัดงานเลี้ยงเพื่อเฉลิมฉลองความสำเร็จ เช่น "จัดงานเลี้ยงขอบคุณพนักงานประจำปี โดยมีกรมอบรางวัลและโบนัสให้กับพนักงานที่มีผลงานดีเด่น" (ร้านที่ 3) ก็เป็นอีกวิธีที่ใช้ในการสร้างความรู้สึกมีคุณค่าในตัวพนักงาน (3) โอกาสในการพัฒนาและเติบโตทางอาชีพ การสนับสนุนพนักงานในการพัฒนาและเติบโตทางอาชีพเป็นสิ่งที่ร้านอาหารหลายร้านให้ความสำคัญ เช่น "ให้โอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ๆ เช่น การฝึกอบรมเฉพาะทางหรือการเข้าร่วมเวิร์กช็อป" (ร้านที่ 2) การให้พนักงานมีเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน "ให้พนักงานมีความชัดเจนเกี่ยวกับเส้นทางอาชีพในองค์กรและโอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง" (ร้านที่ 2) (4) การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่สนับสนุนการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์ที่ดี บรรยากาศการทำงานที่ดีเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ "การออกแบบสำนักงานให้มีความสะดวกสบายและเป็นมิตร" (ร้านที่ 2) การสร้างทีมงานที่มีความร่วมมือ และส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันช่วยให้พนักงานรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและมีความสุขในการทำงาน และ (5) การให้คำติชมที่สร้างสรรค์และการสนับสนุนด้านการศึกษาหรือฝึกอบรม การให้คำติชมที่สร้างสรรค์ช่วยกระตุ้นการพัฒนา "เราให้คำติชมพนักงานเป็นประจำเพื่อให้พวกเขาเห็นว่าเราชื่นชมในผลงานของพวกเขา" (ร้านที่ 4) การสนับสนุนด้านการศึกษาหรือการฝึกอบรม เช่น "ให้พนักงานได้รับการสนับสนุนในการเรียนต่อในระดับปริญญาโท" (ร้านที่ 2) เป็นอีกวิธีที่ช่วยให้พนักงานรู้สึกว่าตนเองได้รับการลงทุนในการพัฒนาสรุปได้ว่า การจูงใจพนักงานเก่งจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของพนักงานแต่ละคน ทั้งในด้านสวัสดิการ ค่าตอบแทน การยอมรับผลงาน โอกาสในการพัฒนา และการสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจและกระตุ้นให้พนักงานทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งมั่น

ตารางที่ 6 รูปแบบการจัดการคนเก่งในส่วนการดำรงรักษาคณะของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์

ประเด็นคำถาม	ประเด็นสำคัญของคำตอบ	ร้านอาหาร
การดำรงรักษาคณะ เก่ง	การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงาน ที่ดีและส่งเสริมความสุขในองค์กร	19 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19 และ 21
	การให้รางวัลและผลตอบแทนที่ เหมาะสมและแข่งขันได้	17 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 17, 18, 19 และ 20
	การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการ สื่อสารที่เปิดเผยในองค์กร	11 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 5, 9, 11, 12, 14, 15, 16 และ 18

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประเด็นคำถาม	ประเด็นสำคัญของคำตอบ	ร้านอาหาร
	การสนับสนุนการพัฒนาและการเติบโตทางอาชีพ	6 ร้าน ได้แก่ ร้านที่ 1, 2, 3, 5, 12 และ 21

2.5 การธำรงรักษาคณะ (Talent Retention)

จากตารางที่ 6 สรุปคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการธำรงรักษาคณะที่แบ่งเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและส่งเสริมความสุขในองค์กร ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า "สร้างที่ทำงานให้มีบรรยากาศแบบครอบครัวทำให้นักงนารู้สึกว่าคุณใส่ใจพวกเขา รับประทานอาหารร่วมกัน จัดปาร์ตี้เล็กๆ และกิจกรรมอื่นๆ" (ร้านที่ 18) และ "ใส่ใจพนักงานทุกคน ให้เกียรติกันและกัน อยู่ด้วยกันเหมือนครอบครัว" (ร้านที่ 20) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสร้างบรรยากาศที่ดีและเป็นมิตรในที่ทำงานทำให้นักงนรู้สึกพึงพอใจและมีความสุขกับการทำงาน ทำให้พวกเขายากจะย้ายไปองค์กรต่อไป (2) การให้รางวัลและผลตอบแทนที่เหมาะสมและแข่งขันได้ การให้สวัสดิการพิเศษเฉพาะคนเก่ง ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า "สวัสดิการพิเศษเฉพาะคนเก่ง บ่มเพาะวัฒนธรรมที่ให้คุณค่าต่อกัน" (ร้านที่ 18) นอกจากนี้ "การผูกมัดการเสนอแผนผลตอบแทนที่แข่งขัน เช่น จัดให้มีแผนค่าตอบแทนที่แข่งขันได้รวมถึงโบนัสตามผลการทำงาน และให้รางวัลประจำปีหรือรางวัลสำหรับความสำเร็จในโครงการพิเศษ" (ร้านที่ 19) การให้ผลตอบแทนที่เหมาะสมและสามารถแข่งขันได้ในตลาดช่วยให้นักงนรู้สึกว่าคุณค่าองค์กรให้ความสำคัญและยกย่องในผลงานของพวกเขา (3) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการสื่อสารที่เปิดเผยในองค์กร การรับฟังและตอบสนองต่อข้อเสนอแนะของพนักงาน ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า "จัดการประชุมประจำเดือนหรือการสำรวจความคิดเห็นพนักงานเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงานและสภาพแวดล้อม และดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่เป็นไปได้" (ร้านที่ 19) การมีช่องทางในการสื่อสารที่เปิดเผยและการรับฟังความคิดเห็นพนักงานเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร และ (4) การสนับสนุนการพัฒนาและการเติบโตทางอาชีพ ความสำคัญของหัวหน้างานที่ดี ตัวอย่างเช่น คำตอบที่ระบุว่า "หัวใจที่สำคัญเสมอสำหรับการทำงานทุกระดับก็คือการมีหัวหน้างานที่ดี หัวหน้าที่ดีนั้นต้องเป็นทั้งนักบริหารงานและบริหารคนไปในตัว เพราะหัวหน้าที่ดีนั้นจะทำให้ลูกน้องอยากทำงานด้วย" (ร้านที่ 21) การมีหัวหน้าที่สามารถบริหารทั้งงานและคนได้อย่างดีจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาและการเติบโตของพนักงานในองค์กร สรุปได้ว่า การธำรงรักษาคณะในองค์กรสามารถทำได้โดยการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและส่งเสริมความสุขในองค์กร การให้รางวัลและผลตอบแทนที่เหมาะสม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการสื่อสารที่เปิดเผย และการสนับสนุนการพัฒนาและการเติบโตทางอาชีพ ซึ่งร้านต่างๆ ในการสัมภาษณ์ได้แสดงตัวอย่างที่ชัดเจนในการนำหลักการเหล่านี้ไปปฏิบัติในองค์กรของตน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะของคนเก่งในธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์ ที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการและการเติบโตของธุรกิจในอุตสาหกรรมที่แข่งขันสูง แบ่งเป็น 4 คุณลักษณะสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1.1 ความสามารถในการทำงานร่วมกันในทีม การทำงานร่วมกันในทีมเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างบรรยากาศที่ดีในที่ทำงาน โดยเฉพาะในร้านอาหารขนาดกลางและขนาดเล็กในจังหวัดสุรินทร์ที่มักดำเนินการในลักษณะของครอบครัวหรือเครือข่ายใกล้ชิด การประสานงานและความร่วมมือระหว่างบุคลากรช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น การทำงานร่วมกันและการเข้าใจซึ่งกันและกันจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความสำเร็จของธุรกิจร้านอาหารในพื้นที่ (Nembhard and Edmondson, 2006) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทีมงานจะช่วยให้พนักงานมีความพึงพอใจในงานและช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมที่มีความร่วมมือและมุ่งมั่นต่อเป้าหมายร่วมกัน (Robbins and Judge, 2016)

1.2 ความคิดสร้างสรรค์และทักษะในการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์และทักษะในการแก้ปัญหา มีความสำคัญอย่างยิ่งในการแข่งขันในธุรกิจร้านอาหาร โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ที่ร้านอาหารต้องมีเอกลักษณ์และตอบสนองความต้องการของตลาดท้องถิ่น การพัฒนาเมนูที่มีส่วนผสมของวัตถุดิบท้องถิ่นและการสร้างประสบการณ์การรับประทานอาหารที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มองหาประสบการณ์ใหม่ (Sternberg, 2003) การพัฒนาเมนูที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นและการสร้างประสบการณ์การรับประทานอาหารที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นถือเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มองหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ โดยการผสมผสานวัตถุดิบท้องถิ่นกับการออกแบบเมนูที่ไม่ซ้ำใครสามารถเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจและเสริมสร้างอัตลักษณ์ของท้องถิ่นในธุรกิจร้านอาหาร (Pine and Gilmore, 1999) ซึ่งช่วยให้ร้านอาหารสามารถแข่งขันได้ในตลาดที่มีความท้าทายสูง

1.3 ความมุ่งมั่นในการทำงาน ความมุ่งมั่นถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาทักษะและศักยภาพของบุคลากรในธุรกิจร้านอาหาร โดยเฉพาะในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเศรษฐกิจขับเคลื่อนด้วยการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม (National Statistical Office, 2022) ความมุ่งมั่นของบุคลากรช่วยให้สามารถปรับตัวและให้บริการที่มีประสิทธิภาพในธุรกิจร้านอาหารที่ต้องเผชิญกับความท้าทายจากฤดูกาลท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป งานวิจัยของ Bryman (2016) ชี้ว่าแรงจูงใจภายในมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และในกรณีของร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์ การรักษามาตรฐานบริการที่มีความต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า และ

1.4 การแสดงผลงานที่มีคุณภาพสูง การรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดลูกค้าและสร้างความภักดีในธุรกิจร้านอาหาร งานวิจัยของ Meepan et al. (2018) พบว่า ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมืองสุรินทร์ให้ความสำคัญกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์มากที่สุด โดยเฉพาะในร้านอาหารประเภทบุฟเฟต์ ซึ่งลูกค้าต้องการความคุ้มค่าและประสบการณ์ที่ดีที่สุดในการเลือกใช้บริการ ร้านอาหารที่สามารถรักษา

มาตรฐานคุณภาพสูงได้อย่างต่อเนื่องจึงสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าได้ นอกจากนี้ งานวิจัยของ Pimklart and Laothong (2018) ยังแสดงให้เห็นว่า ร้านอาหารที่มีคุณภาพสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะของบุคลากรในด้านเทคนิค และการบริการอย่างต่อเนื่องจึงเป็นสิ่งสำคัญในการรักษามาตรฐานคุณภาพที่สูง และช่วยให้ธุรกิจสามารถแข่งขันในตลาดได้อย่างยั่งยืน (Tashakkori and Teddlie, 2010)

2. ผลการศึกษารูปแบบการจัดการคนเก่งของธุรกิจร้านอาหารในจังหวัดสุรินทร์ โดยรูปแบบการจัดการคนเก่งที่เหมาะสมกับในธุรกิจร้านอาหารแบ่งเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

2.1 ใช้ช่องทางออนไลน์ในการค้นหาหรือสรรหาคคนเก่ง ในธุรกิจร้านอาหารมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูงในอุตสาหกรรมนี้ กลยุทธ์การสรรหาที่ใช้ในการประกาศรับสมัครงานผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น เว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย มีบทบาทสำคัญในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ร้านอาหารยังมีการส่งเสริมการพัฒนาภายในองค์กร ผ่านการอบรมและพัฒนาทักษะของพนักงานที่มีอยู่เพื่อให้ก้าวหน้าในตำแหน่งที่สูงขึ้น (Noe, 2017) ซึ่งช่วยสร้างความผูกพันและลดอัตราการลาออกของพนักงาน การคัดเลือกพนักงานในร้านอาหารสามารถทำได้โดยการทดสอบความสามารถผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น คลาสทำอาหาร (Cooking Class) และการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อประเมินทักษะการทำอาหารและการบริการ โดยการกำหนดคุณสมบัติที่ชัดเจนจะช่วยให้การคัดเลือกตรงตามความต้องการขององค์กร (Schmidt and Hunter, 1998) การคัดกรองเบื้องต้นอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสัมภาษณ์เบื้องต้นหรือการใช้แบบทดสอบ จะช่วยประเมินผู้สมัครได้รวดเร็วและลดความเสี่ยงในการจ้างบุคลากรที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กร (Highhouse et al., 2016) สุดท้ายเมื่อได้ผู้สมัครที่เหมาะสมร้านจะเสนอเงื่อนไขการทำงานที่ชัดเจน เช่น เงินเดือนและสวัสดิการ ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทั้งสองฝ่าย (Brewster et al., 2016)

2.2 คัดเลือกคนเก่งด้วยการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมและเชิงสถานการณ์ การคัดเลือกคนเก่งในร้านอาหารส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่ทักษะและความสามารถ โดยมีการทดสอบและสัมภาษณ์ที่หลากหลาย เช่น การทดสอบทักษะการทำอาหารและการบริการ ซึ่งช่วยให้เห็นถึงความสามารถในการทำงานภายใต้แรงกดดัน (Schmidt and Hunter, 1998) การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมและการสัมภาษณ์เชิงสถานการณ์ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมและทักษะจากอดีตของผู้สมัครได้ (Cascio, 2019) การทดลองงานเป็นอีกหนึ่งวิธีที่สำคัญ ช่วยให้ผู้ประกอบการเห็นถึงความสามารถในการปรับตัวและการทำงานร่วมกับทีม วิธีการทั้งหมดนี้ช่วยให้ธุรกิจสามารถคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมกับตำแหน่งและวัฒนธรรมองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 มอบการศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะทางแก่คนเก่ง การพัฒนาคนเก่งในธุรกิจร้านอาหารมีความสำคัญต่อความสำเร็จและความยั่งยืนขององค์กร ร้านอาหารหลายแห่งเน้นการให้การศึกษา การสอน และการฝึกอบรม โดยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและสนับสนุนให้พนักงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Baker and Kim, 2020) การอบรมภายในร้าน เช่น การฝึกอบรมการทำอาหารขั้นสูง และการส่ง

พนักงานไปศึกษาดูงานจากธุรกิจอื่นๆ เป็นแนวทางที่นิยมใช้ นอกจากนี้ การสร้างแรงจูงใจให้พนักงานผ่านการอบรมออนไลน์และการประเมินผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้พนักงานพัฒนาทักษะที่จำเป็นและส่งผลกระทบต่อธุรกิจสามารถให้บริการที่มีคุณภาพ

2.4 ให้สวัสดิการที่ดีและค่าตอบแทนที่แข่งขันได้เพื่อจูงใจคนเก่ง การให้สวัสดิการที่ดี วันหยุดพักผ่อน และค่าตอบแทนที่เหมาะสมเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยจูงใจพนักงาน (Ryan and Deci, 2000) ร้านอาหารหลายแห่งมีการปรับเงินเดือนตามความสามารถและผลงาน รวมถึงมอบโบนัสตามผลงานเพื่อสร้างแรงจูงใจ (Eisenberger and Cameron, 1996) การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันเป็นสิ่งสำคัญ (Baumeister and Leary, 1995) นอกจากนี้ การจัดอบรมหรือเวิร์กช็อป รวมถึงกิจกรรมสันทนาการร่วมกัน ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในทีมและเพิ่มความผูกพันระหว่างพนักงานกับองค์กร

2.5 สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีและส่งเสริมความสุขในองค์กรเพื่อรักษาคนเก่ง การสร้างความพึงพอใจและการผูกมัดพนักงานเป็นสิ่งสำคัญต่อประสิทธิภาพของธุรกิจ (Allen and Meyer, 1991) ร้านอาหารที่มีหัวหน้างานดี และบรรยากาศการทำงานที่เป็นมิตร ช่วยให้พนักงานรู้สึกมีคุณค่าและผูกพันกับองค์กร การรับฟังความคิดเห็นของพนักงาน และการเสนอค่าตอบแทนที่เหมาะสม ช่วยลดอัตราการลาออกและเพิ่มความมุ่งมั่นในองค์กร (Holtom et al., 2008) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพนักงานและผู้บริหารจะส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Rhoades and Eisenberger, 2002) โดยรวมแล้ว การสร้างความพึงพอใจและการผูกมัดพนักงานเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในธุรกิจร้านอาหาร การศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงแนวทางที่หลากหลายในการจัดการกับพนักงาน เพื่อสร้างความพึงพอใจและการผูกมัดที่มีประสิทธิภาพในอนาคต (Kuvaas, 2006)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

งานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหลายด้าน เช่น (1) การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ ผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับการเรียนการสอนและขยายขอบเขตการวิจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์และธุรกิจบริการ โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการสรรหา รักษา และพัฒนาบุคลากรในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นอกจากนี้ยังสามารถเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต โดยศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์การบริหารบุคลากรกับประสิทธิภาพทางธุรกิจ รวมถึงการเปรียบเทียบแนวทางการบริหารในอุตสาหกรรมอื่น (2) การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย หน่วยงานภาครัฐสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายสนับสนุนธุรกิจร้านอาหาร โดยเฉพาะด้านการพัฒนาแรงงาน ทั้งนี้อาจนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงมาตรฐานการจ้างงานเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพทางอาชีพ ลดอัตราการลาออก และเพิ่มคุณภาพชีวิตของแรงงานในภาคบริการ (3) การใช้ประโยชน์เชิงสังคม ผลการศึกษาช่วยส่งเสริมให้ผู้ประกอบการในระดับชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารบุคลากร เพื่อให้เกิดการจ้างงานที่มีคุณภาพและสร้างเสถียรภาพให้กับธุรกิจ นอกจากนี้ยัง

สามารถเป็นแนวทางในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจระดับชุมชนในระยะยาว และ (4) การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ผู้ประกอบการสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารบุคลากร เช่น ใช้ช่องทางออนไลน์ในการค้นหาพนักงาน ใช้การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม เชิงสถานการณ์ เพื่อลดต้นทุนในการสรรหาและรักษาพนักงาน เพิ่มคุณภาพการให้บริการ และยกระดับขีดความสามารถทางการแข่งขันของธุรกิจ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการทำงาน โดยสรุป งานวิจัยนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในมิติต่างๆ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของธุรกิจร้านอาหาร รวมถึงพัฒนานโยบายและแนวทางการบริหารบุคลากรที่เป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจและสังคมโดยรวม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาคครอบคลุมและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ควรต่อยอดงานวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีที่หลากหลายเพื่อขยายขอบเขตและเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการศึกษา ได้แก่ (1) การวิจัยเชิงปริมาณ ควรเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการอ้างอิงผลการศึกษาไปยังบริบทที่กว้างขึ้น พร้อมทั้งพัฒนาแบบสอบถามให้ครอบคลุมปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารบุคลากร เช่น แรงจูงใจของพนักงาน ประสิทธิภาพการทำงาน และความพึงพอใจของลูกค้า ทั้งนี้ อาจประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) หรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เพื่อระบุอิทธิพลของปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจน (2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ควรดำเนินการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อให้เข้าใจบริบทการบริหารบุคลากรในธุรกิจร้านอาหารอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การนำเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การวิเคราะห์เชิงปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenological Analysis) จะช่วยให้สามารถตีความแนวคิด แรงจูงใจ และพฤติกรรมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างลึกซึ้ง (3) การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ควรนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการออกแบบการศึกษาให้มีทั้งแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งจะช่วยให้สามารถอธิบายปรากฏการณ์ด้านการบริหารบุคลากรได้อย่างรอบด้าน ลดข้อจำกัดของระเบียบวิธีใดวิธีหนึ่ง และ (4) ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มธุรกิจร้านอาหารที่หลากหลายขึ้น เช่น ร้านอาหารระดับหรู (Fine Dining) หรือธุรกิจแฟรนไชส์ เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการบริหารบุคลากรระหว่างประเภทของธุรกิจที่แตกต่างกัน อีกทั้งอาจศึกษาผลกระทบของการบริหารบุคลากรต่อบริษัทอื่นๆ เช่น ผลประกอบการ ความภักดีของลูกค้า หรือความยั่งยืนขององค์กร เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบายและการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสรุป การศึกษาครั้งต่อไปควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความลึกซึ้งและความน่าเชื่อถือของผลการศึกษา รวมถึงขยายขอบเขตให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างและบริบทที่กว้างขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต

References

- Allen, N. J., and Meyer, J. P. (1991). A three-component conceptualization of organizational commitment. *Human Resource Management Review*, 1(1), 61-89. [http://dx.doi.org/10.1016/1053-4822\(91\)90011-Z](http://dx.doi.org/10.1016/1053-4822(91)90011-Z)
- Armstrong, M. (2014). *Armstrong's Handbook of Human Resource Management Practice* (13th ed.). Kogan Page Limited.
- Baker, M. A., and Kim, K. (2020). Dealing with customer incivility: The effects of managerial support on employee psychological well-being and quality-of-Life. *International Journal of Hospitality Management*, 87(1), 102503. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2020.102503>
- Baum, T. (2019). Hospitality employment 2033: A backcasting perspective (Invited paper for “Luminaries” Special Issue of International Journal of Hospitality Management). *International Journal of Hospitality Management*, 76, 45-52. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2018.06.027>
- Baumeister, R. F., and Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal Attachments as a Fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Becker, G. (1962) Investment in human capital: A theoretical analysis. *Journal of Political Economy*, 70(5), 9-49. <http://dx.doi.org/10.1086/258724>
- Brewster, C., Chung, C., and Sparrow, P. (2016). *Globalizing human resource management* (2nd ed.). Routledge.
- Bryman, A. (2016). *Social Research Methods* (5th ed.). Oxford University Press.
- Caligiuri, P. M., Collings, D. G., Cieri, H. D., and Lazarova, M. B. (2024). Global talent management: A critical review and research agenda for the new organizational reality. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 11(1), 393-421. <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-111821-033121>
- Cappelli, P. (2008). Talent management for the twenty-first century. *Harvard Business Review*, 86(3), 74-81. <https://hbr.org/2008/03/talent-management-for-the-twenty-first-century>
- Cascio, W. F. (2019). *Managing Human Resources: Productivity, Quality of Work Life, Profits* (11th ed.). McGraw Hill Education.

- Collings, D. G., and Mellahi, K. (2009). Strategic talent management: A review and research agenda. *Human Resource Management Review*, 19(4), 304-313. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2009.04.001>
- Creswell, J. W., and Creswell, J. D. (2018). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (5th ed.). SAGE Publications.
- Eisenberger, R., and Cameron, J. (1996). Detrimental effects of reward: Reality or myth?. *American Psychologist*, 51(1), 1153. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.51.11.1153>
- Glaser, B. G., and Strauss, A. L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory Strategies for Qualitative Research*. Aldine.
- Guchait, P., and Cho, S. (2010). The impact of human resource management practices on intention to leave of employees in the service industry in India: The mediating role of organizational commitment. *The International Journal of Human Resource Management*, 21(8), 1228-1247. <https://doi.org/10.1080/09585192.2010.483845>
- Guest, G., Bunce, A., and Johnson, L. (2006) How Many Interviews Are Enough? An Experiment with Data Saturation and Variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82. <https://doi.org/10.1177/1525822X05279903>
- Highhouse, S., Doverspike, D., and Guion, R. M. (2016). *Essentials of Personnel Assessment and Selection* (2nd ed.). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Holtom, B. C., Mitchell, T. R., Lee, T. W., and Eberly, M. B. (2008). 5 Turnover and retention research: A glance at the past, a closer review of the present, and a venture into the future. *The Academy of Management Annals*, 2(1), 231-274. <https://doi.org/10.5465/19416520802211552>
- Hughes, C. J., and Rog, E. (2008). Talent management: A strategy for improving employee recruitment, retention and engagement within Hospitality organizations. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 20(7), 743-757. <https://doi.org/10.1108/09596110810899086>
- Huselid, M. A. (1995). The impact of human resource management practices on turnover, productivity, and corporate financial performance. *Academy of Management Journal*, 38(3), 635-672. https://www.markhuselid.com/pdfs/articles/1995_AMJ_HPWS_Paper.pdf

- Jaramillo, F., Mulki, J. P., and Boles, J. S. (2011). Workplace stressors, job attitude, and job behaviors: Is interpersonal conflict the missing link?. *Journal of Personal Selling & Sales Management*, 31(3), 339-356. <https://doi.org/10.2753/PSS0885-3134310310>
- Kuvaas, B. (2006) Performance appraisal satisfaction and employee outcomes: Mediating and moderating roles of work motivation. *The International Journal of Human Resource Management*, 17(3), 504-522. <https://doi.org/10.1080/09585190500521581>
- Meepan, M., Ratanil, P., Wongsan, W., Laothong, P., Phromchit, P., and Wongwan, N. (2018). Decision for having buffet restaurant services in Muang District, Surin Province. *Journal of Management Science Research, Surindra Rajabhat University*, 2(2), 1-13. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jmsr/issue/view/16565> [in Thai].
- Miles, M. B., and Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook* (2nd ed.). SAGE Publications.
- National Statistical Office. (2022). *Business and industry census 2022: Basic data for Surin Province Surin Provincial Statistical Office*. Retrieved August 2, 2024, from https://surin.nso.go.th/surin/images/report/survey_province_26.pdf?utm_source=chatgpt.com [in Thai].
- Nembhard, I. M., and Edmondson, A. C. (2006). Making it safe: The effects of leader inclusiveness and professional status on psychological safety and improvement efforts in Health care teams. *Journal of Organizational Behavior*, 27(7), 941-966. <https://doi.org/10.1002/job.413>
- Noe, R. A. (2017). *Employee Training and Development* (7th ed.). McGraw-Hill Education.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (4th ed.). SAGE Publications.
- Pimklath, N., and Laothong, P. (2018). Potential of cultural, sports, and recreation tourism products and services that can attract and relate to tourism in Buriram, Surin, and Sisaket Provinces. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences, and Arts)*, 11(1), 505-522. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/118593/90932> [in Thai].
- Pine, B. J., and Gilmore, J. H. (1999). *The Experience Economy: Work is Theatre & Every Business a Stage*. Harvard Business Review Press.

- Rhoades, L., and Eisenberger, R. (2002). Perceived organizational support: A review of the literature. *The Journal of Applied Psychology*, 87(4), 698-714. <http://dx.doi.org/10.1037/0021-9010.87.4.698>
- Robbins, S. P., and Judge, T. A. (2016). *Organizational Behavior* (17th ed.). Pearson Education Limited.
- Rovinelli, R. J., and Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, 2(2), 49-60. <https://scispace.com/pdf/on-the-use-of-content-specialists-in-the-assessment-of-4ym9syx9ph.pdf>
- Ryan, R. M., and Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68-78. <http://dx.doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Schmidt, F. L., and Hunter, J. E. (1998). The Validity and utility of selection methods in personnel psychology: Practical and theoretical implications of 85 Years of research findings. *Psychological Bulletin*, 124(2), 262-274. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.124.2.262>
- Sternberg, R. J. (2003). *Wisdom, Intelligence, and Creativity Synthesised*. Cambridge University Press.
- Surin Provincial Statistics Committee. (2024). *Provincial statistics development plan for 2023-2027 (Reviewed version for fiscal year 2024)* Surin Provincial Statistical Office. Retrieved August 2, 2024, from https://surin.nso.go.th/images/PDF_Plan/32_%20surin%20Plan%202566-2570%20CK_29.8.67%20___Ok.pdf [in Thai].
- Tashakkori, A., and Teddlie, C. (2010). *SAGE Handbook of Mixed Methods in Social & Behavioral Research* (2nd ed.). SAGE Publications.
- Ulrich, D., Kryscynski, D., Ulrich, M., and Brockbank, W. (2017). *Victory through Organization: Why the War for Talent is Failing Your Company and What You Can Do about It*. McGraw-Hill Education.
- World Bank. (2020). *World Development Indicators 2020 World Bank*. Retrieved August 2, 2024, from <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>

การจัดการต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อยกระดับกิจกรรมการท่องเที่ยว
เชิงสร้างสรรค์ และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน จังหวัดอุทัยธานี
Management of Cultural Capital and Utilization of Local Wisdom to Enhance
Creative Tourism Activities and Develop the Local Economy, Uthai Thani
Province

ญาณธร เอียรถาวร*

Yanatorn Teanthaworn

ไบเฟิร์น วงษ์บัวงาม*

Baifern Wongbuangam

นิตินันท์ ศรีสุวรรณ*

Nitinan Srisuwan

ปภาดา สืบพลาย*

Paphada Suebplai

Received : December 23, 2024

Revised : February 10, 2025

Accepted : March 17, 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ตระหนักถึงการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี โดยมีวัตถุประสงค์สามประการ ได้แก่ 1) เพื่อประเมินศักยภาพชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดอุทัยธานี 2) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดอุทัยธานี และ 3) เพื่อการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี วิธีการวิจัยเป็นแบบเชิงคุณภาพ เครื่องมือวิจัยแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ แบบประเมินศักยภาพชุมชน และแบบสัมภาษณ์ สำหรับแบบประเมินศักยภาพชุมชน เก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญการท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจำนวน 10 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยในการประเมิน สำหรับแบบสัมภาษณ์ ทำการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 ท่าน จากสามชุมชนที่เป็นเป้าหมายในพื้นที่วิจัย ได้แก่ ชุมชนบ้านโรงน้ำแข็ง ชุมชนบ้านท่าโพและชุมชนบ้านสนา จังหวัดอุทัยธานี โดยแบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลสามด้านตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Lecturer in Tourism Department, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra

Nakhon(Corresponding Author) e-mail: Baifern.w@rmutp.ac.th

ด้านศักยภาพการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านเทคโนโลยีส่งเสริมการตลาด วิเคราะห์ข้อมูลแบบแก่นสาระและสรุปผล ผลการวิจัยสรุปเป็นข้อได้ดังนี้ 1) ด้านศักยภาพชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ แบ่งได้เป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มศักยภาพสูงมาก คือ บ้านท่าโพ และบ้านหนองขาหย่าง และกลุ่มศักยภาพสูงคือชุมชนบ้านสะนา ทั้งนี้ค้นพบจุดเด่นของชุมชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวคือ ความดั้งเดิมในวิถีชีวิตบนพื้นฐานอาชีพชุมชน 2) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ตัวชุมชนมีบทบาทสำคัญในการดำเนินกิจกรรมนำเที่ยว ทำให้มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในการรับฟังความเห็นจากนักท่องเที่ยวเพื่อปรับปรุงกิจกรรม นอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้าน การบริหารภาครัฐที่ขาดความต่อเนื่อง ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว 3) ด้านการส่งเสริมและมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรม สามารถทำได้หลายแนวทางผ่านเครือข่ายภาคีท่องเที่ยว และ 4) ด้านแนวทางการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ มีสามด้าน ในด้านแรก มุ่งสร้างภาพลักษณ์เมืองอุทัยธานี ให้เป็นเมืองชุมชนท่องเที่ยวสร้างสรรค์ ด้านที่สอง เน้นการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์ และด้านที่สาม เน้นความร่วมมือภาคีเครือข่ายท่องเที่ยวเพื่อจัดกิจกรรมและโฆษณาให้นักท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย ได้แก่ การพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ชุมชนในด้าน การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : ต้นทุนทางวัฒนธรรม / ภูมิปัญญาท้องถิ่น / การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ / การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน / จังหวัดอุทัยธานี

ABSTRACT

This research explores creative tourism as a means to foster community economic development in Uthai Thani Province. The study has three primary objectives: (1) to assess the potential of local communities for the development of creative tourism in Uthai Thani; (2) to promote community participation in leveraging cultural capital and local wisdom for creative tourism management; and (3) to facilitate the use of technology to enhance creative tourism marketing in order to support community economic development in the province.

A qualitative research methodology was employed, utilizing two primary research instruments: a community potential assessment and an interview protocol. The community potential assessment was conducted with ten tourism experts and representatives from relevant organizations, with data analyzed based on average rating criteria. The interviews were conducted with thirty key informants from three target communities—Ban Rong Namkhaeng, Ban Tha Pho, and Ban Sanam—focusing on three dimensions: tourism potential, community participation, and technology-driven marketing promotion. The collected data were analyzed

using thematic analysis and synthesized into key findings. The research findings can be summarized as follows: (1) In terms of community potential for creative tourism development, two key groups were identified: communities with very high potential, namely Ban Tha Pho and Ban Nong Khayang, and communities with high potential, such as Ban Sanam. A key strength of these communities is their adherence to traditional lifestyles rooted in local occupations. (2) Regarding community participation, findings indicate that local communities play a crucial role in tourism operations, leading to additional income opportunities for residents. They also actively engage in receiving feedback from tourists to enhance tourism activities. However, challenges were identified in terms of inconsistent government support, which hinders sustainable tourism development. (3) Community engagement in utilizing cultural capital can be facilitated through tourism network partnerships. (4) The study identifies three key strategies for creative tourism marketing promotion: (a) branding Uthai Thani as a creative tourism destination, (b) leveraging social media for tourism promotion, and (c) fostering tourism partnerships for event organization and outreach to potential tourists. The study therefore recommends enhancing community knowledge in creative tourism management and establishing sustainable tourism networks to ensure long-term development.

Keywords : Cultural Capital / Local Wisdom / Creative Tourism /
Community Economic Development / Uthai Thani Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) นับเป็นส่วนหนึ่งของ 4 อุตสาหกรรมเป้าหมายเนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประเทศด้วยมูลค่า GDP ประมาณ 1 ล้านล้านบาท และมีศักยภาพในสร้างมูลค่าเพิ่มเติมด้วยการกระจายแหล่งท่องเที่ยวสู่เมืองรอง โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคม ระบบดิจิทัล สินค้าและบริการซึ่งดำเนินการด้วยชุมชนท้องถิ่น เน้นตลาดคุณภาพ สร้างมาตรฐาน ร่วมกับการชูอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาบริหารจัดการและดูแลระบบนิเวศอย่างเป็นระบบรวมถึงการพัฒนาสู่แบบแผนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนด้วยการจัดทำระบบมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวมถึงการปรับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งเสื่อมโทรมทางธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์อยู่บนพื้นฐานของการสร้าง การใช้ องค์ความรู้ และความคิดสร้างสรรค์ เชื่อมโยงกับทุนทางปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อรังสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการรูปแบบใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มสูง สามารถตอบสนองความต้องการของ

กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย การพัฒนาสามารถเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวผ่านระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้ อาทิ การให้ประสบการณ์กับนักท่องเที่ยวผ่านการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทย การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เชื่อมโยงกับการแพทย์แผนไทย การท่องเที่ยวเชิงศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2021)

จังหวัดอุทัยธานีมีความพร้อมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยเฉพาะวิถีชีวิตและความหลากหลายทางวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างมีศักยภาพ ด้วยทรัพยากรที่จังหวัดมีอยู่ จึงเหมาะสมในการพัฒนาและต่อยอดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน อย่างไรก็ตาม จากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอุทัยธานี พบว่า "การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์" ยังไม่ได้ถูกระบุให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยเฉพาะในด้านการบูรณาการการท่องเที่ยวที่ยังขาดการเชื่อมโยงและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังขาดการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่จังหวัดต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาและปรับปรุงในอนาคต (Uthai Thani Provincial Office, 2023)

การพัฒนาชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นจำเป็นมีการศึกษาศักยภาพของชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวเพื่อทราบถึงศักยภาพในพัฒนาและแนวทางในการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลของการศึกษาสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนาคต รวมถึงประเด็นการส่งเสริมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเป็นพื้นฐานสำคัญในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวทุน วัฒนธรรมและสืบสานให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และสิ่งสำคัญในด้านเทคโนโลยี การส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรมนับเป็นสิ่งสำคัญให้การท่องเที่ยวขับเคลื่อนได้ และเป็นปัจจัยสำคัญให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวพลิกฟื้นได้อย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินศักยภาพชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดอุทัยธานี
3. เพื่อส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูล

พื้นที่วิจัยกำหนดพื้นที่ศึกษาจำนวน 3 ชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ 1) ชุมชนบ้านโรงน้ำแข็ง อำเภอเมืองอุทัยธานี 2) ชุมชนบ้านท่าโพ อำเภอหนองขาหย่าง และ 3) ชุมชนบ้านสนา อำเภอบ้านไร่ ผู้ให้ข้อมูลการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนประชาชนในชุมชนหรือปราชญ์ชาวบ้าน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนและกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 30 คน (คัดเลือกจากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและชุมชนไม่น้อยกว่า 5 ปี และการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษารรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วพัฒนาขึ้นเป็นเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. แบบประเมินศักยภาพของชุมชนโดยประยุกต์จากกรอบแนวคิดต่างๆ ได้แก่ ตัวชี้วัดศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (In-depth Interview) ประเด็นศักยภาพทางการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านพื้นที่และคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และด้านการบริหารจัดการและการรองรับด้านการท่องเที่ยว

2. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (In-depth Interview) ประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ รูปแบบการใช้ทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน การมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน การดำเนินการ ผลประโยชน์ การประเมินผล ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ รวมทั้งวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการท่องเที่ยว

3. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (In-depth Interview) ประเด็นด้านเทคโนโลยีส่งเสริมการตลาด ได้แก่ แนวทางการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในชุมชน เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีค่า IOC จากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลวิจัยได้

การรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลได้มาจากการประเมินศักยภาพชุมชน และการเก็บข้อมูลในรูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ชัดเจน ครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษา ทั้งนี้ได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบกึ่งโครงสร้าง

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าจากเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือของงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การประเมินศักยภาพของชุมชน ค่าศักยภาพเป็นค่าที่ได้จากการให้คะแนนในแต่ละตัวชี้วัด โดยการให้คะแนน คือ การพิจารณาว่าแหล่งท่องเที่ยวมีคุณสมบัติตรงกับเกณฑ์การวัดในข้อใดมากที่สุดและให้ค่าคะแนนในข้อที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นควรได้ ทั้งนี้ ค่าคะแนนประเมินมีค่าช่วงคะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 5 คะแนน ใช้การวิเคราะห์แปลผลเป็นช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) โดยมีรายละเอียดวิธีการ ได้แก่ ผู้วิจัยถอดเทปสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล ในการแปลผลแบบสัมภาษณ์ ที่มีผู้วิจัยมีการกำหนดรหัส Code เป็น P01, P02 ไปจนถึง P30 ตามจำนวนผู้ให้ข้อมูล จากนั้นกำหนดกรอบแนวทางในการวิเคราะห์ โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในแต่ละข้อ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดเรียงเป็นระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ โดยทั้งนี้อาจมีการลดทอนของข้อมูลในส่วนที่มีเนื้อหาสาระลงไป จากนั้นกำหนดดัชนี (Code) ข้อมูลแต่ละชุดที่จัดเรียงไว้ หลังจากนั้นใช้กระบวนการตีความ จากที่กำหนด Code ในเบื้องต้น การตีความผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและเรียบเรียงเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. การวิจัยพบว่าศักยภาพของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถจำแนกแหล่งท่องเที่ยวตามระดับศักยภาพได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมาก คือ บ้านท่าโพ อำเภอหนองขาหย่าง และแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ บ้านสะนา อำเภอบ้านไร่ และบ้านโรงน้ำแข็ง อำเภอเมือง ตามลำดับ และพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บ้านท่าโพเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมากจากศักยภาพ 3 ใน 4 ด้าน (ตารางที่ 1) ได้แก่ ศักยภาพด้านพื้นที่และคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมและ

ประสบการณ์การท่องเที่ยว และศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น โดยศักยภาพด้านการบริหารจัดการและการรองรับด้านการท่องเที่ยวเป็นด้านเดียวที่มีระดับศักยภาพสูงชุมชนควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ได้แก่ การบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับความหลากหลายของวิถีวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ การสร้างความตระหนักของคนในชุมชนให้ตระหนักถึงความสำคัญของภูมิปัญญาในชุมชนที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจากคนรุ่นใหม่ การพัฒนาการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว และการศึกษาและประชาสัมพันธ์กลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่สนใจด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะ

ตารางที่ 1 แสดงผลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ชุมชน	ศักยภาพด้านพื้นที่และคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	ศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การท่องเที่ยว	ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น	ศักยภาพด้านการจัดการและการรองรับด้านการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ยรวมศักยภาพทางการท่องเที่ยวของชุมชน	ระดับศักยภาพ
บ้านโรงน้ำแข็ง	3.140	3.040	3.770	3.393	3.335	สูง
บ้านท่าโพ	4.015	4.375	4.186	3.925	4.125	สูงมาก
บ้านสะพาน	3.875	3.960	3.770	3.630	3.810	สูง

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการต่างๆ โดยเฉพาะในฐานะผู้นำในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากชาวบ้านเป็นผู้ที่รู้จักและเข้าใจในทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของพื้นที่ตนเองดีที่สุดซึ่งทำให้มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน โดยการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาสนใจและเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น นับเป็นความสุขและภาคภูมิใจของคนในชุมชน อีกทั้งยังรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวอีกด้วย ในด้านการประเมินผล ชุมชนมีส่วนร่วมในการสอบถามและรับฟังความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวในแต่ละกิจกรรม เพื่อใช้ในการประเมินผลและส่งข้อมูลต่อไปให้กับภาครัฐ ส่วนในด้านการวางแผน ชุมชนมีบทบาทจำกัด เนื่องจากการวางแผนต้องสอดคล้องกับงบประมาณและกรอบนโยบายที่ภาครัฐจัดสรรมา แต่ชุมชนยังสามารถมีส่วนร่วมในการวางแผนย่อย โดยเฉพาะในรายละเอียดของแผนงานและขั้นตอนการดำเนินการ และสามารถร่วมตัดสินใจกับภาครัฐในขั้นตอนต่างๆ ได้ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการ

จัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน ได้แก่การบริหารภาครัฐที่ขาดความต่อเนื่องก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในหลายพื้นที่ทำให้การดำเนินงานไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนยังขาดองค์ความรู้ที่จำเป็น ทั้งในแง่ของการบริหารจัดการ การสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และการประชาสัมพันธ์ที่ไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านบุคลากร การขาดบุคลากรที่ทันสมัย ขาดการมีส่วนร่วมจากคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ การท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมและวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนเพื่อการท่องเที่ยว หรือความเปลี่ยนแปลงที่ชุมชนยึดถือไม่ต้องการ และการเชิญอินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงหรือยูทูบเบอร์ที่เป็นผู้ถ่ายทอดรายการเชิงท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อเผยแพร่ สามารถสร้างการรับรู้ในวงกว้างแบบไวรัลและส่งผลต่อการสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวกับชุมชนได้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สามารถทำได้ผ่านหลายแนวทางโดยการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายระหว่างชาวบ้าน และผู้ประกอบการท่องเที่ยว รวมถึงหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมจัดกิจกรรมชุมชนท้องถิ่น งานเทศกาลประเพณีท้องถิ่น โดยสนับสนุนให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการนำเสนอวัฒนธรรมและประเพณีของตนเองอย่างแท้จริงรวมถึงการสนับสนุนศิลปินท้องถิ่น นอกจากนี้ยังควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว สร้างสถานที่ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของชุมชน การประชาสัมพันธ์และการตลาดเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการสร้างการรับรู้ในกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย การส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และรักษาด้านทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นจะช่วยเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชนในระยะยาว และการสนับสนุนอย่างเต็มที่และต่อเนื่องจากภาครัฐ ทั้งในด้านงบประมาณ การเพิ่มพูนความรู้ทางการท่องเที่ยวหรือการตลาดจนกว่าแต่ละชุมชนจะมีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะสามารถบริหารจัดการด้วยชุมชนเองได้

3. แนวทางการส่งเสริมการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี ผลวิจัย สะท้อนถึงแนวทางไปที่กลยุทธ์การสร้างตราสินค้า (Branding Strategy) ให้เข้มแข็งเพื่อส่งเสริมส่วนประสมการตลาดการท่องเที่ยวโดยเฉพาะด้านเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวภายในจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ประการแรก การมุ่งสร้างกำหนดภาพลักษณ์ของอุทัยธานี ให้เป็นเมืองการท่องเที่ยวชุมชนสร้างสรรค์ จากการวิจัย พบว่า ชุมชนท่องเที่ยวในอุทัยธานี ยังมีวิถีเดิมๆ ซึ่งเป็นเสน่ห์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยว อีกทั้งแต่ละชุมชนมีอัตลักษณ์ และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวแตกต่างกันออกไป ดังนั้น ภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรร่วมกันกำหนดตำแหน่งทางการตลาด (Positioning) ของท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนให้มากขึ้น ให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจอยากมาร่วมกิจกรรมชุมชน ประการที่สอง ในด้านการพัฒนาการตลาด การประชาสัมพันธ์เป็นช่องทางพื้นฐานในการสื่อสารการตลาดของการท่องเที่ยว ปัจจุบันสื่อช่องทาง Social มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก การทำการตลาดท่องเที่ยวอุทัยธานี ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้สื่อเนื้อหาแสดงถึงความน่าสนใจในจุดทางผ่านเมืองรองท่องเที่ยว และความโดดเด่นของทำเลที่ตั้งที่ไม่ไกลจากกรุงเทพเป็นจุดขาย ประการที่สาม การร่วมภาคีของ

เครือข่ายท่องเที่ยว จัดกิจกรรม และเน้นการโฆษณาที่น่าสนใจสามารถนำเสนอโฆษณาได้ทั้งแหล่งท่องเที่ยวแบบท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน สินค้าท่องเที่ยวท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวสนใจ นอกจากนี้ การขายตรง เป็นอีกประเด็นที่ควรชูจุดขายผ่านบุคคลสำคัญของการท่องเที่ยว คือ ชุมชน ให้ชุมชนนำเสนอตนเอง ในวิถีความเรียบง่าย กิจกรรมที่สะท้อนวัฒนธรรมชุมชน รวมถึงมิตรไมตรีของคนในชุมชนท้องถิ่น ขายตรงไปยังกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ พบว่าจุดเด่นของชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ชุมชนบ้านสะนอ อำเภอบ้านไร่ เป็นชุมชนที่มีความจริงแท้และดั้งเดิมของวิถีชีวิตในชุมชน มีความเป็นมาและความต่อเนื่องของการสืบทอดวิถีชีวิต ภูมิปัญญา องค์ความรู้ในชุมชน มีการอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นเกี่ยวกับชาติพันธุ์ลาวเวียง ลาวครั่ง ชุมชนมีบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญและความสามารถในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความสามารถในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srirak (2022) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บนฐานมรดกภูมิปัญญาชุมชนบ้านโนนทัน จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านโนนทันเป็นชุมชนชาติพันธุ์ลาวเวียงมีมรดกภูมิปัญญาโดดเด่นด้านพิธีกรรม ประเพณีและความเชื่อ ด้านอาหารท้องถิ่นและด้านหัตถกรรม นอกจากนี้ชุมชนบ้านสะนอ มีความเป็นมาและความต่อเนื่องของการสืบทอดวิถีชีวิต ภูมิปัญญา องค์ความรู้ในชุมชนเกี่ยวกับชาติพันธุ์ลาวครั่ง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buamrungsilp et al. (2022) ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนลาวครั่งบ้านกุดจอกเป็นกลุ่มที่มีเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่โดดเด่นและมีทุนทางสังคมที่น่าสนใจ ประกอบไปด้วยทุนมนุษย์ ทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม ชุมชนมีศักยภาพในด้านการจัดการท่องเที่ยว 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมด้านการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีแบบดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Booparkob et al. (2018) พบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งในจังหวัดชัยนาทมีภูมิปัญญาอาหารตำรับลาวครั่ง เช่น ปลาร้า แจ่วไก่ แกงเห็ดระโงก การศึกษานี้ได้นำเสนอขั้นตอนการนำอัตลักษณ์อาหารลาวครั่งเข้าสู่กระบวนการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การประยุกต์ เพื่อสร้างกิจกรรมใหม่ๆ สำหรับนักท่องเที่ยวที่จะช่วยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอตัวอย่างกิจกรรมการทำอาหารแก่ชุมชนลาวครั่งตามหลักแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

จุดควรพัฒนาของชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ความหลากหลายของวิถีวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สามารถสร้างเรื่องราวการท่องเที่ยวและพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของวิถีชีวิต ภูมิปัญญาชุมชนที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้แก่คนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suvannin and Sowkietrung (2019) ผลการวิจัยพบว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว การสร้างอาชีพและรายได้ ตลอดจนกิจกรรมการอนุรักษ์มรดก

ภูมิปัญญาการทอผ้าชุมชน สามารถนำไปประยุกต์ในพื้นที่อื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตคนในชุมชน และเรื่องการพัฒนาชุมชนต้นแบบบนฐานคติวิถีชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนในจังหวัดหนองคาย ซึ่งผลวิจัยพบว่าการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องเริ่มต้นจากทุกฝ่ายในหมู่บ้านที่ตระหนักถึงความสำคัญในภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละประเภทและมีการถ่ายทอดองค์ความรู้กันอย่างต่อเนื่องทุกระดับ

ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดอุทัยธานี จากการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าชุมชนในท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจากคนรุ่นใหม่ การพัฒนาการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยว และการศึกษาและประชาสัมพันธ์กลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่สนใจด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยเฉพาะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaiphahol and Masae (2020) เรื่องการประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำรงชีพในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ชุมชนเข้มแข็ง กรณีศึกษาชุมชนศิรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่าชุมชนศิรีวังได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ผ่านการพัฒนากระบวนการผลิต การตลาด และการรวมกลุ่มอาชีพขึ้นอย่างหลากหลายในชุมชน ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน โดยเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ มาจำหน่าย ซึ่งช่วยยกระดับการดำรงชีพก่อให้เกิดรายได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการพัฒนาไปสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็ง ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม สิ่งที่ท้าทายสำหรับชุมชนศิรีวัง คือ การหาแนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำเนินควบคู่ไปกับยุทธวิธีการดำรงชีพที่และสามารถรักษาความเป็นชุมชนที่เข้มแข็งได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sutiya et al. (2023) เรื่องการยกระดับภูมิปัญญาผ้าทอชุมชนสู่การค้าเชิงพาณิชย์ กรณีศึกษาผ้าทอไทลื้อ บ้านหลวงเหนือ ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าปัจจุบันคนในชุมชนมีความต้องการต่อยอดผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยทางกลุ่มต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย สร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค ด้วยการต่อยอดทำเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ถุงย่าม หมวก มาสก์ และกระเป๋า โดยมีแนวทางในการยกระดับผ้าทอไทลื้อโดยเน้นคุณภาพของผ้าทอให้ดีขึ้นจากเดิม แต่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ของชาวไทลื้อบ้านหลวงเหนือ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านการวางแผนและด้านการตัดสินใจ ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจเองในส่วนของการวางแผนรายละเอียดการดำเนินงาน รายละเอียดของกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ แสดงบทบาทหลักในด้านการดำเนินการในด้านการใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ชุมชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อย่างมาก เนื่องจากมองว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบ การมีนักท่องเที่ยวเข้ามาให้ความสนใจ เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือความสุข ความภาคภูมิใจของคนในชุมชนท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ชุมชนนั้นมียุทธศาสตร์หลักด้านการประเมินผลในฐานะเป็นผู้ประเมินผล

งานเช่นเดียวกับนักทองเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pornsuttichaipong et al. (2022) เรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้ ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้ ได้แก่ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buamrungsilp et al. (2022) เรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์/ต่อยอดวัฒนธรรมลาวครั้ง บ้านกุดจอก จังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่าสิ่งสำคัญที่จะทำให้การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมของลาวครั้ง บ้านกุดจอกให้ประสบผลสำเร็จ คือ ทุกคนจะต้องร่วมกันในการวางแผน การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และมีการกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนให้มากที่สุดเช่นกัน

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน ได้แก่ ความต่อเนื่องในการพัฒนาและสนับสนุน การบริหารภาครัฐที่ขาดความต่อเนื่องก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในหลายพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Leepanyaporn and Roonpho (2021) ซึ่งมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยพบว่าควรมีภาครัฐเข้าการบูรณาการร่วมกันของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยในการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งส่งเสริมให้มีการสร้างงานและกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ด้านองค์ความรู้ของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนที่ยังขาดไป ต้องมีการพัฒนาความรู้เพิ่มเติมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Buamrungsilp et al. (2022) ผลการวิจัยให้ข้อเสนอแนะว่ารูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อการอนุรักษ์/ต่อยอดวัฒนธรรมลาวครั้ง บ้านกุดจอก จังหวัดชัยนาท ต้องประกอบไปด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชน ขั้นที่ 2 ต้องเสริมและยก ระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ ขั้นที่ 3 การจัดกิจกรรมใหม่ๆ จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เชิงผสมผสานวิถีถิ่นและวิถีไทยเข้าด้วยกันอย่างสร้างสรรค์ และ ขั้นที่ 4 การท่องเที่ยวควรจะเป็นไปในลักษณะการสร้างสรรคที่จะส่งผลบวกและเกิดประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนให้มากที่สุด

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สามารถทำได้โดยการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายระหว่างชาวบ้านและผู้ประกอบการท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Leepanyaporn and Roonpho (2021) เรื่องการศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งในมิติการท่องเที่ยววัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน บ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ผลวิจัยพบว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน ปราชญ์ และประชาชนในชุมชน รวมทั้งต้องมีแรงสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ พร้อมทั้งมีดำเนินการอย่างต่อเนื่องถึงจะยั่งยืนเพราะในชุมชนมีทั้งจุดเด่น จุดแข็งของทุนทางวัฒนธรรมลาวครั้ง ที่สามารถพัฒนาและต่อยอดเป็นสินค้าสร้างสรรค์นำไปสู่เศรษฐกิจชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพสามารถนำรายได้เข้าสู่ชุมชน เพราะเศรษฐกิจสร้างสรรค์มีผลต่อการใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

นอกจากนี้การส่งเสริมจัดกิจกรรมชุมชนท้องถิ่น งานเทศกาลประเพณีท้องถิ่น โดยสนับสนุนให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการนำเสนอวัฒนธรรมและประเพณีของตนเองอย่างแท้จริง การฝึกอบรมให้ความรู้ จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์และการตลาด การส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นให้มีส่วนร่วมเรียนรู้ต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ และการสนับสนุนอย่างเต็มที่และต่อเนื่องจากภาครัฐ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sawangjit et al. (2023) เรื่องการถอดบทเรียนการยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า การยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์บนฐานอัตลักษณ์ท้องถิ่นมี 4 ศักยภาพ ได้แก่ 1) ศักยภาพด้านอัตลักษณ์ชุมชน 2) ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 3) ศักยภาพด้านการบูรณาการหน่วยงานภาคีเครือข่าย และ 4) ศักยภาพด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และปัจจัยในการหนุนเสริมยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน 8 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) อัตลักษณ์และภูมิปัญญาของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมของชุมชน 3) ผู้นำชุมชน 4) มินักท่องเที่ยวจริง 5) การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม 6) การหนุนเสริมเชิงวิชาการ 7) หน่วยงานภาคีเครือข่าย และ 8) การพัฒนาต่อยอดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การส่งเสริมการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ภายในชุมชนท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี มีข้อเสนอแนะแนวทางเน้นทางด้านการสร้างภาพลักษณ์ของอุทัยธานี ให้เป็นแหล่งชุมชนท่องเที่ยวโดดเด่นที่ตัวชุมชน มีกิจกรรมสร้างสรรค์ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม การทำการตลาดผ่านพื้นฐานสื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของวิถีชุมชน เพื่อมุ่งตรงไปยังกลุ่มเป้าหมายได้เร็วที่สุด การเน้นจุดขายของความสำเร็จของทรัพยากรธรรมชาติอุทัยธานีบนทำเลที่ตั้งที่โดดเด่น ไม่ไกลจากเมืองกรุง อีกทั้งยังเป็นเมืองรองต้องแวะผ่านก่อนเดินทางไปจังหวัดอื่นๆ เน้นประเด็นการโฆษณาทั้งแหล่งชุมชน วัฒนธรรมชุมชน กิจกรรม ตลอดจนสินค้าทางการท่องเที่ยวที่จับต้องได้โดดเด่นของชุมชน ตลอดจนเน้นการกระตุ้นให้ชุมชนนำเสนออัตลักษณ์ของตนเองผ่านการขายตรงสู่นักท่องเที่ยว ผลวิจัยดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Manowang et al. (2022) ที่ทำการวิจัยศึกษาเรื่อง การศึกษาและยกระดับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาในตำบลแม่เปิน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ผลวิจัยพบประเด็นสำคัญใกล้เคียงกันในด้าน การตลาดและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการจำหน่ายได้ทั่วไปและมีผู้สนใจอย่างต่อเนื่องโดยต้องมีการพัฒนาเพิ่มช่องทางในการจำหน่าย ได้แก่ ร้านค้าเพชบุรี และสามารถส่งสินค้าทางสื่อออนไลน์ได้ ทั้งนี้สะท้อนว่า สื่อสังคมออนไลน์มีความจำเป็นอย่างมากสำหรับเป็นเครื่องมือให้ชุมชนทำการตลาดการท่องเที่ยวของตนเอง นอกจากนี้ ยังพบประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาการตลาดออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chompooming and Pakdeewong (2021) เรื่องกลยุทธ์การแปรความรู้จากภูมิปัญญาสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน บนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยลื้อ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การแปรความรู้จากภูมิปัญญาสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน บนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยลื้อ สามารถพัฒนาและส่งเสริมได้โดยการสร้าง E-market บนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยลื้อและการสร้าง Startup บนฐานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทยลื้อ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phomphum et al. (2023) เรื่องทุนทางวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา

แพลตฟอร์มการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนริมคลองปากประ จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนปากประออกแบบเป็น 3 แพลตฟอร์ม คือ แพลตฟอร์มพื้นที่สร้างการเรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรม แพลตฟอร์มพื้นที่สร้างการรับรู้ผ่านการผลิตสื่อสารโฆษณา และแพลตฟอร์มพื้นที่สร้างการปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาแพลตฟอร์มทั้ง 3 ทำให้นักท่องเที่ยวมีการรับรู้และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการประเมินศักยภาพที่พบว่าภูมิปัญญาของชุมชนแต่ละแห่งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มพัฒนาต่อยอดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ แต่ชุมชนต้องมีบุคคลสำคัญที่จะมาเป็นผู้ดำเนินการหรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น ศิลปินท้องถิ่น ช่างฝีมือท้องถิ่น คนเล่าเรื่อง คนจัดการตลาด เป็นต้น ซึ่งชุมชนต้องค้นหาหรือพัฒนาบุคคลเหล่านี้ให้พร้อมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในอนาคต
2. การพัฒนาด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของคนในชุมชน การพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้ที่ทันสมัยทางการท่องเที่ยว การสร้างความตระหนักให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวจากคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ และการประชาสัมพันธ์ไปถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย
3. ภาครัฐควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ระหว่างชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และภาครัฐ การส่งเสริมจัดกิจกรรมชุมชนท้องถิ่นโดยการสนับสนุนศิลปินท้องถิ่น การจัดงานเทศกาลประเพณีท้องถิ่นโดยสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอวัฒนธรรมและประเพณีของตนเองอย่างแท้จริง
4. การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีของชุมชนยังอยู่ในระดับพื้นฐานที่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้ในเบื้องต้นเท่านั้น แต่ยังขาดทักษะด้านการสร้างสรรค์และบริหารจัดการ หรือต่อยอดเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการตลาดและการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน เพิ่มการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชน การพัฒนาเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการชุมชน
5. ควรมีการพัฒนาช่องทางจำหน่ายออนไลน์ให้กับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติให้มากขึ้น หรือมีการพัฒนาในระดับสากล สำหรับนักท่องเที่ยวหรือกลุ่มเป้าหมายต่างชาติ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมและนำไปสู่การเป็นเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้านของยูเนสโก

2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การจัดการการตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี และการสร้างแบรนด์ทางการท่องเที่ยวจังหวัดอุทัยธานี

3. ควรมีการศึกษาประเด็นผลหรือความสำเร็จของการพัฒนาการใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาดของการท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี

References

- Booparkob, Y., Wongmanee, J., Khetjenkarn, S., and Sawangdee, Y. (2018). The Role of Local Cuisines in Creative Tourism Process: A Case Study of Lao Khrang Ethnic Group in Chai Nat Province. *Dusit Thani College Journal*, 11(special), 93-108. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/journaldte/article/view/136007/101536> [In Thai].
- Buamrungsilp, T. Islam, R., and Kaewyu, P. (2022). A Model of Creative Tourism Development for Cultural Preservation of Lao Klang in Kud Jok, Chainat Province. *Journal of International and Thai Tourism International Thai Tourism Journal*, 18(1), 45-61. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jitt/article/view/255618/172780> [In Thai].
- Chaiphahol, P., and Masae, A. (2020). Application of Livelihood Related Local Wisdom in Mobilizing Development Towards Strengthened Community: A Case Study of Kiriwong Community, Lansaka District, Nakorn Sri Thammarat Province. *Journal of Social Development and Management Strategy*, 22(1), 48-68. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jsd/article/view/241651/164401> [In Thai].
- Chompooming, S., and Pakdeewong, P. (2021). Strategies for Converting Knowledge into Practice for Community Economic Development Based on Tai Lue Cultural Wisdom. *Journal of MCU Peace Studies*, 10(7), 2893-2906. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/252829/176505> [In Thai].
- Leepanyaporn, N., and Roonpho, P. (2021). The Study of Lao Khrang ethnic cultural capital in the dimension of cultural tourism to raise the economy of Ban Thung Si Long community, Don Tum district, Nakhon Pathom. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 13(2), 176-195. <https://doi.org/10.53848/irdssru.v13i2.251832> [In Thai].
- Manowang, J., Sepha, W., and Plasila, K. (2022). A Study and Upgrading of Products by Local Wisdom in Mae Pao District, Phaya Mengrai District, Chiang Rai Province. *Humanities and Social Sciences Journal of Pibulsongkram Rajabhat University*, 16(1), 162-175. <https://doi.org/10.14456/psruhss.2022.13> [In Thai].

- Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. (2021). *BCG in Action*. Retrieved August 2, 2024, from <https://www.nxpo.or.th/th/en/bcg-in-action/> [In Thai].
- Phompkum, P., Chitniratna, N., khemakhunasai, P., and Sirisatidkit, P. (2023). Cultural Capital Natural and Environmental Resources and the Development for Creative Tourism Management Platform for Pak Pra Canal Community of Phatthalung Province. *Inthanin Thaksin Journal Thaksin University*, 18(2), 33-64. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/HUSOTSU/article/view/265171/177302> [In Thai].
- Pornsuttichaipong, P. A., Srichad, P. A., and Phutchu, P. S. (2022). Strengthening Economic Foundations to Enhance the Economy, Society and to Secure Income. *Journal of Arts Management*, 6(2), 932-948. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jam/article/view/256012/172239> [In Thai].
- Sawangjit, W., Charoenrat, O., Lemtrakul, W., and Chaisongkram, K. (2023). The Lesson Learned to Enhance Potential of Creative Community-based Tourism based on Local Identity. *Panyapiwat Journal*, 15(2), 164-176. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/256468/179345> [In Thai].
- Srirak, C. (2022). Development of Creative Tourism based on the Community Wisdom Heritage of Ban Nonthan, Nongbua Lampu. *International Thai Tourism Journal*, 18(1), 86-111. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jitt/article/view/255605/172779> [In Thai].
- Sutiya, S., Phosri, C., Honghuo, P., Takulpitakkit, K., and Thanapad, T. (2023). The Enhancement of Community Weaving Wisdom into Commercial Trade: Ban Luang Nua, Luang Nua Sub-district, Doi Saket District, Chiang Mai Province. *The Journal of Thai Lanna Wisdom*, 17(1), 28-41. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/khuangpaya/article/view/264844/177601> [In Thai].
- Suvannin, W., and Sowkietrung, S. (2019). The Development of Community Model Based on Sufficiency Economy and Local Wisdom to Promoting Communities Creative Tourism in Nong Khai Province. *The BU Academic Review*, 18(1), 34-49. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/buacademicreview/article/view/157911/137317> [In Thai].
- Uthai Thani Provincial Office. (2023). *Uthai Thani Province Development Plan 2022-2025*. Uthai Thani Provincial Office.

การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงาน
อุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า
วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา

Development of the 5Es Inquiry-based Learning Package for Industrial Control
System Subject Code 30104-2006 to Develop Learning Achievement for
Higher Vocational Certificate Student Course B.E. 2563 Electric Major
Nakhon Ratchasima Technical College
ทวี ไชยโคตร*

Tawe Chaiyakhot

Received : February 27, 2025

Revised : May 7, 2025

Accepted : May 23, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยการพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงาน
อุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง
จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ชุดฝึก
ระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบ
ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ และคู่มือครู วิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es)
วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา ประสิทธิภาพของกระบวนการและ
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ 84.20/82.29 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และผลศึกษา
ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดการเรียนรู้ / แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา

Lecturer in Electric Major, Nakhon Ratchasima Technical College(Corresponding Author)

e-mail : taweechiyakhot2517@gmail.com

ABSTRACT

This research is development of the 5Es inquiry-based learning package for Industrial Control System Subject, Code 30104-2006 to develop learning achievement for Higher Vocational Certificate student course B.E.2563, Electric Major, Nakhon Ratchasima Technical College. The purposive sample consisted of 21 Higher Vocational Certificate second year students, Electric major, Nakhon Ratchasima Technical College. The tools used in the study include 5Es inquiry-based learning package, industrial control system practice package, learning management plan, learning achievement test, pre-test and post-test, satisfaction questionnaire and teacher's guide. The data were analyzed by mean, standard deviation and t-test. The findings revealed that the 5Es inquiry-based learning package for Industrial Control System Subject, Code 30104-2006 to develop learning achievement for Higher Vocational Certificate student course B.E.2563, Electric Major, Nakhon Ratchasima Technical College had process efficiency and result efficiency at 84.20/82.29. Learning achievement was significantly higher at .05. and satisfaction was at the highest level.

Keywords : Leaning Package / Inquiry-based Learning / Learning Achievement

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาและฝึกอาชีพเพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งในระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีด้านวิชาชีพที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ไปประกอบอาชีพตรงตามความต้องการตลาดแรงงานและประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม สร้างองค์ความรู้ในอาชีพมีบุคลิกภาพ คุณธรรมและเจตคติที่ดี (Office of the Vocational Education Commission, 2005) ความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อเตรียมกำลังคนระดับต้น และระดับกลางด้านเทคนิคสาขาวิชาต่างๆ ให้ตรงตามความต้องการสถานประกอบการและตลาดแรงงาน การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าทุกคนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองตนได้ถือว่าทุกคนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะสูงมีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการสามารถปรับตัวเท่าทันเทคโนโลยีปัจจุบันและเชื่อมโยงองค์ความรู้เพื่อพัฒนาการทำงาน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การเรียนการสอนอาชีวศึกษามีบทบาทมากในการพัฒนากำลังคนให้ได้ทั้งคุณภาพ

และปริมาณ ผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้ และความสามารถทางด้านอุตสาหกรรมเป็นหลักที่สามารถนำความรู้และความ สามารถนั้นไปปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมได้ (Plianphu, 2008) การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาเพื่ออาชีพ (Learning for Salable Skill) ต้องการพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพในสังคมคือเป็นทั้งคนเก่งและคนดีของสังคมคือมีเหตุผลมีกรอบอ้างอิง (Frame of Reference)ที่ดีในการพิจารณาสิ่งแวดล้อมเป็นคนใจกว้างไม่เห็นแก่ตัว สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาการระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 พบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ระดับต่ำ ขาดทักษะการเขียนโปรแกรม ปฏิบัติงานทดลองจริงและการตอบระยุกตไข การจัดการเรียนรูผู้เรียนต้องใช้ความรู้ด้านทฤษฎี และปฏิบัติเนื้อหาวิชาซึ่งมีความยากและซับซ้อนตั้งแต่เรื่องโครงสร้าง การเขียนโปรแกรม และการตอบระยุกตใช้งานในวิชาการระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรมสอดคล้องกับ (Chaiyakhhot, 2022) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเรียนวิชาการระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา พบว่าความคิดเห็นครูและนักศึกษามีค่าเฉลี่ย 3.19 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 อยู่ในระดับปานกลาง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ระดับต่ำ ต้องการชุดฝึกวิชาการระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรมและปฏิบัติงานทดลองจริง (Office of the Education Council, 2009) ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีความสามารถและสมรรถนะยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้และขาดทักษะความรู้พื้นฐานที่จำเป็นขาดคุณลักษณะด้านความรู้และทักษะที่จำเป็น ผู้สำเร็จกว่าร้อยละ 70 ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ขาดการมีส่วนร่วมและอุปกรณ์ช่วยสอน สื่อการเรียนและชุดฝึกการทดลอง

สภาพปัญหาและความเป็นมาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสร้างสื่อวัตกรรมชุดการเรียนรูแบบวัฏจักรการเรียนรู 5 ขั้น (5Es) วิชาการระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา (Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology, 2003) การจัดการเรียนรูแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้ สร้างองค์ความรู้ หรือเชื่อมโยงความรู้ได้ด้วยตนเองรูปแบบการจัดการเรียนรูแบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นประกอบด้วย ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นขยายความรู้ (Expansion) และขั้นประเมิน (Evaluation) สื่อวัตกรรมชุดการเรียนรูที่สร้างขึ้นมาใช้เป็นชุดการเรียนรูที่มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนใช้ในการจัดการเรียนรูอันส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาชีพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. สร้างชุดการเรียนรูแบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาการระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา

2. ประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา

4. ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา

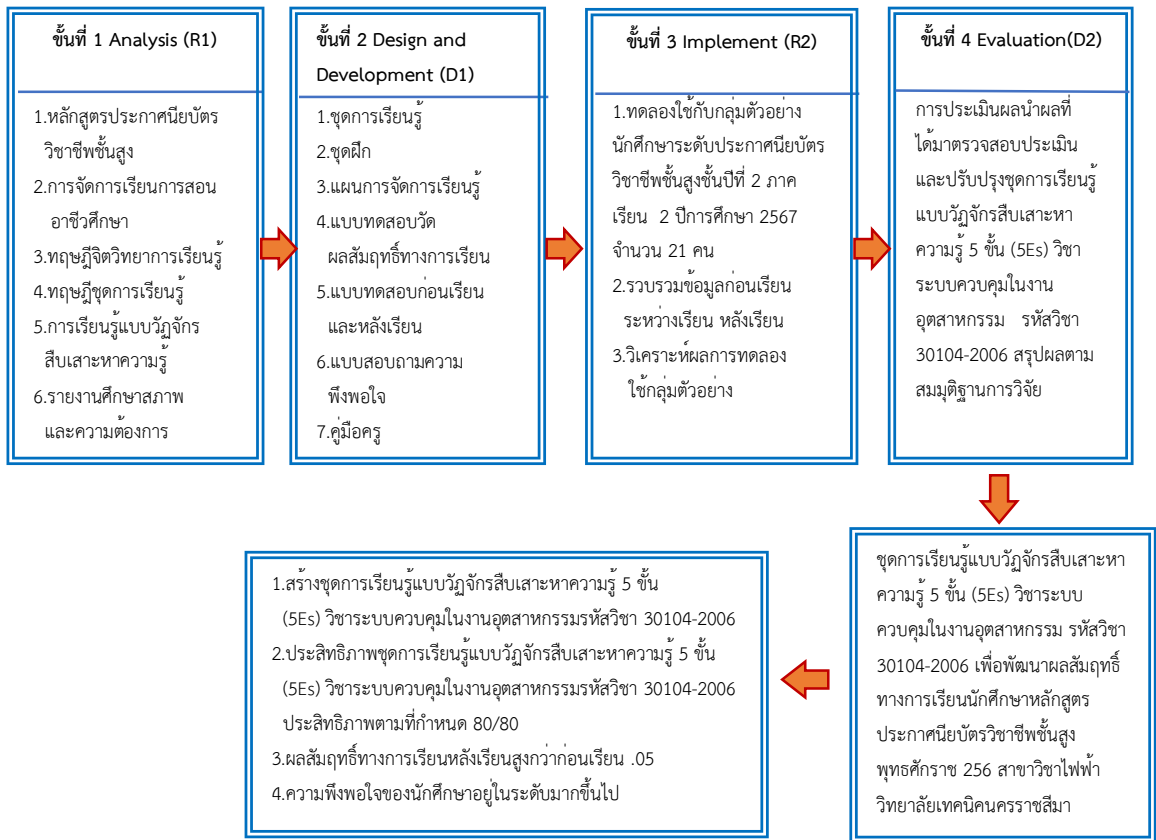
สมมุติฐานการวิจัย

1. ได้ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 (ปรับปรุง พ.ศ. 2565) สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา ที่ตรงตามหลักสูตรหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 (ปรับปรุง พ.ศ. 2565) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2. ประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา ที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลไม่น้อยกว่า 80/80

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลังจากที่ได้เรียนโดยชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. ความพึงพอใจต่อชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว (One-group Pretest-posttest Design) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียนวิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 จำนวน 40 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่นักศึกษาลงทะเบียนเรียน วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 จำนวน 21 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

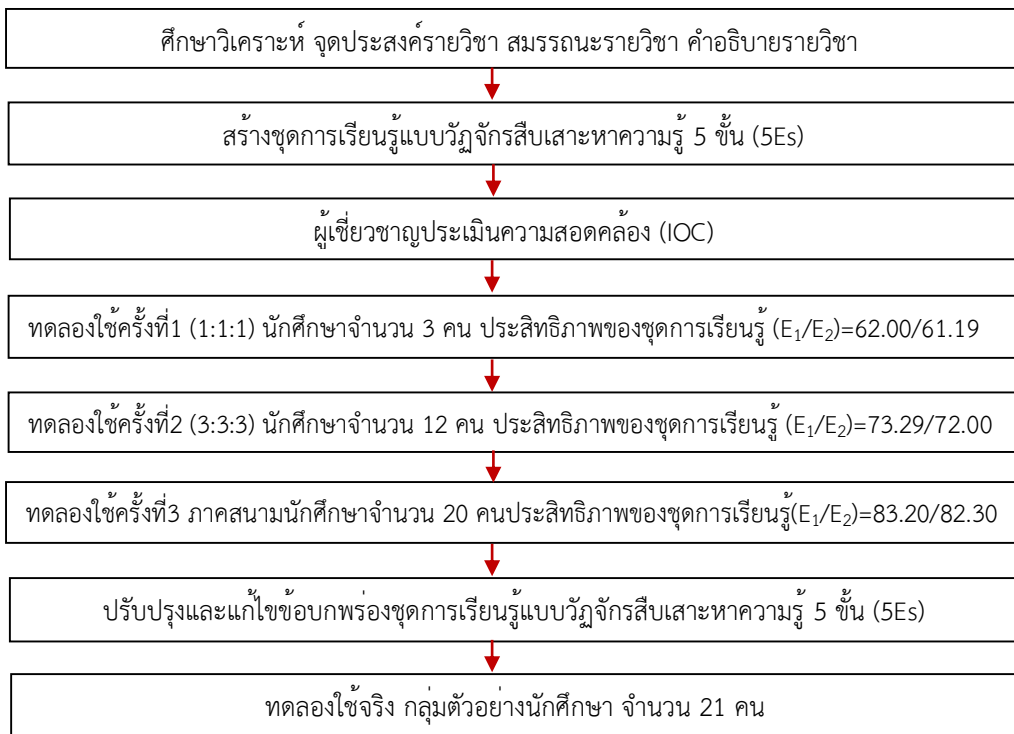
วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษา

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา

- 2) ชุดฝึกกระบวนการควบคุมในงานอุตสาหกรรม 3) แผนการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้
4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 6) แบบสอบถามความ
พึงพอใจ และ 7) คู่มือครู

2. ขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ลำดับขั้นตอนการสร้างชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es)

3. แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการทดลองการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว (One-group Pretest-posttest Design) สอบก่อนและสอบหลังทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว แบบแผนการทดลอง แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงแบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
กลุ่มทดลอง	T ₁	X	T ₂

กำหนดให้

T_1 แทน การทดสอบก่อนการเรียนรู้

X แทน การเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es)

T_2 แทน การทดสอบหลังการเรียนรู้

4. ขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยปฐมนิเทศ ชี้แจงวัตถุประสงค์และทดสอบก่อน (Pre-test) ทำการทดลองกับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบให้คะแนนและบันทึกคะแนนเป็นรายบุคคล

4.2 ทดลองด้วยตนเองกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 จำนวน 21 คน สอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาการระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า

4.3 ทดสอบหลัง (Post-test) เมื่อทดลองสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาการระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า ผู้วิจัยทำการทดสอบหลัง เรียนแล้วนำมาตรวจสอบและบันทึกคะแนนเป็นรายบุคคล

4.4 สอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาหลังจากที่นักศึกษาได้เรียนครบทุกชุดการเรียนรู้ผู้วิจัย เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4.5 วิเคราะห์ผลการทดลองหาค่าประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ (E_1/E_2) ทดสอบค่าที (T-test) และความพึงพอใจ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาการระบบควบคุมในงาน อุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 ที่ตรงตามหลักสูตรหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 (ปรับปรุง พ.ศ. 2565) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 11 ชุดการเรียนรู้ ใช้เวลาเรียนจำนวน 90 ชั่วโมง และผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของชุดการ เรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประเมินความเหมาะสมของชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es)

ด้านที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ด้านชุดการเรียนรู้	4.78	0.41	มากที่สุด
2	ด้านใบงาน	4.80	0.40	มากที่สุด
3	ด้านแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.60	0.50	มากที่สุด
4	ด้านชุดฝึก	4.83	0.38	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.75	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญความเหมาะสม 4 ด้าน ด้านชุดการเรียนรู้ ด้านใบงาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านชุดฝึก ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ย 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 คุณภาพชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุม ในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es)

รายการ	ค่าเฉลี่ยร้อยละ
คะแนนระหว่างเรียน (E_1)	84.20
คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (E_2)	82.29
ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ (E_1/E_2)	84.20/82.29

จากตารางที่ 3 ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงาน อุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ 84.20/82.29 แสดงว่าชุดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ค่า 80/80

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบ ควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es)

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	21	31.76	1.44	-33.99	0.00
หลังเรียน	21	50.42	2.06		

$P < 0.05^*$

จากตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนค่าเฉลี่ย 31.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.44 และหลังเรียนของนักศึกษามีค่าเฉลี่ย 50.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.06 แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es)

ด้านที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1	ชุดการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์รายวิชา	4.57	0.50	มากที่สุด
2	ชุดการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับชั้นของนักศึกษา	4.47	0.51	มาก
3	ชุดการเรียนรู้เรียบเรียงเนื้อหาวิชาตามลำดับขั้นตอนง่ายไปยาก	4.33	0.48	มาก
4	ชุดการเรียนรู้มีภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหาสื่อความหมายเข้าใจง่าย	4.47	0.51	มาก
5	ชุดการเรียนรู้พัฒนาสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม	4.66	0.48	มากที่สุด
6	ชุดการเรียนรู้เรียบเรียงเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน	4.33	0.48	มาก
7	ชุดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งานได้	4.80	0.40	มากที่สุด
8	ภาพรวมที่มีต่อชุดการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษา	4.76	0.43	มากที่สุด
9	ใบงานเรียงลำดับขั้นตอนการทดลองมีความเหมาะสม	4.42	0.50	มาก
10	ใบงานเหมาะสมกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติของนักศึกษา	4.71	0.46	มากที่สุด
11	แบบทดสอบสอดคล้องตามจุดประสงค์การเรียนรู้	4.66	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
12	แบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหาวิชา	4.61	0.49	มากที่สุด
13	แบบทดสอบมีจำนวนเหมาะกับเนื้อหาวิชา	4.38	0.49	มาก
14	ชุดฝึกส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดทักษะการเรียนรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
15	ชุดฝึกสร้างแรงจูงใจก่อให้เกิดความสนใจในการเรียน	4.76	0.43	มากที่สุด
16	ชุดฝึกสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งานได้	4.71	0.46	มากที่สุด
17	ชุดฝึกมีการจัดวางตำแหน่งอุปกรณ์ได้เหมาะสม	4.38	0.49	มาก
18	ชุดฝึกมีขนาดและความเหมาะสมต่อการใช้งาน	4.42	0.50	มาก
19	ชุดฝึกมีความปลอดภัยในการใช้งาน	4.38	0.49	มาก
20	ชุดฝึกครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของทดลอง	4.28	0.46	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.54	0.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 ผลความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา ภาพรวมค่าเฉลี่ย 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายข้อพบว่าชุดการเรียนรู้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งานได้ชุดฝึกส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดทักษะการเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาภาพรวมที่มีต่อชุดการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาชุดฝึกสร้างแรงจูงใจก่อให้เกิดความสนใจในการเรียนและใบงานเหมาะสมกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติของนักศึกษา ชุดฝึกสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งานได้ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลการสร้างชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา เป็นตามสมมติฐานสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพตรงตามหลักสูตรหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 (ปรับปรุง พ.ศ. 2565) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับ Srisiriwat et al. (2016) การพัฒนาวิธีการสอนแบบสืบเสาะเพื่อฝึกทักษะผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา งานวิจัยนี้พัฒนาวิธีการสอนแบบสืบเสาะด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5E เพื่อฝึกทักษะการพูดการเขียนและการทำงานเป็นทีมของผู้เรียนช่างอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษา การประเมิน ทักษะทั้งสามด้านแบบบูรณาการซึ่งทักษะการพูดและการเขียนอยู่ในระดับพอใช้ทักษะการทำงานเป็นทีม

ของผู้เรียนอยู่ระดับดี ผลการประเมินความรู้แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการทดสอบหลังเรียนของวิธีการแบบสืบเสาะสูงกว่าวิธีแบบปกติ

2. อภิปรายผลการหาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.20/82.29 เป็นตามสมมุติฐาน สอดคล้องกับ Pornjamsin (2019) การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบวัฏจักรกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ความเหมาะสม 4.93 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.13 ประสิทธิภาพโดยเฉลี่ยเท่ากับ 84.37/80.71 และสอดคล้องกับ Sukarachun et al. (2024) การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (AR) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องปฏิกิริยาเคมีมีค่าประสิทธิภาพของเฉลี่ยเท่ากับ 81.95/82.52 เป็นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3. อภิปรายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2563 สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา คะแนนสอบเฉลี่ยก่อนเรียน 31.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.44 และคะแนนสอบเฉลี่ยหลังเรียน 50.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.06 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานชุดการเรียนรู้เป็นการนำสื่อการเรียนการสอนมาจัดเตรียมไว้อย่างเป็นระบบที่มุ่งเน้นกระบวนการให้นักศึกษาคิดลงมือปฏิบัติศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมกิจกรรมสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติเนื้อรายวิชานักศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นสรุป อภิปรายร่วมกันและส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมาย สอดคล้องกับ Laongrat et al. (2014) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์และปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X}$ = 20.59) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X}$ = 12.16) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) นักเรียนมีระดับการแสดง ออกของปฏิสัมพันธ์อยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.39) สอดคล้องกับ Saengsurin (2024) การออกแบบและหาประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบ MAIDE MODEL ที่มุ่งเน้นฐานสมรรถนะเพื่อเตรียมเข้าสู่อาชีพสาขารายวิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรมนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 สาขางานไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาไฟฟ้า วิทยาลัยเทคนิคเชิงราย นักศึกษาที่เรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียน การสอนโดยใช้รูปแบบ MAIDE MODEL มุ่งเน้นฐานสมรรถนะเพื่อเตรียมเข้าสู่อาชีพสาขามีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ Thepparat (2016) การพัฒนาชุดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นศึกษาและปฏิบัติ ขั้นประยุกต์ใช้ ขั้นการสรุป และขั้นการประเมินผล ชุดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต 11 องค์ประกอบ ได้แก่ คำชี้แจงกรอบ

แนวคิดหัวข้อการเรียนรู้ จุดประสงค์ กิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ใบความรู้ การประยุกต์ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการแบบประเมินทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคู่มือการใช้โดยชุดการเรียนรู้ทดสอบประสิทธิภาพ สอนด้วยแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการพบว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 14.90 และ 30.37 การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนเท่ากับ 15.77 และ 33.10 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัด การเรียนการสอนด้วยชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ พังคั่นพบนั้นนำไปสู่ปัญหาใหม่ที่ไม่มีความขัดแย้งนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้จนนำความรู้ทักษะต่างๆ ใช้เกิด ประโยชน์สูงสุด

4. อภิปรายผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 ค่าเฉลี่ย 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49อยู่ในระดับมากที่สุดเนื่องจากชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมใน งานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 มีกระบวนการในการแสวงหาความรู้ นักศึกษาได้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันภายในกลุ่ม เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ทำให้แต่ละคนเกิดความรับผิดชอบ ตามที่รับมอบหมายในกิจกรรมทุกคน มีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ปรึกษาหารือกันและอภิปรายร่วมกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี มีความสุข ได้ทำ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ท้าทาย สนุกสนานกับกิจกรรมการเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และมีการ เชื่อมโยงความคิดเข้าด้วยกันด้วยแผนผังทางปัญญากระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ร่วมกันและมี ชุดฝึกกระบวนการควบคุมในงานอุตสาหกรรมประกอบชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) กระตุ้นให้ นักศึกษามีความสนใจในการเรียนพัฒนาทักษะการออกแบบวงจรควบคุมตัวจริง และทดสอบการทำงานของ ระบบควบคุมอุตสาหกรรม นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้อง Utha et al. (2023) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ เรื่องงานและพลังงาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหา ความรู้ 5 ขั้น (5Es) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพนาศึกษา นักเรียนมีความพึงพอใจทางการ เรียนวิชาฟิสิกส์เรื่องงานและพลังงานการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) วิชาระบบควบคุมในงานอุตสาหกรรม รหัสวิชา 30104-2006 มีจำนวนเนื้อหามาก ครูควรแบ่งและจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระยะเวลาในการเรียนการสอนและอาจต้องออกแบบกิจกรรมแบบฝึกหัดนักศึกษาศึกษาด้วยตนเองทั้งในสถานศึกษา และ ที่บ้านเพราะบางเรื่องนักศึกษาไม่สามารถศึกษาจบภายในเวลาที่กำหนดในชั้นเรียน

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรศึกษาคู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้สำหรับครูให้เข้าใจเพื่อดำเนินการสอนทฤษฎีปฏิบัติการวัดผลประเมินผลให้ตรงตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ตามพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัยในตารางวิเคราะห์หลักสูตรรายวิชา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาชุดการเรียนรู้ให้เป็นสื่อแบบ e-learning หรือพัฒนารูปแบบการเรียนห้องเสมือนจริงแล้วศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนโดยใช้สื่อในการพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ในการเรียน

2. พัฒนารูปแบบวิธีการสอนอื่น เช่น การสอนแบบการแก้ปัญหา การสอนแบบหลักการ เป็นต้น การนำรูปแบบการสอนมาใช้ร่วมกับชุดการเรียนรู้แบบวัฏจักรสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. ควรพัฒนาสื่อการสอนแบบจำลอง (Simulation) ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทดลองการต่อใช้งานก่อนลงมือปฏิบัติทดลองจริงเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

References

- Chaikyahot, T. (2022). *Report on the Study of Problems and Needs in Teaching the Industrial Control Systems Course (Course Code 30104-2006) at Nakhon Ratchasima Technical College*. Technical College Nakhon Ratchasima. [in Thai]
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2003). *Curriculum Content for the Science Group in the Basic Education Curriculum*. Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. [in Thai]
- Laongrat, R., Senasawat, S., and Phromsiri, S. (2014). Development of Learning Achievement in Science and Student Interactions of First-Year Higher Vocational Certificate Students Taught Using the 5E Inquiry-Based Learning Approach. *Journal of Educational Research*, 5(1), 79-90. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/banditvijai/article/view/96679/75422> [in Thai].
- Office of the Vocational Education commission. (2005). *Professional Standards Assessment Document*. Office of the Vocational Education Commission. [in Thai]
- Office of the Education Council. (2009). *Thai Education Reform*. Ministry of Education. [in Thai]

- Pornjamsin, M. (2019). *The Effects of Developing Learning Activity Packages Based on the 5E Inquiry Learning Cycle to Improve Learning Achievement in CCTV, CATV, and MATV Systems for Second-Year Higher Vocational Certificate Students in Electronics at Nakhon Ratchasima Polytechnic College*. Office of the Vocational Education Commission. [in Thai]
- Plianphu, C. (2008). *Principles of Teaching and Learning Management in Industrial Education: Principles of Practical Teaching*. Edison Press Products. [in Thai]
- Saengsurin, K. (2024). The Design and Efficiency Evaluation of the Teaching and Learning Management Process Using the MAIDE Model, Focusing on Competency-Based Preparation for Global Careers. *Vocational Education Innovation and Research Journal*, 8(2), 171-180. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ve-irj/article/view/273094/186192> [in Thai].
- Srisiriwat, A., Kosiyaporn, P., Noiying, P., and Kaewphan, S. (2016). Development of Inquiry Teaching Approach Training Student's Skills Concerning Requirements of Industrial Companies and Vocational Collegess. *Chulalongkorn University Journal of Education*, 44(4), 218-230. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/106000/84026> [in Thai].
- Sukarachun, T., Tienthongdee, S., and Samphaokaeo, Y. (2024). Development of Augmented Reality (AR) Media Integrated with Inquiry-Based Learning to Enhance Learning Achievement in Chemical Reactions. *Journal of Industrial Education and Engineering Education*, 15(2), 40-55. <https://so10.tci-thaijo.org/index.php/FTEJournal/article/view/821/722> [in Thai].
- Thepparat, T. (2016). Development of Science Learning Packages for Developing Life Skills Course in Vocational Certification. *Pathumwan Academic Journal*, 6(15), 25-35. <https://ph03.tci-thaijo.org/index.php/pitjournal/article/view/849/538> [in Thai].
- Utha, T., Wongsaran, W., and Somboon, T. (2023). The Development of Academic Achievement in Physics Subject about Working and Energy by Using the 5Es of Inquiry-Based Learning for Secondary 4 Students Phanasuksa School. *Journal of Social Studies, Religion, and Culture*, 4(1), 55-72. <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/src/article/view/452/353> [in Thai].

การพัฒนาเส้นทางจักรยานโดยใช้เทคนิคการสร้างแบบจำลองสถานการณ์:

กรณีศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

Development of Cycling Routes using Simulation Modeling Techniques:
A Case Study of Tourism Routes in Sai Yok District, Kanchanaburi Province

ธวัชชัย ประหยัดวงศ์*

Thawatchai Prayatwong

รัฐทิติยา หิรัญยหาต**

Rattitaya Hirunyahard

ณัฐวุฒิ วิทา**

Nattawut Wita

Received : January 6, 2025

Revised : May 14, 2025

Accepted : June 12, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเส้นทางจักรยานในพื้นที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีประเด็นที่นำมาใช้เป็นขอบเขตในการศึกษา ได้แก่ ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ และใช้เวลาไม่เกิน 1-3 ชั่วโมง วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและความต้องการเส้นทางปั่นจักรยานของชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี 2) เพื่อสร้างต้นแบบเส้นทางปั่นจักรยานด้วยเทคนิคแบบจำลองสถานการณ์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่าเส้นทางปั่นจักรยานควรมีแหล่งทางสำหรับการปั่นจักรยาน สภาพถนนเรียบ การจราจรไม่หนาแน่น มีจุดพักและสิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งท่องเที่ยวที่ชอบ คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษาในครั้งนี้ใช้เส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอไทรโยค และเลือกแหล่งท่องเที่ยว 3 แห่ง คือ เมืองมัลลิกา ร.ศ. 124 พิพิธภัณฑ์แห่งชาติบ้านเก่า และอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ โดยใช้เครื่องมือต่างๆ บูรณาการร่วมกัน ได้แก่ แผนที่กูเกิลใช้หาพิกัดละติจูดและลองจิจูดการสร้างแผนที่เส้นทางและระยะทาง โปรแกรมเฟล็กซ์ซิม (FlexSim) ใช้สร้าง

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Lecturer in Industrial Technology, Faculty of Industrial Technology, Kanchanaburi Rajabhat University

(Corresponding Author) e-mail: rjanup@kru.ac.th

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาผู้ประกอบการและนวัตกรรมจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Lecturer in Entrepreneur and Tourism Management Innovation, Faculty of Management Sciences,

Kanchanaburi Rajabhat University

การจำลองสถานการณ์ การสร้างแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวร่วมกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อกำหนดเส้นทางที่เหมาะสมที่สุด การตรวจสอบความแม่นยำของการจำลองสถานการณ์นี้ พบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 2.32 นอกจากนี้ การตรวจสอบของรูปแบบ พบว่า มีผลประเมิน คะแนนเฉลี่ย 4.93 จาก 5 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.49

คำสำคัญ : การท่องเที่ยว / เส้นทางปั่นจักรยาน / การจำลองสถานการณ์

ABSTRACT

This research aims to study traffic routes in the area as a case study. The issues used as the scope of the study are safety, facilities, cultural and historical tourist attractions, and the time spent is not more than 1-3 hours. The objectives of this research are: 1) to analyze the potential and demand for community cycling routes in Kanchanaburi Province, and 2) to develop prototype cycling routes using simulation modeling techniques to promote tourism activities in Kanchanaburi. The study focuses on tourism routes in Sai Yok District and selected three popular tourist attractions: Mallika R.E. 124, Mueang Sing Historical Park, and Ban Kao National Museum. Various tools were integrated into the study, including Google Maps for determining latitude and longitude coordinates, creating route maps, and measuring distances; FlexSim software for simulation modeling; and GIS Navigator functions for identifying the most suitable routes. The accuracy check of the simulation revealed a deviation of 2.32%. Additionally, the model evaluation scored an average of 4.93 out of 5, with a standard deviation of 0.49.

Keywords : Tourism / Cycling Routes / Simulation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยได้รับการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์ของประเทศไทยให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืน (Office of the National Economic and Social Development Council, 2024) สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ที่มุ่งสู่การเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นคุณค่าและการเติบโตอย่างยั่งยืน (National Tourism Policy Committee, 2023)

การยกระดับการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูง เพิ่มการพึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและกระจายรายได้สู่พื้นที่และบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ในหมุดหมายนั้นมีกลยุทธ์ที่สำคัญมากมายซึ่งกลยุทธ์แรกที่ถูกให้ความสำคัญ คือ การส่งเสริมกิจกรรม สินค้าและบริการการท่องเที่ยวมูลค่าสูง ยิ่งไปกว่านั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดแนวทางฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังโควิด-19 โดยมีเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ กระตุ้นการบริโภคภาคประชาชนผ่านการเดินทางภายในประเทศ โดยกระตุ้นและสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวไทยให้เกิดการเที่ยวซ้ำในประเทศ เพิ่มความถี่ในการเดินทางของกลุ่มเป้าหมายเพื่อการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวและเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานราก (Tourism Authority of Thailand, 2021) ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและมีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น โดยมีแผนรองรับคือ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 และในปัจจุบันร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 ก็มีเป้าหมายในทำนองเดียวกันคือ การพลิกโฉมประเทศไทยให้มีการท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความยั่งยืนและยกระดับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (SMEs) และนอกจากนี้การท่องเที่ยวยังถูกบรรจุอยู่ใน 13 หมุดหมายพลิกโฉมประเทศไทยของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยถูกระบุในหมุดหมายที่ 2 ในการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้กลายเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน โดยการยกระดับการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูง เพิ่มการพึ่งพานักท่องเที่ยวในประเทศและกระจายรายได้สู่พื้นที่และบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

จังหวัดกาญจนบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายสามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพโดดเด่นหลากหลายด้านทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาวิถีชีวิต และที่สำคัญพื้นที่เชื่อมโยงเมืองทวาย สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ โดยผ่านจุดผ่านแดนถาวรบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรีและจุดผ่อนปรนทางการค้าด่านพระเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี และจังหวัดกาญจนบุรียังถูกกำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของประเทศไทย และภายใต้กลยุทธ์ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโครงการระเบียงเศรษฐกิจ จังหวัดกาญจนบุรียังถูกบรรจุในแผนปฏิบัติการเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อการเปลี่ยนให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจ (Economic Corridors) รูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับเขตเศรษฐกิจพิเศษกาญจนบุรีนั้นคือการบริการด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดที่มีศักยภาพอยู่เดิมโดยเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีพื้นที่ที่เป็นยุทธศาสตร์เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และระเบียงระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก จังหวัดกาญจนบุรีจึงมีเป้าหมายการพัฒนาขับเคลื่อนจังหวัดให้เป็น "เมืองน่าอยู่ เกษตรปลอดภัย การท่องเที่ยวคุณภาพ เป็นระเบียงเศรษฐกิจตะวันตก" โดยส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาเศรษฐกิจระดับชุมชนควบคู่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์ วิถีถิ่น พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิมอย่างสมดุลและยั่งยืนบริบทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดกาญจนบุรี เผยให้เห็นแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายกระจายอยู่ใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอท่าม่วง อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอสังขละบุรี อำเภอเหล่านี้ร่วมกันมีกิจกรรมการท่องเที่ยวมากมาย ทำให้ผู้มาเยือนสามารถสัมผัสประสบการณ์ในภูมิภาคนี้ได้ตลอดทั้งปี (Office of Kanchanaburi Governor, 2024) โดยเฉพาะกิจกรรมการสัมผัส การชื่นชมกับความงามของวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต ความเชื่อ และเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ของคนในท้องถิ่น ทำให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศได้เป็นอย่างมาก กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายเท่านั้น แต่ยังจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมออีกด้วย จึงมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ยังมีศักยภาพในการบูรณาการกิจกรรมดังกล่าวกับการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ เช่น กิจกรรมปั่นจักรยานและวิ่ง เพื่อเพิ่มเสน่ห์ให้กับการท่องเที่ยวของภูมิภาคนี้ (Mundet et al., 2022)

นักปั่นจักรยานอยู่ในช่วงวัยทำงานที่มีกำลังทรัพย์ในการใช้จ่ายและจัดสรรเวลาได้นักปั่นจักรยานส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปั่นจักรยานมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงที่กระแสการปั่นจักรยานกำลังได้รับความนิยมจากบุคคลทั่วไป พฤติกรรมของนักปั่นจักรยานมักจะปั่นกันไปเป็นกลุ่มจำนวนไม่เกิน 10 คน นิยมปั่นจักรยานกันในช่วงวันหยุดเสาร์-วันอาทิตย์ช่วงเวลาในการปั่นจักรยานจะอยู่ในช่วงเช้ามีดหรือช่วงเย็นหลังเลิกงาน และมักปั่นจักรยานในระยะทางไม่ไกลจากที่พักมากนัก นักปั่นจักรยานมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเป็นอย่างดี สำหรับการจัดการเส้นทางจักรยานในทัศนคติของกลุ่มนักปั่นจักรยานจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในการปั่นจักรยานและความปลอดภัยในทรัพย์สินมากที่สุดและควรใช้เวลาในการปั่นจักรยานที่เหมาะสมประมาณ 1-3 ชั่วโมง

ดังนั้น งานวิจัยนี้มีการดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ พัฒนาเส้นทางปั่นจักรยานด้วยเทคนิคแบบจำลองสถานการณ์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวคุณภาพในเขตระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคกลาง-ตะวันตก กาญจนบุรี เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและนักท่องเที่ยวใช้จ่ายสูงในเส้นทางปั่นจักรยาน งานวิจัยนี้ได้มีการบูรณาการจากศาสตร์ด้านการจำลองสถานการณ์เส้นทางปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวและสร้างต้นแบบทางธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและความต้องการเส้นทางปั่นจักรยานของชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อสร้างต้นแบบเส้นทางปั่นจักรยานด้วยเทคนิคแบบจำลองสถานการณ์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปั่นจักรยานเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการกำหนดกรอบการวิจัยที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว

1. สรุปลักษณะ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับศึกษาเส้นทางปั่นจักรยานในจังหวัดกาญจนบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory Observation) เตรียมเอกสารและพื้นที่วิจัย จากนั้นสร้างเครื่องมือการวิจัย ซึ่งเป็นแบบ

ตรวจสอบ เพื่อใช้ตรวจสอบ ผู้วิจัยจัดเตรียมเอกสารและอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นในการเก็บข้อมูลภาคสนาม พร้อมทั้งนัดหมายในการเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัย

2. ติดต่อชมรมจักรยาน ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยกำหนดรายชื่อตามข้อมูลของประชากร คือ นักปั่นจักรยานในพื้นที่พร้อมติดต่อนัดหมายในการเข้าศึกษาเก็บข้อมูลเส้นทางปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการเส้นทางปั่นจักรยานเพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านคมนาคม ด้านความปลอดภัย ด้านสนุกสนาน และด้านแหล่งท่องเที่ยว

3. การจำลองสถานการณ์เส้นทางปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรีนั้น โดยต้องนำเสนอแนวทางรูปแบบเส้นทางปั่นจักรยานโดยการศึกษาเส้นทางที่มีความคล้ายคลึงกัน และจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา เพื่อสร้างตัวแบบจำลองทางความคิด

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเส้นทางโดยใช้โปรแกรมแผนที่กูเกิล (Google Map) หาค่าพิกัดละติจูดและลองจิจูดของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นกรณีศึกษา และสร้างสถานการณ์จำลองเส้นทางปั่นจักรยานระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นกรณีศึกษาโดยใช้โปรแกรมเฟกซิม (FlexSim)

1. ใช้โปรแกรมแผนที่กูเกิล (Google Map) หาค่าพิกัดละติจูดและลองจิจูดของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นกรณีศึกษา และบันทึกข้อมูล ใช้เครื่องมือและฟังก์ชันต่างๆ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างเส้นทางปั่นจักรยานในเส้นทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้ในกรณีศึกษา ทำการบันทึกผลข้อมูลระยะทางที่ได้ และนำมาวิเคราะห์ผล

2. สร้างแผนที่สถานการณ์จำลอง ด้วยโปรแกรมเฟกซิม (FlexSim) เป็นโปรแกรมสำหรับการสร้างแบบจำลองเส้นทาง โดยใช้ฟังก์ชันแผนที่ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS Navigator) พร้อมด้วยการกำหนดจุด (Point) (Autodesk Inc., 2024) แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวกรณีศึกษา โดยใช้ค่าพิกัดละติจูดและลองจิจูดของแหล่งท่องเที่ยว ทำการเชื่อมเส้นทางต่อระหว่างจุด กำหนดเส้นทางการเคลื่อนที่แบบถนน (Driving Roads) (Prayatwong et al., 2022)

3. สร้างอ็อบเจกต์แหล่งกำเนิดวัตถุ (Source) และอ็อบเจกต์กำจัดวัตถุ (Sink) แล้วทำการเชื่อมโยงต่อกัน นำโมเดลจักรยาน 3 มิติ (3D Model) วางมาในแผนที่สถานการณ์จำลอง เพื่อจำลองการเคลื่อนที่ (Flow Item) ทำการเชื่อมโยงต่อกับเส้นทาง โดยผสานรวมข้อมูลแผนที่ทางภูมิศาสตร์ (GIS) วิธีนี้ทำให้สามารถแสดงตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของได้อย่างชัดเจนตลอดเส้นทางที่จัดทำแผนที่ ทำการรันโปรแกรมเพื่อแสดงผลการจำลองสถานการณ์

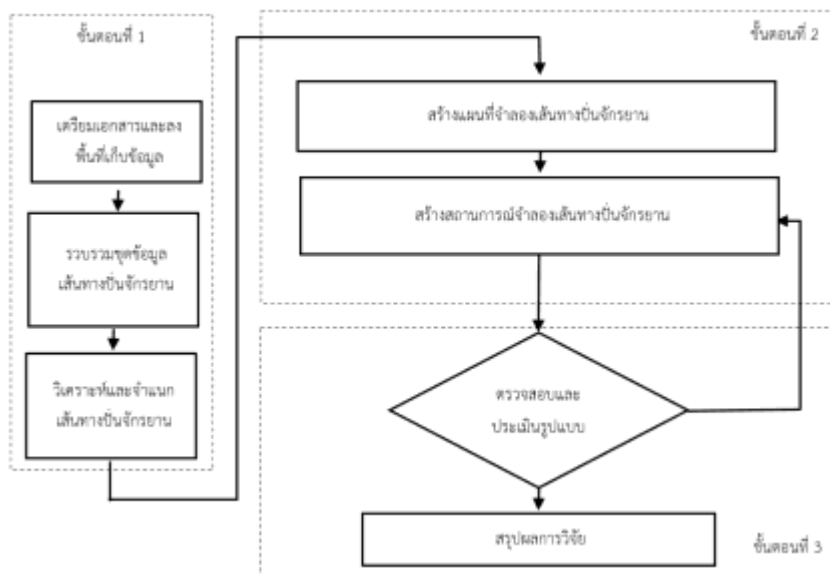
4. การตรวจสอบความถูกต้องของแบบจำลองสถานการณ์ ในการจำลองสถานการณ์ด้วยโปรแกรมเฟกซิม จำเป็นต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำไปใช้งานจริง เพื่อให้มั่นใจว่าแบบจำลองดังกล่าวมีความถูกต้องและได้ผลลัพธ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด (Bunterngchit, 2018) ซึ่งงานวิจัยนี้ได้มีการเปรียบเทียบแบบจำลองกับสถานการณ์ปัจจุบัน คือ การเปรียบเทียบระยะทางที่ได้จากการประมวลผลด้วยการ

จำลองสถานการณ์โปรแกรมเฟกซิม กับค่าที่ได้จากโปรแกรมแผนที่กูเกิล หลังจากนั้นจะนำค่าทั้งสองมาเปรียบเทียบกันเพื่อหาร้อยละความคลาดเคลื่อน ดังสมการที่ 1

$$\text{ร้อยละความคลาดเคลื่อน} = \frac{E-S}{E} \times 100 \quad (1)$$

โดยที่ E คือ ระยะทางที่ได้จากการประมวลด้วยโปรแกรมการจำลองสถานการณ์เฟกซิม (FlexSim) และ S คือระยะทางที่ได้จากการประมวลด้วยโปรแกรมแผนที่กูเกิล (Google Map)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินและยืนยันรูปแบบจำลองสถานการณ์เส้นทางปั่นจักรยานในเส้นทางกรณีศึกษา โดยปรับปรุงแก้ไขแบบจำลองและเปรียบเทียบแบบจำลองระบบจริง การปรับแบบจำลอง และการตรวจสอบความสมเหตุสมผล และการทำซ้ำเพื่อเปรียบเทียบแบบจำลองกับระบบจริง เพื่อให้มั่นใจถึงความน่าเชื่อถือ การประเมินและยืนยันรูปแบบจำลองสถานการณ์เส้นทางปั่นจักรยานในเส้นทางกรณีศึกษา กับข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน โดยมีความรู้ด้านโปรแกรมการจำลองสถานการณ์ ไม่น้อยกว่า 2 ปี ซึ่งใช้เกณฑ์มาตรฐานในการประเมินแบบจำลอง นำข้อมูลที่ได้จากแบบยืนยันรูปแบบด้วยเทคนิคสถิติขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย เกณฑ์การให้คะแนนและเกณฑ์การแปรผลค่าเฉลี่ย (Mean) ความเหมาะสมเป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ได้แก่ระดับ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง ดีและดีมาก ดังตารางที่ 1 กรอบในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบในการวิจัย

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบจำลองสถานการณ์

คะแนน	ค่าเฉลี่ย	ระดับการตัดสินใจ
5	4.50-5.00	ดีมาก
4	3.50-4.49	ดี
3	2.50-3.49	ปานกลาง
2	1.50-2.49	น้อย
1	1.00-1.49	น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อนักปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว พบว่า สภาพเส้นทางปั่นจักรยานที่มีไหล่ทางสำหรับการปั่นจักรยาน สภาพถนนเรียบ การจราจรไม่หนาแน่น มีจุดพักและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นที่พักผ่อน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 เส้นทางที่ไหลถนนและป้ายจราจรแสดงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว

ผลการศึกษาความคิดเห็นนักปั่นจักรยานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่เลือก ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ผู้วิจัยเลือกเส้นทางกรณีศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ 3 แห่ง ได้แก่ เมืองมัลลิกา ร.ศ. 124 อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า ซึ่งตั้งอยู่ในอำเภอไทรโยค

การสร้างแผนที่กรณีศึกษา โดยใช้เครื่องมือและฟังก์ชันต่างๆ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและการจำลองสถานการณ์ ต้องใช้ค่าพิกัดละติจูดและลองจิจูดของแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้โปรแกรมแผนที่กูเกิล (Google Map) ดังภาพที่ 3 ค่าพิกัดละติจูดและลองจิจูดของแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทั้ง 3 แห่ง ดังกล่าว ดังตารางที่ 2 และ

สร้างเส้นทางเพื่อหาระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว ใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบความถูกต้องของแบบจำลองสถานการณ์ ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 3 ค่าพิกัดละติจูดและลองจิจูดของแหล่งท่องเที่ยวบนโปรแกรมแผนที่กูเกิล (Google Map)

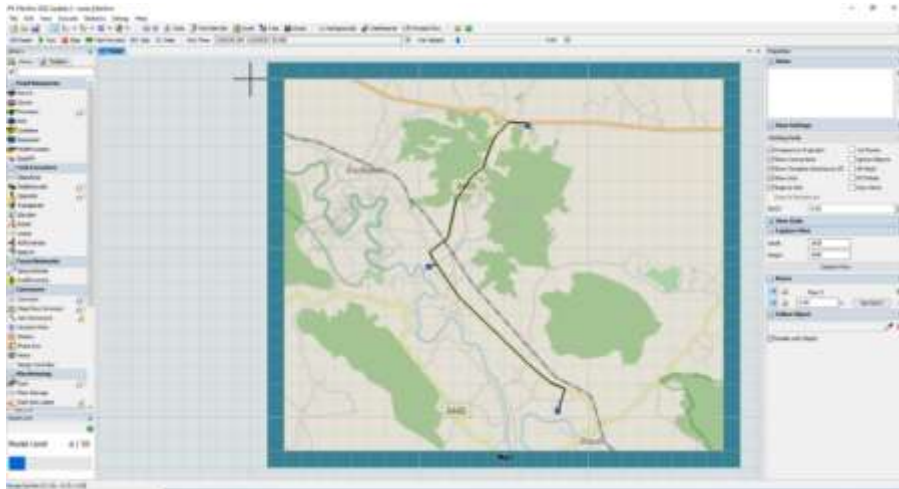
ตารางที่ 2 ค่าพิกัดละติจูดและลองจิจูดของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว	ละติจูด	ลองจิจูด
มัลลิกา ร.ศ. 124	14.089851431932757	99.2802378541164
อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์	14.039847148248958	99.24344982880793
พิพิธภัณฑสถานชาติบ้านเก่า	13.981222748379574	99.29853487359529

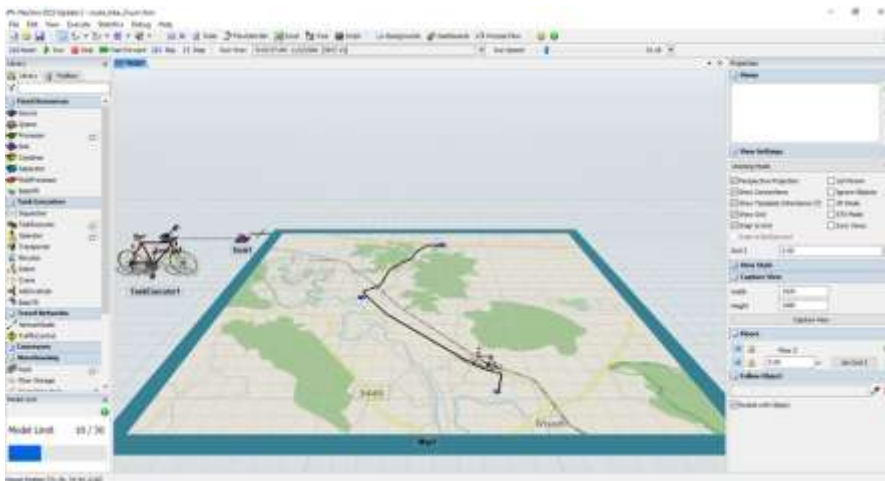

ภาพที่ 4 เส้นทางและระยะทางของแหล่งท่องเที่ยวบนโปรแกรมแผนที่กูเกิล (Google Map)

โปรแกรมเฟกซิม (FlexSim) ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างแบบจำลองเส้นทางการเดินทางโดยมีจุดและเส้นทางเฉพาะที่กำหนดเส้นทางถนน ดังภาพที่ 5 เส้นทางเหล่านี้ได้รับการบูรณาการกับข้อมูลทางภูมิศาสตร์ (GIS Navigator) ทำให้สามารถมองเห็นตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ของแบบจำลองจักรยาน 3 มิติได้ในขณะที่เคลื่อนผ่านเส้นทางที่ทำแผนที่ไว้ ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 5 แผนที่เส้นทางกรณีศึกษา บนโปรแกรมเฟกซิม (FlexSim)

ภาพที่ 6 สถานการณ์จำลองการปั่นจักรยานตามเส้นทางกรณีศึกษาในโปรแกรมเฟกซิม (FlexSim)

ผลการตรวจสอบความถูกต้องของแบบจำลองสถานการณ์ ได้จากการเปรียบเทียบข้อมูลระยะทางระหว่างโปรแกรมแผนที่กูเกิล (Google Map) กับข้อมูลระยะทางในแบบจำลองสถานการณ์ในโปรแกรมเฟกซิม (FlexSim) เมื่อนำไปแทนค่าในสมการที่ 1 จะได้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับร้อยละ 2.32 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าแบบจำลองสถานการณ์มีรูปแบบในระดับที่ยอมรับได้ และสามารถนำแบบจำลองสถานการณ์มาใช้ในการจำลอง

แทนสถานการณ์จริงได้ เนื่องจากมีค่าความคลาดเคลื่อนที่คำนวณได้น้อยกว่าค่าความคลาดเคลื่อนที่กำหนด
ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าพิสัยจุดและลองจุดของแหล่งท่องเที่ยว

จุดเริ่มต้น	จุดหมาย	แผนที่กูเกิล (กิโลเมตร)	เฟกซิก (กิโลเมตร)	ความคลาด เคลื่อน
เมืองมัลลิกา ร.ศ. 124	อุทยานประวัติศาสตร์ เมืองสิงห์	7.4	8.33	2.32 %
อุทยานประวัติศาสตร์ เมืองสิงห์	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า	9.5	8.95	
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติบ้านเก่า	เมืองมัลลิกา ร.ศ. 124	16.9	17.29	

ผลการประเมินและยืนยันรูปแบบจำลองสถานการณ์เส้นทางปั่นจักรยานในเส้นทางกรณีศึกษา โดยได้นำเสนอแบบจำลองสถานการณ์ดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ จำนวน 4 ท่าน ได้ประเมินแบบจำลองสถานการณ์ โดยใช้แบบประเมินรูปแบบจำลองสถานการณ์เส้นทางปั่นจักรยานในเส้นทางกรณีศึกษา เป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) พบว่า ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ย 4.93 จาก 5 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.49 ซึ่งบ่งชี้ว่าเส้นทางจักรยานที่เสนอมีความเหมาะสมในระดับสูงมาก ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลประเมินรูปแบบจำลองสถานการณ์เส้นทางปั่นจักรยานในเส้นทางกรณีศึกษา

ข้อ	ประเด็นการรับรอง	ผลรวม คะแนน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความ เหมาะสม
1	การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ เส้นทางปั่นจักรยานมีความถูกต้อง และ ครบถ้วน	20	5	0	ดีมาก
2	องค์ประกอบของรูปแบบเส้นทางปั่น จักรยานมีความสอดคล้องกับสถานที่จริง	19	4.75	0.50	ดีมาก
3	องค์ประกอบของรูปแบบเส้นทางปั่น จักรยานสอดคล้องกับทฤษฎีพื้นฐาน เส้นทางจราจร	20	5	0	ดีมาก
4	องค์ประกอบของรูปแบบเส้นทางปั่น จักรยานสอดคล้องกับแนวคิดกิจกรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว	20	5	0	ดีมาก

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นการรับรอง	ผลรวมคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความเหมาะสม
5	รูปแบบเส้นทางปั่นจักรยาน มีความเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์	19	4.75	0.50	ดีมาก
6	รูปแบบเส้นทางปั่นจักรยาน สามารถใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวได้	20	5	0	ดีมาก
7	รูปแบบเส้นทางปั่นจักรยานมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต	20	5	0	ดีมาก
ผลรวม		138	4.93	0.49	ดีมาก

ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบเส้นทางปั่นจักรยาน พบว่า การออกแบบของงานวิจัยนี้ สามารถนำมาใช้ได้จริง มีความถูกต้องสมบูรณ์ของเส้นทาง และเป็นประโยชน์ สามารถแสดงระยะทางและเวลา เพื่อใช้ในการวางแผนเส้นทางและจัดกิจกรรมปั่นจักรยาน

อภิปรายผลการวิจัย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลายตั้งอยู่ในพื้นที่ 5 อำเภอคือ อำเภอเมืองกาญจนบุรี ท่าม่วง ไทรโยค ทองผาภูมิและสังขละบุรี มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ตลอดปี สอดคล้องกับ Pothipit et al. (2024) ในบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของจังหวัดกาญจนบุรี ได้กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิตของผู้คน การประกอบอาชีพ ความเชื่อ ตลอดจนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ แต่แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังมีนักท่องเที่ยวน้อย ยังขาดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดีและชุมชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ 3 แห่ง ได้แก่ เมืองมัลลิกา ร.ศ. 124 ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จำลองวิถีชีวิตในสมัยรัชกาลที่ 5 พิพิธภัณฑ์แห่งชาติบ้านเก่า ที่จัดแสดงโบราณวัตถุและศิลปวัตถุสำคัญของท้องถิ่น และอุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์ ซึ่งเป็นโบราณสถานสำคัญสมัยทวารวดี การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทั้งสามแห่งด้วยเส้นทางจักรยานนี้ ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสวิถีชีวิต วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้อย่างใกล้ชิดผ่านการปั่นจักรยาน การจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมตลอดเส้นทาง ทำให้เส้นทางนี้มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังพบว่าเส้นทางดังกล่าวสามารถ

พัฒนาต่อยอดเป็นเส้นทางจักรยานต้นแบบสำหรับการพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่นๆ ของจังหวัดกาญจนบุรีได้ในอนาคต

การศึกษาเส้นทางปั่นจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในอำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี มีลักษณะที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ด้านโครงสร้างพื้นฐานจากการสำรวจสภาพเส้นทางปั่นจักรยานที่มีไหล่ทางสำหรับการปั่นจักรยาน สภาพถนนเรียบ การจราจรไม่หนาแน่น มีจุดพักและสิ่งอำนวยความสะดวก พื้นที่พักผ่อน และป้ายจราจร สอดคล้องกับ Viroteawan (2018) ในบทความวิจัยเรื่อง แนวทางในการพัฒนาเส้นทางจักรยานสำหรับนักท่องเที่ยว บริเวณพื้นที่บางกระเจ้า อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้กล่าวสรุปแนวทางการพัฒนาเส้นทางว่า ควรมีการพัฒนาเส้นทางเรียนรู้วิถีธรรมชาติร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ควรมีสวนย์บริการนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวควรมีป้ายบอกทางที่ชัดเจนและศูนย์รับแจ้งเหตุ

การจำลองสถานการณ์ช่วยยืนยันความเหมาะสมของเส้นทางที่พัฒนาขึ้น ทั้งในแง่ของระยะทาง 10-15 กิโลเมตร หรือใช้เวลา 1-3 ชั่วโมง สอดคล้องกับ Setsathien et al. (2020) ในบทความวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบเส้นทางจักรยานโดยใช้จักรยานสำหรับท่องเที่ยวในจังหวัดจันทบุรี ได้กล่าวสรุปไว้ว่า ระยะทางที่ต้องการใช้ในการปั่นจักรยาน คือ 9.1 กิโลเมตรขึ้นไป ระยะเวลาที่ใช้ในการปั่นจักรยานมากกว่า 1 ชั่วโมง ความคาดหวังที่มีต่อเส้นทางจักรยาน คือ ความปลอดภัย และความคาดหวังต่อสิ่งอำนวยความสะดวก คือต้องการช่องทางจักรยานที่ชัดเจน และทำการสร้างรูปแบบเส้นทางจักรยาน นอกจากนี้ยังได้ข้อมูลสถิติที่มีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในอนาคต การใช้เทคโนโลยีการจำลองสถานการณ์นี้ ช่วยให้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถตัดสินใจในการพัฒนาเส้นทางจักรยานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในพื้นที่ นอกจากนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการวางแผนเส้นทางจักรยาน สามารถช่วยยกระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรีให้มีคุณภาพและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานด้านการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลสถิติและเส้นทางจักรยานที่ได้จากการจำลองไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาเส้นทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี
2. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการจัดโปรแกรมทัวร์จักรยานที่เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้แบบจำลองนี้เป็นเครื่องมือในการตัดสินใจเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกตามเส้นทางจักรยาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยด้านความปลอดภัยและความเสี่ยงตามเส้นทางจักรยาน เพื่อพัฒนาแบบจำลองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังพื้นที่อื่นๆ ในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อพัฒนาเครือข่ายเส้นทางจักรยานที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ
3. ควรศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ใช้จักรยานเพิ่มเติม เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงแบบจำลองให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งานจริง
4. ควรพัฒนาการจำลองสถานการณ์ให้สามารถรองรับปัจจัยด้านฤดูกาลและสภาพอากาศที่อาจส่งผลกระทบต่อการบินจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว

References

- Autodesk Inc. (2024, May 24). *Working With GIS Navigation*. Flexsim. <https://docs.flexsim.com/en/25.1/WorkingWithTasks/Travel/WorkingWithGIS/WorkingWithGIS.html#app>
- Bunterngchit, C. (2018). Simulation-based application in warehouse layout design for reducing material handling time. *Kasem Bundit Engineering Journal*, 8(3), 1-14. <https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/kbej/article/view/141604/119675> [In Thai].
- Mundet, L., Marin, J., and Figueroa, A. (2022). How to develop a road cycling tourism destination Girona as a case study. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 39, 100566. <https://doi.org/10.1016/j.jort.2022.100566>
- National Tourism Policy Committee. (2023). *The Third National Tourism Development Plan (2023-2027)*. Ministry of Tourism and Sports. [In Thai]
- Office of Kanchanaburi Governor. (2024, March 7). *Tourist Attractions*. Kanchanaburi. <https://ww2.kanchanaburi.go.th/travel> [In Thai].
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2024). *The Thirteenth National Economic and Social Development Council Plan Year 2023-2027*. Office of the National Economic and Social Development Council. [In Thai]
- Prayatwong, T., Thurapaeng, C., Tonglim, T., and Pornsing, C. (2022). Improvement of Process Layout Using Simulation: Case Study of Dragon Jar (Ong Mangkorn). *Journal of Industrial Technology Ubon Ratchathani Rajabhat University*, 12(2), 69-81. <https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/jitubru/article/view/244808/169708> [In Thai].

- Pothipipit, A., Kheovichai, K., and Boonkoun, W. (2024). The Development of Sustainable Cultural Tourism Strategies in Kanchanaburi Province. *Integrated Social Science Journal, Mahidol University*, 11(1), 250-274. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/issmu/article/view/270845/181855> [In Thai].
- Setsathien, P., Kerdphon, K., and Chantri, P. (2020). The Development of Bicycle Route for Tourism in Chanthaburi Province. *Rajabhat Rambhai Barni Reseach Journal*, 14(3), 15-24. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RRBR/article/view/248186/168455> [In Thai].
- Tourism Authority of Thailand. (2021). *9 new trends in the future of tourism*. Tourism Authority of Thailand. https://api.tourismthailand.org/upload/live/content_article_file/20603-15378.pdf [In Thai].

การสร้างสังคมคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในตำบลช่องสะแก จังหวัดเพชรบุรี
Creating a Moral Society with Cultural Capital in Chong Sakae Subdistrict

Phetchaburi Province

นวรรัตน์ ประทุมตา*

Nawarat Pratomta

ณัชชานุช พุ่มทอง**

Nutchanuch Phumthong

วีรวัฒน์ จันทรัตนะ*

Weerawat Chantarattana

ทงศ์ จันทะมาตย์**

Thanong Chanthamat

อัทภาพ มณีเต็ม***

Attapap Maneetoem

ศิริวรรณ แดงฉ่ำ****

Sirawan Dangcham

Received : December 24, 2024

Revised : March 6, 2025

Accepted : April 17, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี 2) พัฒนาชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี 3) พัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี 4) พัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี และ 5) สร้างศูนย์การเรียนรู้ สังคมคุณธรรม ด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

*อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Lecturer in Faculty of Education Phetchaburi Rajabhat University

**อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Lecturer in Faculty of Humanities and Social science Phetchaburi Rajabhat University

***อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Lecturer in Faculty of Management Science Phetchaburi Rajabhat University(Corresponding Author)

e-mail: attapap.man@mail.pbru.ac.th

****อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Lecturer in Faculty of Agriculture Technology Phetchaburi Rajabhat University

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัยคือ ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มสกุลช่างเมืองเพชร กลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ กลุ่มผู้ผลิตขนมหวาน วัฒนธรรมจังหวัด นักวิชาการ ผู้นำชุมชน พระภิกษุ กรรมการวัด และโรงเรียนวัดพระรูป เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า 1) การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมในด้านการกินอยู่ สกุลช่างเมืองเพชร และ วรรณกรรมเรื่องเล่า สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม 4 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู 2) การพัฒนาชุมชนต้นแบบประกอบด้วย การสร้างภาคีเครือข่ายทุนทางวัฒนธรรม การสร้างความร่วมมือในการเชื่อมโยงให้เกิดวงจรห่วงโซ่คุณค่าและสร้างมูลค่าให้ทุนทางวัฒนธรรม โดยการสร้างตราสัญลักษณ์ของชุมชน และการประสานความร่วมมือในรูปแบบการแบ่งปันความรู้ ภูมิปัญญาในการผลิตและสร้างข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อสร้างมาตรฐานเบื้องต้นของผลผลิตที่เกิดขึ้นในชุมชน 3) การพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้วัดเป็นพื้นที่สร้างสรรค์คุณธรรมที่สะท้อนทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนด้านการกินอยู่ สกุลช่างเมืองเพชร และวรรณกรรมเรื่องเล่า โดยการพัฒนาเนื้อหาสื่อสร้างสรรค์ที่สะท้อนคุณธรรม ประกอบด้วย เหนือือก เพลงพวงมาลัย หนึ่งตะลุง และบทบรรยายธรรมะ ภาพสะท้อนคุณธรรม ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความกตัญญูโดยแทรกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชุมชนลงในเนื้อเรื่อง 4) การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม โดยพัฒนาต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า ผลการบูรณาการหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและผลการพัฒนาสื่อคุณธรรมจริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี สามารถสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบคุณธรรม จำนวน 20 โรงเรียน และผลการประเมินการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรมจริยธรรม และภูมิคุ้มกันด้านการดำเนินชีวิต การกินอยู่ของนักเรียนสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร และ 5) การสร้างศูนย์การเรียนรู้ สังคมคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี โดยจัดทำหมุดหมายคุณธรรมด้วยการใช้ตราสัญลักษณ์คุณธรรมของชุมชนช่องสะแกเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยงชุมชน วัดและโรงเรียน สื่อถึงคุณธรรม 4 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู ที่สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมด้านการกินอยู่ สกุลช่างเมืองเพชร และวรรณกรรมเรื่องเล่า จากการวิจัยพบว่าทุนทางวัฒนธรรมเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนแต่ละพื้นที่มีความลุ่มลึกแตกต่างกัน แต่ละพื้นที่ควรมีการรวบรวมทุนทางวัฒนธรรมของตนเองเพื่อสืบสานไปยังคนรุ่นใหม่ผ่านสื่อหรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย

คำสำคัญ : สังคมคุณธรรม / ทุนทางวัฒนธรรม / สื่อสร้างสรรค์คุณธรรม / ศูนย์การเรียนรู้ / ต้นแบบ

ABSTRACT

This research aims to: 1) analyze cultural capital reflecting moral identity in Phetchaburi Province; 2) develop a model moral community in Phetchaburi Province; 3) develop a model moral and ethical temple utilizing cultural capital in Phetchaburi Province; 4) develop a model moral school utilizing cultural capital in Phetchaburi Province; and 5) establish a learning center for a moral society utilizing cultural capital in Phetchaburi Province. This study employs a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative research. The research area is Chong Sakae Subdistrict, Mueang District, Phetchaburi Province. The population and sample include the Phetchaburi Artisan Group, the Organic Agriculture Enterprise Group, the Thai Dessert Producers Group, the Provincial Cultural Office, academics, community leaders, monks, temple committees, and Wat Phra Rup School. Research instruments include questionnaires, interviews, and focus group discussions. The findings reveal: 1) the analysis of cultural capital in foodways, the Phetchaburi Artisan Group, and narrative literature reflects four aspects of moral identity: honesty, unity, discipline, and gratitude; 2) the development of a model community involves building a network of cultural capital stakeholders, fostering collaboration to create a value chain and enhance the value of cultural capital through the establishment of a community symbol, and facilitating knowledge and wisdom sharing in production, along with developing preliminary agreements to establish basic production standards within the community; 3) the development of a model moral and ethical temple utilizing cultural capital focuses on establishing the temple as a creative space for morality, reflecting community cultural capital in foodways, the Phetchaburi Artisan Group, and narrative literature, through the development of creative media content that embodies morality, including traditional boat rowing songs, garland weaving songs, shadow puppet performances, and moral sermons, portraying the moral reflections of unity, honesty, discipline, and gratitude by incorporating community historical narratives; 4) the development of a model moral school utilizing cultural capital involves developing a curriculum model to enhance morality and ethics in grades 4-6 of primary education. The results indicate that the integration of the curriculum for morality and ethics development, and the development of moral and ethical media from Phetchaburi Province's cultural capital, were at a good level of appropriateness, enabling the establishment of a network of 20 model moral schools. The assessment of changes in students' morality, ethics, and life skills, particularly in foodways, showed a significant increase post-curriculum implementation; and 5) the establishment of

a learning center for a moral society utilizing cultural capital in Phetchaburi Province involves creating moral landmarks using the Chong Sakae community's moral symbol as a central medium to connect the community, temples, and schools, representing the four moral aspects of honesty, unity, discipline, and gratitude, which align with the cultural capital of foodways, the Phetchaburi Artisan Group, and narrative literature. The research concludes that cultural capital, as a deeply rooted and diverse identity of each community, should be collected and passed on to future generations through appropriate media or technology tailored to different age groups.

Keywords : Moral Society / Cultural Capital / Moral Creative Media / Learning Center / Model

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2565 (National Economic and Social Development Board, 2021) ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบ วินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดีครอบคลุมรอบด้าน ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทั้งใน และนอกห้องเรียนที่ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และจิตสาธารณะ และแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (National Ethics Promotion Commission, 2021) ยังกล่าวว่าเกิดการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทยผ่านสื่อและเทคโนโลยี ส่งผลทั้ง ในเชิงลบและเชิงบวกต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมแง่มุมต่างๆ ทั้งด้านค่านิยม พฤติกรรม และระบบ คุณค่าของสังคม ปรากฏการณ์ในเชิงลบที่สังคมไทยกำลังเผชิญอย่างเด่นชัด คือ ความแปลกแยกขัดแย้งทาง ความคิดของคนในสังคม ความผูกพันในครอบครัวลดลง เยาวชนปฏิเสธวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง รวมทั้งการเกิด วิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลงและมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป

ทั้งนี้ยังพบว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 (National Economic and Social Development Board, 2023) ได้วางเป้าหมายให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่างๆ เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้สามารถปรับตัวทันการเปลี่ยนแปลงในระดับโลก ในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคม

Center for Moral Ethics, Public Organization (2009) ได้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาทางคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับบ้าน วัด และโรงเรียนนั้นเป็นเรื่องที่ซับซ้อน เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างเข้ามาเกี่ยวข้อง ปัญหาในระดับครัวเรือน ความเสื่อมถอยของความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัญหาการขาดการสื่อสาร การขาดความเข้าใจ และการไม่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อการปลูกฝังคุณธรรมในเด็กและเยาวชน การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม เลี้ยงดูที่ตามใจมากเกินไป หรือการละเลยการดูแลเอาใจใส่ ส่งผลให้เด็กขาดความรับผิดชอบและขาดวินัย (Charoenlak et al., 2022) เสนอปัญหาในระดับวัดที่มีบทบาทของวัดที่ลดลง การที่คนในชุมชนเข้าวัดน้อยลง ทำให้บทบาทของวัดในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมลดลงไปด้วย การใช้ประโยชน์จากวัดในทางที่ไม่เหมาะสม การที่วัดถูกใช้เป็นสถานที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาในหมู่ประชาชน (Aksorn, 2022) ในชุดฝึกคุณธรรม ได้เสนอปัญหาในระดับโรงเรียน การขาดแคลนบุคลากรด้านคุณธรรมจริยธรรม ครูและบุคลากรในโรงเรียนอาจขาดความรู้ความเข้าใจ หรือขาดทักษะในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การให้ความสำคัญกับวิชาการมากกว่าคุณธรรม การที่โรงเรียนมุ่งเน้นการสอนวิชาการมากเกินไป ทำให้การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมถูกละเลย รวมถึงปัญหาระดับชุมชน อิทธิพลของสื่อและเทคโนโลยี สื่อและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของคนในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน สภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาความยากจน ความเหลื่อมล้ำ และปัญหาสังคมอื่นๆ ส่งผลกระทบต่อคุณธรรมจริยธรรมของคนในชุมชน

เพชรบุรีเป็นจังหวัดที่มีทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้จัดทำหนังสือพื้นภูมิเพชรบุรี (Phatchaburi Rajabhat University, 2015) เป็นหนังสือชุดที่แสดงไว้ถึงคุณลักษณะต่างๆ ประกอบด้วย 1) ภูมิปรัชญา ภูมิบารมี 2) ภูมิลักษณะ 3) ภูมิประวัติ 4) ภูมิประชา 5) ภูมิปัญญา 6) ภูมิพลัง 7) ภูมิศิลปกรรม 8) ภูมิสถาน และ 9) ภูมิทัศน์วัฒนธรรม ก่อนเกิดเป็นวัฒนธรรมแขนงต่างๆ สรุปเป็นอิทธิพลของภูมิทัศน์ต่อวัฒนธรรม วัฒนธรรมการกินอยู่ วัฒนธรรมด้านภาษา บ้านเรือนและสิ่งก่อสร้าง งานช่างและศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้านมหรสพ-การแสดง วรรณกรรม และขนบประเพณีท้องถิ่น วิถีพราหมณ์ในสังคมไทย โดยทุนวัฒนธรรมเหล่านี้ได้สอดแทรกด้วยคุณธรรมจริยธรรม เช่น วัฒนธรรมการกินอยู่ ตาลเมืองเพชร วัฒนธรรมด้านภาษา บ้านเรือน อุโบสถ วิหาร และกุฏิสงฆ์ ศิลปะ ปูนปั้น วัฒนธรรมการแต่งกาย หนังสือ วรรณกรรม วรรณกรรมร้อยแก้ว ซึ่งเป็นสิ่งยึดถือปฏิบัติและสิ่งยึดเหนี่ยวในการดำรงตน อีกทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ การมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรม มีกลุ่มชนที่มีต้นทุนที่เป็นอัตลักษณ์ (Samudwanit, 1997)

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากมีการนำต้นทุนทางวัฒนธรรมเหล่านี้มาใช้เป็นแนวทางในการเชื่อมโยงกับการแก้ปัญหาสังคม สร้างเป็นต้นแบบด้านการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับสถาบันทางสังคมก็นับว่าสนใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงด้านคุณธรรม จริยธรรมกับการสร้างมาตรฐานอาหารปลอดภัย ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี
5. เพื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้ สังคมคุณธรรม ด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน (Mixed-method Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. พื้นที่วิจัย คือ ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี การคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยในการวิจัยมุ่งเน้นดำเนินโครงการวิจัยกับชุมชนช่องสะแก วัดพระรูป และโรงเรียนวัดพระรูป โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกชุมชนแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบท ที่เริ่มมีการแพร่ขยายของสังคมเมืองเข้ามาในพื้นที่ โดยดูจากการเริ่มมีหมู่บ้านจัดสรรในเวลาไม่เกิน 2 ปี เป็นชุมชนที่มีทุนทางวัฒนธรรมของเพชรบุรี ที่มีความชัดเจน มีองค์ประกอบครบ 3 กลุ่ม คือ บ้าน วัด และโรงเรียนในพื้นที่เดียวกัน และเป็นชุมชนที่มีกลุ่มวิสาหกิจหลากหลาย แต่ยังขาดการเชื่อมโยงการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจในชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรมของชุมชนในปัจจุบันโดยการสังเคราะห์เชิงเนื้อหา

ระยะที่ 2 ข้อมูลปฐมภูมิ

1) การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย สกูลช่างเมืองเพชร กลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ในจังหวัดเพชรบุรี วัฒนธรรมจังหวัด นักวิชาการ จำนวน 30 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย

2.1 ชุมชนช่องสะแก ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเกษตรกรเกษตรอินทรีย์ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอาหารหวาน และกลุ่มช่างปูนปั้นสกูลช่างเมืองเพชรบุรี จำนวน 16 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการแนะนำจากองค์กรในพื้นที่ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการมีอยู่ของทุนทางวัฒนธรรมจำนวน 364 คน ใช้การคัดเลือกแบบบังเอิญ

2.2 วัดพระรูป ประกอบด้วย พระภิกษุ และกรรมการวัด จำนวน 22 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการแนะนำจากองค์กรในพื้นที่ แบบสอบถามคุณธรรมที่ชุมชนมีความต้องการ จำนวน 446 คน ใช้การคัดเลือกแบบบังเอิญ

2.3 โรงเรียนวัดประรูป ประกอบด้วย นักเรียน จำนวน 71 คน ครู และผู้อำนวยการ จำนวน 16 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือและวิธีการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสาร การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group)

3.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม ทนทางวัฒนธรรม รวมทั้งวิเคราะห์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประเด็นในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งประกอบด้วย

3.2.1. แบบสอบถาม ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการมีอยู่ของทนทาง วัฒนธรรม 2) แบบสอบถามคุณธรรมที่ชุมชนมีความต้องการ 3) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของประชากร

3.2.2. แบบประชุมกลุ่มย่อย ประกอบด้วย 1) แบบประชุมกลุ่มย่อยการวิเคราะห์ทนทาง วัฒนธรรมของเพชรบุรี 2) แบบประชุมกลุ่มย่อยการวิเคราะห์ทนทางวัฒนธรรมของชุมชนช่องสะแก 3) แบบ ประชุมกลุ่มย่อยการวิเคราะห์การสร้างสรรค์ลักษณะของชุมชนช่องสะแก 4) แบบประชุมกลุ่มย่อยการคัดเลือกสื่อ ทางวัฒนธรรม 4) แบบประชุมกลุ่มย่อยการสร้างศูนย์การเรียนรู้

3.2.3. แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ค้นหาต้นทนทางวัฒนธรรม 2) แบบ สัมภาษณ์ประเด็นคุณธรรมในกลุ่มอาชีพ

3.2.4. แบบประเมิน ประกอบด้วย 1) แบบประเมินสื่อต้นแบบ 2) แบบประเมินผลการ เปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการดำเนินชีวิต

3.3 หาคุณภาพเครื่องมือ โดยการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ สร้างเสร็จไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาค่าความตรงเชิงเนื้อหาทุกฉบับได้ค่าความตรงมากกว่า 0.5

3.4 นำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชุมกลุ่มย่อย และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาทนทางวัฒนธรรมของชุมชน

4.2 ออกแบบการดำเนินงานและดำเนินการในการพัฒนาชุมชน วัดและโรงเรียนต้นแบบ จาก การประชุมกลุ่มย่อยและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประเด็นต่างๆ

4.3 สรุปผลการดำเนินการสร้างชุมชน วัดและโรงเรียนต้นแบบ เพื่อนำใช้ข้อมูลในการ ออกแบบเป็นสื่อและพื้นที่สร้างสรรค์มาใช้ขับเคลื่อนชุมชนและโรงเรียนด้านคุณธรรมและจริยธรรม

4.5 สร้างพื้นที่สร้างสรรค์จากทนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี

4.6 สรุปผลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

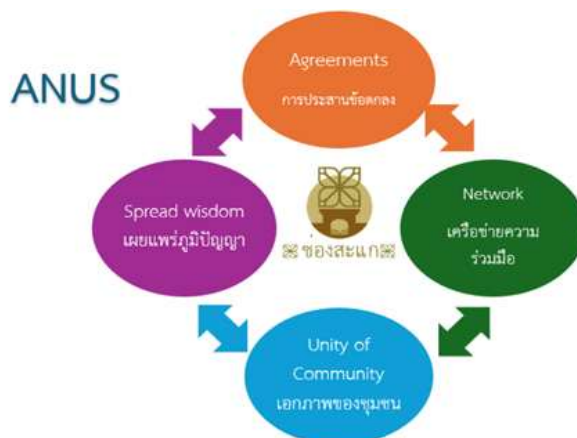
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณธรรมที่คนในชุมชนของสะแกต้องการให้เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ความซื่อสัตย์ รองลงมาคือ ความสามัคคี ความมีวินัย ความช่วยเหลือ/เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ศึกษาทุนทางวัฒนธรรมจากเอกสาร การวิจัยและลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลพบว่าทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์เพชรบุรีในด้านการกินอยู่ สกูลช่างเมืองเพชร และวรรณกรรมเรื่องเล่า และประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าทุนทางวัฒนธรรมคุณธรรมที่จะนำมาขับเคลื่อนการสร้างสังคมคุณธรรมประกอบด้วย ด้านการกินอยู่ สกูลช่างเมืองเพชร และวรรณกรรมเรื่องเล่า สะท้อนคุณธรรม 3 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี และความมีวินัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนวัฒนธรรมในชุมชนของสะแก พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 0.91) ทั้งนี้ยังพบว่าทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ของสะแกสะท้อนคุณธรรมของท้องถิ่นเพิ่มคือ ความกตัญญู

2. การพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี การพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดเป็นชุมชนต้นแบบจากการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาชุมชนควรมีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ANUS ประกอบด้วย 1) Agreements การประสานข้อตกลง 2) Network การประสานงานเครือข่ายความร่วมมือ 3) Spread wisdom เผยแพร่ภูมิปัญญาแก่ภายนอก และ 4) Unity of Community การมีเอกภาพในชุมชน ซึ่งในชุมชนมีคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 4 ประการ ได้แก่ ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย และกตัญญู เป็นคุณธรรมยึดเหนี่ยว

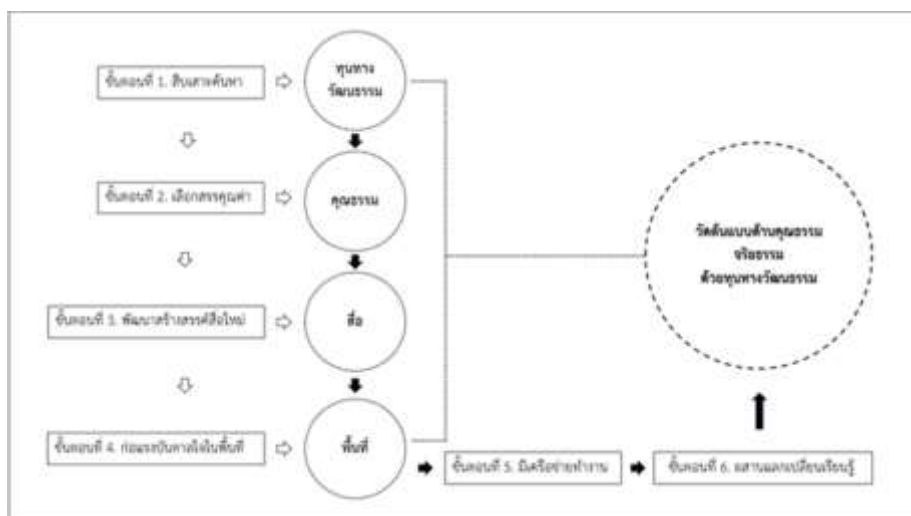

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

โดยใช้สัญลักษณ์ชุมชน เป็นศูนย์กลางของชุมชนต้นแบบด้านคุณธรรม จากความร่วมมือพัฒนาตราสัญลักษณ์ของชุมชนแสดงถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของชุมชน และคุณธรรมจริยธรรมของ “ช่องสะแก” ได้ตราสัญลักษณ์เป็นผลสะแก ซึ่งมี 4 กลีบ หมายถึง คุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ ซื่อสัตย์ สามัคคี มีวินัย และกตัญญู มีเค้าโครงของลายปูนปั้น อันเป็นศิลปกรรมแขนงหนึ่งซึ่งเป็นความโดดเด่นของชุมชน กำแพงเมืองซึ่งเป็นฐานของผลสะแกสะท้อนถึงประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเก่าแก่ของผู้คนที่อาศัยในชุมชนมาเนิ่นนาน แม่น้ำ ซึ่งสะท้อนถึงปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตและการทำมาหาเลี้ยงชีพตลอดจนเป็นพื้นที่ของการละเล่นเพลงเรืออันเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของผู้คนในชุมชน และวงกลม สะท้อนถึง รูปพรรณสัณฐานของข้าวเกรียบงา

3. การพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้วัดเป็นพื้นที่สร้างสรรค์คุณธรรมที่สะท้อนทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน ด้านการกินอยู่ สกิลช่าง และวรรณกรรมเรื่องเล่า โดยสร้างสื่อสร้างสรรค์ที่เป็นศิลปการแสดงจากการวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับข้อคุณธรรม ในการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ผู้วิจัยใช้กระบวนการทำงาน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย สืบเสาะค้นหา เลือกสรรคุณค่า พัฒนาสร้างสรรค์สื่อใหม่ ก่อแรงบันดาลใจในพื้นที่ มีเครือข่ายทำงาน และผสานแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ภาพที่ 2 รูปแบบการพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

การสังเคราะห์ข้อมูลจากทุนทางวัฒนธรรม ผสานข้อมูลเข้ากับหัวข้อคุณธรรม กำหนดรูปแบบสื่อสร้างสรรค์ พัฒนาเนื้อหา และผลิตสื่อสร้างสรรค์ สื่อสร้างสรรค์ที่นำทุนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่วิจัยมีข้อมูลของทุนทางวัฒนธรรมบางรายการที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นสื่อสร้างสรรค์ โดยสามารถสร้างเนื้อหาขึ้นมาใหม่ได้ ได้แก่ เหมเรือบก เพลงพวงมาลัย บทหนังตะลุง โดยการพัฒนาเนื้อหาสื่อสร้างสรรค์ที่สะท้อนคุณธรรม ประกอบด้วย เหมเรือบก ภาพสะท้อนคุณธรรม ความสามัคคี ผู้วิจัยได้สอดแทรกเนื้อหาเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์

4. การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทบทวนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบคุณธรรม จริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนานักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนต้นแบบให้เป็นคนดี มีคุณธรรม โดยใช้รูปแบบการเสริมสร้างโรงเรียนคุณธรรม PBTAM ซึ่งประกอบด้วย ด้านกายภาพ (Physical Aspect) ด้านกิจกรรมพื้นฐาน (Basic Activities) ด้านการเรียนการสอน (Teaching and Learning) ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ (Atmosphere and Interaction) และด้านการบริหารจัดการ (Management) ดังกรอบการดำเนินการวิจัยตามภาพ

ภาพที่ 3 รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

ผลการพัฒนาต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ประกอบด้วย 1) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม 2) คู่มือหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม 3) แผนการจัดการเรียนรู้ วิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และ 4) สื่อและเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยมีผลการบูรณาการต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ กับกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนต้นแบบ ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.51$, S.D. = 0.50) ผลการพัฒนาสื่อต้นแบบจากหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ สำหรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการของโรงเรียนต้นแบบโดยรวมเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.49) จากนั้นสร้างเครือข่ายโรงเรียนต้นแบบคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้วยต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรมจากทุนทางวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 20 โรงเรียน และผลการประเมินการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรม จริยธรรมและภูมิคุ้มกันด้านการดำเนินชีวิต การกินอยู่ของนักเรียน หลังจากใช้ต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมของโรงเรียนต้นแบบ พบว่า ผลการประเมินการเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรม จริยธรรมและภูมิคุ้มกันด้านการดำเนินชีวิต การกินอยู่ของนักเรียน โดยการประเมินจากครูผู้สอนและนักเรียนหลังการใช้หลักสูตรมีผลการประเมินสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร 2 ระดับจากเกณฑ์

5. การสร้างศูนย์การเรียนรู้ สังคมคุณธรรม ด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี

ในการสร้างศูนย์การเรียนรู้ใช้พื้นที่ในวัดพระรูป เป็นการจัดทำหมุดหมายคุณธรรมโดยใช้ตราสัญลักษณ์คุณธรรมของชุมชนช่องสะแกเป็นสื่อกลางในการเชื่อมโยง ชุมชน วัดและโรงเรียน จำนวน 5 จุด สื่อถึงคุณธรรม 4 ด้านคือ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความมีวินัย และความกตัญญู ที่สอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมด้านการกินอยู่ สกิลช่างเมืองเพชร และวรรณกรรมเรื่องเล่า โดยคณะผู้วิจัยได้เผยแพร่สื่อคุณธรรมและกิจกรรมของโครงการวิจัยฯ ผ่านเว็บไซต์ <https://msdb.pbru.ac.th/phetvirtue/> เพื่อให้หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปเป็นแนวทางในการต่อยอดต้นแบบทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนส่งเสริมสังคมคุณธรรมสืบไป

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์ด้านคุณธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ทุนทางวัฒนธรรมที่สะท้อนอัตลักษณ์เพชรบุรี ประกอบด้วย ด้านการกินอยู่ สกิลช่างเมืองเพชร ความกตัญญูและวรรณกรรมเรื่องเล่า โดยได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจาก จากเอกสาร การวิจัยและลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ช่องสะแกสะ ที่มีความโดดเด่นทางวัฒนธรรมและยังสืบสานจากคนรุ่นก่อนมายังรุ่นปัจจุบันทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผ่านมาจากรุ่นสู่รุ่น การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวสอดคล้องกับ Phetchaburi Rajabhat University (2015) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมต่างๆ ที่มีอิทธิพลของภูมิทัศน์ต่อวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของคนเพชรบุรี คือ วัฒนธรรมการกินอยู่ วัฒนธรรมด้านภาษา บ้านเรือนและ

สิ่งก่อสร้าง งานช่างและศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน มหรสพ-การแสดง วรรณกรรม และขนบประเพณีท้องถิ่น

2. การพัฒนาชุมชนต้นแบบคุณธรรมจริยธรรม โดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนในตำบลช่องสะแกเป็นทุนวัฒนธรรมที่โดดเด่นในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ 1) ทุนทางวัฒนธรรมด้านอาหารหวาน ได้แก่ การทำข้าวเกรียบงา และน้ำตาลตาลโดนด ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของตำบลช่องสะแก 2) ทุนทางวัฒนธรรมด้านอาหารเกษตรปลอดภัย ซึ่งมีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัยเคมีในพื้นที่ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน และมีการพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ มีความผสมผสานการดำเนินงานร่วมกับทุนวัฒนธรรมอาหารที่มีมาแต่ดั้งเดิม และ 3) งานช่างปูนปั้นซึ่งเป็นทุนวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่สุด โดยชุมชนตำบลช่องสะแกเป็นแหล่งกำเนิดอันเป็นรกรากรวมทั้งเป็นแหล่งพักพิงอยู่อาศัยของช่างปูนปั้น เป็นแหล่งส่งเสริมงานช่างปูนปั้นสกุลช่างเพชรบุรีที่สำคัญโดยทั้งชุมชน วัด โรงเรียน และหน่วยงานในชุมชนตระหนักและเห็นคุณค่างานช่างปูนปั้นและสนับสนุนมาโดยตลอด ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Leepanyaporn and Roonpho (2021) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนบ้านทุ่งสีหลง อ.ดอนตูม จ.นครปฐม เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือร่วมแรงร่วมใจจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้นำชุมชน ปราชญ์และประชาชนในชุมชน รวมทั้งต้องมีแรงสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ พร้อมทั้งมีดำเนินการอย่างต่อเนื่องถึงจะยั่งยืนเพราะในชุมชนมีทั้งจุดเด่น จุดแข็ง ของทุนทางวัฒนธรรมลาวครั้ง ที่สามารถพัฒนาและต่อยอด เป็นสินค้าสร้างสรรค์นำไปสู่เศรษฐกิจชุมชน การที่จะนำทุนวัฒนธรรมเหล่านั้นมาทำให้เกิดประโยชน์และมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ และต่อยอดให้เกิดความหลากหลายและต่อเนื่องจะสร้างงานสร้างอาชีพให้แก่คนในรุ่นต่อไป สามารถนำไปพัฒนาและสืบสานได้ยั่งยืน และสอดคล้องกับ Sanitwong (2022) ศึกษาการยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยทุนทางวัฒนธรรม: กรณีชุมชนเมืองเก่าสบบม-หาดไคร้ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะการใช้ประโยชน์และการนำทุนทางวัฒนธรรมมายกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่เมืองเก่าสบบม-หาดไคร้

3. การพัฒนาวัดต้นแบบด้านคุณธรรมและจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี มีขั้นตอนการพัฒนา 6 ขั้นตอน 1) สืบเสาะค้นหา 2) เลือกสรรคุณค่า 3) พัฒนาสร้างสรรค์สื่อใหม่ 4) ก่อแรงบันดาลใจในพื้นที่ 5) มีเครือข่ายทำงาน 6) ผสานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการสร้างวัดต้นแบบคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ได้มีการใช้พื้นที่ของวัดพระรูป ตำบลช่องสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีเป็นพื้นที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมฯ โดยได้มีการสอดแทรกหลักคุณธรรมจริยธรรมผสมผสานเข้าไปในเนื้อหาของสื่อสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นมาและเมื่อพัฒนาเนื้อหาสื่อขึ้นมาแล้วได้นำไปจัดวางไว้ในบริเวณพื้นที่ของวัดพระรูปเพื่อนำเสนอข้อมูลไปสู่บุคคลที่เข้ามาในบริเวณวัดพระรูป สามารถเรียนรู้ข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมต่างๆ ทั้งในรูปแบบการอ่านข้อมูลจากสื่อที่จัดแสดงในพื้นที่ของวัด และการใช้เครื่องมือสื่อสารรับชมข้อมูลผ่านรูปแบบออนไลน์ สอดคล้องกับ Cittasubho (2022) พลังบรรลุมความเข้มแข็งของชุมชนคุณธรรมต้นแบบวัดท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชาวบ้านในชุมชนคุณธรรมวัดท่าขนุนมีสภาพชีวิตและ

ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยการเริ่มจากการร่วมมือกันระหว่างชาวบ้าน ผู้นำชุมชน วัด โรงเรียนและส่วนราชการที่ต้องประชุมเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนในด้านต่างๆ เพื่อวางแผนดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุง โดยมีการมุ่งพัฒนาชุมชน 2 ด้าน คือ 1) กระบวนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ 2) กระบวนการพัฒนาด้านศีลธรรม อันทำให้คนในชุมชนเห็นศักยภาพของชุมชนและเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา ศักยภาพของตนเองและชุมชน ผ่านกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้สึกรักชุมชนและภูมิใจในความเป็นชุมชนตนเอง โดยผลที่ได้จากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ คือ 1) เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ 2) ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น 3) ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ และผลจากด้านศีลธรรม คือ 1) คนเข้าถึงหลักธรรมมากขึ้น 2) ชุมชนสงบสุข 3) ประชาชนมาปฏิบัติธรรมที่วัดทำบุญเพิ่มมากขึ้น องค์ความรู้ใหม่ คือ 1) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 2) การกระตุ้นสำนึกร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูล 3) การประสานงานกับภาคีเครือข่าย ทั้งหมดเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้พลังรวมในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนคุณธรรมตามโครงการต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งขับเคลื่อนโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทุกโครงการมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนต่อไป

4. การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรม ในจังหวัดเพชรบุรี หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการสร้างและพัฒนาด้านแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน กับสภาพการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา โดยมีกระบวนการที่เป็นระบบเชื่อมโยงกันในมิติต่างๆ ได้แก่ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตร การทดลองใช้ โดยโรงเรียนต้นแบบที่ใช้ต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ บูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 4 โรงเรียน มีความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมเด็กเพชรดี มีคุณธรรม ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย ทั้งนี้ เนื่องจากต้นแบบหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม กำหนดให้ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของ Davies (1971), Harrow (1972) และ Simpson (1972) ที่มีรูปแบบคล้ายกันที่ว่าเป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำหรือการแสดงออกต่างๆ ด้วยการฝึกฝน ให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อยๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ ชำนาญการและความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการ อีกทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวยังสามารถยืดหยุ่น ผสมผสานวิธีการสอนได้หลากหลายกันเหมือนกับการสอนอื่นๆ เพราะเหตุว่าไม่มีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุด เพียงวิธีเดียว การสอนที่ดี คือ การสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ และต้องเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน และบริบทที่แตกต่างกัน ตัวครูผู้สอนเองก็จะต้องมีความยืดหยุ่น ซึ่งสอดคล้องกับ Ministry of Education (2019) ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด จึงต้องจัดประสบการณ์

ตรงให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ ทั้งในการออกสำรวจชุมชน การศึกษานอกสถานที่ และการสัมภาษณ์ผู้รู้ท้องถิ่นด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของ Bloom (2001, quoted in Khumcharya, 2012) ว่าเมื่อนักเรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ การเรียนรู้ที่ดีจะเกิดขึ้นกับตัวนักเรียนความคิดเห็นที่มีต่อ สื่อด้านแบบจากหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจาก สื่อด้านแบบจากหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมจากทุนทางวัฒนธรรมฯ บูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนามาจากทุนทางวัฒนธรรมรอบตัว ใกล้ชิดและอยู่ในชีวิตประจำวันของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ เน้นการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งเหมาะกับนักเรียน แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ได้ไปฝึก ศึกษาสถานที่ ได้เรียนรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมด ถือว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มมนุษย์นิยมที่กล่าวว่า ในการเรียนรู้ต้องเน้นความสำคัญของการให้นักเรียนเป็นผู้กระทำ มีส่วนร่วมในกิจกรรมและประสบการณ์ต่างๆ เน้นกระบวนการของการเรียนรู้ จัดบรรยากาศของห้องเรียนให้ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและเลือกวิธีการที่เรียนรู้เองด้วยการค้นพบ นอกจากนี้ เมื่อนักเรียนเรียนรู้ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เด็กเพชรดี มีคุณธรรม ทำให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจสูงขึ้น กว่าก่อนเรียน นักเรียนที่มีภูมิคุ้มกันทางจิตมาจะมีผลทำให้นักเรียนมีชีวิตที่มีคุณภาพ โดยมีสุขภาวะทางจิตที่ดี สามารถแก้ปัญหาได้ มีพฤติกรรมเอื้อสังคม และมีการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รักและภาคภูมิใจในทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าภูมิคุ้มกันทางจิตเป็นเกราะป้องกันที่ดี เมื่อบุคคลเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ตึงเครียดหรือการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสังคมนั้น บุคคลสามารถที่จะยืนหยัดจัดการกับสิ่งที่เป็ภัยคุกคามต่างๆ ได้อย่างปกติสุข และพัฒนาตนเองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพต่อไปได้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Brown and Marshall (2001) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและผลการแสดงออกโดยบุคคลที่มีความคาดหวังในระดับปานกลางหรือในระดับสูงกับความสำเร็จที่สามารถลดผลกระทบเชิงลบ จากสถานการณ์ที่เครียดและกดดันต่างๆ ได้

5. การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมฯ ได้มีการออกแบบพื้นที่ของวัดพระรูปให้มีการนำเสนอข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมโดยได้ออกแบบกล่องหมวดคุณธรรม เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับทุนทางวัฒนธรรมและหลักคุณธรรม โดยมีหลักหมวดคุณธรรมที่สำคัญ ได้แก่ หลักคุณธรรม ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ กตัญญู และวินัย เพื่อให้คนที่เข้ามาในพื้นที่ได้ศึกษาข้อมูลที่มาากกว่านำเสนอในพื้นที่ ซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิด Tubtim (2565, p. 6) กล่าวไว้ว่า “พื้นที่สร้างสรรค์แบ่งเป็นสองประเภท ประเภทแรก คือ พื้นที่ที่สามารถ จับต้องได้ ซึ่งสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยทุกคนอยู่พร้อมหน้า และทำกิจกรรมบางอย่างที่สนใจทางเดียวกันอยู่ ด้วยกัน ประเภทที่สองนั้น คือ พื้นที่สร้างสรรค์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย โดยไม่ได้เป็นการกระทำต่อหน้า อาจหมายถึงความสัมพันธ์ได้ด้วย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน การติดต่อ เพื่อนในโลกออนไลน์” และสอดคล้องกับ Intasa (2008) ที่กล่าวว่าคุณธรรมจริยธรรมช่วยสร้างคามมีระเบียบวินัยให้แก่บุคคลในชาติ การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมด้วยทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี ได้มีการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ โดยใช้

แนวคิดนำทุนทางวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในเพชรบุรีมาสร้างสรรค์ให้มีเนื้อหาสอดแทรกหลักคุณธรรม และข้อมูลที่สัมพันธ์กับหลักคุณธรรม ออกแบบเป็น บทเห่เรือบก เพลงพวงมาลัย บทร้องหนังตะลุง ที่สอดแทรกเนื้อหาคุณธรรมความสามัคคี และมีบทบรรยายธรรมะที่ใช้ในการเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเนื้อหาของสื่อจะเน้นที่หลักคุณธรรมจริยธรรม และข้อมูลทุนทางวัฒนธรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นนิทาน เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีการเล่าหรือการรับรู้ในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ Tansuwannond (2016) ที่ศึกษาเรื่องสร้างการรู้เท่าทันสื่อ คือ การพัฒนาคุณภาพสื่อและผู้บริโภคสื่อในสังคมไทยอย่างยั่งยืนว่า “สื่อและเทคโนโลยีได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตและเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน” ดังนั้นสื่อที่งานวิจัยนี้พัฒนาขึ้นมาจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมทั้งเรื่องการเรียนรู้และสอดแทรกหลักคุณธรรมที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คนในชุมชน คนในชุมชนช่องสะแกเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งในด้านวัฒนธรรมที่โดดเด่น ควรเรียนรู้ ปฏิบัติและสืบสานทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่อย่างเข้าใจ โดยเฉพาะเยาวชนในพื้นที่ที่ผู้ใหญ่ต้องปลูกฝังวัฒนธรรมและคุณธรรมพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความกตัญญู
2. โรงเรียนหรือสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการเรื่องราวที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน โดยการร่วมมือกับคนในชุมชน ส่งเสริมให้มีการดำเนินพัฒนา ปรับปรุง และใช้เป็นแนวทางสำหรับการประเมินและการพัฒนาหลักสูตรสู่หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนต่อไป ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การปรับกระบวนการทัศนคติของผู้สอนเกี่ยวกับการเรียนรู้ใหม่ให้ทันต่อเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์
3. ผู้นำชุมชน ควรส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ผู้นำจะต้องเป็นแบบอย่างในด้านความซื่อสัตย์และมีคุณธรรม ต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ชุมชน ผลักดันให้สมาชิกในชุมชนดำเนินตามหลักบัญญัติชุมชน และมีการบริหารจัดการที่ดี เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ
4. วัด ควรเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนทั้งด้านทุนทางวัฒนธรรมและคุณธรรมโดยเปิดพื้นที่ให้เป็นลานกิจกรรมคุณธรรมของชุมชนร่วมกับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ
5. จังหวัด ควรให้ความสำคัญในการนำเอาทุนทางวัฒนธรรมเชื่อมโยงคุณธรรมและจริยธรรมในแต่ละพื้นที่โดยบรรจุในแผน นโยบาย โครงการพัฒนาจังหวัดทุกๆ ปี เพื่อดำเนินโครงการชุมชนคุณธรรมจริยธรรม ผลักดันให้ทุกชุมชนนำเอาไปสู่การขยายเป็นต้นแบบชุมชนคุณธรรมยังชุมชนอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ชุมชนที่มีบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น ขั้นตอนและกระบวนการวิเคราะห์สังเคราะห์ พัฒนาทุนทางวัฒนธรรม ให้เกิดเป็นกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมสื่อคุณธรรม พื้นที่ส่งเสริมคุณธรรม นั้น จำเป็นต้องมีการลงพื้นที่กับผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนบ้าน วัด โรงเรียน หน่วยงานปกครองท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

References

- Aksorn sprie. (2022). *Morality and ethics development exercises, thinking and Dharma practice sets*. Aksorn Publishing House. [In Thai]
- Brown, J., and Marshall, M. (2001). Great expectations: optimism and pessimism in achievement settings. In E.C. Change (Ed.), *Optimism and pessimism: Implications for theory, research and practice* (pp. 239-255). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/10385-011>
- Center for Moral Ethics, Public Organization. (2009). *Manual for inculcating morality and ethics in the family institution, Center for the Promotion and Development of Moral Power of the Land*. Tumsarn Publishing. [In Thai]
- Cittasubho, P. (2022). The Borworn-power towards the Strength of Moral Prototype Community of Wat Thakhanun, Thong Pha Phum District, Kanchanaburi Province. *Journal of MCU Kanchana Review*, 2(3), 187-198. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Kanchana-editor/article/view/261818/176426> [In Thai].
- Charoenlak, N., Aramlar, C., Meenoi, P., Sukpom, T., and Rueangsri, W. (2022). Promoting morals and ethics with the development of quality of life in community: lessons learned of promoting national morality practices in the context of the central region of thailand. *Journal of Social Science and Cultural*, 6(1), 34-48. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/JSC/article/view/257017> [In Thai].
- Davies, I. (1971). *The Management of Learning*. McGraw-Hill.
- Harrow, A. (1972). *A taxonomy of the psychomotor domain*. David McKay Co.
- Intasa, W. (2008). *Ethics*. Bannakit Publishing House, 1991. [In Thai]
- Khumcharya, V. (2012). The Curriculum Development on the Marching Band Performance in the Ceremony of taking the Oath of Allegiance to the colours for the Royal Thai Army School of Music. *Veridian E-Journal*, 5(2), 362-378. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/28201/24237> [In Thai].
- Leepanyaporn, N., and Roonpho, P. (2021). The Study of Lao Khrang ethnic cultural capital in the dimension of cultural tourism to raise the economy of Ban Thung Si Long community, Don Tum district, Nakhon Pathom. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 13(2), 176-195. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/article/view/251832/172659> [In Thai].

- Ministry of Education. (2019). *National Education Act (No. 4) B.E. 2019*. Retrieved August 15, 2023, from <https://www.moe.go.th/> [In Thai].
- National Ethics Promotion Commission. (2021). *National Virtue Promotion Master Plan No. 1 (2016-2021) Department of Religious Affairs, Ministry of Culture*. Retrieved April 20, 2023, from <https://www.nmpc.go.th/article/view?id=21> [In Thai].
- National Economic and Social Development Board. (2021). *The 12th National Economic and Social Development Plan (2017-2022)*. Retrieved October 10, 2023, from https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue [In Thai].
- National Economic and Social Development Board. (2023). *The 13th National Economic and Social Development Plan (2023-2027)*. Retrieved October 10, 2023, from https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651&filename=develop_issue [In Thai].
- Phetchaburi Rajabhat University. (2015). *Phetchaburi Geography*. Phetchaburi Rajabhat University. [In Thai]
- Samudwanit, C. (1997). *Culture is capital*. P press. [In Thai]
- Sanitwong, K. (2022). Quality of Life Upgrading Via Cultural Capital: A Case Study of Sob Som-Hat Krai Old Town, Chiang Khong District, Chiang Rai Province. *Journal of Social Research*, 45(2), 96-116. <https://cusri.chula.ac.th/en/archives/journal/journal-of-social-research-vol-45-no-2-2022> [In Thai].
- Simpson, E. (1972). *The Classification of Educational Objectives in the Psychomotor Domain*. Gryphon House.
- Tansuwannond, C. (2016). Critical Thinking, Understanding and Collaboration, Creative Thinking, Media Literacy and Conducting Ethical Rules: Key Traits and Skills for Thai Youth in the 21st Century. *Suratthani Rajabhat Journal*, 4(2), 1-20. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/srj/article/view/123064/93631> [In Thai].
- Tubtim, N. (2022). *Design guideline for creative space to promote and meet the need of generation Z: the case of Sriracha Chonburi*. [Master Thesis] Thesis Thammasat University. https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2022/TU_2022_6416030309_16788_26829.pdf [In Thai].

การพัฒนาก่องค์ประกอบการสงเสริมกีฬารฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

Development of Professional Football Promotion Factors in Higher Education

Institutions

นิตินัย สงวนศรี*

Nitinai Sanguansri

ภูฟ้า เสวกพันธิ์*

Pufa Savagpun

พงษ์เอก สุขใส*

Phong-ek Suksai

ขจรศักดิ์ รุ่งประพันธ*

Kajornsak Roonrapunta

Received : August 5, 2024

Revised : November 25, 2024

Accepted : June 9, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพและสังเคราะห์องค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบการพัฒนาก่องค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา 3) เพื่อประเมินผลการนำองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาสภาพและสังเคราะห์องค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา 2) การสร้างและตรวจสอบการพัฒนาก่องค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา และ 3) การประเมินผลการนำองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาก่องค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา มีองค์ประกอบสำคัญทั้งหมด 9 ด้าน ที่ส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา คือ 1) ด้านองค์กร 2) ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และการจูงใจ 3) ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก 4) ด้านผู้ฝึกสอน/ผู้เชี่ยวชาญกีฬา 5) ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา 6) ด้านการคัดเลือกนักกีฬา 7) ด้านความพร้อมของนักกีฬา 8) ด้านการฝึกซ้อม และ 9) ด้านการจัดประสพการณ์ในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาในกีฬาฟุตบอลอาชีพ

คำสำคัญ : การส่งเสริมกีฬา / กีฬาฟุตบอลอาชีพ / สถาบันอุดมศึกษา

*อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Faculty of Education, Naresuan University(Corresponding Author)

e-mail: rattaveeo@nu.ac.th

ABSTRACT

This research aims to achieve the following objectives of Professional Football Promotion Factors in Higher Education: 1) To study the conditions and synthesize the components of professional football promotion factors in higher education, 2) To create and monitor the development of components of professional football promotion factors in higher education and 3) To evaluate the development of the components of professional football promotion factors in higher education by conducting research according to 3 steps: 1) study the status and synthesize the components of professional football promotion in higher education institutions, 2) create and examine the development of components for professional football promotion in higher education institutions, and 3) evaluate the development of components for professional football promotion in higher education institutions. The research results found that the development of components for professional football promotion in higher education institutions consisted of 9 important components that promote professional football in higher education institutions, namely 1) organization, 2) promotion, support, and motivation, 3) venue, equipment and facilities, 4) coaches/sports experts, 5) sports science, 6) athlete selection, 7) athlete readiness, 8) training, and 9) organizing experiences in professional football competitions of higher education institutions.

Keywords : Promoting Professional Sport / Professional Football / Higher Education Institutions

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้มีการกำหนดกรอบทิศทางและเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในแต่ละด้าน และหนึ่งในนั้นมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์ของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศโดยมุ่งส่งเสริมการใช้กิจกรรมนันทนาการและกีฬาเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจร และมีคุณภาพมาตรฐาน การสร้างนิสัยรักกีฬาและมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และการใช้กีฬาและนันทนาการในการพัฒนาจิตใจ สร้างความสามัคคีของคนในชาติหล่อหลอมการเป็นพลเมืองดี พัฒนาคุณภาพชีวิต รวมทั้งการพัฒนาทักษะด้านกีฬาสู่ความเป็นเลิศและกีฬาเพื่อการอาชีพในระดับนานาชาติในการสร้างชื่อเสียงและเกียรติภูมิของประเทศชาติ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมกีฬา (ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580) ปัจจุบันกีฬาฟุตบอลเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่เป็นอย่างมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยปัจจุบันประเทศไทยได้มี

การแข่งชันฟุตบอลอาชีพ อีททั้งมีการส่งทีมฟุตบอลแข่งชันในระดับนานาชาติ โดยได้รับการรับรองการแข่งชันจากสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (Federation International of Football Association: FIFA)

ในส่วนองสถาบันอุดมศึกษาได้ให้ความสำคัญกับกีฬาฟุตบอลด้วย เนื่องจาสถาบันอุดมศึกษามีการมุ่งเน้นการจัดการเรียน การสอน เพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสและเน้นการมีส่วนร่วมองชุมชนเพื่อให้เกิดการศึกษาเรียนรู้องสาขาวิชาต่างๆ ได้มีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานและมีอิสระในการบริหารจัดการ โดยมีการมุ่งเน้นการค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ท้องถิ่นและสากลเป็นแหล่งวิทยบริการและสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สังคม อีททั้งเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตองชุมชนในท้องถิ่นให้มีความสุขและเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากพันธกิจองทางสถาบันอุดมศึกษาดังที่กล่าวมาแล้วนั้นจึงมีการเปิดการเรียนการสอนกีฬาฟุตบอลในระดับปริญญาตรีด้วย จุดประสงค์หลัก คือ เพื่อรองรับความสนใจในกีฬาฟุตบอลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งยังเป็นการให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการเล่นกีฬาฟุตบอลชันพื้นฐาน ตลอดจนการเป็นผู้ตัดสินที่ดีและการเป็นผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอลที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาและผู้เรียนได้มีการนำความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนในสาขาด้านฟุตบอลไปถ่ายทอดและเผยแพร่แก่ชุมชน (Meecharoen, 2020) และสถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมทางด้านกีฬาฟุตบอลให้นักศึกษาที่สนใจ เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้รักสามัคคี รู้แพ้ รู้ชนะ รู้ถ้อย มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกันสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบเป็นสุข จึงมีจัดกิจกรรมและส่งทีมองสถาบันอุดมศึกษาแข่งชันกีฬามหาวิทยาลัย ฟุตบอลอาชีพระดับอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนากีฬาฟุตบอลองสถาบันอุดมศึกษาและมีโอกาสที่จะต่อยอดพัฒนาไปสู่ระดับฟุตบอลอาชีพที่มีมาตรฐาน อีททั้งเพื่อเป็นทางเลือกและเป็นการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาทางด้านกีฬาฟุตบอลในอนาคตต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนากีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์องการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและสังเคราะห์องค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา
3. เพื่อประเมินผลการนำองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาไปใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา และงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและสังเคราะห์องค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนประเมินการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา แบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและสังเคราะห์องค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

ประกอบด้วย 2 ส่วน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการกำหนดเป็นร่างองค์ประกอบการจัดการสมรรถนะสูงของกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารทีมกีฬาฟุตบอลอาชีพของสถาบันอุดมศึกษา

1. แหล่งข้อมูล

เป็นทีมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ทีมมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธนบุรี จำนวน 5 ทีม เก็บข้อมูลจากผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอล 21 คนและนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ 31 คน ทั้งหมด 52 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) และทำการสังเคราะห์เอกสาร (Synthesis Research) เกณฑ์ในการคัดเลือก (Inclusion Criteria) คือ 1) เป็นทีมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาที่มีผลงานการแข่งขันมาแล้วหรือย้อนหลังไม่เกิน 5 ปี 2) เป็นผู้ที่มิประสบการณ์ในการทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบัน อุดมศึกษาที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี 3) เป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารจากนั้นดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสกัดข้อมูลออกมาเป็นกรอบโครงสร้างประเด็นในการศึกษาและกรอบประเด็นคำถามในการทำแบบสอบถามในขั้นตอนต่อไป

2) นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษามาคำหนดเป็นกรอบประเด็นในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางในองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form)

3) นำแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4) เสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 5 ท่าน และพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Item Objective Congruence) ของแบบสอบถาม

5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคคลที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

7) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

8) จัดทำแบบแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ที่สร้างขึ้น

2.2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแบบสอบถามสภาพของปัญหาการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของปัญหาการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาประกอบด้วย ด้านการบริหารองค์กร ด้านการส่งเสริม สนับสนุนและการจูงใจ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านผู้ฝึกสอน/ผู้เชี่ยวชาญกีฬา ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา ด้านการคัดเลือกนักกีฬา ด้านความพร้อมของนักกีฬา ด้านการฝึกซ้อม และด้านการจัดประสพการณ์ในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาในกีฬาฟุตบอลอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. ทำหนังสือถึงทีมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ทีมมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธนบุรี

3.2. ประสานผู้เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละทีมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจสภาพของปัญหาการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งหนังสือไปยังทีมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1. ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดย ค่าความถี่และร้อยละ

4.2. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของปัญหาการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ทำการวิเคราะห์โดย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นทำการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพของปัญหาการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้เกณฑ์การประมาณค่าเฉลี่ย

4.3. ข้อเสนอแนะในการจัดการที่มีต่อองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4.4. หลังจากได้ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพของปัญหาการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา จะถูกนำไปใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับให้กับผู้บริหารในขั้นตอนการสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2

ส่วนที่ 2 การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาคู่ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาคู่ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว โดยทำการศึกษาครอบคลุมในด้านต่างๆ คือ ด้านการบริหารองค์กร ด้านการส่งเสริม สนับสนุนและการจูงใจ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านผู้ฝึกสอน/ผู้เชี่ยวชาญกีฬา ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา ด้านการคัดเลือกนักกีฬา ด้านความพร้อมของนักกีฬา ด้านการฝึกซ้อม และ

ด้านการจัดประสบการณ์ในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาในกีฬาฟุตบอลอาชีพ เพื่อประมวลผลสรุปเป็นการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

1. แหล่งข้อมูล

ประชากร คือ บุคลากรมหาวิทยาลัยกีฬาแห่งชาติ จำนวน 2,693 คน (ข้อมูล ณ พ.ศ. 2566) กลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนนี้ คือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารองค์กรกีฬา ผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอล เจ้าหน้าที่ทีมกีฬาฟุตบอล และนักกีฬาฟุตบอลอาชีพ โดยมีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารองค์กรกีฬา สมาคมกีฬามาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการกีฬาในสถาบันอุดมศึกษามาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี 3) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกีฬาฟุตบอลและเกี่ยวข้องกับกระบวนการฝึกซ้อมกีฬาฟุตบอล มาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1. การสร้างเครื่องมือ โดย 1) ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลจากการศึกษาใน ส่วนที่ 1 เพื่อนำมาใช้กำหนดข้อคำถามในการสัมภาษณ์ 2) นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา 3) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ 4) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง 5) จัดทำแบบสอบถามออนไลน์ที่สร้างขึ้น

2.2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ออนไลน์ และมีโครงสร้างที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาคู่ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการส่งแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากการทำข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การยกร่างองค์ประกอบและความเหมาะสมของการพัฒนาการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

1. นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 ทั้ง 2 ส่วน ยกร่างและหาความเหมาะสมขององค์ประกอบการพัฒนาการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

2. นำร่างองค์ประกอบการพัฒนาการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสม

3. นำข้อเสนอแนะอาจารย์ที่ปรึกษาไปดำเนินการปรับปรุง แก้ไขจัดทำร่างองค์ประกอบการพัฒนาการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

ส่วนที่ 2 การตรวจสอบและความถูกต้องของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบในประเด็นความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบ

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณาแสดงความคิดเห็น เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบในด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) และด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard) จำนวน 12 คน ได้มาแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีคุณสมบัติ 1) ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นผู้มีประสบการณ์การบริหารจัดการทีมฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา 2) ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นผู้ที่อยู่ในหน่วยงานของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ 3) ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นผู้ที่อยู่ในหน่วยงานของการกีฬาแห่งประเทศไทย 4) ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นผู้ที่อยู่ในหน่วยงานของสมาคมกีฬาของจังหวัดที่มีการใช้สถาบันการศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 5) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารองค์กรกีฬาไม่ต่ำกว่า 2 ปี 6) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารทีมกีฬาไม่ต่ำกว่า 2 ปี 7) เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากีฬาในระดับจังหวัด 8) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการฝึกซ้อมกีฬาฟุตบอลในระดับสโมสรอาชีพไม่ต่ำกว่า 2 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดย 1) จัดทำเอกสารประกอบการพิจารณาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยโครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับย่อและร่างการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา 2) จัดทำประเด็นของแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วยรายละเอียดร่างรูปแบบในแต่ละองค์ประกอบและแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3) นำเอกสารทั้ง 2 ส่วนเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม 4) นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความถูกต้องของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

2.2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ประเด็นของแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาที่ได้ทำการร่างขึ้นจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 เป็นการตรวจสอบแบบรายการ (Checklist) และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

เป็นแบบปลายเปิด (Open-ended) 2) แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3) จัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณาแสดงความคิดเห็น เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบในด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) และด้านความถูกต้องครอบคลุม (Accuracy Standard)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการส่งแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล 1) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ผู้เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) 2) ข้อมูลความเหมาะสมและความถูกต้อง ครอบคลุมของรูปแบบวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารองค์กรกีฬา ผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอล เจ้าหน้าที่ทีมกีฬาฟุตบอล นักกีฬาฟุตบอลอาชีพ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติ 1) เป็นผู้ที่มิประสบการณในการทำหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบัน อุดมศึกษามาแล้ว ไม่นต่ำกว่า 2 ปี 2) เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการวางแผน กำหนดนโยบาย แนวทางในการพัฒนานักศึกษาในระดับสถาบันอุดมศึกษามาแล้ว ไม่นต่ำกว่า 2 ปี 3) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารองค์กรกีฬา ไม่นต่ำกว่า 2 ปี 4) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารทีมกีฬา ไม่นต่ำกว่า 2 ปี 5) เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนานักกีฬาในระดับจังหวัด 6) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านกระบวนการฝึกซ้อมกีฬาฟุตบอล ในระดับสโมสรอาชีพ ไม่นต่ำกว่า 2 ปี 7) เป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพสถาบันที่เข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยมาแล้วไม่นต่ำกว่า 2 ปี 8) เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่สนใจเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล 1) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในขั้นตอนที่ 2 มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและกำหนดการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา 2) จัดทำคู่มือการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบัน อุดมศึกษา 3) สร้างแบบสอบถาม เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์และเป็นไปได้ของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4) นำคู่มือที่ได้และแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นประโยชน์และเป็นไปได้ของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม 5) นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขและจัดทำแบบสอบถามเพื่อประเมินความเป็นประโยชน์และเป็นไปได้ของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

2.2. ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) คู่มือการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา 2) แบบสอบถาม เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ประสานผู้เก็บข้อมูลของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย 2) เก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาสำคั่มือและแบบสอบถามความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ไปยังกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย ดังนี้ โดยวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) (Srisa-ard, 2013)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารกีฬาฟุตบอลอาชีพที่เหมาะสมสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

ด้านการบริหารองค์กร มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 2.31$, S.D. = 0.81) อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทและหน้าที่ของที่ปรึกษาคณะกรรมการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.86) อยู่ในระดับพอใช้

ด้านการส่งเสริมสนับสนุนและการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.84) อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งบประมาณด้านยานพาหนะสำหรับบริการนันทกีฬาไปฝึกซ้อมนอกสถานที่ ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 0.76) อยู่ในระดับพอใช้

ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 2.27$, S.D. = 0.97) อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วางแผนการพัฒนาและปรับปรุงสนามแข่งขันให้ได้มาตรฐานตาม (Club Licensing) ของ AFC ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 0.97) อยู่ในระดับพอใช้

ด้านผู้ฝึกสอน/ผู้เชี่ยวชาญกีฬา ตามความเห็นของผู้ทำแบบสอบถาม พบว่า โดยรวมของทางด้านผู้ฝึกสอนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40$, S.D. = 0.82)

ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 2.42$, S.D. = 0.81) อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วางแผนนำศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาเข้ามาช่วยพัฒนานักกีฬาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.92) อยู่ในระดับพอใช้

ด้านการคัดเลือกนักกีฬา มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 2.33$, S.D. = 0.79) อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประกาศรับสมัครนักกีฬาอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.91) อยู่ในระดับพอใช้

ด้านความพร้อมของนักกีฬา มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 2.23$, S.D. = 0.67) อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วางแผนด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกจำหน่ายให้กับบุคคลอื่นที่สนใจ ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 0.80) อยู่ในระดับน้อย

ด้านการฝึกซ้อม มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 2.35$, S.D. = 0.54) อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โปรแกรมการฝึกซ้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.84) อยู่ในระดับพอใช้

ด้านการจัดประสบการณ์ในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาในกีฬาฟุตบอลอาชีพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 0.56) อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แผนการส่งทีมเข้าร่วมการแข่งขันในทุกระดับตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศ เพื่อพัฒนาทีมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.73) อยู่ในระดับน้อย

2. ผลการศึกษาในส่วนของการรกร่างของรูปแบบในด้านความเหมาะสมและความถูกต้องของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

ด้านองค์กร มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.34) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการสรรหาฝ่ายประชาสัมพันธ์ สิทธิประโยชน์และการตลาด กีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.74) อยู่ในระดับมาก

ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.35) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งบประมาณด้านยานพาหนะสำหรับบริการนำนักกีฬาไปฝึกซ้อมนอกสถานที่ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.75) อยู่ในระดับมาก

ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.44) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดำเนินการสร้างสนามสำรองหรือสนามฝึกซ้อมให้เพียงพอต่อการฝึกซ้อมตลอดทั้งปี ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.64) อยู่ในระดับมาก

ด้านผู้ฝึกสอน/ผู้เชี่ยวชาญกีฬา ตามความเห็นของผู้ทำแบบสอบถาม พบว่า โดยรวมของทางด้านผู้ฝึกสอนและผู้เชี่ยวชาญกีฬา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.39)

ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วางแผนนำเทคโนโลยีทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาเข้ามาช่วยในการฝึกซ้อมและแข่งขันทำให้นักกีฬาฟุตบอลมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.67) อยู่ในระดับมาก

ด้านการคัดเลือกนักกีฬา มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.42) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แผนการประชาสัมพันธ์รายละเอียดการคัดเลือกนักกีฬาให้ ชัดเจนและทั่วถึงเปิดโอกาสให้นักกีฬาทั้งมหาวิทยาลัยร่วมคัดเลือก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.66) อยู่ในระดับมาก

ด้านความพร้อมของนักกีฬา มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.47) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วางแผนด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกจำหน่ายให้กับบุคคลอื่นที่สนใจ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.74) อยู่ในระดับมาก

ด้านการฝึกซ้อม มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.39) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฝึกซ้อมโดยการประลองอุ่นเครื่องกับทีมในระดับเดียวกันเป็นประจำ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดประสบการณ์ในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาในกีฬาฟุตบอลอาชีพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.34) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แผนการส่งทีมเข้าร่วมการแข่งขันในทุกระดับตั้งแต่ระดับจังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศ เพื่อพัฒนาทีมอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.61) อยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาในส่วนของความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ของการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

ด้านองค์กร มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.33) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการสรรหา ฝ่ายนโยบายและแผนพัฒนา กีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.90) อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กระบวนการสรรหาผู้อำนวยการสโมสรกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.76) อยู่ในระดับมาก

ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.34) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ดำเนินการจัดทำแผนการปฏิบัติการด้านงบประมาณและสวัสดิการในระดับต่างๆ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาทีม ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.33) อยู่ในระดับมาก

ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.42) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สร้างพัฒนา สนามแข่งขันให้ได้มาตรฐานตามแบบของ AFC กำหนด โดยมีผู้บริหารสั่งงานและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.60) อยู่ในระดับมาก

ด้านผู้ฝึกสอน/ผู้เชี่ยวชาญกีฬา ตามความเห็นของผู้ทำแบบสอบถาม พบว่า โดยรวมของทางด้านผู้ฝึกสอนและผู้เชี่ยวชาญกีฬา ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.37) อยู่ในระดับมาก

ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.41) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วางแผนนำเทคโนโลยีทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาเข้ามาช่วยในการฝึกซ้อมและแข่งขันทำให้นักกีฬาฟุตบอลมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.61) อยู่ในระดับมาก

ด้านการคัดเลือกนักกีฬา มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.35) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีแผนการประชาสัมพันธ์รายละเอียดการคัดเลือกนักกีฬาให้ ชัดเจนและทั่วถึงเปิดโอกาสให้นักกีฬาทั้งมหาวิทยาลัยร่วมคัดเลือก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.63) อยู่ในระดับมาก

ด้านความพร้อมของนักกีฬา มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.47) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วางแผนด้านการจัดการทำแผนพัฒนาทีมให้ชัดเจนเพื่อขอรับการสนับสนุนจากแฟนคลับ ภาคธุรกิจผู้สนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.79) อยู่ในระดับมาก

ด้านการฝึกซ้อม มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.38) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความรู้เรื่องการป้องกันการบาดเจ็บและการให้การรักษารักษาพื้นฟูอาการบาดเจ็บสำหรับนักกีฬา

($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.67) อยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดประสบการณ์ในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาในกีฬาฟุตบอลอาชีพ มีค่าเฉลี่ยโดยรวม ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.33) อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประเมินผลการแข่งขันสามารถพัฒนาหรือประเมินผลของนักกีฬาในแต่ละตำแหน่งได้มากน้อยเพียงใด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. สภาพและสังเคราะห์องค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา พบว่าด้านการบริหารองค์กร ด้านการส่งเสริมสนับสนุนและการจูงใจ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านผู้ฝึกสอน/ผู้เชี่ยวชาญกีฬา ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา ด้านการคัดเลือกนักกีฬา และด้านการจัดประสบการณ์ในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาในกีฬาฟุตบอลอาชีพมีสภาพของปัญหาและการแก้ไขอยู่ในระดับน้อยและควรใช้ในการดำเนินงานเป็นแนวทางการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากยังมีการจัดการในด้านต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นยังพบว่าการจัดการที่ยังขาดความเป็นระบบและในส่วนของนักกีหายังขาดโปรแกรมการฝึกซ้อมที่ไม่เป็นระบบมากนักและผู้ฝึกสอนยังขาดความชำนาญอยู่ สอดคล้องกับการรายงานของ Sukhachirachot (2021) และ Silamat (2017) ที่รายงานว่า การตรวจสอบวุฒิความสามารถหรือพรสวรรค์จะนำไปสู่การจัดโปรแกรมการฝึกซ้อมและนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนานักกีฬาฟุตบอล และผู้ฝึกสอนต้องมีความรู้ความสามารถในการฝึกนักกีฬาจึงต้องมีการคัดเลือกและกำหนดคุณสมบัติของการเป็นผู้ฝึกสอนประจำทีมฟุตบอลของสถาบันอุดมศึกษา ในส่วนของด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกควรมีความพร้อม ซึ่งในด้านนี้จะมีผลส่งต่อถึงตัวนักกีฬามีสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เหมาะสม อาจทำให้การฝึกซ้อมของนักกีฬาขาดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับการรายงานของ Tokiri (2017) ได้รายงานว่าการจัดเตรียมสื่อเพื่อใช้ในการฝึก การอบรมและการพัฒนาด้วยวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการฝึกอบรมและการพัฒนาจะนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

2. การศึกษาในส่วนของความเหมาะสมและความถูกต้องขององค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ด้านองค์กร ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และการจูงใจ ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านผู้ฝึกสอน/ผู้เชี่ยวชาญกีฬา ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา ด้านการคัดเลือกนักกีฬา ด้านความพร้อมของนักกีฬา ด้านการฝึกซ้อม ด้านการจัดประสบการณ์ในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา มีความเหมาะสมและความถูกต้องของรูปแบบอยู่ในระดับมาก พบว่า รูปแบบการบริหารกีฬาฟุตบอลในสถาบันอุดมศึกษาผ่านเกณฑ์คุณภาพด้านความถูกต้องของรูปแบบ ซึ่งผ่านผ่านกระบวนการดำเนินงานตาม

ขั้นตอนของการวิจัยตั้งแต่การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จนได้รูปแบบที่ชัดเจนมีระบบมาตรฐานเป็นรูปธรรม ตลอดจนสอดคล้องกับกระบวนการ พัฒนามาตามวงจร PDSA หรือ Plan-Do-Study-Act โดยสังเคราะห์กระบวนการบริหารองค์กร และนอกจากนี้รูปแบบที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจากสถาบันอุดมศึกษา เป็นสถาบันที่ส่งเสริมกิจกรรมของนักศึกษา ควบคู่กับการเรียนการสอน ส่งเสริมกีฬาเป็นเลิศและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ อย่างครบวงจรให้กับนักศึกษา

3. การศึกษาในส่วนของความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ขององค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ด้านองค์กร ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และการมุ่งใจ ด้านสถานที่ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านผู้ฝึกสอน/ผู้เชี่ยวชาญกีฬา ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา ด้านการคัดเลือกนักกีฬา ด้านความพร้อมของนักกีฬา ด้านการฝึกซ้อม ด้านการจัดประสบการณ์ในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา อยู่ในระดับมาก เป็นผลมาจากการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารกีฬาฟุตบอลอาชีพอยู่ในระดับที่น้อยในทุกองค์ประกอบทั้งนี้เพราะตัวแทนที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้เชี่ยวชาญ ผู้ฝึกซ้อมหรือแม้กระทั่งนักกีฬาของทีมกีฬาฟุตบอลในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทีมกีฬาฟุตบอลของสถาบันอุดมศึกษา จึงจะเห็นได้ชัดว่ากระบวนการ องค์ประกอบต่างๆ ข้อคำถามที่ได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาในครั้งนี้ อาจเป็นไปได้ว่าการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาในการศึกษาในครั้งนี้มีความเป็นไปได้และผ่านเกณฑ์คุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและการวางแผนเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญซึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้การดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารกีฬาฟุตบอลในสถาบันอุดมศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

ดังนั้นการศึกษการพัฒนาองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา จึงทำให้เป็นแนวทางในการจัดการและพัฒนาทีมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อความเป็นเลิศของกีฬาฟุตบอลในระดับที่สูงขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ให้ผู้สนใจจะนำไปใช้ ในการนำองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ควรมีการดำเนินการให้ครอบคลุมในทุกองค์ประกอบเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการทีมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการนำองค์ประกอบการส่งเสริมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา ควรมีการนำเอาการบริหารไปใช้อย่างเป็นระบบ ดำเนินตามขั้นตอน ตามกระบวนการของการบริหารกีฬาฟุตบอลอาชีพ
2. ควรมีการติดตามผลการจัดการ การดำเนินการของทีมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษา

3. สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย ที่มีการดำเนินการด้านกีฬาฟุตบอลชายเพื่อความเป็นเลิศ ควรมีการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารกีฬาฟุตบอล
4. ควรมีการทำวิจัยและพัฒนาทีมกีฬาฟุตบอลอาชีพในสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. สถาบันอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัย ควรมีกระบวนการในการคัดเลือกนักกีฬาฟุตบอลชายที่มีความสามารถที่เป็นเป้าหมาย เข้าศึกษาต่อโดยมีการสร้างภาคีเครือข่ายกับโรงเรียน
6. ควรมีการนำแนวทางการพัฒนาที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ นำไปวางแผน สร้างกลยุทธ์และรูปแบบ นำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกีฬาฟุตบอลชายในสถาบันอุดมศึกษา

References

- Meecharoen, K. (2020). Development of a management model for men's football in higher education institutions [Doctoral dissertation, Srinakharinwirot University]. iThesis Srinakharinwirot University. <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1258/1/g581150006.pdf> [In Thai].
- Silamat, S. (2017). *Sports training principles for sports trainers*. Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Srisa-ard, B. (2013). *Preliminary research* (9th ed.). Suwiriyaarn Company Limited. [In Thai]
- Sukhachirachot, K. (2021). A High performance management model of the regional rowing training center for the Rowing Association of Thailand. [Doctoral dissertation, Naresuan University]. NU Intellectual Repository, Naresuan University. <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/5028/3/61030228.pdf> [In Thai].
- Tokiri, D., Sungkawadee, P., and Koeipakvaen, T. (2017). The Model of Football Academy Development in Professional Football Club. *The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal*, 23(1), 85-98. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/89249/70227> [In Thai].

การพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
The Development of the Ki-Ta Muay Thai Overt Curriculum for the National
Sports University
เนาวรัตน์ ตรีเมฆ*
Naowarat Trimek
ภูฟ้า เสวกพันธ์*
Pufa Savagpun
ทวีทรัพย์ เขยฝักแวน*
Thaweesub Koeipukwan
ภาควัฒน์ เชิดพุทธ*
Pakawaut Cherdputra

Received : August 5, 2024

Revised : December 2, 2024

Accepted : October 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทย สำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ มีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นจากเอกสารเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นข้อมูลพื้นฐาน การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ 2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทย โดยการยกร่างหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสม ความถูกต้องครอบคลุมของหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทย กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเพชรบูรณ์ 30 คน ประเมินความรู้ พฤติกรรมและเจตคติด้านศิลปะมวยไทย 4) การประเมินหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทย ด้านความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการประยุกต์มวยไทย ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคม และประเพณีประจำถิ่น ก่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ เป็นกีฬา ซึ่งจะสะท้อนทัศนคติ และวัฒนธรรมของบุคคล ซึ่งหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติที่พัฒนาขึ้น โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.67) และมีความถูกต้องครอบคลุมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.66) ผลจากการใช้หลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ศิลปะมวยไทย และด้านเจตคติศิลปะมวยไทย หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลอง

*อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer in Faculty of Education, Naresuan University(Corresponding Author)

e-mail: naowaratt64@nu.ac.th

และเมื่อนำมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติคิตะมวยไทยก่อนและหลังการทดลอง พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : หลักสูตรปฏิบัติการ / คิตะมวยไทย / มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

ABSTRACT

This research is a research and development. The objectives are to study and develop Ki-Ta Muay Thai Overt Curriculum for the National Sports University. There are 4 research steps: Step 1: Study necessary basic information by studying documents about principles, concepts, and theories that are basic information, group discussions and interviews. Step 2: Creating and checking the quality of the curriculum by drafting the supplementary curriculum check course quality by experts to assess the appropriateness of the curriculum and accuracy and propriety of the curriculum. Step 3: Trial of the course with the target group is second-year students in the Faculty of Education, National Sports University, Phetchabun Campus, numbering 30 people and evaluating their knowledge, behavior and attitude in Ki-Ta Muay Thai. Step 4: Evaluation of the Ki-Tta Muay Thai overt curriculum for the National Sports University aspects of utility and feasibility. The results of the research found that the developed Muay Thai music practice curriculum for the National Sports University is generally highly appropriate ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.67) and has a high level of comprehensive validity ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.66). The results of using the Muay Thai music practice curriculum resulted in academic achievement in Muay Thai music knowledge and Muay Thai music attitude. The post-experiment average scores were higher than before the experiment. And when comparing the academic achievement in Muay Thai music attitude before and after the experiment, it was found that the post-experiment average scores were significantly higher than before the experiment at the .01 level.

Keywords : Overt Curriculum / Ki-ta Muay Thai / National Sport University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เดิมชื่อ วิทยาลัยพลศึกษา และยกระดับมาเป็นสถาบันการพลศึกษา ทำหน้าที่ผลิตครู โดยเฉพาะครูสอนพลศึกษาและสุขศึกษา แต่ปัจจุบันได้เพิ่ม บทบาทในการผลิตบุคลากร ด้านวิชาชีพ ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา และ

สุขภาพ ด้านการจัดการกีฬาและการสื่อสารกีฬาเพิ่มขึ้น ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ. 2554-2558 โดยกำหนดว่าจะต้องมีความเป็นพลวัตร (Dynamic) ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกภายนอก เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว วัตถุประสงค์ของการพัฒนาบัณฑิต อุดมคติไทย คือ การสร้าง กรอบทิศทางของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต สร้างแนวทางการดำเนินงานพัฒนาบัณฑิต และสร้างกรอบการติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาบัณฑิต โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะพิสัย และเจตคติพิสัยดังนี้ 1) บัณฑิตไทยมีสมรรถนะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมในการทำงานและ มีขีดความสามารถในระดับสากล สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตในสาขาอาชีพต่างๆ 2) บัณฑิตไทยมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก และ 3) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาบัณฑิตไทยให้มีความเป็นเลิศที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อสนองตอบความต้องการตามจุดเน้นของสถาบันอุดมศึกษา กล่าวคือผลิตบัณฑิตที่สะท้อนตามจุดเน้นของสถาบัน เป็นบัณฑิตที่เก่งทั้งวิชาการและวิชาชีพ โดยคำนึงถึงเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ และวิชาชีพนั้นๆ

คีตะมวยไทย (Kita-Muay Thai) หรือ แอโรบิกมวยไทย เป็นการออกกำลังกายรูปแบบหนึ่งที่นำทักษะการไหว้ครูมวยไทยหรือแม่ไม้มวยไทย ลูกไม้มวยไทย อาวุธของมวยไทยโดยการใช้ทักษะ หมัด(Mat) เท้า(Tao) เข่า(Khao) ศอก(Sok) เตะ(Te) ถีบ(Thip) การรุก(Offensive) การรับ(Defensive) ของศิลปะมวยไทยมาประยุกต์และผสมผสาน ออกแบบท่าทางให้เข้ากับการเต้นแอโรบิก (Tanomsing-ha and Kritpet, 2015) โดยประกอบกับเสียงเพลง เสียงดนตรี นอกจากส่งเสริมให้สนุกได้ออกกำลังกาย มีสุขภาพดีเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ คีตะมวยไทยยังสามารถพัฒนาสมรรถภาพทางกาย ด้านความแข็งแรง ความทนทาน ความคล่องแคล่วว่องไว ความอ่อนตัวที่ การทรงตัว และยังสามารถช่วยในการควบคุมน้ำหนักได้ ดังที่ (Suksawang et al., 2020) ที่ได้พัฒนารูปแบบการออกกำลังกายด้วยคีตะมวยไทย เป็นการออกกำลังกายแบบแอโรบิก ซึ่งถือได้ว่าเป็นกิจกรรมเคลื่อนไหวชนิดหนึ่งที่ใช้วัฏวะเกือบทุกส่วนของร่างกาย เช่น ศอก เข่า เท้า และหมัด เป็นศิลปะในการต่อสู้แข่งขัน ผีเสื้อออกกกำลังกาย เพื่อช่วยพัฒนาร่างกายอารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา สอดคล้องกับ Phusalae and Reechawong (2014) ที่ได้ศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่เน้นการเต้นแอโรบิกแบบมวยไทยต่อความดันโลหิตและดัชนีมวลกายของผู้ที่มีภาวะเสี่ยงความดันโลหิตสูง พบว่า ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกาย ค่าเฉลี่ยความดันซิสโตลิกและค่าเฉลี่ยความดันไดแอสโตลิกลดลงหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$) อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยจากการเข้าร่วมคีตะมวยไทยที่ถือว่า เป็นคีตะมวยไทยให้สามารถตอบสนองได้กับนักศึกษาได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างหลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทย สำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
2. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทย สำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
3. เพื่อประเมินหลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทย สำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาแนวทางและองค์ประกอบในการสร้างหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ โดยการศึกษาแนวทางการสร้างหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทย และศึกษาองค์ประกอบในการสร้างหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
2. การสร้างและหาคุณภาพหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ โดยการยกร่างหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทย และตรวจสอบหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทย
3. การทดลองใช้หลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ระยะเวลา 8 สัปดาห์
4. การประเมินหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ โดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเพชรบูรณ์ อายุระหว่าง 18-22 ปี เพศชาย-หญิง จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชาย-หญิง ของคณะศึกษาศาสตร์ชั้นปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ปัจจุบัน อายุระหว่าง 18-22 ปี ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน แต่ละคนเป็นอาสาสมัครที่เข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ด้วยความเต็มใจและผู้เข้าร่วมการวิจัยไม่มี ความผิดปกติทางร่างกาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
2. คู่มือการใช้หลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
3. แบบประเมินความตรงเชิงเนื้อหาของหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สร้างโดยผู้วิจัย
4. แบบประเมินความถูกต้องครอบคลุมของหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สร้างโดยผู้วิจัย โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
5. แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สร้างโดยผู้วิจัย โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
6. แบบประเมินความเป็นประโยชน์ของหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สร้างโดยผู้วิจัย โดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
7. แบบประเมินความเป็นไปได้ของหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สร้างโดยผู้วิจัย
8. แบบประเมินความรู้ด้านศิลปะมวยไทย สร้างโดยผู้วิจัย

9. แบบประเมินพฤติกรรมด้านศีตมะวยไทย สร้งโดยผู้วิจัย

10. แบบประเมินเจตคติด้านศีตมะวยไทย สร้งโดยผู้วิจัย

ขั้นตอนการทดลอง/การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาแนวทางและองค์ประกอบในการสร้งหลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ และสร้งและหาคุณภาพหลักสูตรโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กำหนดกรอบแนวคิดองค์ประกอบหลักสูตร

2. สร้งและหาคุณภาพหลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ โดยการการยกร่างหลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทย และตรวจสอบหลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทย ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมขององค์ประกอบหลักสูตร

3. ทดลองใช้หลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 30 คน เข้ารับการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติจำนวน 14 สาระการเรียนรู้ 28 แผนการจัดการเรียนรู้ 29 ชั่วโมง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ มีการทดสอบความรู้ พฤติกรรม และเจตคติด้านศีตมะวยไทย ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ สถานที่ในการเก็บข้อมูลคือ สนามกีฬากลางมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเพชรบูรณ์

4. นำผลการทดสอบของผู้ที่เข้ารับการทดลองมาดำเนินการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบคะแนนด้านความรู้ พฤติกรรม และเจตคติก่อนทดลองและหลังทดลองการใช้หลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ คะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นประโยชน์และเป็นไปได้ในการนำปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้วิเคราะห์โดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ยด้วยวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) (Srisat, 2013)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง หลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติที่มีต่อความเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง หลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติที่มีต่อความเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง พัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติที่มีต่อความเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง หลักสูตรปฏิบัติการศีตมะวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติที่มีต่อความเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง พัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติที่มีต่อความเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุดน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวทางและองค์ประกอบในการสร้างหลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับมวยไทย และคีตะมวยไทย

บุคคล	แนวคิดเกี่ยวกับคีตะมวยไทย
Punyodyana (1972)	เป็นการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย อันเนื่องมาจากวัฒนธรรมในระดับสากล และวัฒนธรรมย่อยในระดับท้องถิ่น การเรียนรู้และการปรับตัวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ๆ จึงเป็นไปเพื่อการอยู่รอดในสังคม วิถีชีวิตอยู่ควบคู่กับวัฒนธรรม
Wittayarat (1979)	การอยู่อาศัยของกลุ่มคนทำมาหากินตามสภาพแวดล้อม ผูกพันกันและมีกฎเกณฑ์ซึ่งตักทอดมาควบคุมการศึกษาวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นในสถานะต่างๆ สามารถศึกษาได้จากด้านการตั้งถิ่นฐาน ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม วัฒนธรรมและการละเล่นของชุมชนนั้นๆ
Intanil (1993)	กำหนดขอบเขตเนื้อหาการศึกษาวิถีชีวิตด้านกีฬามวยไทย
Supab (1998)	ความคิดและแนวการปฏิบัติของชุมชนนั้นๆ ซึ่งโดยทั่วไปแต่ละชุมชนจะมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนนั้นๆ ที่มีคุณค่า เกิดจากการรวบรวมจากประวัติศาสตร์ ให้ความสำคัญแก่ความเป็นคน และหล่อหลอมกลมกลืนกันเป็นชุมชน ซึ่งก่อให้เกิดแรงผลักดันในการพัฒนาชุมชนที่สำคัญ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

บุคคล	แนวคิดเกี่ยวกับคีตะมวยไทย
Rajabhandharaks (2001)	วิถีชีวิตของมนุษย์ด้านกีฬาในสังคมถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย ตั้งแต่ต้นนอนจนเข้านอน พฤติกรรมต่างๆ ที่มนุษย์ทำไม่ว่าจะเป็นการแปร่งฟัน สวมใส่เสื้อผ้าเครื่องประดับ ตลอดจนการเล่นกีฬา ดูโทรทัศน์ ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของครอบครัว เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา ศาสนา เป็นต้น วัฒนธรรมจะกำหนดว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี สิ่งใดถูก สิ่งใดผิด รวมทั้งเป้าหมายในชีวิตว่าควรเป็นอย่างไร ฉะนั้น กิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นการกิน การดื่ม การพูด การอ่าน การเขียน การคิด การทำงาน การเล่น การติดต่อสัมพันธ์ ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของกีฬาในสังคม
Srisutha (2001)	การแสดงพฤติกรรมคีตะมวยไทย เป็นประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เป็นนิสัย ซึ่งจะสะท้อนเจตคติ และวัฒนธรรมของบุคคล เป็นเอกลักษณ์ของคีตะมวยไทย
Royal Academy (2007)	กีฬามวยไทยผสมผสานกับวัฒนธรรมการรำรำ

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นถึงแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความหมายของมวยไทยและคีตะมวยไทย กล่าวโดยสรุปคีตะมวยไทยคือ แนวทางการประยุกต์มวยไทย ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และ ประเพณีประจำถิ่นก่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ ส่งผลต่อแรงกดดันให้เกิดเป็นคีตะมวยไทย ฉะนั้น กิจกรรมทุกอย่างของคีตะมวยไทย ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของศิลปะและวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม และเป็นการกระทำตามวิธีการและแนวทางอย่างใดอย่างหนึ่ง

ตารางที่ 2 แสดงผลการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะมวยไทย

ประเด็นแนวคิด ศิลปะมวยไทย	สถาบันและนักวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาศิลปะมวยไทย (คนที่)									ผลการ คัดเลือก
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
ด้านความรู้ทั่วไป	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	★
ด้านพฤติกรรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	★
ด้านเจตคติ		✓			✓			✓		★

หมายเหตุ ✓ หมายถึงมีการศึกษาองค์ประกอบดังกล่าว

★ หมายถึงผู้วิจัยได้คัดเลือกองค์ประกอบดังกล่าวมาศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะมวยไทยของสถาบัน นักวิจัยและนักวิชาการ สามารถสรุปได้ว่า ศิลปะมวยไทย ศิลปะในการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยใช้ท่าทางกีฬามวยไทยเป็นท่าทาง ซึ่งจะสะท้อนทัศนคติ และวัฒนธรรมของบุคคล เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลในเรื่องความรู้ พฤติกรรมสุขภาพของบุคคลนั้น จะได้รับอิทธิพลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การศึกษาศิลปะมวยไทยเป็น 3 ด้านดังต่อไปนี้

1) ด้านความรู้ มุ่งศึกษาหลักการศิลปะมวยไทย จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านบทสรุปผู้บริหาร 2. ด้านวิสัยทัศน์ 3. ด้านหลักการ 4. ด้านเป้าหมาย 5. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6. ด้านตัวชี้วัด และพฤติกรรมบ่งชี้ 7. ด้านคำอธิบายหลักสูตร 8. ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะมวยไทย 9. ด้านสื่อการเรียนรู้ 10. ด้านการประเมิน

2) ด้านพฤติกรรม มุ่งศึกษาพฤติกรรมการแสดงศิลปะมวยไทย 4 ด้าน ได้แก่ 1. ปฏิบัติเข้าใจง่าย และชัดเจน 2. สามารถปฏิบัติการวัดและประเมินได้อย่างชัดเจน 3. ปฏิบัติได้ตรงตามเป้าหมายของหลักสูตร 4. ปฏิบัติได้สอดคล้องกับวัย และความสนใจของผู้เรียน

3) ด้านเจตคติ มุ่งศึกษาเจตคติด้านศิลปะมวยไทย จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ 1. ความพึงพอใจกับศิลปะมวยไทย 2. ความเบิกบานใจกับศิลปะมวยไทย 3. ความรู้สึกถึงชีวิตที่มีความสุขกับศิลปะมวยไทย 4. ความรู้สึกถึงการตั้งเป้าหมายกับศิลปะมวยไทย 5. เห็นความสำคัญของศิลปะมวยไทย 6. เห็นถึงคุณค่าในศิลปะมวยไทย 7. ความมั่นใจในการประกอบอาชีพศิลปะมวยไทย 8. ความรู้สึกที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาศิลปะมวยไทย 9. ความพอใจในการเชิญชวนให้ผู้อื่นร่วมศิลปะมวยไทย 10. ความเชื่อมั่นว่าศิลปะมวยไทยสร้างสุนทรียภาพในชีวิตได้

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning ทำให้ได้หลักสูตรที่ยึดกระบวนการปฏิบัติการที่มีความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมสอดคล้องกับปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติกำหนดไว้พบว่า

2.1 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือด้านเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

2.2 โดยรวมมีความถูกต้องครอบคลุมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.66) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือด้านตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.74) และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์กับด้านการประเมินมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.64) ตามลำดับ

2.3 มีองค์ประกอบของหลักสูตรจำนวน 13 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) วิสัยทัศน์ 2) หลักการ 3) เป้าหมาย 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5) สารของหลักสูตร 6) คำอธิบายหลักสูตร 7) มาตรฐานการเรียนรู้ 8) ตัวชี้วัด 9) โครงสร้างเวลาเรียน 10) แนวทางการจัดการเรียนรู้ 11) แนวทางการวัดและประเมินผล 12) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 13) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ผลการใช้หลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่า

3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ศิลปะมวยไทยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติศิลปะมวยไทยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมศิลปะมวยไทยของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่า

4.1 โดยรวมความเป็นประโยชน์ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.62) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผลจากการการวัดและประเมินผลทำให้ครูทราบพัฒนาการของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.48) รองลงมาคือเป็นประโยชน์วัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

4.2 โดยรวมมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านหลักการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.63) รองลงมาคือด้านเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.59) และด้านตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความหมายของคีตะมวโยไทย ด้านความรู้ พบว่า คีตะมวโยไทย คือ แนวทางการประยุกต์มวโยไทย ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และประเพณี ประจำถิ่นก่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ ส่งผลต่อแรงกดดันให้เกิดเป็นคีตะมวโยไทย ฉะนั้น กิจกรรมทุกอย่างของ คีตะมวโยไทย ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมทั้งสิ้น วัฒนธรรมจึงเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคม และเป็นการ กระทำตามวิธีการและแนวทางอย่างใดอย่างหนึ่ง คีตะมวโยไทยเป็นกีฬา ซึ่งจะสะท้อนทัศนคติ และวัฒนธรรม ของบุคคล เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลในเรื่องความรู้ พฤติกรรมสุขภาพของบุคคลนั้น จะได้รับอิทธิพลมา จากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร ปฏิบัติการคีตะมวโยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวโยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ พบว่า เป็น หลักสูตรปฏิบัติการที่สร้างขึ้นโดยยึดลักษณะคีตะมวโยไทย จัดเป็นหลักสูตรที่ยึดกระบวนการทางสังคมและการ ดำรงอยู่ของคีตะมวโยไทย (Social Process and Life Function) สอดคล้องกับการศึกษาของ Pusara (2018) ที่กล่าวถึงหลักสูตรลักษณะดังกล่าวว่าเป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยยึดลักษณะทางศิลปวัฒนธรรมเป็นหลัก โดย คำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นพื้นฐาน นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถนำความรู้และ ประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับความคิดของ Dewey (1959) โดยยึดหลักปรัชญา พิพฒนาการนิยม (Progressivism) จึงมีวัตถุประสงค์จะให้การศึกษเป็นเครื่องมือในการสร้างและปฏิรูปเสียใหม่ ให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการจัดระบบการเรียนและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความหลากหลายทาง วัฒนธรรมการศึกษา โดยยึดงานหรือกิจกรรมเป็นหลัก ผู้สอนเป็นเพียงผู้เสนอแนะแนวทางเพื่อให้ผู้เรียนเห็น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน-ผู้เรียน ผู้เรียน-ผู้เรียน ทั้งนี้การพัฒนาหลักสูตรผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ที่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tyler (1986) ซึ่งสอดคล้องกับ Utaranon (2019) ที่กล่าวว่าการพัฒนาหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นการร่างหลักสูตรขึ้นมา ใหม่ หรือการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น จำเป็นต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรคือ ข้อมูล ทางด้านประวัติและปรัชญาการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนและทฤษฎีการเรียนรู้ ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม และข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชา ก่อนที่จะมีการร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ควรจะได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานหลักสูตรเสียก่อนเพื่อให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมและ ผู้เรียน อันจะสามารถจัดหลักสูตรให้แก้ปัญหาและสนองความต้องการนั้นๆ ได้ ในกรณีนี้เป็นการปรับปรุงแก้ไข หลักสูตรก็เช่นเดียวกัน การวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นพื้นฐานของหลักสูตรก็เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อจะทำให้หลักสูตร ที่ทำการปรับปรุงแก้ไขนั้นมีความสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและผู้เรียนได้มากที่สุด และ ยังสอดคล้องกับ Somprayul and Wuttanaburanon (2010) ที่ได้กล่าวว่า ทุกครั้งที่มีการปรับปรุงแก้ไข หลักสูตรก็ต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตรและการเรียนการสอนตามหลักสูตรนั้นๆ ก่อนเสมอ เพราะการวิเคราะห์ หลักสูตรและการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญมากในการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตร นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับ Satawut (2020) ที่กล่าวว่า การศึกษาข้อมูลด้านสังคม ผู้เรียน และความรู้มีความสำคัญสำหรับ

การเลือกเนื้อหาหลักสูตร เพราะการเลือกและจัดเนื้อหาหลักสูตรจะต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมและความต้องการของสังคม เนื้อหาหลักสูตรต้องครอบคลุมความรู้ประเภทต่างๆ ให้มีความหลากหลายเพื่อสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียนด้วย

3. หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมด้านศิลปะมวยไทยตามหลักสูตรปฏิบัติการศิลปะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ หลังการทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น และเมื่อนำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมด้านศิลปะมวยไทย มาเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการทดลองก็พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น มีสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร ที่สอดคล้องกับศิลปะมวยไทย จึงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้อย่างยิ่งขึ้นเพราะเกี่ยวข้องกับศิลปะมวยไทยโดยตรง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้จริงซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Somprayul and Wuttanaburanon (2010) ที่กล่าวว่า กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอนควรจะต้องมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชีวิตจริงของผู้เรียนเสมอ กิจกรรมหลายๆ อย่างที่ผู้สอนนำมาใช้ควรเป็นกิจกรรมหรือการปฏิบัติที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้แสดงศิลปะมวยไทยได้ด้วย เพราะจะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดียิ่งขึ้น อันที่จริงผู้เรียน ไม่ได้เรียนเฉพาะเนื้อหาสาระเท่านั้น แต่ยังเรียนวิธีการหรือกิจกรรมหรือกระบวนการสอนที่ครูนำมาใช้สอนด้วย นอกจากนี้ทาบ่า Taba (1962) ยังได้กล่าวอีกว่า ประสบการณ์ในการเรียนรู้จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้มองเห็นว่า ประสบการณ์ที่เขาได้รับนั้นมีความสัมพันธ์ หรือเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์โดยทั่วไปทั้งหมดที่พบหรืออาจจะพบในชีวิตจริงของเรา ตามปกติเรื่อง que ผู้เรียนมักจะเรียนรู้ได้ดี ควรจะต้องมีความหมายหรือความสัมพันธ์ต่อชีวิตประจำวันที่อยู่ใกล้ตัว และเรื่องนั้นๆ ควรจะต้องมีลักษณะเป็นรูปธรรมมากกว่านามธรรมอีกด้วย ผู้เรียนจึงจะมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างบทเรียนกับการนำไปใช้ได้ง่ายขึ้น

การมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพฤติกรรมศิลปะมวยไทยสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนดให้มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ประยุกต์การนำวิถีชีวิตเดิมเชื่อมโยงกับหลักการและแนวปฏิบัติศิลปะมวยไทยสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนยังได้มีการสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเพื่อเป็นการทบทวนบทเรียนต่างๆ นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รับการเสริมแรงทางบวก เช่น การที่ผู้สอนกล่าวชื่นชมเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมการแสดงศิลปะมวยไทย และผู้สอนได้มีการกล่าวเน้นย้ำให้คงไว้ซึ่งพฤติกรรมที่ถูกต้อง เช่น ความพยายามในการแสดงศิลปะมวยไทยที่สอดคล้องกับความเป็นไทย และซุกงูคนดู ซึ่งสอดคล้องกับ Faprakasit (2020) ที่กล่าวว่าทั้งสภาพแวดล้อมทางครอบครัวและสภาพแวดล้อมทางสังคมมีแรงเกี่ยวพันซึ่งจะผลักดันให้เด็กได้ก่อรูปทางพฤติกรรมที่ถาวรของพวกเขา และยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับแนวทางการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมที่ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความเข้าใจกันระหว่างผู้เรียนจากการได้ลงมือปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการวิจัยพบว่า หลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติทำให้กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมสูงขึ้น ดังนั้นผู้บริหารมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติวิทยาเขตต่างๆ ควรนำหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นนั้นไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนสอนเพิ่มเติมจากหลักสูตรทั่วไปของมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติพัฒนาให้ผู้เรียนตระหนักถึงความสำคัญของคีตะมวยไทย

2. กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่เสนอไว้ในหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้นั้น เป็นเพียงแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมา ดังนั้นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้อย่างละเอียด และสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมของผู้เรียน และสภาพพื้นที่ของแต่ละวิทยาเขต

3. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมของการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้นั้น อาจารย์สามารถปรับระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมได้ตามความเหมาะสมเพราะเนื่องจากบางกิจกรรมใช้ระยะเวลานานมาก การจัดการเรียนรู้ภายในระยะเวลา 1 ชั่วโมงอาจไม่สามารถปฏิบัติได้

4. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้คีตะมวยไทยต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างนาน ดังนั้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ และการปฏิบัตินั้น ควรใช้ระยะเวลานานพอในการประเมินผล เพื่อให้เห็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเจตคติ และพฤติกรรมจากการปฏิบัติคีตะมวยไทยตามหลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติได้ชัดเจนขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเรื่องความคงทน หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติไปแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรในระยะยาวต่อไป

2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ในวิทยาเขตต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินกิจกรรมคีตะมวยไทยต่างพื้นที่กันอีกด้วย

3. ควรศึกษาผลของการใช้หลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติที่มีต่อตัวแปรอื่นๆ เช่น ทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น

4. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการดำเนินงานด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในหลักสูตรปฏิบัติการคีตะมวยไทยสำหรับมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติโดยเฉพาะ เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ภายในวิทยาเขตที่มีคุณภาพ

References

- Dewey, J. (1959). *Experience and Education*. Macmillan Publishing Company.
- Faprakasit, T. (2020). *Lifestyle of Muay-Thai: Case study of Praom* [Unpublished master's thesis]. Chulalongkorn University. [In Thai]
- Intanil, S. (1993). *Way of life of the people of Nam Noi community*. Institute of Arts and Culture. Prince of Songkla University, Pattani Campus. [In Thai]
- Phusalee, J., and Reechawong, S. (2014). Effect of a health promoting program with thai boxing Aerobic Dance on BloodPressure and Body Mass Index of Persons with Prehypertension. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 15(3), 218-225. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JRTAN/article/view/30563/26373> [In Thai].
- Punyodyana, B. (1972). *Human and society*. Thammasat University Press. [In Thai]
- Pusara, R. (2018). *Curriculum Development: in line with educational reform*. Book Point Company Limited. [In Thai]
- Rajabhandharaks, C. (2001). *Human and society* (3rd ed.). Kasetsart University Press. [In Thai]
- Royal Academy. (2007). Royal Academy Schools Show 2007. [In Thai]
- Satawut, N. (2020). *Curriculum Development*. Faculty of Education, Ramkhamhaeng University. [In Thai]
- Somprayul, S., and Wuttanaburanon, A. (2010). *Health Education Teaching, Mind Health*. Bangkok. [In Thai]
- Srisat, B. (2013). *Preliminary research* (9th ed.). Suwareeyasan. [In Thai]
- Srisutha, N. (2001). *Community lifestyle and diabetes incidence: A case study of Ban Chua community, Samai sub-district, Sop Prap district, Lampang province*. Independent study, Bachelor of Education, Chiang Mai University. [In Thai]
- Suksawang, S., Jaichansukit, P., Choochai, B., Suttipong, R., Jantabandit, P., Tiptiangtaet, W., Boonwong, P., Kanngan, A., Kaewsomjit, K., Nuanjantuek, S., Kaeksintorn, P., Worasiri, P., and Sukriwanat, R. (2020). The Development of a Muay Thai Training Model for Self-Defense and Arrest Strategy for Police Officers in the Prevention and Suppression Section, Samut Songkhram Provincial Police. *Journal of the Association of Researchers*, 11(2), 43-53. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/banditvijai/article/view/242470/166485> [In Thai].
- Supab, S. (1998). *Thai society and Thai culture Values Family Religion Traditions*. Thai Wattana Panich. [In Thai]

- Taba, H. (1962). *Curriculum Development Theory and Practice*. Harcourt, Brace and World.
- Tanomsing-ha, G., and Kritpet, T. (2015). Effects of Group Exercise with Walking-Running on Health-Related Physical Fitness in Overweight Female Youths. *Journal of Sports Science and Health*, 14(1), 91-103. 10.58837/CHULA.THE.2011.1302 [In Thai].
- Tyler, R. W. (1986). *Basic principles of curriculum and instruction*. Charts E. Merrill.
- Utaranon, S. (2019). *Fundamentals and Curriculum Development*. Department of Educational Administration, Faculty of Education, Chulalongkorn University. [In Thai]
- Wittayarat, P. (1979). *Rural geography*. Srinakharinwirot University Prasarnmit. [In Thai]

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน
เพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู

Development of a Blended Project-Based Learning Model to Enhance the
Digital Competence of Student Teachers

วรรณสิริ ฐระแพง*

Wannasiri Thurapaeng

น้ามนต์ เรืองฤทธิ์**

Nammon Ruangrit

Received : July 7, 2025

Revised : October 30, 2025

Accepted : November 12, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอการพัฒนาการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู มีการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนทั้งออนไลน์และออฟไลน์ มีวิธีการดำเนินวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู 3. ประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 อยู่ในระดับมากที่สุด มีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การเรียนรู้แบบผสมผสาน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ในการเรียน และองค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอน / การเรียนการสอนแบบผสมผสาน /

การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน / สมรรถนะดิจิทัล / นักศึกษาวิชาชีพครู

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Lecturer in Faculty of Science and Technology, Rajabhat Muban Chombueng University

(Corresponding Author) e-mail: thurapaeng.wannasiri@gmail.com

**อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Lecturer in Department of Educational Technology, Faculty of Education, Silpakorn University

ABSTRACT

This article presents the development of a blended learning model integrated with project-based learning to enhance the digital competence of student teachers. The study incorporated both online and offline learning approaches and was methodology in three phases 1. studying relevant principles, concepts, theories, documents, and research. 2. developing a blended project-based learning model to promote digital competence among student teachers. and 3. evaluating the quality of the instructional model. The research instrument used in this study was a model evaluation form assessed by six experts. The evaluation results revealed that the overall quality of the instructional model was rated at a very high level, with a mean score of 4.87 and a standard deviation of 0.27. The developed model consisted of five key components 1. blended learning 2. learning process 3. digital technology for learning 4. communication and interaction in learning and 5. assessment and evaluation.

Keywords : Instructional Model / Blended Learning / Project-based Learning / Digital Competency / Student Teachers

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาเติบโตท่ามกลางสังคมดิจิทัลที่มีการใช้เทคโนโลยี จนได้รับการขนานนามว่าเป็น “Digital Natives” หรือยุคดิจิทัลอย่างแท้จริง พวกเขามีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีตั้งแต่วัยเยาว์ ไม่ว่าจะเป็นจากการใช้งานโซเชียลมีเดียหรืออุปกรณ์สื่อสารต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จนมีการสร้างตัวตนบนโลกออนไลน์และมีการทิ้งร่องรอยข้อมูลบนดิจิทัลไว้มากมาย นอกจากนี้ นักศึกษายังรู้จักใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการค้นคว้าหาข้อมูลและการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ผ่านอินเทอร์เน็ต สืบค้นงานวิจัย หรือเรียนออนไลน์ได้สะดวก การใช้ชีวิตในสังคมดิจิทัลเป็นสิ่งที่มีความท้าทายที่มาพร้อมกับความสะดวกรสชาติที่นักศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลเพื่อใช้งานทางด้านดิจิทัลในทางที่ถูกต้อง จึงทำให้ส่งผลถึงการศึกษาที่ต้องมีการมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสามารถทำงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมรรถนะดิจิทัลจึงเป็นทักษะสำคัญควบคู่กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้เรียนและครูจำเป็นต้องเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ปลอดภัย และรู้เท่าทันข้อมูลดิจิทัล ทั้งนี้ ประเทศไทยและองค์กรอย่างคุรสภาได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาครูให้มีสมรรถนะดิจิทัลรองรับการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ โดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เน้นการเรียนรู้แบบออนไลน์และผสมผสาน การขาดสมรรถนะดิจิทัลอาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าถึงและคุณภาพของการเรียนรู้ ดังนั้น การส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลจึงเป็น

แนวทางสำคัญในการยกระดับการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยที่การเรียนรู้แบบผสมผสานคือการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์ โดยผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองผ่านสื่อดิจิทัลควบคู่กับการได้รับคำแนะนำจากครูในชั้นเรียน โดยเนื้อหาออนไลน์ครอบคลุมประมาณ 30-70% ของหลักสูตร การเรียนรู้รูปแบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานกลุ่ม และทักษะการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม ลงมือปฏิบัติจริง และพัฒนาทักษะการจัดการตนเองควบคู่กับทักษะทางสังคม (Allen and Seaman, 2010; Kaewmat, (2022); Phetkhang, (2020); Singh, 2003) อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานเพียงอย่างเดียวในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากการเรียนรู้ของผู้เรียนยังไม่มีภาระลงมือปฏิบัติจริงและแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ การที่มีการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL) จะเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้มีการลงมือปฏิบัติจริง มีการคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การร่วมมือ และมีความคิด สร้างสรรค์ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญของศตวรรษที่ 21 ที่สอดคล้องกับสมรรถนะดิจิทัลตามกรอบแนวคิดของ UNESCO และกรอบสมรรถนะดิจิทัลสากล (UNESCO, 2021; Vuorikari et al., 2022) จากทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของ John Dewey และแนวคิด Constructivism มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการสืบค้น ทดลอง และสะท้อนคิดด้วยตนเองภายใต้การแนะนำของผู้สอน แนวทางนี้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา และการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะเมื่อบูรณาการกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน จะยิ่งเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้เรียน เช่น การสืบค้น วิเคราะห์ และสื่อสารข้อมูลผ่านเทคโนโลยี จากสถานการณ์โควิด-19 ยังพบว่าการเรียนรู้แบบโครงการออนไลน์ช่วยเพิ่มความมั่นใจ แรงจูงใจ และการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถือเป็นการบูรณาการความรู้ที่สามารถต่อยอดสู่การแก้ปัญหาในระดับบุคคล ชุมชน และสังคมได้ (Uyen et al., 2023) การที่เรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบโครงการเป็นฐานมาประยุกต์ใช้ร่วมกันเป็นกลยุทธ์สำคัญที่สอดคล้องกับชีวิตนักศึกษาในสังคมดิจิทัลอย่างแท้จริง นักศึกษาจะได้ใช้ความคุ้นเคยทางเทคโนโลยีของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนรู้ พร้อมได้รับโอกาสการพัฒนาทักษะรอบด้านผ่านการลงมือทำโครงการ สิ่งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อเตรียมเป็นบัณฑิตที่มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร และการร่วมมือ เพื่อให้นักศึกษาสามารถดำรงชีวิตและการทำงานอยู่ในโลกดิจิทัลได้อย่างมั่นใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สมรรถนะดิจิทัลเป็นกรอบที่กำหนดขอบเขตของความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และมีจริยธรรม โดยมุ่งเน้นการรู้เท่าทันข้อมูล การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน การสร้างสรรค์เนื้อหา ความปลอดภัยดิจิทัล และการแก้ปัญหาเชิงดิจิทัล ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาครูให้สามารถบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ ในประเทศไทย สมรรถนะดิจิทัลถูกบรรจุอยู่ในกรอบมาตรฐานวิชาชีพและหลักสูตรการผลิตครูอย่างชัดเจน โดยการกำหนดผลการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาวิชาชีพครูพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนได้อย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับมาตรฐานทั้งในระดับชาติและนานาชาติ

ส่วน Soft Skills ที่เป็นชุดทักษะด้านสังคมและอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัว การสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการพัฒนาตนเอง อาทิ การคิดเชิงวิพากษ์ ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครู ในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏ การพัฒนา Soft Skills เชื่อมโยงกับการเรียนรู้แบบวิศวกรสังคม โดยให้นักศึกษาวิชาชีพครูทำงานร่วมกับชุมชน วิเคราะห์ปัญหา และออกแบบแนวทางแก้ไขผ่านโครงการหรือกิจกรรมบริการสังคม ซึ่งเป็นการบูรณาการการเรียนรู้กับการปฏิบัติจริง ส่งเสริมจิตสาธารณะ ความสามารถในการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร และภาวะผู้นำ ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ควรถูกบูรณาการควบคู่กับทักษะทางวิชาการในการผลิตครูยุคใหม่ (UNESCO, 2021; Vuorikari et al., 2022)

ถึงแม้ในยุคนี้นักศึกษาจะเติบโตมาในสังคมดิจิทัลและคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน แต่ไม่ได้หมายความว่าพวกเขาจะมีสมรรถนะดิจิทัลในด้านของการศึกษาอย่างเต็มที่ เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะด้านสื่อสังคมออนไลน์หรือดิจิทัลขั้นพื้นฐาน แต่ยังขาดทักษะขั้นสูงที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูจึงเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากขาดความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์ที่ทำให้ไม่สามารถนำไปออกแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ เทคโนโลยีดิจิทัลปัจจุบันมีความก้าวหน้ามากที่จะใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ออนไลน์หรือใช้เป็นสื่อผสมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียน การที่นักศึกษาวิชาชีพครูสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อนำไปประยุกต์ใช้หรือปรับใช้เพื่อออกแบบการเรียนการสอนได้ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างทั้งสมรรถนะดิจิทัลและสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูแล้วควรมีทักษะ Soft Skills หรือทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และอารมณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่นักศึกษาควรมี ผ่านการบูรณาการรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกัน การสื่อสาร และความสามารถด้านอารมณ์ในบริบทการเรียนรู้ที่ท้าทายและใกล้เคียงสถานการณ์จริง การพัฒนาการเรียนการสอนด้วยโครงงานเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลทำให้เกิดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ (Ananuea and Saeju, 2022; Kanchanachumaborapha, 2021; Kwangkaew, 2021; Sripaoraya, 2018) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรวมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลจึงเป็นแนวทางที่ช่วยให้การเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้เกิดความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 อย่างสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยเฉพาะนักศึกษาวิชาชีพครู จึงได้นำแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษามาประยุกต์ใช้ร่วมกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับการจัดการเรียนรู้ แม้ว่าการเรียนรู้ในชั้นเรียนจะยังคงมีความสำคัญ แต่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน และการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลและเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน อันนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู
3. เพื่อประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

มีวิธีการดำเนินวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning), การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning), สมรรถนะดิจิทัล (Digital Competence) เพื่อนำมาประกอบในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญ

องค์ประกอบของการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานของนักศึกษาวิชาชีพครูผ่านวัตรกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning Context) การจัดการเรียนการสอนที่มีการผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียน (Offline) และการเรียนนอกห้องเรียน (Online) เพื่อเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา โดยมีการแบ่งสัดส่วนการเรียนรู้สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทขึ้นกับเนื้อหาในแต่ละสัปดาห์ โดยการเรียนรู้ในห้องเรียนจะเน้นการอภิปราย สรุปบทเรียน และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ในการเรียนรู้นอกห้องเรียนจะเน้นการลงมือปฏิบัติ การค้นคว้า ใช้สื่อดิจิทัล และการทำงานร่วมกันผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการเรียนการสอน (Teaching and Learning Process) กระบวนการเรียนการสอนที่ใช้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (Thurapaeng and Satiman, 2025) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างแรงบันดาลใจและกำหนดเป้าหมาย (Inspiration and Goal Setting) ปลุกความสนใจและตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ขั้นนี้ผู้สอนจะสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนเพื่อเปิดใจกับสิ่งที่จะเรียน และพยายามให้เข้าถึงเนื้อหา ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาด้วยการเลือกเป้าหมายในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจอยากที่จะลงมือทำ

1.1 ขั้นสร้างแรงบันดาลใจ

1.2 ขั้นกำหนดเป้าหมาย

ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนและออกแบบโครงงาน (Planning and Project Design) วางแผนและออกแบบการทำงานร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางที่ชัดเจน

2.1 ขั้นวางแผน

2.2 ขั้นออกแบบโครงงาน

ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Implementation and Action) ลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้โดยใช้การสืบค้น ทดลอง และสร้างสรรค์

3.1 ขั้นดำเนินงาน

3.2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างองค์ความรู้ (Knowledge Construction) การสะท้อนและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ

4.1 ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้

4.2 ขั้นนำเสนอองค์ความรู้

ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน (Project Presentation) นำเสนอผลงานผ่านเครื่องมือดิจิทัลหรือแพลตฟอร์มออนไลน์

5.1 ขั้นเตรียมการนำเสนอ

5.2 ขั้นนำเสนอผลงาน

ขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผลและสะท้อนคิด (Evaluation and Reflection) สรุปทบทวน ประเมินผล และสะท้อนคิดร่วมกันของการเรียนรู้ทั้งกระบวนการ

6.1 ขั้นประเมินผล

6.2 ขั้นสะท้อนคิด

องค์ประกอบที่ 3 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ (Integration of Digital Technology for Learning) การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการบูรณาการเข้าสู่กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. แพลตฟอร์มจัดการเรียนการสอน คือ Google Classroom
2. เครื่องมือสร้างการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ คือ Kahoot, Mentimeter และ Padlet
3. การสร้างเนื้อหาและนำเสนอ คือ Canva, Google Docs, Google Slides, Google Sheets,

Google Forms, Google Maps, iMovie, CapCut, Napkin AI และ Google Sites

4. แหล่งค้นคว้า คือ Google Search, ChatGPT, Perplexity และ Napkin AI

5. การสื่อสารและนำเสนอวิดีโอ คือ Google Meet, YouTube, TikTok, Facebook และ Instagram

6. พื้นที่เก็บข้อมูลและการทำงานร่วมกัน คือ Google Drive และ Google Calendar

7. การประเมินผล คือ Google Forms, Padlet และ Mentimeter

องค์ประกอบที่ 4 การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ในการเรียน (Communication and Interaction in Learning) การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ได้รับการส่งเสริมผ่านช่องทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้แอปพลิเคชัน Line ซึ่งเอื้อต่อการสอบถาม พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างไม่เป็นทางการ ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเชิงวิพากษ์ได้

อย่างเสรี ขณะเดียวกันผู้สอนทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้แนวทางการเรียนรู้ และให้ผลป้อนกลับ (Feedback) อย่างทันท่วงที เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล (Assessment and Evaluation) การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การประเมินก่อนเรียน การติดตามระหว่างเรียน และการประเมินผลหลังเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน (Pre-assessment) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบก่อนเรียน
2. การติดตามระหว่างเรียน (Formative Assessment) เครื่องมือที่ใช้ มีดังนี้
 - 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน
 - 2.2 Rubric การทำงานเป็นทีม
 - 2.3 แบบประเมินชิ้นงาน
 - 2.4 แบบประเมินการนำเสนอ
3. การประเมินผลหลังเรียน (Summative Assessment) เครื่องมือที่ใช้ มีดังนี้
 - 3.1 แบบทดสอบหลังเรียน
 - 3.2 แบบประเมินความพึงพอใจ
 - 3.3 แบบประเมินตนเอง
 - 3.4 แบบประเมินโดยเพื่อนร่วมกลุ่ม
 - 3.5 การสะท้อนคิดหลังโครงการ

2. พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานรวมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพรู โดยการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษามาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลรายวิชา ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลรายวิชา

ขั้นตอน/ สัปดาห์	กิจกรรมการเรียนรู้	เครื่องมือดิจิทัล	การเรียนรู้แบบ ผสมผสาน	การวัดและ ประเมินผล
ขั้นที่ 1 ขั้นสร้าง แรงบันดาลใจ และกำหนด เป้าหมาย (สัปดาห์ที่ 1)	กระตุ้นผู้เรียนด้วย YouTube และ Kahoot รับฟังชี้แจง ทำกิจกรรมด้วย ด้วย Padlet ใน Google Classroom และ นำเสนอหน้าชั้นเรียน	YouTube, Kahoot, Padlet, Google Classroom	ออนไลน์ 90.00% (3 ชม. 36 นาที), ออฟไลน์ 10.00% (0 ชม. 24 นาที)	แบบทดสอบก่อน เรียนผ่าน Kahoot

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอน/ สัปดาห์	กิจกรรมการเรียนรู้	เครื่องมือดิจิทัล	การเรียนรู้แบบ ผสมผสาน	การวัดและ ประเมินผล
ขั้นที่ 1 ขั้นสร้าง แรงบันดาลใจ และกำหนด เป้าหมาย (สัปดาห์ที่ 2)	เข้าชั้นเรียนผ่าน Google Classroom ทำกิจกรรมผ่าน Kahoot และ เครื่องมือดิจิทัลต่างๆ	Google Classroom, Canva, Google Search, ChatGPT, Perplexity, Napkin, Google Form, Kahoot, Padlet	ออนไลน์ 60.00% (2 ชม. 24 นาที), ออฟไลน์ 40.00% (1 ชม. 36 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรมการทำงาน - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน
ขั้นที่ 2 ขั้น วางแผนและ ออกแบบ โครงงาน (สัปดาห์ที่ 3)	วางแผนและกำหนด เครื่องมือที่ใช้ โดยมี การใช้เครื่องมือดิจิทัล ในการบันทึกข้อมูล และอัปเดตงาน	Google Classroom, Google Docs, Google Calendars	ออนไลน์ 66.67% (2 ชม. 40 นาที), ออฟไลน์ 33.33% (1 ชม. 20 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน
ขั้นที่ 2 ขั้น วางแผนและ ออกแบบ โครงงาน (สัปดาห์ที่ 4)	ออกแบบด้วย Mind Map และวางแผน กลุ่ม มีการแสดงความ คืบหน้า และการ ทำงานต่างๆ ผ่าน เครื่องมือดิจิทัลที่ ทำงานร่วมกันภายใน กลุ่ม	Canva, Google Meet, Google Drive, Google Form, Google Classroom	ออนไลน์ 80.00% (3 ชม. 12 นาที), ออฟไลน์ 20.00% (0 ชม. 48 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน
ขั้นที่ 3 ขั้นลง มือปฏิบัติ (สัปดาห์ที่ 5)	รวบรวมข้อมูล เบื้องต้นผ่าน Google Forms และ Google Maps โดยการลง ภาคสนามและปฏิบัติ จริงเพื่อให้ได้ข้อมูลมา ใช้	Google Forms, Google Sheets, Google Docs, ChatGPT, Google Maps, Google Classroom	ออนไลน์ 100.00% (4 ชม. 0 นาที), ออฟไลน์ 0.00% (0 ชม. 0 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอน/ สัปดาห์	กิจกรรมการเรียนรู้	เครื่องมือดิจิทัล	การเรียนรู้แบบ ผสมผสาน	การวัดและ ประเมินผล
ขั้นที่ 3 ขั้นลง มือปฏิบัติ (สัปดาห์ที่ 6)	นำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ เครื่องมือดิจิทัลและ อภิปรายผล	Google Sheets, ChatGPT	ออนไลน์ 100.00% (4 ชม. 0 นาที), ออฟไลน์ 0.00% (0 ชม. 0 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน
ขั้นที่ 3 ขั้นลง มือปฏิบัติ (สัปดาห์ที่ 7)	นำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์ อภิปรายผล และสรุปผล	Google Sheet, Google Docs	ออนไลน์ 66.67% (2 ชม. 40 นาที), ออฟไลน์ 33.33% (1 ชม. 20 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน
ขั้นที่ 4 ขั้นสร้าง องค์ความรู้ (สัปดาห์ที่ 8)	มีการใช้เครื่องมือ ดิจิทัลในการจัด หมวดหมู่และสรุปข้อมูล สำคัญ	Google Docs, ChatGPT, Napkin, Perplexity	ออนไลน์ 75.00% (3 ชม. 0 นาที), ออฟไลน์ 25.00% (1 ชม. 0 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน
ขั้นที่ 4 ขั้นสร้าง องค์ความรู้ (สัปดาห์ที่ 9)	ใช้เครื่องมือในการ ออกแบบอินโฟกราฟิก เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้มา และอภิปรายผล ร่วมกัน	Canva	ออนไลน์ 75.00% (3 ชม. 0 นาที), ออฟไลน์ 25.00% (1 ชม. 0 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอน/ สัปดาห์	กิจกรรมการเรียนรู้	เครื่องมือดิจิทัล	การเรียนรู้แบบ ผสมผสาน	การวัดและ ประเมินผล
ขั้นที่ 4 ขั้นสร้าง องค์ความรู้ (สัปดาห์ที่ 10)	ออกแบบรูปแบบการ นำเสนอผ่านสื่อ ออนไลน์	TikTok, Facebook, Instagram, Canva	ออนไลน์ 50.00% (2 ชม. 0 นาที), ออฟไลน์ 50.00% (2 ชม. 0 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน - แบบประเมิน การนำเสนอ
ขั้นที่ 4 ขั้นสร้าง องค์ความรู้ (สัปดาห์ที่ 11)	ปรับปรุงผลงานตาม ข้อเสนอแนะ และ เผยแพร่สู่สาธารณะ	Canva	ออนไลน์ 50.00% (2 ชม. 0 นาที), ออฟไลน์ 50.00% (2 ชม. 0 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน - แบบประเมิน การนำเสนอ
ขั้นที่ 5 ขั้น นำเสนอผลงาน (สัปดาห์ที่ 12)	มีการจัดเตรียมเพื่อ ผลิตเป็นสื่อในการ นำเสนอที่น่าสนใจเพื่อ ต่อยอดความรู้ที่ได้มา	Canva, iMovie, CapCut, Google Meet, Padlet	ออนไลน์ 80.00% (3 ชม. 12 นาที), ออฟไลน์ 20.00% (0 ชม. 48 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ขั้นตอน/ สัปดาห์	กิจกรรมการเรียนรู้	เครื่องมือดิจิทัล	การเรียนรู้แบบ ผสมผสาน	การวัดและ ประเมินผล
ขั้นที่ 5 ขั้น นำเสนอผลงาน (สัปดาห์ที่ 13)	นำเสนอผลงานและ ประเมินผล	Canva, iMovie, CapCut, Google Forms, Mentimeter, TikTok, Facebook, Instagram	ออนไลน์ 60.00% (2 ชม. 24 นาที), ออฟไลน์ 40.00% (1 ชม. 36 นาที)	- แบบสังเกต พฤติกรรม - Rubric การ ทำงานเป็นทีม - แบบประเมิน ชิ้นงาน - แบบประเมิน การนำเสนอ
ขั้นที่ 6 ขั้น ประเมินผลและ สะท้อนคิด (สัปดาห์ที่ 14)	มีการสรุปผล ประเมินผลทั้งตนเอง และเพื่อน การ ทบทวนผลการทำ โครงการ การให้ ข้อเสนอแนะต่างๆ	Google Forms, Google Docs, Padlet, Google Classroom	ออนไลน์ 66.67% (2 ชม. 40 นาที), ออฟไลน์ 33.33% (1 ชม. 20 นาที)	- แบบประเมิน ความพึงพอใจ - แบบประเมิน ตนเอง - แบบประเมิน โดยเพื่อนร่วมกลุ่ม
ขั้นที่ 6 ขั้น ประเมินผลและ สะท้อนคิด (สัปดาห์ที่ 15)	การเผยแพร่ความรู้ ออกสู่ภายนอกเพื่อ เป็นประโยชน์ให้กับ ผู้อื่น โดยที่มาจาก ประสบการณ์ของ ผู้เรียนที่ผ่านมา	Google Sites, Padlet, Youtube	ออนไลน์ 50.00% (2 ชม. 0 นาที), ออฟไลน์ 50.00% (2 ชม. 0 นาที)	การสะท้อนคิด หลังโครงการ

จากตารางที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีโครงสร้างที่ชัดเจนภายใต้แนวคิดการเรียนรู้ การสอนแบบผสมผสาน โดยผสมผสานการเรียนรู้แบบออนไลน์และออฟไลน์อย่างเหมาะสมตลอด 15 สัปดาห์ ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานที่ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นสร้างแรงบันดาลใจและกำหนดเป้าหมาย ขั้นวางแผนและออกแบบโครงงาน ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นสร้างองค์ความรู้ ขั้นนำเสนอผลงาน และขั้น ประเมินผลและสะท้อนคิด ผู้เรียนได้ใช้เครื่องมือดิจิทัลอย่างหลากหลาย เช่น ChatGPT, Canva, Google Classroom และ Padlet เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัล นอกจากนี้ ยังเอื้อต่อการพัฒนา Soft Skills และการสะท้อนประสบการณ์เรียนรู้จริงที่ได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง อันนำไปสู่การเป็นครูมืออาชีพใน ศตวรรษที่ 21

3. ประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอน การประเมินคุณภาพของรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน โดยใช้แบบประเมินคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้

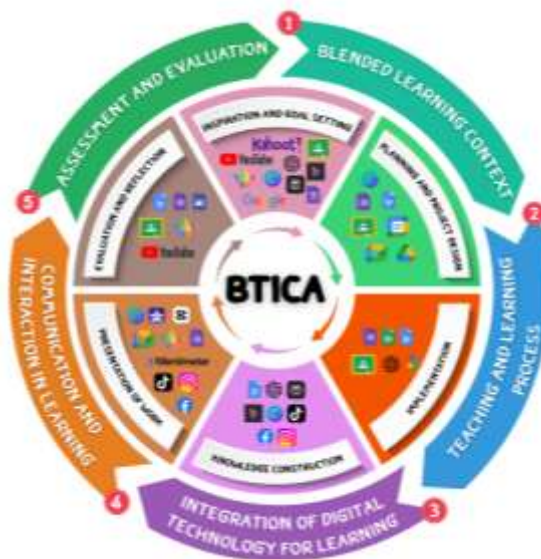
3.1 องค์ประกอบของการนำเสนอการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลร่วมกับการเรียนรู้รูปแบบโครงงาน เป็นฐานของนักศึกษาวิชาชีพครูผ่านนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ทั้ง 5 องค์ประกอบ แบบประเมินเป็นแบบประเมินคุณภาพ 5 ระดับ

3.2 ขั้นตอนของการนำเสนอการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลร่วมกับการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเป็นฐาน ของนักศึกษาวิชาชีพครูผ่านนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ทั้ง 6 ขั้นตอน แบบประเมินเป็นแบบ ประเมินคุณภาพ 5 ระดับ

3.3 ภาพรวมของรูปแบบการเรียนการสอน แบบประเมินเป็นแบบประเมินคุณภาพ 5 ระดับ

3.4 ข้อเสนอแนะ

รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนา คือ รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการ เรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอน

จากภาพที่ 1 แผนภาพแสดงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่บูรณาการ การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) บริบทของการเรียนรู้แบบผสมผสาน ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ (2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นสร้างแรงบันดาลใจและกำหนดเป้าหมายถึงขั้นประเมินผล และสะท้อนคิด (3) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลผ่านเครื่องมือหลากหลาย เช่น Google Classroom และ

ChatGPT (4) การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และ (5) การประเมินผลและการสะท้อนผล การเรียนรู้ ทั้งนี้ รูปแบบดังกล่าวมุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมาย พร้อมส่งเสริมสมรรถนะ ดิจิทัลที่จำเป็นต่อวิชาชีพครูในยุคดิจิทัล

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อ ส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริม สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู มีองค์ประกอบสำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การเรียนรู้ แบบผสมผสาน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการเรียนการสอน มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างแรงบันดาลใจ และกำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนและออกแบบโครงงาน ขั้นที่ 3 ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างองค์ ความรู้ ขั้นที่ 5 ขั้นนำเสนอผลงาน และขั้นที่ 6 ขั้นประเมินผลและสะท้อนคิด องค์ประกอบที่ 3 เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการเรียนรู้ มีการใช้เครื่องมือดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 4 การสื่อสารและ ปฏิสัมพันธ์ในการเรียน และองค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อ ส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษามาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลรายวิชา โดยแบ่งออกเป็น 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละสัปดาห์จะใช้กระบวนการเรียนการสอนเป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละ สัปดาห์เพื่อให้ผู้สอนสามารถวางแผนและจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละวิชาได้ อีกทั้ง ยังสามารถนำเครื่องมือดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนได้ ซึ่งการเรียนการสอนใน รูปแบบจะเป็นการเรียนแบบผสมผสานที่มีการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน

3. การประเมินคุณภาพรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่าน พบว่า รูปแบบการเรียน การสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.27 อยู่ในระดับมากที่สุด และภาพรวมของรูปแบบ การเรียนการสอนอยู่ในระดับดีมาก โดยมีองค์ประกอบของการนำเสนอการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลร่วมกับการ เรียนรู้รูปแบบโครงงานเป็นฐานของนักศึกษาวิชาชีพครูผ่านนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยองค์ประกอบที่ 1 การเรียนรู้ แบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบที่ 3 เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 อยู่ในระดับมากที่สุด องค์ประกอบที่ 4 การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ในการเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 อยู่ในระดับมากที่สุด และองค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 อยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนของการนำเสนอการพัฒนาสมรรถนะ

ดิจิทัลร่วมกับการเรียนรู้รูปแบบโครงงานเป็นฐานของนักศึกษาวิชาชีพครูผ่านนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยชั้นที่ 1 ชั้นกระตุ้นผู้เรียนและกำหนดเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 อยู่ในระดับมากที่สุด ชั้นที่ 2 ชั้นวางแผนและออกแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.35 อยู่ในระดับมากที่สุด ชั้นที่ 3 ชั้นสอน/ชั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.16 อยู่ในระดับมากที่สุด ชั้นที่ 4 ชั้นสังเคราะห์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 อยู่ในระดับมากที่สุด ชั้นที่ 5 ชั้นนำเสนอผลงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10 อยู่ในระดับมากที่สุด และชั้นที่ 6 ชั้นสรุปผล ประเมินผล และสะท้อนคิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นการเรียนการสอนแบบผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนออนไลน์ (Blended Learning) มีการเรียนรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL) เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยเฉพาะ ซึ่งแนวคิดมีความสอดคล้องกับ Ditsiri (2020) ที่กล่าวถึง การเรียนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนเชิงรุกที่สามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติจริง จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านการทำโครงงานจริง พร้อมทั้งการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการค้นคว้า พัฒนาผลงาน และนำเสนอผลงานของตนเอง สามารถนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลได้ นอกจากนี้ แนวคิดดังกล่าวยังมีความสอดคล้องกับ UNESCO (2021) ที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะดิจิทัลสำหรับนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 อีกทั้ง การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ทำให้เกิด Soft Skill ในตัวนักศึกษาระหว่างเรียนได้ ซึ่งเป็นอีกทักษะที่สำคัญสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูในอนาคต

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยอาศัยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลรายวิชาในระยะเวลา 15 สัปดาห์ พบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละรายวิชาและผู้เรียนได้อย่างยืดหยุ่น (UNESCO, 2021) จากการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนมีกระบวนการเรียนรู้ที่ชัดเจนในแต่ละสัปดาห์ ทำให้ผู้สอนสามารถวางแผนการจัดกิจกรรมได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และได้มีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และผู้เรียนสามารถสร้างชิ้นงานได้อย่างเหมาะสมซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู (Ditsiri, 2020)

3. ผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาวิชาชีพครูจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน พบว่า รูปแบบการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 0.27 อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนนี้มีความเหมาะสมทั้งในด้านองค์ประกอบ กระบวนการเรียนรู้ และการนำไปใช้ในรายวิชา และผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นร่วมกันว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สำหรับการเรียนการสอนแบบผสมผสานร่วมกับการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานที่จะช่วยส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลผ่านการลงมือปฏิบัติจริง และมีเครื่องมือดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Binkley et al. (2012) ที่เสนอว่าการพัฒนาทักษะดิจิทัลต้องอาศัยการเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับบริบทจริง และผลของการพัฒนารูปแบบนี้สอดคล้องและสนับสนุนผลการวิจัย (Thurapaeng and Satiman, 2025) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเสริมสร้างสมรรถนะดิจิทัลที่เป็นพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญก่อนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนนี้จึงเป็นขั้นการเตรียมความพร้อมของการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้ก้าวไปสู่ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มหาวิทยาลัยควรมีการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาไปปรับใช้กับรายวิชาที่เน้นการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา

2. ควรมีการพัฒนาทักษะของอาจารย์ผู้สอนในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน

3. ควรมีการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีดิจิทัลและมีการสนับสนุนผู้เรียนทั้งในด้านเครื่องมือดิจิทัลและแนวทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการใช้รูปแบบในกลุ่มนักศึกษาที่มีความหลากหลายมากขึ้นเพื่อให้เห็นถึงความสามารถในการปรับใช้ในวงกว้าง

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของสมรรถนะดิจิทัลกับการพัฒนากิจกรรมโดยมีการนำเครื่องมือดิจิทัลมาส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อส่งผลกระทบระยะยาวของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

References

- Allen, I. E., and Seaman, J. (2010). *Learning on demand: Online education in the United States, 2009*. Sloan Consortium.
- Ananuea, S., and Saeju, P. (2022). Development of web-based project-based learning to enhance digital competency in the homepage creation course for Grade 8 students. *Journal of Education, Mahasarakham Rajabhat University*, 19(3), 279-295.
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edu-rmu/article/view/261157/175303> [In Thai].
- Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M., Miller-Ricci, M., and Rumble, M. (2012). Defining twenty-first century skills. In P. Griffin, B. McGaw, & E. Care (Eds.), *Assessment and teaching of 21st century skills* (pp. 17-66). Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-007-2324-5_2
- Ditsiri, T. (2020). *The development of a blended learning model with active learning approach to enhance information and communication technology competencies of pre-service teachers* [Doctoral dissertation, Kasetsart University]. https://www.grad.ku.ac.th/uploads/ThesisAward63/Thesis_society_Doc_01.pdf [In Thai].
- Kaewmat, O. (2022). *Development of blended learning activities to enhance English listening and speaking abilities for Grade 6 students* [Independent study, Naresuan University]. <https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/5026/3/60091183.pdf> [In Thai].
- Kanchanachumaborapha, K. (2021). The development of competency-based learning based on project-based learning integrated with social media to enhance learning achievement in health education and digital literacy of elementary school students [Master's thesis, Chulalongkorn University]. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/5632/> [In Thai].
- Kwangkaew, C. (2021). *Project-based learning management integrated with critical thinking process to develop digital literacy competency in technology subject for Grade 5 students* [Master's thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi]. <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/4116/1/RMUTT-170455.pdf> [In Thai].
- Phetkliang, F. (2020). *Blended learning*. *Journal of Early Childhood Educational Management*, 2(2), 67-79. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ECCEM/article/view/254801/171424> [In Thai].
- Singh, H. (2003). Building effective blended learning programs. *Educational Technology*, 43(6), 51-54. <https://doi.org/10.4018/978-1-7998-7607-6.ch002>

- Sripaoraya, N. (2018). *Development of project-based instructional system to enhance competency in the use of educational innovation and information technology for pre-service teachers* [Doctoral dissertation, Burapha University]. <https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/7479/1/Fulltext.pdf> [In Thai].
- Thurapaeng, W., and Satiman, A. (2025). Developing a Blended Instructional Model through Active Learning with Digital and AI Tools to Promote Digital and AI Competencies for Educational Innovation among Pre-service Teachers at Muban Chombueng Rajabhat University. In Thai Association for Educational Communications and Technology [THAI AECT], *Transformative AI-Learning Ecosystems for Sustainable Futures: Innovations, Inclusivity, and Impact. The 16th TCU International E-LEARNING Conference and the 4th International Conference Thai Association for Educational Communications and Technology* (pp. 74-78). <https://thaiaect.org/ictaect-4-2025/>
- UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. UNESCO Publishing. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379707>
- Uyen, B. P., Tong, D. H., and Ngan, L. K. (2023). Online project-based learning for teacher education during the COVID-19 pandemic: A systematic review. *Contemporary Educational Technology*, 15(3), ep433. <https://doi.org/10.30935/cedtech/13238>
- Vuorikari, R., Kluzer, S., and Punie, Y. (2022). *DigComp 2.2: The digital competence framework for citizens – With new examples of knowledge, skills and attitudes* (EUR 31006 EN). Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/115376>

การศึกษาเปรียบเทียบแนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนใน
เขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร

A Study and Compare of Best Practices under the Five Precepts Village
Project among Buddhists in the Central and Northeastern Regions:
A Case Study of Krung Thep Maha Nakhon and Sakon Nakhon Province

ศตวรรษ มะละแซม*

Satawat Malasam

Received : September 22, 2025

Revised : October 21, 2025

Accepted : November 3, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบแนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร ประชากรได้แก่พุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างได้แก่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร จังหวัดละ 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย แบบวิธีการจับฉลาก เลือกตำบล อำเภอ และหมู่บ้าน และเลือกแบบเจาะจง เลือกกลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านละ 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ประกอบไปด้วยการทดสอบค่าความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (t-test) และการทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) 2) แบบสัมภาษณ์ ใช้การเลือกแบบเจาะจง จังหวัดละ 24 คน ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) โดยหัวข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ เว้นจากการประพฤติดินในกาม ส่วนภาพรวมกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.06$) โดยหัวข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง ด้านเพศไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนในด้านอายุ, สถานภาพสมรส, ระดับการศึกษาสูงสุด และอาชีพ ส่วนใหญ่มียุ่อย่างน้อย 1 คู่ที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แตกต่างกันอย่างมากที่สุด ด้านอายุในเรื่องการดูแลสุขภาพ ส่วนในเรื่องที่เหมือนกันมากที่สุด ด้านสถานภาพสมรสและระดับการศึกษา ในเรื่องการศึกษาสงเคราะห์ สาธารณะสงเคราะห์ วัฒนธรรมอันดีงาม และหลักสามัคคีธรรม

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Lecturer in Department of Social Studies, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

(Corresponding Author) e-mail: satawatpum1986@gmail.com

คำสำคัญ : แนวปฏิบัติที่ดี / โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 / พุทธศาสนิกชน

ABSTRACT

This research aims to study and compare the best practices of the Five Precepts Village Project of Buddhists in the Central and Northeastern regions: a case study of Krung Thep Maha Nakhon and Sakon Nakhon province. The population consists of Buddhists in the Central and Northeastern regions. The sample groups of 400 participants each from Krung Thep Maha Nakhon and Sakon Nakhon province. Simple random sampling using a lottery method was employed to select sub-districts, districts, and villages, while purposive sampling was used to select a sample of 100 people from each village. The research tools for data collection include: 1) Questionnaires: Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics, including an independent samples t-test and one-way ANOVA. 2) Interviews: for which Purposive sampling was used to select 24 people from each province. The research findings indicate that the self-conduct in accordance with to the Five Precepts Village Project among the Krung Thep Maha Nakhon sample group was at a high level ($\bar{X} = 4.00$), with the most practiced topic being abstaining from sexual misconduct. Similarly, the Sakon Nakhon sample group also showed a high level of practice ($\bar{X} = 4.06$), with the most practiced topic being prioritizing public benefit. For both sample groups, there was no significant difference in self-conduct based on gender. However, there was a statistically significant difference at the .05 level for at least one pair of groups when analyzed by age, marital status, highest education level, and occupation. The greatest difference was found in the age variable regarding health care. The most similar aspects for both marital status and education level were in the areas of educational support, public assistance, preserving good culture, and the principle of unity.

Keywords : Best Practices Five / Precepts Village Project / Buddhists

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศาสนาที่สำคัญและมีผู้นับถือมากที่สุดในประเทศไทย เป็นรากฐานในวิถีชีวิตของคนไทย การดำเนินชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมต่างๆ ได้รับอิทธิพลหล่อหลอมด้วยหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งอยู่ในความคิดหรือชีวิตจิตใจของคนไทยเป็นเวลานาน สามารถสังเกตได้จากผลสะท้อนที่ปรากฏออกมาในด้านต่างๆ เช่น วิถีชีวิต ทศนคติ พฤติกรรม นิสัยใจคอของคนไทยตลอดจนถึงวัฒนธรรม

ประเพณีต่างๆ ลักษณะดังกล่าวซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยการนำมาปฏิบัติ ดัดแปลงให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเรื่องศีลที่ถือว่าเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานที่ชาวพุทธจะพึงมี แต่ในปัจจุบันนี้พฤติกรรมและอารมณ์ของบุคคลในสังคมไทยนับว่ามีปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาพิษสุราเรื้อรัง สิ่งเสพติด การทำลายชีวิตและร่างกายกันและกัน สภาพการรักษาศีลของคนในสังคมไทยค่อนข้างต่ำลง ดังปรากฏว่ามีคดีความเกี่ยวกับการละเมิดศีล 5 อยู่เป็นจำนวนมาก เช่น คดีข่มขืน คดีอาชญากรรม คดีฉ้อโกง ปล้นฆ่า และลักขโมย เป็นต้น (Phrakhru Suphatthana Kanchanakit, 2018, p. 574)

ปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนี้เกิดจากการอยู่ร่วมกันของสังคมมนุษย์ ซึ่งเป็นสภาวะการณ์ที่กระทบกับคนส่วนใหญ่ในสังคม และทุกคนไม่ยอมให้มันเกิดขึ้น ทั้งนี้อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว ความสำเร็จของสังคมที่นับวันจะมีมากขึ้น ความเปราะบางของพฤติกรรมอย่างรุนแรงไปจากบรรทัดฐานของสังคมดั้งเดิม เช่น การเปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรมแล้วพัฒนาเป็นสังคมเทคโนโลยี สังคม เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นลำดับ ก่อปรกับการเพิ่มขึ้นของประชากร การอพยพย้ายถิ่นทั้งในประเทศและระหว่างประเทศอย่างไร้พรมแดน จนทำให้การขยายตัวของเมืองเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ด้วยสาเหตุหลายประการจึงส่งผลให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่มีปัญหา เช่น การใช้ความรุนแรง ปัญหาการลักขโมย ปัญหาการเบียดเบียนแย่งชิงทรัพยากร ปัญหาการนอกใจคู่สมรส ปัญหาการฉ้อโกงด้วยกลด้วยวิธีการต่างๆ ปัญหาการมั่วสุมเสพยาเสพติดของคนในสังคม เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เพิ่มและทวีความรุนแรงขึ้นทุกวันจนกลายเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไขได้ ปัญหาที่กล่าวถึงนี้ ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากการล่วงละเมิดศีล 5 ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานของมนุษยชาติตามหลักการของพระพุทธศาสนา

จากปัญหาข้างต้นนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและขาดการเตรียมพร้อม โดยเฉพาะการเปลี่ยนผ่านจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมเมือง และสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างก้าวกระโดด ทำให้เกิดความไร้ระเบียบของสังคม และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและโอกาส ที่นับวันจะขยายตัวมากขึ้น ความเปลี่ยนแปลงนี้ยังนำไปสู่ ความเปราะบางของพฤติกรรมอย่างรุนแรงไปจากบรรทัดฐานของสังคมดั้งเดิม เช่น การเร่งรัดการขยายตัวของเมือง การเพิ่มขึ้นของประชากรสูงวัย และการอพยพย้ายถิ่นอย่างต่อเนื่อง สร้างช่องว่างระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่มีปัญหาที่ซับซ้อนและทวีความรุนแรงขึ้น (Athimutto, 2017, p. 1) โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันมีการเบียดเบียนแย่งชิงทรัพยากรกันและกันได้พัฒนาไปสู่ปัญหาการฉ้อโกงทางออนไลน์ การหลอกลวงทางการเงินด้วยกลโกงที่ซับซ้อน และการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล ปัญหาอาชญากรรมรุนแรงที่เกิดจากความเครียดและปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาการนอกใจคู่สมรส ได้รับการขยายผลและเผยแพร่อย่างรวดเร็วผ่านช่องทางดิจิทัล ปัญหาการมั่วสุมเสพยาเสพติด ปัญหาการติดการพนันออนไลน์ ที่กัดกร่อนคุณภาพชีวิตและเศรษฐกิจของครอบครัว ปัญหาที่กล่าวถึงนี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากการล่วงละเมิดหลักการพื้นฐานทางจริยธรรมซึ่งในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า ศีล 5 ทั้งสิ้น

ดังนั้นศิลปินจึงได้ชื่อว่าเป็นรากฐานของความดี ในทางพระพุทธศาสนาการมีศีลถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้คนเป็นคนไม่เป็นสัตว์ เพราะเป็นการเว้นการเบียดเบียน เว้นการทำร้ายผู้อื่นและตนเอง เว้นการลัก การปล้น การฉ้อโกง เว้นการทำผิดทางเพศ เว้นการละเมิดสิทธิของผู้เป็นเจ้าของ เว้นการพูดเท็จหลอกลวงกันไม่มีความจริงใจต่อกัน เว้นการดื่มของมึนเมาสิ่งเสพติด ซึ่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานราชการที่มีภารกิจในการส่งเสริมให้สังคมไทยมีศีลธรรม และคุณธรรมจริยธรรม ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาจึงได้กำหนดกิจกรรมในการสนับสนุนส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกเพศทุกวัย ได้นำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนา ชีวิต ครอบครัว หมู่บ้าน และสังคม โดยเน้นการรณรงค์ ส่งเสริม และสนับสนุนให้มี “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ขึ้นในทุกส่วนของประเทศ (Uppakhun, 2021, p. 2)

ประโยชน์ของการศึกษาและปฏิบัติตามแนวที่ดีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จะช่วยเสริมสร้างรากฐานจริยธรรมเพื่อความสงบสุขในชุมชนและประเทศชาติ การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม เช่น การลักทรัพย์ ยาเสพติด และความรุนแรงในครัวเรือน ส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความสามัคคีปรองดองในชุมชน ทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประชาชนเห็นคุณค่าของการนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน และเกิดความตระหนักในการปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงยั่งยืนของประเทศโดยรวม ซึ่งการส่งเสริมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 นั้นมีความสำคัญต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก เพราะเนื่องจากสภาพปัญหาต่างๆ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และด้านเทคโนโลยี เป็นสาเหตุของปัญหาต่างๆ ตามมา (Ngernchuklin, 2019) นอกจากนี้ที่กล่าวมาข้างต้นแล้วยังเกิดวิกฤตทางสังคม เช่น ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่เห็นได้ชัดเจนมากขึ้น ถือเป็นปัญหาหลักของสังคมไทย ซึ่งโครงการนี้อาจเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถเสริมสร้างความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของคนในสังคมได้

ด้วยสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะทั้งสองภาคนี้มีทั้งความคล้ายคลึงกันและความแตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยหลายประการ อาทิเช่น สภาพภูมิศาสตร์ การยึดมั่นในพระพุทธศาสนา จำนวนพระภิกษุสงฆ์สามเณรและพุทธศาสนิกชน การอบรมกล่อมเกลாதองศาทางสังคม วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละพื้นที่ เป็นต้น และสาเหตุที่เลือกกรุงเทพมหานครเป็นกรณีศึกษาตัวแทนของภาคกลาง เพราะเป็นศูนย์กลางของการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของภาคกลาง มีวัดจำนวนมากที่สนองนโยบายคณะสงฆ์ขับเคลื่อนโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเป็นจังหวัดที่พำนักขององค์ประธานคณะกรรมการอำนวยการโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทั้งอดีตและปัจจุบันที่จะจัดประชุมและมอบนโยบายในแต่ละช่วงเป็นประจำ และจังหวัดสกลนครเป็นกรณีศึกษาตัวแทนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะเป็นดินแดนแห่งพุทธธรรมมีเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียง เช่น พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร เป็นต้น มีวัดจำนวนมากที่สนองนโยบายคณะสงฆ์ขับเคลื่อนโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังต้องการให้ทราบว่าเมืองหลวงของประเทศไทยและจังหวัดที่ส่วนใหญ่

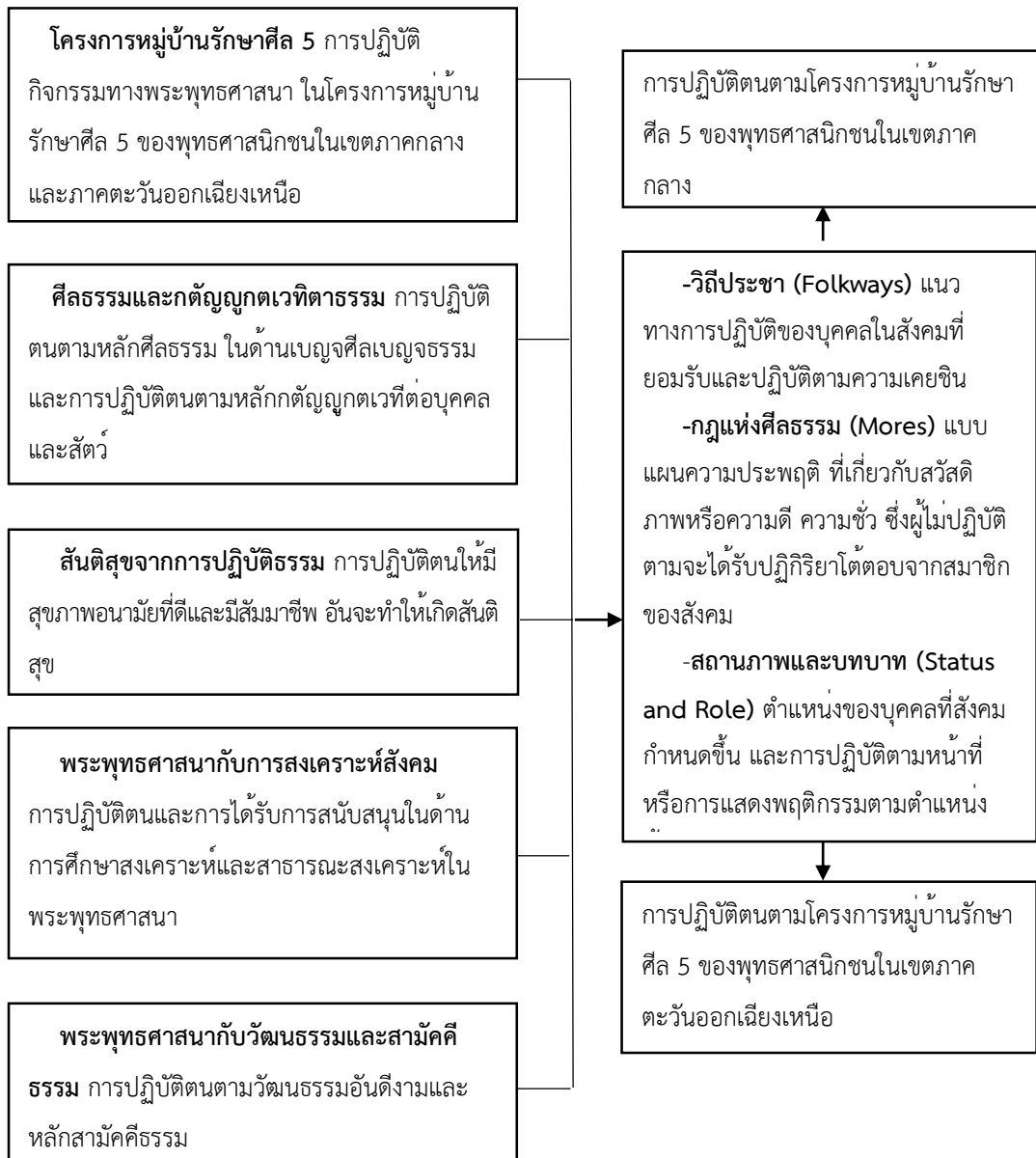
เป็นชนบท การปฏิบัติตนตามแนวที่ติดตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางให้คณะสงฆ์และภาครัฐได้สนับสนุนโครงการนี้ให้เป็นแนวเดียวกันและดียิ่งขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนทั้งสองภาคให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพราะแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะการปฏิบัติตามหลักศีลธรรมที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะเรื่องหลักธรรมที่มีอยู่ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ตามแนวทางของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลทั่วประเทศ ที่ได้ดำเนินการตามหัวข้ออบรม ดังนี้ 1) เบญจศีล 2) เบญจธรรม 3) วัฒนธรรม 4) สุขภาพอนามัย 5) สัมมาชีพ 6) สันติสุข 7) การศึกษาสงเคราะห์ 8) การสาธารณสงเคราะห์ 9) กตัญญูกตเวทิตาธรรม และ 10) สามัคคีธรรม นอกจากจะสามารถทำให้ได้รู้และเข้าใจการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนทั้งสองภาคแล้ว ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของหน่วยงานต่างๆ ที่จะนำไปปรับใช้กับประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าสำหรับผู้สนใจและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นๆ ได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระหว่างพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้ที่ผ่านการเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในเขตภาคกลางใช้พื้นที่ กรุงเทพมหานคร จำนวน 570,269 คน และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้พื้นที่จังหวัดสกลนคร จำนวน 793,764 คน (Village for the Five Precepts Project, 2017)

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ได้แก่ กรุงเทพมหานคร คือ แขวงจตุจักร และแขวงลาดยาว ในเขตจตุจักร แขวงบางชัน และแขวงคลองสามวาตะวันตก ในเขตคลองสามวา ส่วนจังหวัดสกลนคร คือ ตำบลนาแก้ว และตำบลบ้านแป้น ในเขตอำเภอโพนนาแก้ว ตำบลตองโคบ และตำบลดำนมวงคำ ในเขตอำเภอโคกศรีสุพรรณ

โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครชีและมอร์แกน (Kamket, 2008, p. 283) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ถ้าประชากรเกิน 100,000 คน กลุ่มตัวอย่างจะต้อง 384 คนขึ้นไป โดยกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับฉลาก เลือกอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน หลักจากนั้นใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกผู้ที่ผ่านการเข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อตอบแบบสอบถาม ตำบล/แขวงละ 100 ชุด กรุงเทพมหานครและจังหวัดสกลนครจังหวัดละ 4 ตำบล/แขวง รวมจังหวัดละ 400 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 800 ฉบับ

2.2 กลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จากผู้ตอบแบบสอบถามในแขวง/ตำบลนั้นๆ เลือกมาแขวง/ตำบลละ 6 คน แบ่งเป็นเพศชาย 3 คน หญิงเพศ 3 คน จะได้จังหวัดละ 24 คน รวมเป็น 48 คน ทั้งนี้ขอคำแนะนำจากผู้นำทางศาสนาหรือผู้นำหมู่บ้านในแขวง/ตำบลนั้นๆ ว่าผู้ใดสมควรที่จะขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ โดยมีหลักการอยู่ว่าผู้นั้นได้ปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อย่างสม่ำเสมอ

เครื่องมือ/การสร้างเครื่องมือ/การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1 แบบสอบถาม เรื่อง การปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ใช้แบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยทั่วไป (เพิ่มเติมจากแบบสอบถาม) ใช้การเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ประกอบการพรรณนาแบบความเรียง

โดยมีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) การพัฒนาเครื่องมือ โดยศึกษาหลักการ วิธีการในการสร้างแบบสอบถาม สร้างข้อคำถามของแต่ละตัวแปรตามกรอบแนวคิดของการวิจัย 3) ขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิได้ช่วยตรวจสอบความถูกต้อง 4) นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นผู้วิจัยนำมาแก้ไขเพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป และผู้วิจัยได้

ทำการทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) โดยขอหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อขออนุญาตให้ประชาชนในหมู่บ้านตอบแบบสอบถาม

จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะวัด (Index of Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่า IOC ระหว่าง .80 ถึง 1.00 2) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation) และคัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป 3) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป

2. แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบเดิมข้อความ ตอนที่ 2 การปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยทั่วไป (เพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์)

โดยมีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 3) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของภาษา 4) ปรับปรุงแล้วนำไปใช้สัมภาษณ์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถาม เรื่อง การปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร มีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ใช้แบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ มาคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentages) แล้วนำเสนอในรูปแบบประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร โดยนำเสนอเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า คำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางเป็นรายชื่อ ประกอบความเรียง

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

1) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัว ที่เป็นอิสระต่อกัน ข้อมูลส่วน

บุคคลทั่วไปของผู้ใช้แบบสอบถามด้านเพศ นำเสนอการเทียบกันเป็นรายคู่ระหว่างกลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานครและจังหวัดสกลนคร

2) การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากกว่า 2 ตัว ของข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไปของผู้ใช้แบบสอบถามในด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด และอาชีพ แล้วเปรียบเทียบเป็นรายคู่ เทียบกันระหว่างกลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยทั่วไป (เพิ่มเติมจากแบบสอบถาม) ใช้การเรียงเรียงและจัดหมวดหมู่ประกอบการพรรณนาแบบความเรียง

2. แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานด้านสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบเติมข้อความแล้วมาคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentages) แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 การปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยทั่วไป (เพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์) ตอนที่ 2-3 ใช้การเรียงเรียงและจัดหมวดหมู่ประกอบการพรรณนาแบบความเรียง

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยขอหนังสือราชการเพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสกลนคร เพื่อขออนุญาตให้ประชาชนในหมู่บ้านตอบแบบสอบถาม และให้การสัมภาษณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ใช้แบบสอบถาม คือ ร้อยละ (Percentages)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 คือ 1) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) 2) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (Srisa-ard, 2002, p. 101)

3. การเปรียบเทียบการปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีดังนี้

3.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัว ที่เป็นอิสระต่อกัน คือ ตัวแปรด้านเพศ คำนวณโดยใช้สถิติ Independent-samples t-test (Srisa-ard, 2002)

3.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรมากกว่า 2 ตัว ตัวแปรด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด และอาชีพ คำนวณโดยใช้สถิติ One-way Anova (Siriphokaphiron, 2003, p. 209)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. แนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาพรวมกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และภาพรวมจังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 4.06$) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของกลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร

ลำดับ	แนวปฏิบัติที่ดีตามหลักธรรม ในโครงการหมู่บ้าน รักษาศีล 5	กลุ่มตัวอย่าง กรุงเทพมหานคร			กลุ่มตัวอย่าง จังหวัดสกลนคร		
		$\bar{X}$	SD	ระดับ การปฏิบัติ	$\bar{X}$	SD	ระดับ การปฏิบัติ
1	การปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม ในด้านเบญจศีลและเบญจธรรม	4.09	0.30	มาก	4.10	0.26	มาก
2	การปฏิบัติตนตามหลักกตัญญู กตเวทิตะ	4.06	0.31	มาก	4.13	0.27	มาก
3	การปฏิบัติตนให้มีสุขภาพอนามัย ที่ดีและมีสัมมาชีพ อันทำให้เกิด สันติสุข	3.84	0.37	มาก	3.96	0.31	มาก
4	การปฏิบัติตนและการได้รับการ สนับสนุนในด้านการศึกษา สงเคราะห์และการสาธารณะ สงเคราะห์ในพระพุทธศาสนา	4.09	0.33	มาก	3.90	0.26	มาก
5	การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอันดี งามและหลักสามัคคีธรรม	4.06	0.36	มาก	4.18	0.27	มาก
รวม		4.00	0.31	มาก	4.06	0.27	มาก

2. การเปรียบเทียบแนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบแนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของกลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร

ลำดับ	หัวข้อการเปรียบเทียบ	สถานภาพที่แตกต่างกันมากที่สุด	คู่ที่พบความแตกต่าง	กรุงเทพมหานคร	จังหวัดสกลนคร
1	การปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม ในด้านเบญจศีลและเบญจธรรม	อายุ	(1) ต่ำกว่า 30 ปี ↔ 31-40 ปี (2) ต่ำกว่า 30 ปี ↔ 41-50 ปี (3) 31-40 ปี ↔ 51-60 ปี (4) 31-40 ปี ↔ 61 ปีขึ้นไป	ไม่แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
2	การปฏิบัติตนตามหลักกตัญญูคุณเวที	อาชีพ	(1) ทำนา ↔ อัตรากำลัง/รับจ้าง (2) ทำนา ↔ ไม่มีอาชีพ (3) อัตรากำลัง/รับจ้าง ↔ รับราชการ (4) อัตรากำลัง/รับจ้าง ↔ ไม่มีอาชีพ	(2), (4) แตกต่าง กัน (1), (3) ไม่แตกต่าง กัน	(1), (3) แตกต่าง กัน (2), (4) ไม่แตกต่าง กัน
3	การปฏิบัติตนให้มีสุขภาพอนามัยที่ดี และมีสัมมาชีพ อันทำให้เกิดสันติสุข	อายุ	(1) ต่ำกว่า 30 ปี ↔ 41-50 ปี (2) ต่ำกว่า 30 ปี ↔ 51-60 ปี (3) ต่ำกว่า 30 ปี ↔ 61 ปีขึ้นไป (4) 31-40 ปี ↔ 41-50 ปี (5) 31-40 ปี ↔ 51-60 ปี (6) 31-40 ปี ↔ 61 ปีขึ้นไป (7) 41-50 ปี ↔ 51-60 ปี	(7) แตกต่าง กัน คู่ที่ เหลือไม่ แตกต่าง กัน	(1)-(6) แตกต่าง กัน (7) ไม่แตกต่าง กัน
4	การปฏิบัติตนและการได้รับการสนับสนุนในด้านการศึกษาสาธารณะ และการสาธารณสุข	อาชีพ	(1) ทำนา ↔ ทำสวน/ทำไร่ (2) ทำสวน/ทำไร่ ↔ ธุรกิจส่วนตัว (3) ทำสวน/ทำไร่ ↔ รับราชการ	แตกต่างกันทั้งหมด	ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับ	หัวข้อการเปรียบเทียบ	สถานภาพที่แตกต่างกันมากที่สุด	คู่ที่พบความแตกต่าง	กรุงเทพมหานคร	จังหวัดสกลนคร
5	การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอันดีงามและหลักสามัคคีธรรม	อายุ	(1) 31-40 ปี ↔ 41-50 ปี (2) 31-40 ปี ↔ 61 ปีขึ้นไป (3) 41-50 ปี ↔ 61 ปีขึ้นไป	(2), (3) แตกต่างกัน (1) ไม่แตกต่างกัน	(1) แตกต่างกัน (2), (3) ไม่แตกต่างกัน

2.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามในด้านการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทุกหัวข้อพบว่า ทั้งกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร สถานภาพด้านเพศ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน ส่วนสถานภาพด้านอื่นๆ คือ ด้านอายุ การสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด และอาชีพ มีอย่างน้อย 1 คู่ที่มีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นในหัวข้อที่ 4 การปฏิบัติตนและการได้รับการสนับสนุนในด้านการศึกษาสงเคราะห์และสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนา สถานภาพด้านการสมรส ไม่แตกต่างกัน และหัวข้อที่ 5 การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอันดีงามและหลักสามัคคีธรรม สถานภาพด้านระดับการศึกษาสูงสุด ไม่แตกต่างเช่นกัน ซึ่งจะสรุปถึงสถานภาพที่มีการปฏิบัติแตกต่างกันมากที่สุด มีข้อมูลดังนี้

2.1.1 การเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม ในด้านเบญจศีลและเบญจธรรม สถานภาพที่มีการปฏิบัติแตกต่างกันมากที่สุด คือ ด้านอายุ มีอยู่ 4 คู่ ที่แตกต่างกัน คือ (1) คู่อายุระหว่าง ต่ำกว่า 30 ปี กับ 31-40 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (2) คู่อายุระหว่าง ต่ำกว่า 30 ปี กับ 41-50 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (3) คู่อายุระหว่าง 31-40 ปี กับ 51-60 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (4) คู่อายุระหว่าง 31-40 ปี กับ 61 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน

2.1.2 การปฏิบัติตนตามหลักกัณฐกตเวที สถานภาพที่มีการปฏิบัติแตกต่างกันมากที่สุด คือ ด้านอาชีพ มีอยู่ 4 คู่ ที่แตกต่างกัน คือ (1) คู่ทำนา กับ อัตร่าจ้าง/รับจ้าง กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (2) คู่ทำนา กับ ไม่มีอาชีพ กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน (3) คู่อัตร่าจ้าง/รับจ้าง กับ รับราชการ กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (4) คู่อัตร่าจ้าง/รับจ้าง กับ ไม่มีอาชีพ กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน

2.1.3 การปฏิบัติตนให้มีสุขภาพอนามัยที่ดีและมีสัมมาชีพ อันทำให้เกิดสันติสุข สถานภาพที่มีการปฏิบัติแตกต่างกันมากที่สุด คือ ด้านอายุ มีอยู่ 7 คู่ ที่แตกต่างกัน คือ (1) คู่อายุระหว่าง ต่ำกว่า 30 ปี กับ 41-50 ปี กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (2) คู่อายุระหว่าง ต่ำกว่า 30 ปี กับ 51-60 ปี กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (3) คู่อายุระหว่าง ต่ำกว่า 30 ปี กับ 61 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (4) อายุระหว่าง 31-40 ปี กับ 41-50 ปี กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (5) คู่อายุระหว่าง 31-40 ปี กับ 51-60 ปี กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานครไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (6) คู่อายุระหว่าง 31-40 ปี กับ 61 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (7) อายุระหว่าง 41-50 ปี กับ 51-60 ปี กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน

2.1.4 การปฏิบัติตนและการได้รับการสนับสนุนในด้านการศึกษาสงเคราะห์และสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนา สถานภาพที่มีการปฏิบัติแตกต่างกันมากที่สุด คือ ด้านอาชีพมีอยู่ 3 คู่ ที่แตกต่างกัน คือ (1) คู่ทำนา กับ ทำสวน/ทำไร่ กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน (2) คู่ทำสวน/ทำไร่ กับ ธุรกิจส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน (3) คู่ทำสวน/ทำไร่ กับรับราชการ กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันอย่าง ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน

2.1.5 การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอันดีงามและหลักสามัคคีธรรม สถานภาพที่มีการปฏิบัติแตกต่างกันมากที่สุด คือ ด้านอายุมีอยู่ 3 คู่ ที่แตกต่างกัน คือ (1) คู่อายุระหว่าง 31-40 ปี กับ 41-50 ปี กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร แตกต่างกัน (2) คู่อายุระหว่าง 31-40 ปี กับ 61 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน (3) คู่อายุระหว่าง 41-50 ปี กับ 61 ปีขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร แตกต่างกันส่วนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร ไม่แตกต่างกัน

2.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในด้านการเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีดังนี้

2.2.1 การปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม ในด้านการรักษาศีล 5

ความคล้ายกัน คือ พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ และพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครมีจริยธรรมร่วมกันในเรื่องความเมตตา และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในสังคม รวมถึงการยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต และการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงด้วยการประกอบอาชีพสุจริตและรู้จักประหยัดอดออมในครอบครัว ให้ความสำคัญกับจริยธรรมทางเพศและความซื่อสัตย์ ส่วนด้านการสื่อสารเน้นวิสุจริตและสัจจะ ขณะที่ด้านการบริโภคยึดหลักศีล 5 โดยรวมแล้วโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและยั่งยืน

ความแตกต่างกัน คือ พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ จะเน้นที่การปฏิบัติส่วนบุคคล เช่น การไม่ฆ่าสัตว์, การแก้ปัญหาคูครองด้วยเหตุผล, และการควบคุมอารมณ์ ส่วนเรื่องการดื่มสุราจะพิจารณาจากผลกระทบต่อสุขภาพเป็นหลัก ส่วนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครเน้นวิถีชีวิตชุมชน เช่น การสร้างอาชีพจากภูมิปัญญา, การรักษาคำสัตย์, การดักเตือนผู้กระทำความผิด และการใช้ชีวิตกับลูกหลานหลังคูครองเสียชีวิต ส่วนการดื่มสุราถูกมองว่าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตเพื่อผ่อนคลาย แม้แนวทางจะต่างกันแต่ทั้งสองภูมิภาคมีเป้าหมายร่วมกันในการใช้ชีวิตตามหลักศีลธรรมอันดีงามที่ปรากฏในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

2.2.2 การปฏิบัติตนตามหลักกตัญญูทศพิธราชธรรม

ความคล้ายกัน คือ พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ และพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครมีค่านิยมร่วมกันในเรื่อง ความกตัญญู ต่อครอบครัวและบรรพบุรุษ รวมถึงการเคารพครูบาอาจารย์และสถาบันสำคัญของชาติ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน และ ความเมตตาต่อสัตว์ พวกเขายังมีความรับผิดชอบในการ บำรุงรักษาทรัพย์สิน และมีแนวทางการดูแลสุขภาพตนเองทั้งกายและใจที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสะท้อนถึงการปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ตั้งาร่วมกัน

ความแตกต่างกัน คือ 1) ความกตัญญู พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ เน้นการดูแลบุพการีและครอบครัว ส่วนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนคร มีขอบเขตกว้างกว่าคือจะรวมถึงครูอาจารย์และผู้มีพระคุณ 2) สัตว์เลี้ยง พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ นิยมสัตว์เลี้ยงในบ้าน ขณะที่พุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครเน้นสัตว์เลี้ยงใช้งาน 3) ทรัพย์สิน พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ ให้ความสำคัญกับการดูแลทรัพย์สินส่วนตัวและบริจาคสิ่งของ ส่วนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครเน้นการบำรุงรักษาทรัพย์สินส่วนรวม 4) สุขภาพ พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ เลือกทานอาหารเพื่อสุขภาพ ขณะที่พุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครเน้นการบริโภคอาหารตามธรรมชาติ

2.2.3 การปฏิบัติตนให้มีสุขภาพอนามัยที่ดีและมีสัมมาชีพ อันทำให้เกิดสันติสุข

ความคล้ายกัน คือ ทั้งพุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ และพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครมีแนวทางปฏิบัติที่คล้ายคลึงกันหลายด้าน ทั้งสองภูมิภาคให้ความสำคัญกับการฝึกฝนจิตใจให้สงบผ่านการปฏิบัติธรรมและทำจิตอาสา รวมไปถึงการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม โดยผสมผสานภูมิปัญญาพื้นบ้านเข้ากับหลักศาสนา เช่น การเลือกอาหารที่มีประโยชน์และการใช้สมุนไพร นอกจากนี้ยังยึดหลักจริยธรรมและความสุจริตในการประกอบอาชีพ โดยน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงของรัชกาลที่ 9 มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อความสุขที่ยั่งยืน

ความแตกต่างกัน คือ 1) ด้านศาสนา พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ เน้นการปฏิบัติธรรมเพื่อแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน ส่วนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครเน้นการสร้างคุณค่าทางจริยธรรมและบูรณาการศาสนาเข้ากับประเพณีท้องถิ่น 2) ด้านสุขภาพ พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ พึ่งพาภูมิปัญญาพื้นบ้านและการกินเจเป็นหลัก ขณะที่พุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครใช้สมุนไพรควบคู่กับอาหารเสริมสมัยใหม่ 3) ด้านการประกอบอาชีพ พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ เน้นความหลากหลายทางอาชีพและการออม ส่วนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครเน้นการช่วยเหลือกันในชุมชนและการส่งเสริมอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2.4 การปฏิบัติตนและการได้รับการสนับสนุนในด้านการศึกษาสงเคราะห์และสาธารณสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนา

ความคล้ายกัน คือ พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ และพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครมีแนวทางที่คล้ายคลึงกันในการพัฒนาชุมชนและสังคม ทั้งสองภูมิภาคให้ความสำคัญกับการสนับสนุนการศึกษา ส่งเสริมคุณธรรมและศาสนาผ่านกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสาธารณประโยชน์ และแสดงออกถึงความมีน้ำใจ ความเมตตาในยามเกิดภัยพิบัติหรือช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ซึ่งสะท้อนถึงความสามัคคี และความร่วมมือนำมาซึ่งสังคมที่น่าอยู่และยั่งยืน

ความแตกต่างกัน คือ พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ เน้นการสนับสนุนเชิงประเพณีและศาสนา เช่น การบริจาคทุนการศึกษา เสื้อผ้า และการเข้าร่วมงานบุญ รวมถึงการช่วยเหลือแบบเชิงป้องกัน ส่วนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครเน้นการลงมือปฏิบัติและใช้แรงงานเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดการสิ่งแวดล้อม และช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยตรง ซึ่งสะท้อนถึงการพึ่งพาตนเอง

2.2.5 การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอันดีงามและหลักสามัคคีธรรม

ความคล้ายกัน คือ พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ และจังหวัดสกลนครยึดถือหลักคัคคีธรรม (กฎแห่งกรรม) และหลักกตัตติธรรม (กฎหมายและจารีตประเพณี) เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตร่วมกันอย่างสงบสุข นอกจากนี้ยังมีการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการพัฒนาศาสนสถานและสาธารณสมบัติ โดยความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างต่อเนื่อง

ความแตกต่างกัน คือ พุทธศาสนิกชนในเขตกรุงเทพฯ เน้นการอนุรักษ์ประเพณีและภูมิปัญญาเชิงวัตถุ เช่น การทอผ้าไหมและการจักสาน การพัฒนาชุมชนมักเน้นการบริจาคเงินเพื่อปรับปรุงศาสนสถานและมีกระบวนการทำงานที่ค่อนข้างเป็นทางการ ส่วนพุทธศาสนิกชนในจังหวัดสกลนครโดดเด่นด้วยประเพณีที่ผูกพันกับวิถีชีวิต เช่น ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ การทอผ้าด้วยมือ การพัฒนาชุมชนเน้นความยั่งยืน มีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่น และผสมผสานกิจกรรมบันเทิงในงานประเพณีเพื่อสร้างความสนุกสนาน เช่น จัดเวทีหมอลำ เวทีร่ำวง เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. แนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร

1.1 กลุ่มตัวอย่างกรุงเทพมหานคร มีแนวปฏิบัติที่ดีตามหลักธรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) หลักธรรมที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การละเว้นจากการประพฤติดินในกาม ละเว้นการล่วงละเมิดสามี/ภรรยาผู้อื่น และให้เกียรติผู้ช่วยผู้หญิงทุกคน โดยธรรมะข้อนี้ทำให้คนละเว้นมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการละเว้นจากการประพฤติดินในกาม ไม่เพียงแต่ผิดศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา แต่ยังเสี่ยงต่อการกระทำผิดกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่ง ผลที่ตามมา ได้แก่ การลงโทษทางอาญา (จำคุก/

ปรับ) การเสียชื่อเสียงและเกียรติยศ ความแตกแยกในครอบครัว การถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย ความเสื่อมในศีลธรรมของสังคมโดยรวม โดยกลุ่มเป้าหมายมีการปฏิบัติตัวอย่างสม่ำเสมอและให้เกียรติสมาชิกในชุมชน ทั้งผู้ที่มีคุณครองและผู้ที่เป็นโสัด มีแนวทางในการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมและสำรวมกิริยาวาจาในสังคม มีการรักษาระยะห่างกับเพื่อนต่างเพศและไม่แสดงพฤติกรรมที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดในเรื่องชู้สาว สอดคล้องกับ Koonanuwat (2009) กล่าวว่า การปฏิบัติตามศีลในข้อที่ 3 ทำให้เกิดความสำรวมอินทรีย์ คือ ทำให้คนนับหน้าถือตา เป็นที่น่าเชื่อถือของบุคคลทั่วไป โดยเว้นจากการประพฤติดินในกามบุคคลที่แต่งงานหรือมีคู่ครองแล้ว และยังสอดคล้องกับ Wattharakhupt (2016, p. 115) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้าน รักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยประชาชนในหมู่บ้าน รักษาศีลข้อที่ 3 เว้นจากการประพฤติดินในกามมากที่สุด รองลงมา คือการรักษาศีลข้อ 2 เว้นจากการลักทรัพย์

1.2 กลุ่มตัวอย่างจังหวัดสกลนคร มีแนวปฏิบัติที่ดีตามหลักธรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) หลักธรรมที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอันดีงามและหลักสามัคคีธรรม จะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก จะไม่เอาประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวอีสานโดยเฉพาะจังหวัดสกลนคร มีรากฐานมาจากลักษณะทางภูมิศาสตร์และสังคมที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่นเพื่อความอยู่รอดและสร้างสรรค์ชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนจังหวัดสกลนครโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนเสมอ สอดคล้องกับ Uthairat (2001, pp. 58-60) กล่าวว่า ความเชื่อและค่านิยมของชาวอีสานที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก เกิดจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน ซึ่งถูกหล่อหลอมอยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน และแสดงออกผ่านกิจกรรมการรวมกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ดังนี้ 1) วัฒนธรรมการพึ่งพาอาศัยกัน (Reciprocity Culture) คือ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคอีสานมีความแห้งแล้งและเป็นที่ราบสูง การเพาะปลูกจึงต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจของคนในชุมชน เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว การสร้างฝายกันน้ำ หรือการขุดบ่อน้ำบาดาล 2) จารีตประเพณีท้องถิ่น คือ "ฮิตสิบสองคองสิบสี่" เป็นประเพณีและจารีตที่ชาวอีสานปฏิบัติสืบทอดกันมา ซึ่งเน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม 3) ความผูกพันในเครือญาติ คือ ชุมชนในภาคอีสานมักจะมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติและเป็นที่รู้จักกันดี ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอย่างแท้จริง

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระหว่างพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร

2.1 ความคล้ายกันในการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

การปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระหว่างพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร ด้านเพศไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือหญิง มีการปฏิบัติที่คล้ายกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก เป้าหมายสูงสุดของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 คือการสร้างสังคม

ที่มีศีลธรรม ความสงบสุข และความสามัคคี โดยเริ่มต้นจากการที่แต่ละบุคคลได้พัฒนาตนเองให้มีคุณธรรม มีความเมตตา และไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเพศใด หรืออาศัยอยู่ในภูมิภาคใด หลักการนี้ก็ยังคงมีความสำคัญและเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา และข้อที่คล้ายกันในด้านสถานภาพสมรส ที่ไม่มีคู่นอนที่แตกต่างกันระหว่างภาคกลางและภาคอีสาน กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร ในหัวข้อการปฏิบัติตนและการได้รับการสนับสนุนในด้านการศึกษาสงเคราะห์และสาธารณสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาไม่ได้แบ่งแยกผู้คนตามสถานภาพทางสังคมหรือการสมรส ไม่ว่าจะเป็นคนโสด, แต่งงานแล้ว หรือผู้สูงอายุ ทุกคนต่างได้รับการปฏิบัติและได้รับการส่งเสริมตามหลักธรรมเดียวกัน อีกทั้งวัดในทั้งสองภูมิภาคยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยเป็นทั้งแหล่งเรียนรู้และศูนย์รวมจิตใจ การช่วยเหลือด้านการศึกษา เช่น การจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม การให้ทุนการศึกษา หรือการจัดอบรมธรรมะ ก็เปิดโอกาสให้คนในชุมชนทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นผู้ที่สมรสแล้วหรือไม่ก็ตาม สอดคล้องกับ Phra Dhamma Pidok (P. A. Payutto) (2005, pp. 24, 155, 345) กล่าวว่า การศึกษาสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาหมายถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง คือ พรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา): โดยเฉพาะ "เมตตา" (ความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข) และ "กรุณา" (ความสงสารที่ต้องการให้ผู้อื่นพ้นทุกข์) เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการช่วยเหลือด้านสาธารณสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาคือการช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมส่วนรวมเพื่อความผาสุกของคนหมู่มาก หลักธรรมที่เกี่ยวข้อง คือ สังคหวัตถุ 4 1) ทาน: การบริจาคทรัพย์สิน สิ่งของ หรือแรงงานเพื่อช่วยเหลือสังคม 2) ปิยวาจา: การพูดจาไพเราะและเป็นประโยชน์ 3) อตถจริยา: การประพฤติตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น 4) สมานัตตา: การวางตัวเสมอต้นเสมอปลายไม่ถือตัว และอปริหานิยธรรม 7 โดยเฉพาะข้อที่ 1-2 คือ การประชุมกันเนื่องๆ และการสามัคคีกันในการทำงาน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการรวมพลังเพื่อช่วยเหลือสังคม

อีกทั้งข้อที่คล้ายกันในด้านระดับการศึกษา ที่ไม่มีคู่นอนที่แตกต่างกันระหว่างภาคกลางและภาคอีสาน กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร ในหัวข้อการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมอันดีงามและหลักสามัคคีธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สื่อมวลชนและโซเชียลมีเดียมีบทบาทอย่างมากในการสร้างวัฒนธรรมร่วมสมัย คนไทยไม่ว่าจะอยู่ในภาคใดหรือมีการศึกษาระดับใดสามารถเข้าถึงเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน เช่น รายการโทรทัศน์ ละคร เพลง หรือภาพยนตร์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความคิด ความนิยมในอาหารอีสาน เช่น ส้มตำ ไก่ย่าง และเพลงลูกทุ่งอีสานที่แพร่หลายในระดับประเทศ ทำให้คนในภาคกลางและอีสานที่มีพื้นฐานต่างกันสามารถมีวัฒนธรรมร่วมกันบางอย่างได้ สอดคล้องกับ Department of Academic Affairs (2001, pp. 45-48) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมอันดีงามคือวิถีการดำเนินชีวิตที่สะท้อนถึงค่านิยมและจริยธรรมของสังคม อาทิเช่น 1) การแสดงความเคารพต่อผู้สูงอายุ เป็นสิ่งที่คนไทยให้ความสำคัญอย่างมาก การใช้คำพูดที่สุภาพอ่อนน้อม, การไหว้, และการแสดงความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ 2) การแต่งกายที่เหมาะสม การแต่งกายให้ถูกกาลเทศะ ไม่ว่าจะเป็นงานพิธี, การเข้าวัด หรือการไปติดต่อราชการเป็นการแสดงออกถึงความเคารพต่อสถานที่และผู้คนรอบข้าง 3) การรักษาความสะอาด ทั้งความสะอาดของร่างกาย, ที่พำนักอาศัย และสถานที่สาธารณะ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีวินัย อีกทั้งยังสอดคล้องกับ

The Office of the National Culture Commission (1988, pp. 15-16) ที่กล่าวว่า ความสามัคคีที่เกิดขึ้นจากวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นผลจากการที่คนในชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งนำไปสู่การช่วยเหลือเกื้อกูลและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ได้แก่ 1) การทำงานร่วมกัน การร่วมมือกันในกิจกรรมต่างๆ เช่น การสร้างศาลาวัด การทำความสะอาดชุมชน หรือการเตรียมงานบุญ เป็นการแสดงออกถึงความสามัคคีและส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม 2) การเคารพและให้เกียรติ คือ วัฒนธรรมท้องถิ่นมักให้ความสำคัญกับการเคารพผู้ใหญ่และผู้อาวุโส ซึ่งช่วยสร้างความสงบเรียบร้อยและลดความขัดแย้งในชุมชน

2.2 ความแตกต่างกันในการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5

การปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ระหว่างพุทธศาสนิกชนในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร ด้านอายุที่มีการปฏิบัติที่ต่างกันมากที่สุด คือมี 7 คู่ที่แตกต่างกัน ในหัวข้อการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพอนามัยที่ดีและมีสมาธิ อันทำให้เกิดสันติสุข ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คนในแต่ละช่วงอายุมีการปฏิบัติตนด้านสุขภาพอนามัยและอาชีพที่ต่างกันอย่างมาก โดยได้รับอิทธิพลจากความต้องการในแต่ละวัย บทบาททางสังคม และการเข้าถึงทรัพยากร ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อพฤติกรรมในทุกภูมิภาคของไทย รวมทั้งภาคกลางและภาคอีสาน เช่น คนวัยกลางคนในทั้งสองภาคอาจมีอาชีพที่มั่นคงมากขึ้น ทั้งในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม การเลือกอาชีพของคนกลุ่มนี้มักคำนึงถึงความมั่นคงและครอบครัวเป็นหลัก สอดคล้องกับ Department of Mental Health, Ministry of Public Health (2015, pp. 40-45) ที่กล่าวว่า การมีสุขภาพอนามัยที่ดีนั้นครอบคลุมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ซึ่งต้องอาศัยการปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอในทุกช่วงชีวิต มี 2 ส่วนดังนี้ 1) การดูแลสุขภาพกาย เริ่มจากการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ให้ครบ 5 หมู่ และหลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมันและน้ำตาลสูง นอกจากนี้ การออกกำลังกายสม่ำเสมออย่างน้อย 3-5 วันต่อสัปดาห์ เช่น การเดิน วิ่ง หรือว่ายน้ำ ช่วยให้ร่างกายแข็งแรงและลดความเสี่ยงของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง 2) การดูแลสุขภาพจิต การจัดการกับความเครียดเป็นสิ่งสำคัญ การพักผ่อนที่เพียงพอ การทำกิจกรรมที่ชอบมาทำ และการใช้เวลากับครอบครัวหรือเพื่อนฝูงสามารถช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดได้ นอกจากนี้ การฝึกสมาธิและการมองโลกในแง่ดีก็มีส่วนช่วยให้มีสุขภาพจิตที่ดี และยังสอดคล้องกับ Thailand Development Research Institute (TDRI) (2013, pp. 10-15) ที่กล่าวว่า อาชีพสุจริต คือ อาชีพที่ได้มาโดยชอบธรรม ไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นภัยต่อสังคม และไม่เบียดเบียนผู้อื่น การยึดมั่นในหลักการนี้จะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจในตนเองและเป็นที่ยอมรับของสังคม 1) การประกอบอาชีพที่ซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ผู้ร่วมงาน และตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงาน การไม่ทุจริต การไม่เอาเปรียบ และการรักษาคำพูดจะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในระยะยาว 2) ความขยันหมั่นเพียร คือ ความสำเร็จในอาชีพต้องอาศัยความขยัน ตั้งใจ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ และการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานจะช่วยให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง และ 3) การมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ส่งงานตรงเวลา และการยอมรับในข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น เป็นคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพที่สุจริต

นอกจากด้านอายุแล้วยังมีด้านอาชีพ ที่มีการปฏิบัติที่แตกต่างรองลงมา คือมี 4 คู่ที่แตกต่างกัน ในหัวข้อการปฏิบัติตนตามหลักกตัญญูตเวทิตาธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ความแตกต่างด้านวิถีชีวิตและโอกาสทางเศรษฐกิจ 1) อาชีพภาคการเกษตรกรรม (ส่วนใหญ่ในภาคอีสาน) ชาวนาชาวไร่มีรายได้ที่ไม่แน่นอนและต้องพึ่งพาธรรมชาติ ทำให้พวกเขามีแนวโน้มที่จะแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณในรูปแบบของการช่วยเหลือกันในชุมชน เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว การแบ่งปันผลผลิต และการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวตน เพราะมองว่าความกตัญญูเป็นส่วนหนึ่งของการอยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัย การแสดงออกจึงเป็นไปในรูปแบบของการลงแรงกาย และการสนับสนุนกันในชีวิตประจำวัน 2) อาชีพในเมือง (ส่วนใหญ่ในภาคกลาง) คนที่ทำงานในเมืองในสาขาต่างๆ เช่น พนักงานบริษัท หรือเจ้าของธุรกิจ มักจะมีรายได้ที่มั่นคงกว่าและมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ได้ง่ายกว่า การแสดงความกตัญญูจึงมักอยู่ในรูปแบบของการสนับสนุนทางการเงิน เช่น การส่งเงินให้พ่อแม่ใช้ การซื้อของขวัญราคาแพง หรือการพาไปท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เน้นการใช้จ่ายเพื่อความความสะดวกสบาย สอดคล้องกับ Yanavuddho (2009, pp. 40-42) ที่กล่าวว่า การแสดงความกตัญญูต่อพ่อแม่ผู้ให้กำเนิดนั้นเป็นหน้าที่สำคัญของบุตรและธิดา ซึ่งครอบคลุมทั้งการดูแลในยามที่มีชีวิตอยู่และเมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ขณะที่ท่านมีชีวิตอยู่บุตรธิดาควรดูแลเอาใจใส่ท่านในด้านต่างๆ เช่น การหาอาหารให้ท่านทาน การดูแลเรื่องสุขภาพเมื่อท่านเจ็บป่วย และการให้กำลังใจท่านในยามที่ท้อแท้ นอกจากนี้ การไม่สร้างความเดือดร้อนหรือทำให้ท่านต้องเป็นกังวลก็ถือเป็นการแสดงความกตัญญูเช่นกัน เมื่อท่านล่วงลับไปแล้วมีการประกอบพิธีทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ท่านถือเป็นการตอบแทนบุญคุณในอีกรูปแบบหนึ่ง ส่วนการปฏิบัติต่อเพื่อนบ้านอย่างกตัญญูไม่ใช่ว่าการตอบแทนบุญคุณในลักษณะเดียวกันกับพ่อแม่ แต่เป็นการสำนึกในบุญคุณของการอยู่ร่วมกัน และการให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในสังคม ดังนี้ 1) เมื่อเพื่อนบ้านประสบปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือ เช่น การประสบภัยธรรมชาติ หรือการเจ็บป่วย การเข้าไปช่วยเหลืออย่างเต็มกำลังถือเป็นการแสดงความกตัญญูในฐานะเพื่อนบ้านที่ดี 2) การมีน้ำใจต่อเพื่อนบ้าน เช่น การแบ่งปันอาหาร หรือการช่วยเหลือดูแลบ้านเรือนในขณะที่ยังเพื่อนบ้านไม่อยู่ เป็นการแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. งานวิจัยชี้ให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนครมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันไป เช่น ชาวกรุงเทพมหานคร มีการดูแลสุขภาพตัวเองเป็นอย่างดี ในขณะที่ชาวสกลนครให้ความสำคัญกับการตอบแทนคุณแผ่นดินและบูรพคุณชาติ รวมถึงการรักษาสิ่งแวดล้อม ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เหล่านี้ระหว่างกัน อาจจะจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่แนวปฏิบัติที่ดีในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของแต่ละพื้นที่ ให้คนในพื้นที่อื่นได้เรียนรู้และนำไปปรับใช้

2. ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มและทำกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มากขึ้น โดยเน้นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทั้งหมู่บ้าน, การจัดตลาดนัดสินค้าชุมชน หรือการจัดตั้งกลุ่มจิตอาสาเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุหรือผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่การทำกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างแนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 อันจะทำให้เกิดการสร้างความสามัคคีได้ดียิ่งขึ้น

3. ในกรุงเทพมหานครควรส่งเสริมให้โรงเรียน หน่วยงานราชการ และสถานประกอบการจัดกิจกรรม “องค์กรรักษาศีล 5” เช่น การอบรมคุณธรรมในที่ทำงาน ส่วนในจังหวัดสกลนครควรส่งเสริมให้พระสงฆ์ ผู้นำหมู่บ้าน และอสม. ร่วมกันจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน สอนศีลธรรม และส่งเสริมครอบครัวอบอุ่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งต่อไปควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างในด้านแนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จากภาคอื่นๆ ของประเทศ เช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ หรือภาคตะวันออก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น

2. การวิจัยในครั้งต่อไปควรเจาะลึกถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างของแนวปฏิบัติที่ดีตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ด้านอื่นๆ เช่น อิทธิพลของสภาพสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น การศึกษา หรือการรับรู้ข่าวสาร เพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างของการปฏิบัติตนตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้อย่างถ่องแท้

References

- Athimutto, S. (2017). *A study of the achievements of the Five Precepts Village Project, Phases 1–2, in Mae Sai District, Chiang Rai Province*. [Unpublished master's thesis]. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [In Thai]
- Department of Academic Affairs. (2001). *Thai culture and the principle of unity*. M.P.P. [In Thai]
- Department of Mental Health, Ministry of Public Health. (2015). *Holistic wellness manual for the public*. Aksorn Charoen Tat Publishing. [In Thai]
- Kamket, W. (2008). *Methodology of behavioral science research* (2nd ed.). Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Koonanuwat, R. (2009). *Benjasin Benjatham (The principles of being a human)*. Retrieved August 20, 2022, from <https://www.kroobannok.com/blog/index.php> [In Thai].
- Ngernchuklin, K. (2019). *Campaign to observe the 5 precepts of Hua Ngom sub-district, Phan district*. [Master's thesis]. Siam University. [In Thai]
- Phra Dhamma Pidok (P. A. Payutto). (2005). *Dictionary of Buddhism, The Collection of Dhamma*. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. [In Thai]
- Phrakhru Suphatthana Kanchanakit. (2018). Development of the working model of the Sangha in Kanchanaburi province in the Five Precepts Village Project. *Journal of MCU Peace Studies*, 6(2), 571-583. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/87867/95643> [In Thai].
- Siriphokaphiron, S. (2003). *Educational research*. Thepsatri Rajabhat Institute. [In Thai]
- Srisa-ard, B. (2002). *Introductory research* (2nd ed.). Suwiriyan. [In Thai]

- Thailand Development Research Institute (TDRI). (2013). *Report on integrity and honesty in Thai society*. Thailand Development Research Institute. [In Thai]
- The Office of the National Culture Commission. (1988). *Culture as a way of life of society*. n.p. [In Thai]
- Uppakhun, A. (2021). *Factors affecting the effectiveness of the Five Precepts Village Project in Mueang District, Sakon Nakhon Province*. [Unpublished master's thesis]. Sakon Nakhon Rajabhat University. [In Thai]
- Uthairat, W. (2001). *Community power from local wisdom: A case study of Thai Communities in the Northeast*. Kasetsart University Press. [In Thai]
- Village for the Five Precepts Project. (2017). *Report on the Village for the Five Precepts project based on the resolution of the Sangha Supreme Council*. Retrieved August 14, 2022, from <https://www.sila5.com/report/index/getRank2> [In Thai].
- Watttharakhupt, S. (2016). *Five precepts practice behavior of people in the pilot Five Precepts Village, Mueang Sa Kaeo District, Sa Kaeo Province*. [Unpublished master's thesis]. Burapha University. [In Thai]
- Yanavuddho, P. (2009). *The virtue of gratitude in Buddhism*. Mahachulalongkorn Rajavidyalaya University Press. [In Thai]

รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ
เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

The Administrative Model for Testing and Personal Competency Certification
Center Based on Occupational Standards for Developing Learner
Competencies at Kamphaeng Phet Technical College

สุบรรณ ชัยยะ*

Suban Chaiya

Received : May 8, 2025

Revised : August 7, 2025

Accepted : September 3, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร 4) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 3 คน ครูผู้สอน 47 คน รวมทั้งหมด 50 คน และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน ตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ตรวจสอบการร่างรูปแบบ และประเมินความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ รวมทั้งหมด 35 คน ตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลภายใต้โครงการ 4 กิจกรรม ของปีการศึกษา 2566 กิจกรรมที่ 1 การสร้างความรู้ความเข้าใจรอบการดำเนินงาน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 60 คน กิจกรรมที่ 2 ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 60 คน กิจกรรมที่ 3 การพัฒนากระบวนการดำเนินงาน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 120 และกิจกรรมที่ 4 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

*รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

Deputy Director, Kamphaeng Phet Technical College(Corresponding Author)

e-mail: ban.c2.2013@gmail.com

ใช้กลุ่มตัวอย่าง 120 คน ตอนที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ประกอบด้วย 1) ผลลัพธ์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ข้อมูลได้จากแบบรายงานประจำปีการศึกษา 2566 ของงานวัดผล 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนและประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียน 60 คน 3) จำนวนครูที่ผ่านการพัฒนาและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพ ข้อมูลได้มาจากแบบรายงานของงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 4) จำนวนผู้เรียนและประชาชนในชุมชนที่ผ่านการทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ข้อมูลได้มาจากหัวหน้าศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร 5) ความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 3 คน ครูผู้สอน 47 คน รวมทั้งหมด 50 คน และ 6) ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ใช้กลุ่มตัวอย่าง 10 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบรายงาน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 2) รูปแบบการบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจกรอบการดำเนินงาน (2) การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน (3) การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้วยกระบวนการ PDCA และ (4) การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล พบว่า ความสำเร็จของโครงการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.70) ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อโครงการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.60) 4) ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล พบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนปีการศึกษา 2566 สูงกว่าปี 2565 ความพึงพอใจของผู้เรียนและประชาชนในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) ครูที่ผ่านการพัฒนาและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพคิดเป็นร้อยละ 100 ผู้เรียนและประชาชนในชุมชนที่ผ่านการทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล จำนวน 545 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.59) ประชาชนในชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.61)

คำสำคัญ : รูปแบบ / ศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล / มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ / สมรรถนะผู้เรียน

ABSTRACT

The research objectives were 1) to investigate the current conditions and administration approaches of the testing and personal competency certification center based on occupational standard, 2) to develop the administrative model 3) to implement the administrative model, and 4) to evaluate the implementation of the administrative model. This research study includes four components: phase 1) investigate the current conditions and testing center administration approaches through data collected from 50 participants included 3 administrators, 47 teachers, and 6 experts, phase 2) developing the administrative model through a focus group discussion, reviewing the model, and evaluating its appropriateness by 35 experts and educators, phase 3) implementing the model included 4 activities during the 2023 academic year. Activity 1 focused on building knowledge and understanding of the operational framework, involving 60 participants who were engaged in developing foundational comprehension of the system's requirements and processes. Activity 2 concentrated on promoting and supporting operations, utilizing the same sample size of 60 participants to ensure adequate support mechanisms were established for successful implementation. The scope expanded in Activity 3, which addressed the development of operational processes with an increased sample size of 120 participants, reflecting the need for broader stakeholder involvement in process development. Finally, Activity 4 encompassed monitoring and evaluating operations, maintaining the sample size of 120 participants to ensure comprehensive assessment of the implemented processes. Purposive sampling was used for participant selection. The research instruments included questionnaires, interview, and report forms. The data analysis involved percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The research findings revealed that: 1) the current conditions were at moderate level, 2) the developed administrative model consists of four components: (a) understanding of the framework, (b) promoting and supporting the operations, (c) developing the model according to PDCA cycle, and (d) monitoring and evaluating the operations. 3) The implementation results showed that the average rating of the project achievement was at a high level ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.70) and the findings revealed that satisfaction levels toward the implemented model were at the highest level ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.60). 4) The results from evaluating the implementation indicated that the student and community achievements in the 2023 academic year were higher than those in 2022. The students and communities satisfaction was at the highest level ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55). Teachers developed lesson plans

that consistent with professional standards, achieving a 100 percent success rate. A total of 545 students and community members passed the competency testing and certification according to professional standards. The administrators and teachers showed a high level of agreement regarding the administrative ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.59) and community members reported a high level of satisfaction with its role in developing learner competencies ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.61).

Keywords : Model / Personnel Competency Testing and Certification Center / Occupational Standards and Professional Qualifications / Students Competencies

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนนั้น จาก Regulations of the Thailand Professional Qualification Institute (Public Organization) on criteria, methods, and conditions for issuing certificates to organizations responsible for certifying individuals' competencies according to occupational standards B.E. 2561 (2018) ได้ดำเนินการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพและจัดทำมาตรฐานอาชีพ ด้วยการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชนในระดับชาติและระดับนานาชาติ รวมทั้งการสนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการในสาขาวิชาชีพต่างๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานอาชีพและแนวทางการประเมินสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ อันนำมาใช้ในการประเมินสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อให้ได้รับประกาศนียบัตรคุณวุฒิวิชาชีพและหนังสือรับรองมาตรฐานอาชีพ รับรองสมรรถนะบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ทั้งผู้ที่มีคุณวุฒิการศึกษาและไม่มีคุณวุฒิการศึกษา ซึ่งมีประสิทธิภาพการทำงานและความชำนาญในวิชาชีพ

สำหรับแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องพัฒนาด้านการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ เทคโนโลยี ความต้องการของสถานประกอบการ โดยจัดเป็นระบบที่เปิดกว้างให้ ผู้เรียนมีอิสระและทางเลือกตามความพร้อมและความต้องการของตนเอง สามารถศึกษาหาความรู้ทักษะและประสบการณ์ได้ทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย รัฐบาลต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเขามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมมากขึ้นสอดคล้องกับ Teachers' Council of Thailand Secretariat Office (2008) ที่ได้กำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 8(1) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน มาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 20 การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ

สถานศึกษาเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สิ่งสำคัญในการพัฒนาการอาชีวศึกษาและฝึกอบรม Chumnum (2010) คือ ต้องทำให้แรงงานสามารถพัฒนาสมรรถนะการทำงานของตนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยองค์ประกอบสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การพัฒนาคุณวุฒิวิชาชีพ การจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ การจัดทำมาตรฐานอาชีพ การวิจัยและพัฒนาคุณวุฒิวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และการพัฒนาระบบบริหารจัดการ ในขณะที่ความต้องการแรงงานมีปริมาณสูง ปัญหาเชิงคุณภาพของผู้จบการศึกษาในระดับต่างๆ พิจารณาในภาพรวม Thailand Policy Innovation Center (2014) พบว่า ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเกือบทุกกลุ่มอุตสาหกรรมและบริการที่ทำการศึกษายังเผชิญกับปัญหาความแตกต่างที่คล้ายๆ กันระหว่าง ความรู้และทักษะของกำลังคนที่คาดหวัง ขาดการกำหนดมาตรฐานอาชีพและวิชาชีพ แม้ว่าจะมีการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานโดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน แล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงการจัดมาตรฐานเพื่อกำหนดระดับค่าจ้างในเบื้องต้นเท่านั้น ยังไม่สามารถที่จะนำไปกำหนดเป็นมาตรฐานที่เทียบได้กับระดับสากลที่จะยกระดับขีดความสามารถของแรงงานไทยได้อย่างแท้จริง

วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร เป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตรเทคโนโลยีบัณฑิต (ทล.บ.) ระดับปริญญาตรี และหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสถานประกอบการ เป็นหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เป็นศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพของสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานของกระทรวงแรงงาน ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ยังมีปัญหาอุปสรรคในด้านการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่สอดคล้องกับการทดสอบ ประเมินตามมาตรฐานอาชีพ ผลการปฏิบัติงานไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ยังขาดคุณภาพของผู้เรียนที่สอดคล้องกับสมรรถนะวิชาชีพและจำนวนผู้ผ่านการทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสำรวจของงานประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ในปีการศึกษา 2565 ที่พบว่าสภาพปัญหาของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณภาพผู้เรียนที่มีสมรรถนะด้านทักษะในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ รองลงมาได้แก่ จำนวนผู้มาใช้บริการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ และกระบวนการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ซึ่งวิทยาลัยจะต้องเร่งดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยเร่งด่วน

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ให้มีคุณภาพ มีความเหมาะสมในแต่ละ

สาขาวิชาชีพจึงจะส่งผลดีต่อการพัฒนาสมรรถนะอาชีพผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่มุ่งมั่นจัดการศึกษาวิชาชีพให้มีมาตรฐาน มีศูนย์การเรียนรู้ที่ก้าวหน้า เทคโนโลยีและบริการสังคมอย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานสากล และภารกิจเพื่อพัฒนาและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่จะเพิ่มสมรรถนะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกระดับชั้นมุ่งสู่มาตรฐานสากล และส่งเสริมการขยายโอกาสทางการศึกษาและบริการวิชาชีพตามความต้องการของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม ผู้วิจัยจึงได้เห็นความสำคัญในการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียน ครูผู้สอนผู้บริหารสถานศึกษาและประชาชนในชุมชน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
4. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามวัตถุประสงค์การวิจัย 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
- ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
- ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
- ตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัย กิจกรรมการดำเนินการ และผลการดำเนินการ แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล และศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ปีการศึกษา

2565-2566 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 4 คน ครูผู้สอน 166 คน นักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชรและประชาชนในชุมชนจังหวัดกำแพงเพชรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน และครูผู้สอน 47 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 50 คน และการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 50 คน และศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน

ตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล โดยไข่นอกจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการบริหารจัดการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากตอนที่ 1 นำมาถ่วงน้ำหนักการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานประเด็นคำถามการสนทนากลุ่ม หลังจากนั้นมีการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการโดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบรายงานการตรวจสอบรูปแบบ การบริหารจัดการ และหลังจากนั้นประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้และทุกขั้นตอนเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบกับโครงการ 4 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมที่ 1 การสร้างความรู้ ความเข้าใจ กรอบการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้สอน 47 คน ประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน โดยกำหนดคุณสมบัติต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการที่ร่วมกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจกรอบการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ กิจกรรมที่ 2 การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้สอน 47 คน และประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน โดยกำหนดคุณสมบัติต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการที่ร่วมดำเนินงานตามกิจกรรมการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ กิจกรรมที่ 3 การพัฒนากระบวนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลด้วยกระบวนการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา

3 คน ครูผู้สอน 47 คน ประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง 10 คน และผู้เรียนจำนวน 60 คน เพื่อการมีส่วนร่วมของการพัฒนากระบวนการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นเป็น 120 คน โดยกำหนดคุณสมบัติต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน และประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการที่ร่วมดำเนินงานตามกิจกรรมการพัฒนากระบวนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ และกิจกรรมที่ 4 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้สอน 47 คน ประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง 10 คน และผู้เรียนจำนวน 60 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 120 คน โดยกำหนดคุณสมบัติต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน และประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการที่ร่วมดำเนินงานตามกิจกรรมการพัฒนากระบวนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างของทุกกิจกรรมมีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในเก็บข้อมูลของทุกกิจกรรม ได้แก่ แบบประเมินความสำเร็จของการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการ และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลประกอบด้วย 1) ผลลัพธ์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบในการทำงาน ข้อมูลได้มาจากแบบรายงานประจำปีการศึกษา 2566 ของงานวัดผลประเมินผล 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนและประชาชนในชุมชนที่ใช้บริการที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เรียนและประชาชนในชุมชน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจ 3) จำนวนครูที่ผ่านการพัฒนาและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพ ข้อมูลได้มาจากแบบรายงานของงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนประจำปีการศึกษา 2566 ฝ่ายวิชาการ 4) จำนวนผู้เรียนและประชาชนในชุมชนที่ผ่านการทดสอบสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ข้อมูลได้มาจากแบบรายงานของหัวหน้าศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร 5) ความคิดเห็นผู้บริหาร ครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน และครูผู้สอน 47 คน รวมทั้งหมด 50 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความคิดเห็น 6) ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ประชาชนในชุมชน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความคิดเห็น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทุกหัวข้อการประเมิน เลือกแบบเจาะจง

สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ดังนี้

- 1) ค่าร้อยละ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค Srisa-ard (2017)
- 2) ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) Wongrattana (2010)
- 3) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม Rangchaikul-Wiboonsri (2013)
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความคิดเห็น ซึ่งมีเกณฑ์ระดับความคิดเห็นและเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ 5 ระดับ ดังนี้

เกณฑ์ระดับความคิดเห็น

ระดับ	5	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	มาก
ระดับ	3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	น้อย
ระดับ	1	หมายถึง	น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของระดับ

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	น้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรอง
สมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรอง สมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ	สภาพปัจจุบัน		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ กรอบการดำเนินงานและ จุดมุ่งหมาย	3.50	0.64	ปานกลาง
2. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงานศูนย์ทดสอบ	3.47	0.68	ปานกลาง
3. ด้านการพัฒนากระบวนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบ	3.30	0.74	ปานกลาง
4. ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ทดสอบ	3.36	0.69	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.41	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ กรอบการดำเนินงานและจุดมุ่งหมาย ($\bar{X} = 3.50$) และต่ำสุด ได้แก่ ด้านที่ 3 ด้านการพัฒนากระบวนการดำเนินงานของศูนย์ทดสอบ ($\bar{X} = 3.30$)

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ กรอบการดำเนินงานและจุดมุ่งหมายศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ประกอบด้วย สร้างความรู้ ความเข้าใจ เตรียมความพร้อม พัฒนาผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน 2) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การประสานงาน การจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรและอาคารสถานที่ที่เหมาะสม และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการ 3) ด้านการพัฒนากระบวนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ได้แก่ ขั้นการวางแผนบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล (Plan: P) ขั้นการปฏิบัติตามแผนการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล (Do: D) ขั้นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน (Check: C) และขั้นการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน (Act: A) 4) ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ประกอบด้วย ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ด้านความรู้ ด้านทักษะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบในการทำงาน ความพึงพอใจของผู้เรียนที่เข้ารับการทดสอบที่มีต่อการบริหารจัดการ จำนวนครูที่ผ่านการพัฒนาและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพ จำนวนผู้เรียนและประชาชนในชุมชนที่เข้ารับการทดสอบและผ่านการรับรองสมรรถนะวิชาชีพ ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์

ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์
ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐาน
อาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร สรุปรูปแบบที่สร้างขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ได้แก่
1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจ กรอบการดำเนินงานและจุดมุ่งหมายศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของ
บุคคล 2) การส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล 3) การพัฒนา
กระบวนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล 4) การติดตามและประเมินผลการ
ดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล จากผลของการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบ
การบริหารจัดการนำมาซึ่งการยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการ พร้อมทั้งมีกระบวนการตรวจสอบความ
เหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้รูปแบบบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของ
บุคคล มีผลการประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์
ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินคุณภาพด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล

รายการประเมิน	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ กรอบการดำเนินงานและจุดมุ่งหมาย	4.55	0.66	มากที่สุด	4.20	0.76	มาก
2. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล	4.59	0.58	มากที่สุด	4.32	0.74	มาก
3. ด้านการพัฒนากระบวนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล	4.68	0.47	มากที่สุด	4.23	0.68	มาก
4. ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล	4.64	0.57	มากที่สุด	4.39	0.65	มาก
รวม	4.61	0.57	มากที่สุด	4.20	0.70	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความเหมาะสมแต่ละด้านทุกๆ ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้แต่ละด้านทุกๆ ด้าน อยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมของรูปแบบบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.57) ความเป็นไปได้ของรูปแบบบริหารจัดการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.70)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร สรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า ทุกกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมพัฒนากระบวนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบ รองลงมาได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบ มีรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3

3.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อโครงการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า ทุกกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบ รองลงมาได้แก่ กิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ กรอบการดำเนินงานและจุดมุ่งหมายศูนย์ทดสอบ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ความสำเร็จของโครงการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำเร็จ
1.	กิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ กรอบดำเนินงาน และจุดมุ่งหมายศูนย์ทดสอบ	4.41	0.64	มาก
2.	กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน	4.44	0.70	มาก
3.	กิจกรรมพัฒนากระบวนการดำเนินงาน	4.47	0.68	มาก
4.	กิจกรรมติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน	4.34	0.75	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 กิจกรรม		4.42	0.70	มาก

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.	กิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ กรอบดำเนินงาน และจุดมุ่งหมายศูนย์ทดสอบ	4.60	0.59	มากที่สุด
2.	กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน	4.57	0.57	มากที่สุด
3.	กิจกรรมพัฒนากระบวนการดำเนินงาน	4.59	0.60	มากที่สุด
4.	กิจกรรมติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน	4.57	0.65	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 4 กิจกรรม		4.58	0.60	มากที่สุด

4. ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

4.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบในการทำงาน ในปีการศึกษา 2565-2566 พบว่า ผู้เรียนทุกสาขาวิชามีผลลัพธ์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบในการทำงาน ปีการศึกษา 2566 สูงกว่า ปีการศึกษา 2565 โดยภาพรวมมีค่าทางการเรียนสูงขึ้นร้อยละ 11.78 สรุปได้ว่า ผลลัพธ์ทางการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบในการทำงาน ของผู้เรียนทุกสาขาวิชา ในปีการศึกษา 2566 สูงกว่า ปีการศึกษา 2565 แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลลัพธ์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบในการทำงาน

ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน	คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ) ปีการศึกษา 2565	คะแนนเฉลี่ย (ร้อยละ) ปีการศึกษา 2566	สูงขึ้น (ร้อยละ)
สาขาช่างยนต์	78.45	88.32	9.87
สาขาช่างกลโรงงาน	66.67	74.71	8.04
สาขาช่างไฟฟ้ากำลัง	74.16	86.55	12.39
สาขาการบัญชี	71.43	83.21	11.78
สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ	70.31	81.43	11.12
สาขาธุรกิจคหกรรม	62.50	80.00	17.50
เฉลี่ยรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น			11.78

4.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนและชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัย เทคนิคกำแพงเพชร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55)

4.3 จำนวนครูที่ผ่านการพัฒนาและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพ พบว่า ทุกแผนกวิชาทั้งหมด 16 แผนกวิชา มีครูผู้สอนทั้งหมด 166 คน มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพทั้งหมด 166 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.4 ผลการรายงานจำนวนผู้เรียนและประชาชนในชุมชนที่ผ่านการทดสอบและรับรองสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ มีจำนวนรวม 545 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัย เทคนิคกำแพงเพชร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.59)

4.6 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัย เทคนิคกำแพงเพชร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.61)

การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ ที่เป็นผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนและประชาชนในชุมชน ผลการศึกษาความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอน และผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.58) แสดงผลดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

ข้อ	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.	ความพึงพอใจของผู้เรียนและชุมชนที่มีต่อศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล	4.64	0.55	มากที่สุด
2.	ความคิดเห็นผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล	4.45	0.59	มาก
3.	ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล	4.49	0.61	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด		4.53	0.58	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การดำเนินการอภิปรายผลในประเด็นหลักที่สำคัญตามผลการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนยังมีความรู้ ความเข้าใจ พอสมควรและมีความตระหนักในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นสมรรถนะเพื่อให้สำเร็จ การศึกษา สอดคล้องกับ Hansamorn (2022) ได้กล่าวว่า การทำให้ผู้เรียนได้รู้จักการศึกษาเพื่ออาชีพ (Career Education) ในทุกระดับชั้น ซึ่งเริ่มตั้งแต่การสร้างความรู้ความตระหนัก การสำรวจอาชีพ ที่จะต้องให้ผู้เรียนได้เห็น ภาพชัดผ่านการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เพื่อให้ได้มีความรู้ ความเข้าใจใน ระดับที่สูงขึ้นคือ การสำรวจอาชีพ และการพัฒนาทักษะเฉพาะทางขั้นสูง กระบวนการเหล่านี้จะช่วยสร้างความ เข้าใจในเรื่องของโลกอาชีพให้กับผู้เรียน เพื่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น หรือการเข้าสู่อาชีพ ในกรณีไม่ได้ศึกษา ต่อ ประกอบกับประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนของประเทศในทุกช่วงวัย มีการส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิต จะเห็นได้จากการจัดทำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ซึ่งเป็นการเชื่อมคุณวุฒิทางการศึกษากับ มาตรฐานอาชีพเข้าด้วยกัน โดยพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพ ซึ่งเป็นแนว ปฏิบัติที่สำคัญที่จะทำให้การจัดการศึกษาของประเทศสามารถตอบสนองต่อความต้องการกำลังแรงงานและ ทิศทางของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

1.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ กรอบการดำเนินงานและจุดมุ่งหมายศูนย์ทดสอบ 2) ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน มีวิธีการ ประเมินด้วยความเป็นกลางเที่ยงธรรม ประสานงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกและการจัดสรร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และสถานที่ให้เหมาะสม และใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้และ ฝึกทักษะอย่างมีระบบ 3) ด้านการพัฒนากระบวนการดำเนินงาน มี 4 ขั้น ได้แก่ ขั้นการวางแผนการบริหาร จัดการ (Plan: P) ขั้นการปฏิบัติตามแผนการบริหารจัดการ (Do: D) ขั้นการติดตามและประเมินผล (Check: C) และขั้นการปรับปรุงและพัฒนา (Act: A) 4) ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ความพึงพอใจของผู้เรียน ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่เข้ารับการทดสอบ จำนวนครูที่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนผู้เรียนและชุมชนที่ผ่านการรับรองสมรรถนะ ความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรอง มาตรฐานอาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Deming (1995) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพเป็น กระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขดังนี้ การวางแผน (Plan: P) คือ กำหนด สาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น การปฏิบัติตามแผน (Do: D) คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย การตรวจสอบ (Check: C) คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าการบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำให้ผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาบ้าง และ

การปรับปรุงแก้ไข (Act: A) คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงหากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจ หรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบที่สร้างขึ้นมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การสร้างความรู้ ความเข้าใจ กรอบการดำเนินงานและจุดมุ่งหมาย มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจ 2) การเตรียมความพร้อม 3) การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพ 4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Suthiprapa (2019) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสารวิทยา พบว่า มีความตรงและเหมาะสมมาก ประกอบด้วย 1) ปัจจัยการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง 2) การเสริมสร้างความเข้มแข็งในสถานศึกษา 3) การเรียนรู้ทางวิชาชีพครู 4) กลยุทธ์เสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) องค์ประกอบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6) การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็ง และ 7) ผลลัพธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 การส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการดำเนินการทดสอบด้วยความเป็นกลางและความเที่ยงตรง 2) ประสานหน่วยงานภายในและภายนอกในการจัดสรรงบประมาณ 3) จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรและอาคารสถานที่ที่เหมาะสมและเพียงพอ 4) นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการด้านฐานข้อมูล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Apaijai (2018) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการศึกษามี 3 องค์ประกอบคือ 1) ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป 2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือการวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุงและการรายงานผล มีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อน 3) ด้านผลผลิต ได้แก่คุณภาพผู้เรียน และประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ และผลการประเมินรูปแบบ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนากระบวนการดำเนินงานศูนย์ทดสอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผนการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบ (Plan: P) ขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานจัดการศูนย์ทดสอบ (DO: D) ขั้นที่ 3 ขั้นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน (Check: C) ขั้นที่ 4 ขั้นการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน (Act: A) ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารจัดการสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Horthong (2020) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนบ้านห้วยนกแล พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนบ้านห้วยนกแล ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) ปัจจัยการบริหาร 3) กระบวนการบริหาร 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กร ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินงานตามแผนงาน ขั้นตอนที่ 4 การกำกับติดตาม และขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงพัฒนา ผลของการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูสามารถปฏิบัติตามรูปแบบได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ประกอบที่ 4 การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน มี 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่

- 1) ผลลัพธ์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
- 2) ความพึงพอใจของผู้เรียนและชุมชนที่เข้ารับการทดสอบ
- 3) จำนวนครูที่ผ่านการพัฒนาและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- 4) จำนวนผู้เรียนและประชาชนในชุมชนที่เข้ารับการทดสอบและผ่านการรับรองสมรรถนะวิชาชีพ
- 5) ความคิดเห็นผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบ และ
- 6) ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน ซึ่งหลักการและกระบวนการบริหารงานจะต้องมีการติดตามและประเมินผลอยู่เสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสอดคล้องกับแนวคิดของ Boonthos (2011) ที่ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบ ไว้ว่า ควรมีองค์ประกอบหลัก คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ 3) ระบบงานและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีดำเนินงานของรูปแบบ และ 5) แนวการประเมินรูปแบบ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hole and Kamtisiou (2009) ที่ได้นำเสนอการออกแบบกระบวนการใช้รูปแบบสมรรถนะผู้เรียน ในการเรียนที่สอดคล้องกับสมรรถนะการรับรองของกลุ่มสหภาพยุโรป (EQF) ตามกรอบของ ICOPER (Interoperable Content for Performance in a Competency) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ความต้องการในอาชีพ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ และสมรรถนะที่ต้องการสำหรับการเรียนการสอน 3) พัฒนาเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน 4) การจัดกิจกรรมและการเรียนตามรูปแบบที่สอดคล้องกับหลักสูตร ข้อมูลตามสถานการณ์ต่างๆ และ 5) การวัดและประเมินผล โดยกระบวนการนี้พัฒนาขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการฝึกอบรม

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร

3.1 ผลการประเมินความสำเร็จของโครงการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การทดลองใช้รูปแบบได้ดำเนินการตามองค์ประกอบของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ThongPhukdee and ProngPrommarat (2021) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การฝึกอบรม การนิเทศแบบคลินิก และการสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินรูปแบบ พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่ามากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อโครงการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลที่พัฒนาขึ้น มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ชุมชน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sommut (2021) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวยโดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีระดับความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.49) และผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.55)

4. ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ อภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบในการทำงาน เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2565-2566 มีค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั้งหมดสูงขึ้นร้อยละ 11.95 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะการปฏิบัติงานในสาขาอาชีพของตนเองที่มีความสอดคล้องและตรงกับวิชาชีพของสาขาของผู้เรียน จึงทำให้เกิดพัฒนาการที่ดีขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kamtab et al. (2021) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพสาขาแอนิเมชัน พบว่า 1) โครงสร้างหลักสูตรฐานสมรรถนะประกอบด้วย คุณลักษณะของรายวิชา บทเรียนมอดูล วิธีการสอนและการจัดการเรียนการสอน 2) องค์ประกอบของระบบการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ระบบการจัดการข้อมูล ระบบการจัดการรายวิชา ระบบการจัดการบทเรียนมอดูล ระบบการจัดการแบบทดสอบและประเมินผล 3) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามมาตรฐานอาชีพผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ทุกมอดูลการเรียนรู้

4.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนและชุมชนที่เข้ารับการทดสอบที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = 0.55) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติงานและเห็นความสำคัญของการทดสอบสมรรถนะอาชีพ เพื่อให้ผ่านการประเมินและได้รับคุณวุฒิวิชาชีพตามสาขาอาชีพ ทำให้ผู้เรียนได้รับการยอมรับในความสามารถของตนในสาขาอาชีพนั้นๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sommut (2021) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นกลุ่มงานเสริมสวยโดยการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการ ของวิทยาลัยเทคนิคนครอุบลราชธานี พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน มีระดับความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.49) และผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.55)

4.3 จำนวนครูที่ผ่านการพัฒนาและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพ พบว่า ความพร้อมของวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ผ่านหลักเกณฑ์การประเมินทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า หลังจากการนำรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบมาใช้ ทำให้การดำเนินงานของศูนย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kaewthongmoon (2019) ที่ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานการอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า พบว่า ผลรายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา (SAR: Self-Assessment Report) ของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ปีการศึกษา 2561 อยู่ในระดับคุณภาพยอดเยี่ยม

4.4 จำนวนผู้เรียนและประชาชนในชุมชนที่ผ่านการทดสอบและรับรองสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ มีจำนวนรวม 545 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้เรียน จำนวน 416 คน คิดเป็นร้อยละ 76.33 และประชาชนทั่วไปในชุมชน จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 23.67 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการบริหารจัดการที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่ดีมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการสร้างที่เป็นระบบ มีการทดลองใช้รูปแบบและการประเมินผลการใช้รูปแบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Poolkrajang and Chinnasot (2017) ที่ได้

วิจัยเรื่อง การพัฒนามาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ สาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานพื้นบ้านและศิลปหัตถกรรม พบว่าในการกำหนดกรอบคุณวุฒิวิชาชีพในสาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานพื้นบ้านและศิลปหัตถกรรม มีระดับชั้นคุณวุฒิทั้งหมด 7 ชั้น เริ่มจากชั้นที่ 1 ถึง ชั้นที่ 7 มีอาชีพทั้งหมด 15 อาชีพ การประเมินสมรรถนะของแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในคุณวุฒิวิชาชีพของกลุ่มอาชีพในสาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานพื้นบ้านและศิลปหัตถกรรม 4 สาขา จำนวนผู้เข้ารับการประเมินรวมทั้งสิ้น 40 คน โดยผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำทั้งหมดทุกคน

4.5 ผลการศึกษาความคิดเห็นผู้บริหาร ครูผู้สอน ที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนเพื่อให้มีคุณวุฒิวิชาชีพ อีกทั้งได้มีส่วนร่วมและเห็นพัฒนาการของการจัดตั้งศูนย์ทดสอบที่มีรูปแบบบริหารจัดการที่เป็นกระบวนการที่เหมาะสม จึงมีความพึงพอใจและเห็นด้วยกับการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบที่เกิดประโยชน์กับทุกคนที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Asai (2018) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนวิทยาลัยการอาชีพบ้านตากโดยภาพรวมมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาหลังการใช้รูปแบบโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีผลการดำเนินงานตามรูปแบบสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เรียนเป็นที่ยอมรับของสังคม ได้รับรางวัลในระดับภาคและระดับชาติ

4.6 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นเพราะว่า ประชาชนในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการศูนย์ทดสอบ จึงมีความพึงพอใจและเห็นด้วยกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่มีศูนย์ทดสอบที่ดีและมีการดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Asai (2018) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยการอาชีพบ้านตาก พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนวิทยาลัยการอาชีพบ้านตากโดยภาพรวมมีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการศึกษาความพึงพอใจของชุมชนต่อคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาหลังการใช้รูปแบบโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีผลการดำเนินงานตามรูปแบบสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เรียนเป็นที่ยอมรับของสังคม ได้รับรางวัลในระดับภาคและระดับชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันวางแผนและเตรียมจัดทำกิจกรรมเพื่อนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้ต่อไปกับนักเรียนนักศึกษาที่เรียนในปีต่อไป
2. จัดประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร ให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้ดียิ่งขึ้น

3. การนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ควรจัดให้มีการนิเทศติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการติดตามผลการใช้รูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคกำแพงเพชร
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารจัดการศูนย์ทดสอบและรับรองสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

References

- Apaijai, N. (2018). Educational management model for career development disadvantaged student for schools under royal initiatives. *Far Eastern University Journal*, 12(1), 32-45. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/article/view/73355/90087> [In Thai].
- Asai, W. (2018). *The model for the development of vocational competency of students by community participation: Bantak Vocational College*. Office of the Vocational Education Commission, Ministry of Education. [In Thai]
- Boonthos, M. (2011). *The development of an administrative model for internal quality assurance affecting the quality of schools under the Office of the Basic Education Commission*. Ubon Ratchathani Rajabhat University. [In Thai]
- Chumnum, S. (2010). *Research report on processes and strategies for lifelong learning for individuals over 16 years old*. Office of the National Education Commission, Office of the Prime Minister. [In Thai]
- Deming, W. E. (1995). *The new economics for industry, government, and education* (2nd ed.). KLC Press.
- Hoel, T., and Kamtsiou, V. (2009, July 15-17). ICOPER Big Picture-Modelling the central concepts of competency-driven learning. In *Proceedings of the IEEE International Conference on Advanced Learning Technologies (ICALT 2009)* (pp. 722-723). IEEE. <https://doi.org/10.1109/ICALT.2009.170>
- Hansamorn, K. (2022). Occupational standard: Connecting the world of work to the world of education. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*, 14(2), 76-88. <https://doi.org/10.53848/irdssru.v14i2.257370> [In Thai].

- Horthong, R. (2020). *The development of a learning management administration model to improve student quality of Ban Huai Nok Lae School*. Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. [In Thai]
- Kaewthongmoon, R. (2019). *The educational administration models to vocational education standards: Wiang Pa Pao Technical College*. Office of the Vocational Education Commission, Ministry of Education. [In Thai]
- Kamtab, P., Tantanatin, A., Suksai, W., and Chaisanit, S. (2020). The development of learning management system for enhancing the competency based on the occupational standards in an animation major. *King Mongkut's University of Technology North Bangkok Journal*, 11(3), 134-142. <https://ojs.kmutnb.ac.th/index.php/jote/article/view/4789/3377> [In Thai].
- Poolkrajang, A., and Chinnasot, W. (2017). The develop the national standard and qualifications in conservation of local artefacts and handicrafts. *Walailak Journal of Research and Development under Royal Patronage: Humanities and Social Sciences*, 12(1), 15-25. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/vrurdihsjournal/article/view/85203/68567> [In Thai].
- Rangchaikul-Wiboonsri, Y. (2013). *Measurement and construction of achievement tests* (11th ed.). Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Rattanaphoka, J. (2018). *The development of a vocational teaching model integrated with workplace practice* [Unpublished doctoral dissertation]. King Mongkut's University of Technology North Bangkok. [In Thai]
- Sommut, N. (2021). *A model of development learner competencies short course curriculum in the beautician group by participation with establishments of Nakhon Ubonratchathani Technical College*. Nakhon Ubonratchathani Technical College, Office of the Vocational Education Commission, Ministry of Education. [In Thai]
- Srisa-art, B. (2017). *Basic research* (19th ed.). Suwiriyasarn. [In Thai]
- Sutthiprapa, P. (2019). *The school administration model for enhancing professional learning communities of teachers to improve the quality of education management at Sarawittaya School, the Secondary Educational Service Area Office Bangkok Area 2*. Ministry of Education. [In Thai]
- Teachers' Council of Thailand Secretariat Office. (2008). *Professional standards in education*. Teachers' Council Printing House, Ladprao. [In Thai]

- Thailand Policy Innovation Center. (2014). *The role of higher education in the national research system*. National Research System Development Project. [In Thai]
- Regulations of the Thailand Professional Qualification Institute (Public Organization) on criteria, methods, and conditions for issuing certificates to organizations responsible for certifying individuals' competencies according to occupational standards B.E. 2561 (2018, 27 February). *Royal Thai Government Gazette*. No. 136 Special Issue 50 Ngor. page 1-15. Ratchakitcha. [In Thai]
- Thongpakdee, C., and ProngPrommarat, J. (2021). *Development of a model of teacher methodological competencies in 21st century for basic education instructions in Nakhon Ratchasima*. The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Ratchasima. [In Thai]
- Wongrattana, C. (2010). *Statistics for research* (5th ed.). Chulalongkorn University Press. [In Thai]

การเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของ
ศูนย์วังเตือน อากมสุรทัณฑ์ ศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามพระราชดำริ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
จังหวัดอุทัยธานี

Empowering Local Wisdom Teachers through Cooperation Network
Management Education for Career Building of Wongdean Akomsurathan
Center Vocational Training Center of Thai People under the Royal Initiative
Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn in Uthai Thani

นภัทร ภัทร์ธเรก*

Naphat Phattaraeak

สันติ ศรีสวนแดง**

Sunti Srisuantang

อภิชาติ ไจอารีย์**

Apichart Jai-Aree

Received : January 16, 2025

Revised : April 10, 2025

Accepted : May 15, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบท ขั้วเคลื่อน และสังเคราะห์กรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์วังเตือนฯ วิธีการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเก็บข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน ได้แก่ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เข้าอบรมการสร้างอาชีพ และคนในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 ขั้วเคลื่อนการเสริมพลัง

*นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Doctor of Philosophy Student in Human and Community Resource Development

Graduate School, Kasetsart University(Corresponding Author) e-mail: naphat.pha@ku.th

**อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Lecturer in Human and Community Resource Development Program, Graduate School, Kasetsart University

ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นวางแผน จัดเวทีสนทนากลุ่มวางแผนเสริมพลังครูภูมิปัญญากับผู้มีส่วนรวมจากหลายฝ่าย รวมจำนวน 30 คน ขั้นปฏิบัติการ และสังเกต ผู้ที่มีส่วนร่วมร่วมกันปฏิบัติการด้วยการออกแบบหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผล โดยใช้แบบประเมินความรู้ และผลงาน ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.05 และค่าความเชื่อมั่น 0.08 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 สังเคราะห์กรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่าครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเชี่ยวชาญด้านศิลปะการทำอาหาร และศิลปหัตถกรรม มีการถ่ายทอดความรู้ด้วยการบรรยาย และสาธิต พบปัญหาด้านการสอน ได้แก่ 1) ขาดผู้สืบทอด 2) ครูมาสอนไม่ต่อเนื่อง 3) ขาดสื่อการสอน 4) ขาดการทวนสอบองค์ความรู้ และ 5) จำนวนผู้เรียนน้อย เครือข่ายได้ร่วมกันขับเคลื่อนการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น และออกแบบแผนกิจกรรมการแหงหยวก พบว่าผู้เรียนมีความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลงานการแหงหยวกพอใช้ ผลการสังเคราะห์ได้กรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเชิงระบบประกอบด้วย ผู้นำการเปลี่ยนแปลง เครือข่ายพันธมิตร พหุปัจจัย และกระบวนการ

คำสำคัญ : การเสริมพลัง / ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น / เครือข่ายความร่วมมือ

ABSTRACT

This study aimed to explore the context, implement strategies, and develop a framework for empowering local wisdom educators through a collaborative network for educational management and career development at the Wongdean Akomsurathan Center. The research methodology was divided in to 3 phases. The first phase involved studying the context of local wisdom teachers through documentary analysis, followed by in-depth interview, semi-structured interviews with 30 informants, including local wisdom teachers, vocational training participants and community members. Data analysis thought content analysis. The second phase focus on empowering local wisdom teachers and included 3 steps: a planning stage, where a focus group of 30 participants from various sectors collaborated to design an empowerment strategies; an action and observation stage, where stakeholders worked together to design a curriculum, organize learning activities and conduct evaluations. Two assessment tools measuring knowledge and performance were developed. These tools has an index of content validity 0.05 or higher, yielding a reliability coefficient of 0.8. Data. Analyzed using mean and standard deviation. The third phase involved synthesizing a framework for empowering local wisdom teachers, which was validated through expert interviews. The research findings revealed that local wisdom possessed deep expertise in the fields of culinary art and craftsmanship. These Knowledge were transferred through lectures and

demonstrations. Several challenges were identified in teaching process, including: 1) a lack of successors, 2) inconsistent availability of local wisdom teachers 3) insufficient teaching materials, 4) absence of knowledge assessment and 5) a low number of students. The network has collaborated to drive the empowerment of local wisdom teachers and designed activities plan, Taeng Yuak (banana stalk carving arts). The results indicated that learners' post-training knowledge has significantly improved to compare to their pre-training levels. Furthermore their performance in banana stalk carving was rated as satisfactory. Based on this findings, a systematic framework for empowering local wisdom teachers was developed. The framework included four key component, change agents, partner network, multiple influencing factors, and operational process.

Keywords : Empowerment / Local Wisdom Teachers / Cooperation Networks

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดอุทัยธานีมีลักษณะอันโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ มีทุนทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งในด้านศาสนา วิถีชีวิต ศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม อีกทั้งยังมีองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลายสาขาวิชา ได้แก่ ภูมิปัญญาด้านอาหาร ผ้าทอ ศิลปหัตถกรรม ด้านทุนบุคคล อาทิ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นและให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมสนับสนุนอนุรักษ์สืบสานมรดกทางภูมิปัญญาศิลปะท้องถิ่นศาสนาประเพณี และ วัฒนธรรมชุมชน เพื่อการสืบสาน รักษา ต่อยอดผ่านกระบวนการทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยแหล่งเรียนรู้ด้านวิถีชีวิต และประเพณีวัฒนธรรมชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญของจังหวัดอุทัยธานีคือ ศูนย์วังเดือน อาคมสุรทัณฑ์ ศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามพระราชดำริ มีที่ตั้งอยู่กลางตัวเมืองจังหวัดอุทัยธานี

ศูนย์วังเดือน อาคมสุรทัณฑ์ มีหลักการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพและทักษะของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุทัยธานีรวมทั้งจังหวัดใกล้เคียงผ่านกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย และพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการต่อยอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการนำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กำลังจะสูญหายมาสืบสานผ่านกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพโดยนำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ให้ความสำคัญกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ในชุมชนซึ่งถือเป็นผู้ที่มีความสำคัญ และเป็นกำลังหลักสำคัญในการจัดการความรู้ภูมิปัญญา การดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพในรูปแบบหลักสูตรระยะสั้นที่ผ่านมา ศูนย์วังเดือน อาคมสุรทัณฑ์ ประสบกับปัญหาวิทยาการซึ่งเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ และการถ่ายทอดความรู้ (Wongdean Akomsurathan Center, 2019) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Charoenchim and Deelers (2020) การจัดการเรียนการสอนบางครั้งมีการเชิญปราชญ์ หรือ

ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนแต่บางท่านยังขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้ และ Phusee-orn (2018) ที่พบว่า ครูภูมิปัญญาขาดทักษะ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ หากได้มีการศึกษา แนวทางการสร้างขวัญกำลังใจ แรงจูงใจ รวมทั้งการสนับสนุนปัจจัยที่ช่วยเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในการ ปฏิบัติหน้าที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน (Office of the Education Council, 2011)

การเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเสมือนแรงจูงใจที่ช่วยกระตุ้นให้ครูปฏิบัติงานได้ ตีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Anu-Ekjit (2017) และ Chomsavai (2020) ที่กล่าวว่าการ เสริมสร้างพลังอำนาจเป็นการช่วยให้บุคคลเกิดความตระหนักรู้ในคุณค่า และความสามารถทั้งของตนเอง และ ผู้อื่น ทำให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรในภาพรวม ทำให้มีความรับผิดชอบ มีความมุ่งมั่นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีเป้าหมายในชีวิต เกิดความตระหนักในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง และสามารถจัดการกับ สถานการณ์ต่างๆ ได้ดี แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเองอย่างเปิดเผย เต็มใจรับฟังความคิดเห็นของ ผู้อื่นเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาตนเอง (Ruchirat, 2015) ซึ่ง Suajoy (2021) มองว่าเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับ การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการยกระดับความรู้ และพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น มิใช่ เกิดขึ้นได้จากการพัฒนาด้วยการฝึกอบรมแต่เพียงอย่างเดียวแต่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นต้องมีปัจจัย ที่สำคัญหลายอย่างประกอบกัน (Wintachai, 2021) ดังนั้นจึงควรได้ระดมสรรพกำลังสร้างความร่วมมือเชื่อมโยง เครือข่ายพันธมิตรซึ่งเป็นทุนทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อสร้างแรงหนุนเสริมพลังให้แก่ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นดัง พลังศรัทธา พลังอำนาจ ที่ช่วยเสริมสร้างพลังชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

โจทย์ของงานวิจัยนี้มุ่งแสวงหาแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยผ่านเครือข่ายภาครัฐ ภาค ประชาสังคม ภาคเอกชน อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพครูภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่ ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่การสืบสาน รักษา และต่อยอดภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาอาชีพได้อย่าง มั่นคง และยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

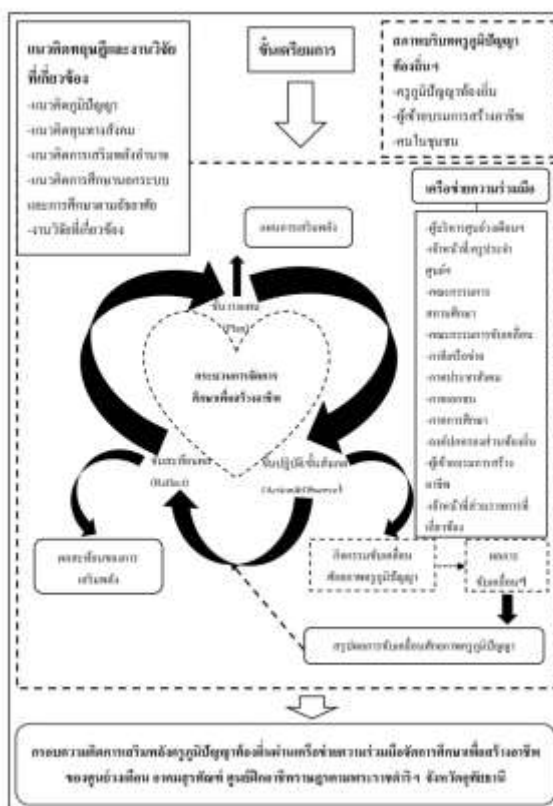
การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบท ขั้วเคลื่อนไหว และสังเคราะห์กรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิ ปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์วงเดือน อาคมสุรทัณฑ์ ศูนย์ฝึก อาชีพราษฎรตามพระราชดำริฯ จังหวัดอุทัยธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นฟันเฟืองหลักสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ การจัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพจำเป็นต้องกระตุ้นเสริมให้แสดงความรู้ความสามารถเฉพาะตัวออกมาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

ปัจจัยอันจะช่วยให้การขับเคลื่อนการเสริมพลังดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจาก ภาคีเครือข่ายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ว่าให้

สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (6) การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งการขับเคลื่อนการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าว นอกจากผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯแล้ว ยังประกอบไปด้วย คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการขับเคลื่อน ภาศึเครือข่าย ภาศึประชาสังคม ภาศึเอกชน ภาศึการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้เข้าอบรม เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนการดำเนินงาน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตัดสินใจ ร่วมสนับสนุน ร่วมติดตามประเมินผล การขับเคลื่อนการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าวจะนำไปสู่การสังเคราะห์กรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยกระบวนการการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทครูภูมิปัญญาท้องถิ่นของศูนย์วังเดือน อาคมสุรทัณฑ์ เก็บข้อมูลโดยการวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้างเป็นแนวคำถามกับผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยคัดเลือกมาจากผู้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นของศูนย์วังเดือนฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน ผู้เข้าอบรมการสร้างอาชีพ คัดเลือกมาจากผู้เรียนที่เคยเข้ารับการอบรมในหลักสูตรระยะสั้นของศูนย์วังเดือนจำนวน 5 หลักสูตร หลักสูตรละ 1 คนรวมทั้งสิ้น 5 คน และคนในชุมชนที่เป็นคนพื้นถิ่นเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์วังเดือน 5 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ระยะที่ 2 การขับเคลื่อนการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นวางแผน จัดเวทีสนทนากลุ่มวางแผนเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น 5 คน ผู้บริหาร 1 คน เจ้าหน้าที่ 5 คน ครูประจำศูนย์วังเดือนฯ 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 3 คน คณะกรรมการขับเคลื่อน 2 คน ภาศีเครือข่าย ประกอบด้วย ภาศประชาสังคม 1 คน ภาศเอกชน 1 คน ภาศการศึกษา 3 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 คน และผู้เรียน 2 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

2) ขั้นปฏิบัติการ และสังเกตผลการปฏิบัติ ผู้ที่มีส่วนร่วมได้ร่วมกันปฏิบัติการด้วย 1) การออกแบบหลักสูตรหนุนเสริมศักยภาพครูภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การประเมินผล โดยใช้แบบประเมินที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไปจำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบประเมินความรู้ ใช้ประเมินกับผู้เรียนทั้งก่อน และหลังเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนละ 8 ข้อ ตอนที่1 มีลักษณะจับคู่คำถามกับคำตอบ ตอนที่2 เรียงลำดับขั้นตอนจากภาพ และแบบประเมินผลงาน โดยครูภูมิปัญญาการแทงหยวกเป็นผู้ประเมินคุณภาพผลงานตามรายการ 5 ระดับ นำแบบประเมินที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะชุมชนใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.8 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสรุปพรรณนาประกอบคำบรรยาย

3) ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ จัดเวทีให้ผู้ที่มีส่วนร่วม ได้แก่ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ครูประจำศูนย์วังเดือน อาคมสุรทัณฑ์ คณะกรรมการสถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสะท้อนผลของการจัดกิจกรรมการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยสรุปพรรณนาประกอบคำบรรยาย

ระยะที่ 3 สังเคราะห์กรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์วังเดือนฯ ดำเนินการโดยการร่างกรอบแนวทาง ตรวจสอบ และยืนยันด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการนำไปใช้ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญจากกรมส่งเสริมการเรียนรู้ 1 คน ผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด 1 คน ผู้เชี่ยวชาญสาขาศิลปหัตถกรรมการแทงหยวก 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น 3 คน และสรุปสังเคราะห์กรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์วังเดือนฯ

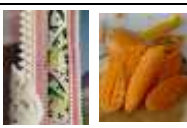
สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการศึกษาบริบทครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้วิจัยนำเสนอบริบทครูภูมิปัญญาท้องถิ่นดังต่อไปนี้
ประเภทขององค์ความรู้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการศึกษาองค์ความรู้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า มี 4 ประเภทได้แก่ 1) กลุ่มภูมิปัญญาอาหารคาวหวาน 2) กลุ่มภูมิปัญญาศิลปหัตถกรรม 3) กลุ่มภูมิปัญญาการเล่นพื้นบ้าน 4) กลุ่มภูมิปัญญาการเพาะเลี้ยงปลาในกระชัง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทขององค์ความรู้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชื่อประเภท	ตัวองค์ความรู้	ภาพตัวอย่าง
1.กลุ่มภูมิปัญญาอาหารคาวหวาน	ขนมข้าวตูปูนมกข นมข้าวโป่ง หมี่กรอบโบราณ การแปรรูปน้ำพริก และสำหรับอาหารคาวหวานบ้านท่าโพ	
2.กลุ่มภูมิปัญญาศิลปหัตถกรรม	การแกะสลักผักผลไม้ การดอกกลายกระดาษทำพวงมโหตร การแทงหยวก	
3.กลุ่มภูมิปัญญาการเล่นพื้นบ้าน	การเล่นพื้นบ้านบ้านท่าโพ	
4.กลุ่มภูมิปัญญาการเพาะเลี้ยงปลาในกระชัง	การเพาะเลี้ยง และแปรรูปปลา	

ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการศึกษาปัญหาความต้องการ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นพบปัญหา 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ขาดผู้สืบทอด 2) ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาไม่ได้ต่อเนื่อง 3) ขาดสื่อการสอน 4) ขาดการทวนสอบองค์ความรู้ 5) ผู้เรียนมีน้อยลง โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ร่วมกันเสนอแนวทางแก้ปัญหา 5 แนวทาง ดังนี้ 1) การสร้างผู้สืบทอด 2) การหาครูภูมิปัญญาท้องถิ่นต้นแบบทดแทน 3) การผลิตสื่อการสอน 4) การทวนสอบองค์ความรู้ 5) การค้นหาผู้เรียนที่สนใจ ดังกล่าวต่อไปนี้

“ครูมีอายุมากอีกหน่อยก็ไปสอนไม่ไหวแล้ว”

“ไม่มีคนขับรถมาส่งก็เลยไม่ได้มาสอน”

“เวลาสอนเนี่ยผู้เรียนก็ภาพตามที่ครูสอนไม่ออก”

“ในบางวิชาครูเป็นครูรุ่นลูกศิษย์ทำให้องค์ความรู้จากการตกหล่นไม่ครบถ้วน”

“อ้อ วิชาพวกเนี้ย มันเป็นวิชาเพื่อการอนุรักษ์ ไม่ใช่วิชาเพื่อเอาไปประกอบอาชีพ ทำให้ไม่ค่อยน่าสนใจเลยไม่ค่อยมีคนเรียน”

สรุปปัญหา ความต้องการ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูภูมิปัญญา ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ปัญหา ความต้องการ แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ผลการขับเคลื่อนการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จากเวทีสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้นำผลการศึกษา ปัญหา ความต้องการ แนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมานำเสนอ ผู้มีส่วนร่วมได้ร่วมกันนำผลที่ได้จากการศึกษามาออกแบบการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีมติร่วมกันออกแบบกิจกรรมชื่อว่า

“โครงการอบรมศิลปหัตถกรรมการแทงหยวกโดยใช้สื่อประกอบการบรรยาย และสาธิต” มีหัวข้อ วัตถุประสงค์ ผู้เรียน เนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล ดังคำกล่าวต่อไปนี้

“จากปัญหาในบางข้อศูนยฯดำเนินการไปแล้ว แต่มีอยู่หนึ่งข้อที่อยู่ในใจตรงใจอยากทำสื่อในวิชาศิลปหัตถกรรมการแทงหยวก”

“เวลาสอนผู้เรียนจะไม่เข้าใจเนื่องจากผู้เรียนจะนึกภาพตามเราไม่ออกต้องการสื่อการสอนเพื่อจะเสริมให้การเรียนการสอนสะดวกขึ้น”

“เรียนแทงหยวกถ้ามีสื่อเป็นสิ่งที่ดีที่จะเปิดศึกษาดูได้ง่าย แล้วกลับมาเปิดทบทวนได้ด้วย”

“สื่อประกอบการสอนมีประโยชน์มีความสำคัญเข้ากับยุคสมัย สะดวกในการเรียนจะเรียนตอนไหนก็ได้”

“การทำสื่อประกอบการสอนแทงหยวกเหมาะสมที่สุดเพราะวิชาการแทงหยวกเป็นวิชาโบราณเก่าแก่สมควรแก่การอนุรักษ์ไว้เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นตลอดไป”

“เห็นด้วยที่จะทำสื่อการเรียนการสอนวิชาแทงหยวกเพื่อเก็บองค์ความรู้ของครูบาอาจารย์รุ่นใหญ่ไว้ เพราะเป็นวิชาที่ถ่ายทอดยากความรู้ส่วนใหญ่อยู่ในตัวครู ถ้าถ่ายทอดออกมาได้รูปของสื่อได้จะดีมาก”

ชื่อกิจกรรม	โครงการพัฒนาสื่อเพื่อหนุนเสริมการบรรยาย และสาธิตของครูภูมิปัญญาวิชาการแทงหยวกโดยความร่วมมือของเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ ของศูนย์ฯวงเดือนฯ
วัตถุประสงค์	1. เพื่อหนุนเสริมการถ่ายทอดความรู้วิชาการแทงหยวกของครูภูมิปัญญาให้เกิดการเผยแพร่องค์ความรู้การแทงหยวกของครูภูมิปัญญาได้อย่างเต็มตามศักยภาพ โดยการพัฒนาสื่อประกอบการบรรยายและสาธิต 2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานในวิชาศิลปหัตถกรรมการแทงหยวก
ผู้เรียน	ผู้ที่สนใจในภูมิปัญญาศิลปหัตถกรรมการแทงหยวก
เนื้อหา	เนื้อหาแบ่งออกเป็นบทเรียนขั้นพื้นฐานทั้งหมด 3 บท ได้แก่ บทที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการแทงหยวก บทที่ 2 การแทงหยวกลายพื้นฐาน บทที่ 3 การแทงหยวกลายน่องสิงห์ และลายประจำยาม
กิจกรรม	การบรรยายประกอบการสาธิต โดยใช้สื่อที่พัฒนาขึ้นประกอบการสอน และการลงมือปฏิบัติจริง
การประเมินผล	การประเมินผลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้ 1) การประเมินความรู้ความสามารถของผู้เรียนการแทงหยวกโดยใช้ 1.1 แบบประเมินความรู้พื้นฐานการแทงหยวก เป็นแบบประเมินชนิดจับคู่จำนวน 10 ข้อ 1.2 แบบประเมินผลงานการแทงหยวกแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 2) การประเมินความพึงพอใจ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของผู้เรียนที่มีการเรียนการสอน และสื่อที่พัฒนาขึ้น โดยใช้ 2.1 แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน 2.2 แบบประเมินความความพึงพอใจสื่อประกอบการบรรยายและสาธิตการแทงหยวก

ภาพที่ 3 แผนการเสริมพลังครูภูมิปัญญา

ผลการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ
จากการศึกษาผลการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นตามโครงการพัฒนาสื่อเพื่อหนุนเสริมการ
บรรยาย และสาธิตของครูภูมิปัญญาการแทงหยวกโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อ
สร้างอาชีพของศูนย์วังเดือน อาคมสุรทัศน์ มีผลดังต่อไปนี้

ความรู้ในการแทงหยวก

ความรู้พื้นฐานในการแทงหยวกของผู้เรียนพบว่าผู้เรียนมีคะแนนจากการประเมินความรู้ภาพรวม
เฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 8.98 คะแนน ($\bar{X} = 8.98$, S.D. = 0.78) โดยมีคะแนนเฉลี่ยตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานในการ
แทงหยวกเท่ากับ 7.8 คะแนน ($\bar{X} = 7.8$, S.D. = 0.52) และตอนที่ 2 ขั้นตอนในการแทงหยวกเท่ากับ 1.18
คะแนน ($\bar{X} = 1.18$, S.D. = 0.23)

จากการประเมินความรู้พื้นฐานในการแทงหยวกของผู้เรียนพบว่าผู้เรียนมีคะแนนทดสอบภาพรวม
เฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.00 คะแนน ($\bar{X} = 16.00$, S.D. = 0.00) โดยมีคะแนนเฉลี่ยตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานใน
การแทงหยวกเท่ากับ 8.00 คะแนน ($\bar{X} = 8.00$, S.D. = 0.00) และตอนที่ 2 ขั้นตอนในการแทงหยวกเท่ากับ
8.00 คะแนน ($\bar{X} = 8.00$, S.D. = 0.00) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความรู้พื้นฐานในการเรียนศิลปหัตถกรรมการแทงหยวกสกุลช่างอ่างทอง

เนื้อหา	คะแนน			
	ก่อน		หลัง	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานในการแทงหยวก	7.8	0.52	8.00	0.00
ตอนที่ 2 ขั้นตอนในการแทงหยวก	1.18	0.23	8.00	0.00
รวม	8.98	0.78	16.00	0.00

ผลงานการแทงหยวก

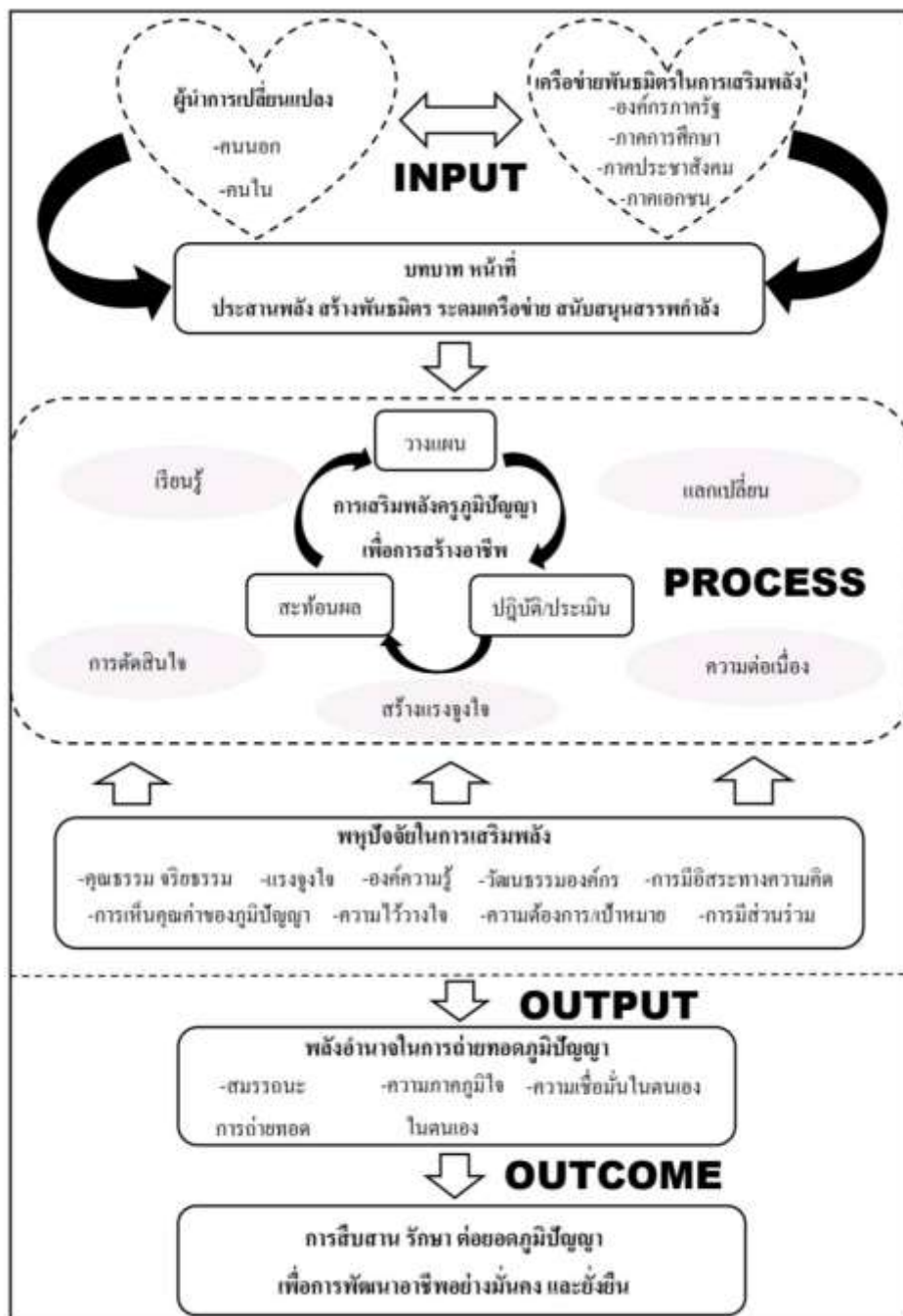
ผลงานการแทงหยวกของผู้เรียนโดยครูภูมิปัญญามีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.97$,
S.D. = 0.17) โดยมีรายการประเมินผลงานการแทงหยวกหลายประจำยามอยู่ในระดับดีโดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด
($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.32) รองลงมาในระดับดีเช่นกันได้แก่ผลงานการแทงหยวกลายพันสามก้านเดี่ยว
($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.48) และอันดับสามระดับพอใช้ได้แก่ ผลงานการแทงหยวกลายน่องสิงห์ ($\bar{X} = 3.01$,
S.D. = 0.03) ตามลำดับดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลงานการแทงหยวก

รายการผลงานการแทงหยวก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับผลงาน
1. การแทงหยวกลายพันปลา	2.00	0.00	พอใช้
2. การแทงหยวกลายพันสามกาบเดียว	3.90	0.48	ดี
3. การแทงหยวกลายพันสามกาบซ้อน	2.00	0.00	พอใช้
4. การแทงหยวกลายน่องสิงห์	3.01	0.03	พอใช้
5. การแทงหยวกลายประจายาม	3.95	0.32	ดี
รวม	2.97	0.17	พอใช้

3. ผลการสังเคราะห์กรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการสะท้อนผลการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์วงเดือน อาคมสุทัศน์ ผู้วิจัยได้นำมาร่างเป็นกรอบแนวทาง และนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ มีผลการพิจารณาอยู่ในระดับดีมาก โดยสามารถสรุปได้ว่าการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์วงเดือน อาคมสุทัศน์ ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ โดยปัจจัยนำเข้าประกอบไปด้วย 2 ฝ่ายได้แก่ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเครือข่ายพันธมิตรในการเสริมพลัง 3 ฝ่าย ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน มาร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยแต่ละฝ่ายจะต้องมีบทบาทหน้าที่ 4 ด้าน อันได้แก่ ประสานพลัง สร้างพันธมิตร ระดมเครือข่าย สนับสนุนสรรพกำลัง โดยขั้นตอนในการดำเนินการขับเคลื่อนการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการพร้อมประเมิน และขั้นสะท้อนผล ซึ่งมีกระบวนการได้แก่ การเรียนรู้ การแลกเปลี่ยน การตัดสินใจร่วมกัน การสร้างแรงจูงใจ และความต่อเนื่องของการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลผลิต และผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงพหุปัจจัยในการเสริมพลังอัน ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม แรงจูงใจ องค์ความรู้ วัฒนธรรมองค์กร การมีอิสระทางความคิด การเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา ความไว้วางใจ ความต้องการ เป้าหมาย การมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่พลังอำนาจในการถ่ายทอดภูมิปัญญาของครูทำให้ครูมีความสามารถในการถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบังเกิดประสิทธิผล รวมทั้งครูยังเกิดความภาคภูมิใจ และความมั่นใจในตนเองนำไปสู่ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพให้เกิดการสืบสาน รักษา ต่อยอดภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาอาชีพได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อภิปรายผลโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าครูภูมิปัญญาท้องถิ่นของศูนย์วังเดือน อาคมสุรทัณฑ์ ศูนย์ฝึกอาชีพราษฎรตามพระราชดำริฯ มี 4 ประเภท ได้แก่ 1) ภูมิปัญญาอาหารคาวหวานอาทิ ขนมข้าวตู ขนมกง ขนมข้าวโป่ง หมี่กรอบโบราณ การแปรรูปน้ำพริก และสำหรับอาหารคาวหวานบ้านท่าโพ 2) ภูมิปัญญาศิลปหัตถกรรมอาทิ การแกะสลักผักผลไม้ การตอกลายกระดาษทำพวงมโหตร และการแทงหยวก 3) ภูมิปัญญาการเล่นพื้นบ้านอาทิ การละเล่นพื้นบ้านบ้านท่าโพ 4) ภูมิปัญญาการเพาะเลี้ยงปลาแรดในกระชังอาทิ การเพาะเลี้ยงปลาแรดในกระชังและการแปรรูป โดยครูภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับองค์ความรู้ดังกล่าวมาจากรุ่นปราชญ์ที่ถูกถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น สอดคล้องกับ Charoenchim and Deelers (2020) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชนที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังพบว่าวิธีการที่นิยมใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญา คือ การสาธิตประกอบบรรยายพร้อมทั้งลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ยังพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่นใน 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมีอายุมากส่งผลให้ขาดผู้สืบทอดโดยเฉพาะบางวิชาที่ต้องอาศัยทักษะและใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนอาทิ การแทงหยวก การแกะสลัก และการร้อยมาลัย 2) ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่สามารถมาสอนได้หรือมาได้ไม่ต่อเนื่องอันเนื่องมาจากเหตุผลหลายประการอาทิ ไม่มีความสะดวกในการเดินทาง 3) ขาดสื่อการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่เข้าใจขณะครูภูมิปัญญาท้องถิ่นกำลังทำการอธิบายเนื่องจากไม่เห็นภาพทำให้นึกภาพตามไม่ออก 4) ขาดการทวนสอบองค์ความรู้ซึ่งในบางวิชาเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในรุ่นลูกศิษย์ความสมบูรณ์ครบถ้วนขององค์ความรู้ที่ถูกถ่ายทอดจากครูภูมิปัญญาท้องถิ่นต้นแบบอาจมีการตกหล่น 5) ในบางวิชาที่เปิดสอนแต่กลับมีผู้ให้ความสนใจน้อยจึงทำให้ผู้เรียนมีน้อยลงจนเปิดสอนไม่ได้ จาก 5 ปัญหาดังกล่าว ผู้มีส่วนร่วมจึงได้ร่วมกันเสนอแนวทางแก้ปัญหา 5 แนวทางดังนี้ ปัญหาที่ 1 แก้ไขด้วยการสร้างผู้สืบทอด ปัญหาที่ 2 แก้ไขด้วยการหาครูภูมิปัญญาต้นแบบทดแทน ปัญหาข้อที่ 3 แก้ไขด้วยการผลิตสื่อการสอน ปัญหาข้อที่ 4 แก้ไขด้วยการทวนสอบองค์ความรู้โดยครูต้นแบบ ปัญหาข้อที่ 5 แก้ไขด้วยการค้นหาผู้เรียนที่สนใจ ภูมิปัญญาเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากการเรียนรู้ของคนในพื้นที่ชุมชน สังคม ที่มีการรับรู้ และเข้าใจร่วมกัน และมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปเช่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย เป็นองค์ความรู้ที่ได้รับการสั่งสมสืบทอดมาจากประสบการณ์ และความสามารถของชาวบ้านอย่างสอดคล้องกับบริบททางสังคมได้แก่ การรวมกลุ่ม และโครงสร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชน รวมทั้งทุนทางธรรมชาติ ที่เอื้อต่อการนำมาแปรรูปให้เป็นผลผลิตทางภูมิปัญญาเพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ที่จะนำมาซึ่งการพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจและสังคม ของครอบครัว ชุมชน ตลอดจน ภาพรวมของประเทศในอนาคต (Ruangpon, 2021)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า จากการจัดเวทีสนทนากลุ่มเพื่อขับเคลื่อนการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์วังเดือน อาคมสุรทัณฑ์

ศูนย์ฝึกอาชีพราชภัฏตามพระราชดำริฯ จังหวัดอุทัยธานี ผู้มีส่วนร่วมได้ร่วมกันออกแบบแผนการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยกำหนดกิจกรรม “โครงการอบรมศิลปหัตถกรรมการแทงหยวก” จัดทำสื่อมัลติมีเดียที่มีทั้งภาพและเสียงสำหรับประกอบการบรรยาย และสาธิต เพื่อหนุนเสริมการทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้การแทงหยวกของครูภูมิปัญญา ซึ่งผลการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นตามโครงการพัฒนาสื่อเพื่อหนุนเสริมการบรรยาย และสาธิตของครูภูมิปัญญาการแทงหยวกโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์ฯ เดือน อาคมสุรทัณฑ์ มีผลดังต่อไปนี้ 1) ความรู้พื้นฐานในการแทงหยวกของผู้เรียนพบว่ามีคะแนนทดสอบภาพรวมเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 8.98 คะแนน ($\bar{X} = 8.98$, S.D. = 0.78) โดยมีคะแนนเฉลี่ยตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานในการแทงหยวกเท่ากับ 7.8 คะแนน ($\bar{X} = 7.8$, S.D. = 0.52) และตอนที่ 2 ขั้นตอนในการแทงหยวกเท่ากับ 1.18 คะแนน ($\bar{X} = 1.18$, S.D. = 0.23) จากการประเมินความรู้พื้นฐานในการแทงหยวกของผู้เรียนพบว่าผู้เรียนมีคะแนนทดสอบภาพรวมเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 16.00 คะแนน ($\bar{X} = 16.00$, S.D. = 0.00) โดยมีคะแนนเฉลี่ยตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานในการแทงหยวกเท่ากับ 8.00 คะแนน ($\bar{X} = 8.00$, S.D. = 0.00) และตอนที่ 2 ขั้นตอนในการแทงหยวกเท่ากับ 8.00 คะแนน ($\bar{X} = 8.00$, S.D. = 0.00) ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียน 2) ผลงานการแทงหยวกของผู้เรียนโดยครูภูมิปัญญามีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 0.17) โดยมีรายการประเมินผลงานการแทงหยวกหลายประจายามอยู่ในระดับดีโดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.32) รองลงมาในระดับดีเช่นกันได้แก่ ผลงานการแทงหยวกหลายพันสามกบเดี่ยว ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.48) และอันดับสามระดับพอใช้ได้แก่ ผลงานการแทงหยวกหลายน่องสิงห์ ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.03) 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าผู้เรียนพึงพอใจต่อครูภูมิปัญญาการแทงหยวก และเทคนิคและวิธีการสอนของครูภูมิปัญญาการแทงหยวกอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.59 และ $\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.62 ตามลำดับ)

การหนุนเสริมพลังครูภูมิปัญญาการแทงหยวกให้สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพ เกิดความตระหนักถึงพลังความรู้ที่มีอยู่ในตนเอง ได้แสดงบทบาทความเป็นครูภูมิปัญญามีอาชีพได้อย่างเต็มตามศักยภาพ ถ่ายทอดองค์ความรู้จากประสบการณ์ที่สั่งสมด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู เกิดความภาคภูมิใจ และความเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเอง สอดคล้องกับ Thonglert (2020) ที่กล่าวว่าการสนับสนุนในสิ่งที่เป็เหตุปัจจัย สภาวะการณ์หรือวิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้บุคคลนั้นได้พัฒนาความสามารถในการทำงานให้เพิ่มมากขึ้นอย่างริเริ่มสร้างสรรค์ และตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง เป็นการส่งเสริมให้บุคคลนั้นแสดงศักยภาพในการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย (Wintachai, 2021) อันจะเกิดเป็นผลดีต่อคุณภาพของผู้เรียนให้มีโอกาสเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ สามารถค้นพบตัวเองตามความสนใจ และความถนัด ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะที่มีความสอดคล้องต่อความสนใจ สอดคล้องต่อสภาพวิถีชีวิตสังคมวัฒนธรรมของตนเอง อีกทั้งจะทำให้สังคมไทยก่อเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างเกิด

ประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งนอกจากผู้เข้าอบรมจะสามารถนำวิชาความรู้ที่ได้รับจากการเข้าอบรมไปร่วมสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ชุมชน และสังคมรอบข้างได้แล้ว ยังนำไปฝึกฝนต่อยอดเพื่อประกอบเป็นอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริมนำไปสู่การมีรายได้เพิ่ม สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้ตนเอง และครอบครัวได้ต่อไปอีกด้วย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าการสังเคราะห์กรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านเครือข่ายความร่วมมือจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพของศูนย์วงเดือน อาคมสุทธัมภ์ ประกอบด้วย บัณฑิตเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ โดยบัณฑิตเข้าประกอบไปด้วย 2 ฝ่ายได้แก่ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และเครือข่ายพันธมิตรในการเสริมพลัง 3 ฝ่ายได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน มาร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยแต่ละฝ่ายจะต้องมีบทบาทหน้าที่ 4 ด้าน อันได้แก่ ประสานพลัง สร้างพันธมิตร ระดมเครือข่าย สนับสนุนสรรพกำลัง โดยขั้นตอนในการดำเนินการขับเคลื่อนการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการพร้อมประเมิน และขั้นสะท้อนผล ซึ่งมีกระบวนการได้แก่ การเรียนรู้ การแลกเปลี่ยน การตัดสินใจร่วมกัน การสร้างแรงจูงใจ และความต่อเนื่องของการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลผลิต และผลลัพธ์อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงพหุปัจจัยในการเสริมพลัง อันได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม แรงจูงใจ องค์ความรู้ วัฒนธรรมองค์กร การมีอิสระทางความคิด การเห็นคุณค่าของภูมิปัญญา ความไว้วางใจ ความต้องการ เป้าหมาย การมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่พลังอำนาจในการถ่ายทอดภูมิปัญญา ทำให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสามารถในการถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบังเกิดประสิทธิผล ดังที่ Ruchirat (2015) กล่าวว่า การเสริมพลังทำให้ครูมีความสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอันเป็นผลมาจากความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง บังเกิดแรงจูงใจในการทำงาน มีพลังในการปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจโดยปราศจากการถูกครอบงำ สอดคล้องกับ Anu-Ekjit (2017) กล่าวว่าผู้บริหารที่สนับสนุนแนวทางการเสริมสร้างพลังอำนาจต้องจัดการควบคุม ครอบงำ และข้อจำกัดออกไป เพราะการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ครูเป็นการให้อิสระแก่บุคคลได้ทำในสิ่งที่ตนเองต้องการให้บรรลุผลสำเร็จมากกว่าเป็นการสั่งให้ทำตาม อันจะส่งผลทำให้ครูบังเกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจในตนเอง นำไปสู่ผลลัพธ์ของการจัดการศึกษาเพื่อสร้างอาชีพ บังเกิดเป็นผลดีต่อคุณภาพของผู้เรียนให้มีโอกาสเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถค้นพบตัวเองตามความสนใจ และความถนัด ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะที่มีความสอดคล้องต่อความสนใจ สอดคล้องต่อสภาพวิถีชีวิตสังคมวัฒนธรรมของตนเอง อีกทั้งจะทำให้สังคมไทยก่อเกิดเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งนอกจากผู้เข้าอบรมจะสามารถนำวิชาความรู้ที่ได้รับจากการเข้าอบรมไปร่วมสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ชุมชน และสังคมรอบข้างได้แล้ว ยังนำไปฝึกฝนต่อยอดเพื่อประกอบเป็นอาชีพหลัก หรืออาชีพเสริม นำไปสู่การมีรายได้เพิ่ม สร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้ตนเอง และครอบครัวได้ต่อไปอีกด้วย ทำให้เกิดการสืบสาน รักษา ต่อยอดภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาอาชีพได้อย่างมั่นคง และยั่งยืน

การเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ นอกจากการคำนึงถึงพหุปัจจัยอันเป็นประการสำคัญแล้ว ยังพบว่าแก่นแท้ของเสริมพลังคือการทำให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงเครือข่ายพันธมิตรที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่า และเห็นถึงความสำคัญของการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญา ทั้งนี้เพื่อให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นผู้เป็นเจ้าของมรดกความรู้ นำส่งต่อองค์ความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะบังเกิดผลดีเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้เรียนที่ได้รับความรู้อย่างเต็มเปี่ยมสามารถนำไปสู่การต่อยอดพัฒนาเป็นอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพชีวิตที่มั่นคง นอกจากนี้ยังเป็นการสืบสาน รักษา ต่อยอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาได้อย่างยั่งยืนสืบไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐที่มีการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างอาชีพโดยครูภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถนำกรอบแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นฯ ข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนพัฒนาศักยภาพครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน
2. ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานพลังหลักสำคัญในการขับเคลื่อนเชื่อมโยงแนวคิด และองค์ความรู้ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของภูมิปัญญาไทย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการทักษะความรู้ หน่วยงานภาครัฐที่มีการจัดการศึกษาโดยครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรได้มุ่งเน้นประสานพลัง สร้างทัศนคติที่ดี หาหนทางเสริมพลังอำนาจครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นภูมิใจในความสามารถของตนเอง บังเกิดพลังใจในการถ่ายทอดความรู้ โดยเฉพาะผู้บริหารบุคคลสำคัญที่จะต้องทำหน้าที่เสริมสร้างพลังเพื่อให้ครูสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข อันจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และบรรลุเป้าหมายขององค์กร
3. หน่วยงานภาครัฐควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการความรู้บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมให้มีการบรรจุองค์ความรู้ภูมิปัญญาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา มีการติดตามผลสนับสนุนให้เกิดการนำไปปฏิบัติจริง เพื่อส่งเสริมให้เกิดการนำเสนอผลงานอย่างเป็นรูปธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสม
4. จากข้อค้นพบสถานศึกษาสามารถนำไปกำหนดเป็นแนวทางในการส่งเสริมครูภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยมีเครือข่ายความร่วมมือมาเป็นภาคีร่วมพัฒนา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษาแนวทางการเสริมพลังครูภูมิปัญญาท้องถิ่นในวิชาอื่น และพื้นที่อื่น เพื่อหาจุดต่าง จุดร่วม ที่เป็นข้อสรุปในการเสริมพลังให้แก่ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นได้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อต่อยอดในการสร้างคน สร้างครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมีอาชีพที่มีการจัดการเรียนรู้นบนฐานภูมิปัญญาไทยให้มีความมั่นใจ อันจะส่งผลให้คนเกิดการพัฒนา เกิดการสร้างอาชีพ นำไปสู่

คุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง สังคมแข็งแรง อันจะบังเกิดรากฐานที่ทำให้ประเทศชาติก้าวไปข้างหน้าได้อย่าง มั่นคงยั่งยืน

References

- Anu-Ekjit, D. (2017). *The Empowerment Affecting the Organizational Commitment of Private School Teachers in Nakhonpathom Province* [Unpublished master's thesis]. Silpakorn University. [In Thai]
- Charoenchim, J., and Deelers, S. (2020). Processes to Transfer the Wisdom of the Elderly through Sustainable Communities and Societies. *Parichart Journal*, 33(2), 152-167. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/parichartjournal/article/view/236501/167480> [In Thai].
- Chomsavai, T. (2020). *Development of Administration Strategy for School Empowerment under the Secondary Education Area Office* [Unpublished doctoral dissertation]. Valaya Alongkorn Rajabhat University. [In Thai]
- Office of the Education Council. (2011). *Model and methods for organizing learning activities of Wisdom teachers for driving the Sufficiency Economy in Local*. Publisher V.T.C. Communication. [In Thai]
- Phusee-orn, S. (2018). Enhancing the Model for Learning Management Participatory of Local Wisdom for small-sized schools. *Journal of Education Measurement Mahasarakham University*, 24(1), 125-166. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemmsu/article/view/146663> [In Thai].
- Piyanoot, R. (2021). Knowledge management Model of Elderly's Wisdom of local Administrative Organization: A Case study of Sakon nakhon Municipality. *NRRU Community Research Journal*, 15(4), 42-56. <https://doi.org/10.14456/nrru-rdi.2021.64> [In Thai].
- Ruangpon, R. (2021) Knowledge management model of elderly's wisdom of local administrative organization: A case study of Sakon Nakhon Municipality. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 15(4), 42-56. DOI :10.14456/นร.ร.2021.64 [In Thai].

- Ruchirat, S. (2015). *An Empowerment Model to Develop Instructional Competency of Teachers That Promote Happiness Learning of Primary Students*. [Doctoral dissertation, Silpakorn University]. iThesis Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/557> [In Thai].
- Suajoy, W. (2021). *The Empowerment of Administrators and Teacher Professional Standards Performance in School Under Singburi Primary Educational Service Area*. [Master's Thesis, Silpakorn University]. iThesis Silpakorn University. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/3543> [In Thai].
- Thonglert, K. (2020). Empowerment Model of Teachers and Educational Personnel for School Academic Work Development. *Journal of MCU Ubon Review*, 5(2), 533-548. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/241055/166163> [In Thai].
- Wintachai, P. (2021). The Job Empowerment of Teachers in Schools Under the Benjaburapha Sub Area in the Secondary Education Service Area Office 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(4), 68-81. <https://search.tci-thailand.org/article.html?b3BlbkFydGljbGUmaWQ9NjM2MTgx> [In Thai].
- Wongdeaun Akomsurathan Center. (2019). *Self-Assessment Report: SAR*, Vocational Training Center of Thai People under the Royal Initiative of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn. Wongdeaun Akomsurathan Center. [In Thai].

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ

สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วารสารสักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และวัฒนธรรมเผยแพร่แก่นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป ปีละ 4 ฉบับ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารจะต้องผ่านการตรวจพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน/บทความ โดยใช้การ Peer-review เป็นแบบ double blinded หากมีความเห็นว่าจะต้องมีการปรับแก้ไขทางกองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อแก้ไขและขอสงวนสิทธิ์การพิจารณาไม่ลงพิมพ์เมื่อไม่ผ่านการพิจารณา (ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจพิจารณาบทความจะไม่อยู่ในสังกัดเดียวกันกับผู้แต่ง) สำหรับการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความจำนวน 4,500 บาท/เรื่อง ทางวารสารจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในขั้นตอน Peer Review ผู้ที่มีความประสงค์จะส่งบทความเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำ ดังต่อไปนี้

การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ตามรูปแบบและข้อแนะนำในการเขียนบทความของวารสารนี้
2. ต้นฉบับที่ส่งมาให้พิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน และจะต้องไม่ส่งตีพิมพ์ซ้ำซ้อนในวารสารหลายฉบับในเวลาเดียวกัน
3. เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ให้แปลจากภาษาไทยให้เป็นภาษาอังกฤษ โดยใส่คำว่า [In Thai] ต่อท้ายอ้างอิงที่แปลจากภาษาไทย
4. การตีพิมพ์บทความลงในวารสาร จะพิจารณาการตอบรับการลงตีพิมพ์เมื่อบทความผ่านตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของวารสาร
5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตีพิมพ์บทความทุกเรื่องรวมทั้งการปรับปรุงบทความบางส่วนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้อ่านบทความ
6. บทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร ถือว่าเป็นผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการของผู้เขียนไม่ใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ ผู้เขียนต้องรับผิดชอบบทความของตน
7. บทความที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้ว ทางกองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับเอกสารพร้อมแนบไฟล์ข้อมูล (ไฟล์ word) มาที่

<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt> และสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา
อาคาร 1 ชั้น 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 ติดต่อ
สอบถามได้ที่นายทวิช ปิ่นวิเศษ โทรศัพท์ 08 4593 9223 หรือ 0 5570 6555 ต่อ 1760

รูปแบบการพิมพ์บทความ

1. ให้พิมพ์ลงบนกระดาษ ตั้งค่ากระดาษเป็น B5 (JIS) โดยจำนวนหน้าของเนื้อหาและ
เอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ใช้รูปแบบของ Word ตัวอักษร TH Sarabun PSK และแต่ละหน้า
ไม่เกิน 30 บรรทัด

2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อเรื่อง/บทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
2	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกคนทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ชนิดหนา ไว้กึ่งกลาง หน้ากระดาษ
3	สังกัดผู้เขียนบทความ	ถ้าเป็นนักศึกษา ให้ระบุวุฒิการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และชื่อ สถาบันการศึกษา ถ้าไม่ใช่ นักศึกษา ให้ระบุวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และ ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดธรรมดา ไว้ที่เชิงอรรถท้ายหน้า
4	บทคัดย่อ (Abstract)	บทคัดย่อบทความวิจัย บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัด และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำ เขียนโดยสรุปซึ่งมี เนื้อหาประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย บทคัดย่อบทความวิชาการ บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัดและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำ เขียนโดยสรุป สาระสำคัญจากเนื้อหา
5	คำสำคัญ (Keywords)	ระบุคำสำคัญ 3-5 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ท้าย บทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
6	เนื้อหา (Content)	บทความวิจัย หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem) 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives) 3. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis) 4. วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) (ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย (Research Design) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) หรือแหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล (Source of Data / Informant) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument / Tool) และการหาคุณภาพ (Quality Testing) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) โดยเขียนแยกหัวข้อ) 5. สรุปผลการวิจัย (Conclusion) (ระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยสรุปซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ) 6. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) (ระบุประเด็นที่เป็นผลการวิจัยที่สำคัญในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิงทฤษฎีหรืองานวิจัย) 7. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) (ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยนำเสนอแยกหัวข้อ) หัวข้อเนื้อหาทั้ง 7 หัวข้อ ไม่ต้องระบุหมายเลข ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา บทความวิชาการ หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย บทนำ (Introduction) เนื้อหา (Content) และสรุป (Conclusion) ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา
7	ตาราง (ถ้ามี)	ใช้ตารางแบบเส้นคู่ เปิด-ปิดตาราง
8	ภาพ (ถ้ามี)	รูปภาพประกอบ บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
9	การอ้างอิงในเนื้อหา	ลงรายการตามรูปแบบ APA, 7th edition ทุกรายการเป็นภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา
10	เอกสารอ้างอิง (References)	ลงรายการบรรณานุกรมตามรูปแบบ APA, 7th edition ดังตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง ข้างท้ายนี้นำเสนอเฉพาะรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความให้ครบทุกรายการ และแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษด้วย กรณีแหล่งเอกสารอ้างอิงอยู่ในประเทศไทยให้ต่อท้ายด้วยคำว่า [In Thai] เสมอ

รูปแบบการเขียนอ้างอิงของวารสาร “สักทอง”

การเขียนเอกสารอ้างอิง (References) ใช้ตามแบบ American Psychological Association (APA, 7th edition) เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ทุกรายการต้องมีการอ้างอิงหรือกล่าวถึงอยู่ในเนื้อหาของบทความ (In-Text Citation) ผู้นิพนธ์ต้องตรวจสอบข้อมูลของเอกสารที่นำมาอ้างอิงนั้นจะต้องปรากฏอยู่ทั้ง 2 แห่ง และมีความถูกต้องตรงกันทั้งการสะกดชื่อผู้แต่ง และเลขปีที่พิมพ์ (ไม่แนะนำให้นำข้อมูลการอ้างอิงไปใส่ไว้ใน Google Translate เพราะอาจจะทำให้การสะกดชื่อผู้แต่งผิด) (นิพนธ์ ราชวุฒิ, 2568) สามารถเขียนได้ตามรูปแบบต่างๆ ดังนี้

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ม.ป.ป.)

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา มี 2 รูปแบบ คือ หน้าข้อความ และ หลังข้อความ ดังนี้

ผู้เขียน 1 คน

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หน้าข้อความ

ภาษาไทย

ชื่อ นามสกุล (ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

ทวิช ปิ่นวิเศษ (2568) กล่าวว่า.....

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวิช ปิ่นวิเศษ (2568) ว่า.....

ภาษาอังกฤษ

Last Name (Year)

ตัวอย่าง

Pinwiset (2025) Said that.....

consistent in studies by Pinwiset (2025) that.....

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หลังข้อความ

ภาษาไทย

(ชื่อ นามสกุล, ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 30 (ทวิช ปิ่นวิเศษ, 2568) ของประเทศ

ภาษาอังกฤษ

(Last Name, Year)

ตัวอย่าง

Central America to the southern USA (Pinwiset, 2025).

ผู้เขียน 2 คน

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หน้าข้อความ

ภาษาไทย

ชื่อ นามสกุล1 และ ชื่อ นามสกุล2 (ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

ทวิช ปิ่นวิเศษ และสมญิง สมชา (2568) กล่าวว่า.....

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวิช ปิ่นวิเศษ และสมญิง สมชา (2568) ว่า.....

ภาษาอังกฤษ

Last Name1 and Last Name2 (Year)

ตัวอย่าง

Pinwiset and Somcha (2025) Said that.....

consistent in studies by Pinwiset and Somcha (2025) that.....

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หลังข้อความ

ภาษาไทย

(ชื่อ นามสกุล1 และ ชื่อ นามสกุล2, ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 30 (ทวิช ปิ่นวิเศษ และสมญิง สมชา, 2568)

ภาษาอังกฤษ

(Last Name1 and Last Name2, Year)

ตัวอย่าง

Central America to the southern USA (Pinwiset and Somcha, 2025).

ผู้เขียน 3 คนขึ้นไป

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หน้าข้อความ

ภาษาไทย

ชื่อ นามสกุล และคณะ (ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

ทวิช ปิ่นวิเศษ และคณะ (2568) กล่าวว่า.....

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวิช ปิ่นวิเศษ และคณะ (2568) ว่า.....

ภาษาอังกฤษ

Last Name et al., (Year)

ตัวอย่าง

Pinwiset et al. (2025) said that.....

consistent in studies by Pinwiset et al. (2025) that.....

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาอยู่หลังข้อความ

ภาษาไทย

(ชื่อ นามสกุล และคณะ, ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง

มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 30 (ทวิช ปิ่นวิเศษ และคณะ, 2568)

ภาษาอังกฤษ

(Last Name et al, Year)

ตัวอย่าง

Central America to the southern USA (Pinwiset et al., 2025).

การอ้างอิง (References)

ผู้เขียน 1 คน

ชื่อ นามสกุล. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่ถ้ามี). สำนักพิมพ์.

Author, A. A. (Year). *Title of the book* (2nd ed.). Publisher. [In Thai]

ผู้เขียน 2 คน

ชื่อ นามสกุล1, และ ชื่อ นามสกุล2. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่ถ้ามี). สำนักพิมพ์.

Author, A. A.1, and Author, B. B.2 (Year). *Title of the book* (2nd ed.). Publisher.

[In Thai]

ผู้เขียน 3 คนขึ้นไป (ใส่ชื่อครบทุกคน)

ชื่อ นามสกุล1, ชื่อ นามสกุล2, 3, 4, 5, 6, และชื่อ นามสกุล7. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่ถ้ามี). สำนักพิมพ์.

Author, A. A.1, Author, B. B.2, 3, 4, 5, 6., and Author, G. G. (Year). *Title of the book*
(2nd ed.). Publisher. [In Thai]

1. หนังสือ (Book) (นิพนธ์ ราชวุฒิ, 2568)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี)).*/ชื่อสำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี)).*/
ชื่อสำนักพิมพ์.

*กรณีหนังสือจัดพิมพ์ครั้งที่ 1 ไม่ต้องระบุครั้งที่พิมพ์

ตัวอย่าง

กฤษณพงศ์ กีรติกร. (2552). *วิกฤติ กระบวนทัศน์ มโนทัศน์ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2).
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

Kotler, P., and Armstrong, G. (2004). *Principles of marketing* (10th ed). Pearson Prentice
Hall.

2. หนังสือแปล (รูปแบบเล่ม)

ภาษาไทย

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อหนังสือภาษาต้นฉบับ/[ชื่อหนังสือ
ภาษาไทย]/ (ชื่อ/สกุลผู้แปล, ผู้แปล;/พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))./ชื่อสำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อหนังสือภาษาต้นฉบับ/[ชื่อหนังสือ
ภาษาอังกฤษ]/ (ชื่อ/สกุลผู้แปล, ผู้แปล;/พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))./ชื่อสำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

วากเนอร์, ที. (2561). *Creating innovators* [คู่มือสร้างนักนวัตกรรมเปลี่ยนโลก] (ดลพร รุจิรวงศ์,
ผู้แปล). บุ๊คส์เป็ค.

3. บทความวารสาร (รูปแบบเล่ม)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่ (เลขฉบับที่)./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่
(เลขฉบับที่)./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด.

ตัวอย่าง

บุญจิรา ท่าหลวง, และศิริพร ปัญญาเมธีกุล. (2565). บทสนทนาตลกที่พบในรายการ “แฉ”:

การวิเคราะห์ บทสนทนา. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 14(28), 44-55.

Thaluang, B., and Panyametheekul, S. (2022). Conversational joking in the thai tv show “chae”: Conversational analysis. *Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)*, 14(28), 44-55.

4. เอกสารประกอบการประชุม/การประชุมทางวิชาการที่ไม่มี Proceeding (Symposium)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อเรื่องที่นำเสนอ./ใน/ชื่อ/สกุล/(ประธาน), ชื่อหัวข้อการประชุม/ [การสัมมนา]./ชื่องานที่จัดการประชุม./สถานที่ประชุม.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์./เดือน./วันที่)./ชื่อเรื่องที่นำเสนอ./In/ อักษรชื่อย่อ./สกุล/(Chair), ชื่อหัวข้อการประชุม/[Symposium]./ชื่องานที่จัดการประชุม./ สถานที่ประชุม.

ตัวอย่าง

พิชิต ตรีวิทยรัตน์. (2556, 23-25 มิถุนายน). นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนระบบบีเลิร์นนิ่งแบบ จุดเดียว เบ็ดเสร็จ. ใน ศศิธรา พิชัยชาญณรงค์ (ประธาน), *การศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย* [การสัมมนา]. การประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 15, ณ โรงแรม เซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์, กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

De Boer, D., and LaFavor, T. (2018, April 26-29). The art and significance of successfully identifying resilient individuals: A person-focused approach. In A. M. Schmidt, and A. Kryvanos (Chairs), *Perspectives on Resilience: Conceptualization, Measurement, and Enhancement* [Symposium]. Western Psychological Association 98th Annual Convention, Portland, OR, United States.

5. เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการที่มี Proceedings (รูปแบบเล่มหนังสือ)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ/(บ.ก.)./ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่องานที่ จัดการประชุม/(หน้า./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด)./ชื่อผู้จัดพิมพ์. (ถ้ามี)/ชื่อฐานข้อมูล.

<https://doi.org/> เลข DOI หรือ URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./(ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed. หรือ Eds.)/ชื่อหัวข้อการประชุม./ชื่องานที่จัดการประชุม/(pp./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด)./ชื่อผู้จัดทำพิมพ์. (ถ้ามี)/ชื่อฐานข้อมูล./https://doi.org/เลข DOI หรือ URL (ถ้ามี)

(กรณี มีเลข DOI หรือ URL ให้เติมต่อท้ายจากชื่อฐานข้อมูล เช่น ชื่อฐานข้อมูล./https://doi.org/เลข DOI)

ตัวอย่าง

รัตนพร จิตรนพรัตน์. (2565). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการวิจัยของฝ่ายบริหารจัดการวิจัย สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย. ใน ธนาธิป สุ่มอิม (บ.ก.), *รวมพลังสร้างสรรค์เครือข่ายการวิจัยและนวัตกรรมอุดมศึกษาไทยเพื่อการสร้างเสริมพลังสังคมสู่รากแก้วของแผ่นดิน. การประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายวิจัยสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ครั้งที่ 15* (หน้า 341-350). สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Karapetyan, D., Parkes, A. J., and Stützle T. (2018). Algorithm configuration: Learning policies for the quick termination of poor performers. In R. Battiti, M. Brunato, I. Kotsireas, and P. Pardalos (Eds.), *Lecture Notes in Computer Science: (LNTCS, Volume 11353). Learning and Intelligent Optimization* (pp. 220-224). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-030-05348-2_20

6. วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์

วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ (รูปแบบเล่ม ไม่ได้ตีพิมพ์)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์ หรือ วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]./ชื่อมหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./(ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[Unpublished doctoral dissertation หรือ Unpublished master's thesis]./ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

ชัยวัฒน์ พันธุ์วัฒนสกุล. (2558). ปัจจัยพระระดับที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการศึกษาของนักศึกษา การศึกษานอกระบบในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Panwatanasakul, C. (2015). *Multilevel factors affecting the academic achievement of non-formal students graduates in the bangkok vicinity* [Unpublished doctoral dissertation]. Srinakharinwirot University.

วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ (จากเว็บไซต์/จากฐานข้อมูลที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต./ชื่อมหาวิทยาลัย]/ชื่อเว็บไซต์./URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/[Doctoral
dissertation หรือ Master's thesis./ชื่อมหาวิทยาลัย]/ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง

พัฒนจิตดา กนกพงษ์เสถียร. (2565). โมเดลสมรรถนะการบริหารคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานในการประกันคุณภาพการศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ]. iThesis มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. [http://ir-ithesis.swu.ac.th/
dspace/handle/123456789/1630](http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1630)

Kanokphongsathian, P. (2022). *Model of quality management competency for basic
school directors in educational quality assurance* [Doctoral dissertation,
Srinakharinwirot University]. iThesis Srinakharinwirot University.
<http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1630>

วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ (จากฐานข้อมูลเชิงพาณิชย์)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(หมายเลข ProQuest หรือ หมายเลข UMI หรือ หมายเลข
สิ่งพิมพ์)/[วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อ
มหาวิทยาลัย]/ชื่อฐานข้อมูล.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์/(ProQuest No. หรือ
UMI No. หรือ Publication No.)/[Doctoral dissertation หรือ Master's thesis, ชื่อ
มหาวิทยาลัย]/ชื่อฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง

Rosin, R. E. (2023). *Propaganda on steroids: A case study on how communication
technology "pumped-up" russian black propaganda* (ProQuest No. 30309502).
[Doctoral dissertation, American University]. ProQuest Dissertations and Theses
Database.

7. หนังสือประเภทพจนานุกรม/สารานุกรม

หนังสือทั้งเล่ม

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))*./ ชื่อสำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./ อักษรย่อชื่อต้น./ อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่(ถ้ามี))*./
ชื่อสำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). *พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม ๑ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน* (พิมพ์ครั้งที่ 2).

ธนาเพรศ.

Blackburn, S. (2016). *The oxford dictionary of philosophy* (3rd ed.). Oxford University Press.

บทในหนังสือ

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทหรือชื่อเรื่อง./ ใน/ ชื่อบรรณาธิการ/ (บ.ก.)./ ชื่อหนังสือ/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี),
หน้า/ เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด)./ ชื่อสำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./ อักษรย่อชื่อต้น./ อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อบทหรือชื่อเรื่อง./ In/ ชื่อบรรณาธิการ/
(Ed. หรือ Eds.)./ ชื่อหนังสือ/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี),/ pp./ เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด)./ ชื่อสำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). การวิจัยสถาบัน : แนวคิดขั้นพื้นฐาน. ใน ทิศนา ขัมมณี, และสร้อยสน
สกลรักษ์ (บ.ก.), *แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา* (หน้า 53-68). สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Weinstock, R., Leong, G. B., and Silva, J. A. (2003). Defining forensic psychiatry: Roles and responsibilities. In R. Rosner (Ed.), *Principles and Practice of Forensic Psychiatry* (2nd ed., pp. 7-13). CRC Press.

8. บทความหรือความเห็นจากคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อบทความหรือชื่อคอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้าที่พิมพ์
บทความหรือคอลัมน์.

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์./เดือน/วันที่)./ชื่อบทความหรือชื่อ
คอลัมน์./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้าที่พิมพ์บทความหรือคอลัมน์.

ตัวอย่าง

นวลจันทร์ จินตนาพันธ์. (2546, 14 กุมภาพันธ์). ปรับหนี้เพิ่มแรงขับเคลื่อน เศรษฐกิจยั่งยืน. *คมชัดลึก*,
หน้า 15.

Hess, A. (2019, January 3). Cats who take direction. *The New York Times*, C1.

9. แหล่งข้อมูลสื่ออิเล็กทรอนิกส์

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (ไม่มี DOI, Digital Object Identifier)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))./ชื่อสำนักพิมพ์ หรือ ชื่อหน่วยงาน./ชื่อเว็บไซต์./
URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))./
ชื่อสำนักพิมพ์ หรือ ชื่อหน่วยงาน./ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง

วิโรจน์ อรุณมานะกุล. (2555). *ทฤษฎีภาษาศาสตร์*. ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. <http://ils.swu.ac.th:8991/>

exlibris/aleph/a22_1/apache_media/S5676M7QQ583XGIU35R6V49KY99GB4.pdf

Sedgewick, R., and Wayne, K. (2011). *Algorithms* (4th ed.). Addison-Wesley.

<https://algs4.cs.princeton.edu/home>

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (มี DOI, Digital Object Identifier)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))./ชื่อสำนักพิมพ์ หรือ ชื่อหน่วยงาน./
<https://doi.org/เลข DOI>

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง/ (พิมพ์ครั้งที่ (ถ้ามี))./
ชื่อสำนักพิมพ์ หรือ ชื่อหน่วยงาน./<https://doi.org/เลข DOI>

ตัวอย่าง

Brown, L. S. (2018). *Feminist therapy* (2nd ed.). American psychological association.
<https://doi.org/10.1037/0000092-000>

บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (ไม่มี DOI, Digital Object Identifier)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่(เลขฉบับที่)./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด (ถ้ามี)./
URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อย่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่
(เลขฉบับที่)./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด (ถ้ามี)./URL

ตัวอย่าง

ภัทรนันท์ ไทยะสิน, นัทธิรัตน์ พิระพันธุ์, และรัฐพล ประดับเวทย์. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงออกแบบร่วมกับกระบวนการละครประยุกต์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรม. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 14(28), 109-120. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/swurd/article/view/263022>

Waitayasin, P., Pheeraphan, N., and Pradubwate, R. (2022). Development of a learning-management model in collaboration with design thinking and applied drama to enhance innovative creation competency. *Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)*, 14(28), 109-120. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/swurd/article/view/263022> (in Thai).

บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (มี DOI, Digital Object Identifier)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่(เลขฉบับที่)./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด (ถ้ามี)./
<https://doi.org/เลข DOI>

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อย่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่
(เลขฉบับที่)./เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด (ถ้ามี)./<https://doi.org/เลข DOI>

ตัวอย่าง

อัศพรพล ทองกลาง. (2563). แนวทางและมาตรการการลงโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
ความผิดอันเกิดจากการใช้เชื้อ พ.ศ. 2534. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง*, 3(1),
87-108. <https://doi.org/10.14456/mfulj.2020.3>

Manajit, O., Longyant, S., Sithigorngul, P., and Chaivisuthangkura, P. (2018). Development
of uracil-DNA-glycosylase-supplemented loop-mediated isothermal amplification
coupled with nanogold probe (UDG-LAMP-AuNP) for specific detection of
Pseudomonas aeruginosa. *Molecular Medicine Reports*, 17(4), 5734-5743.
<https://doi.org/10.3892/mmr.2018.8557>

บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (มี Article Number หรือ eLocator)

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่ (เลขฉบับที่)./บทความ/หมายเลขบทความ
หรือ eLocator./ [https://doi.org/เลข DOI หรือ URL \(ถ้ามี\)](https://doi.org/เลข DOI หรือ URL (ถ้ามี))

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อย่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./เลขปีที่
(เลขฉบับที่)./Article/article number หรือ eLocator./ [https://doi.org/เลข DOI หรือ URL \(ถ้ามี\)](https://doi.org/เลข DOI หรือ URL (ถ้ามี))

ตัวอย่าง

จักรกฤต ภูษงค์ประเวศ. (2566). ผลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่เน้น
กระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมที่มีต่อสมรรถนะการแก้ปัญหาแบบร่วมมือของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. *วารสารครุศาสตร์*, 51(1),
บทความ EDUCU5101006. <https://doi.org/10.14456/educu.2023.6>

Belal, N. A., and Heath, L. S. (2023). A complete theoretical framework for inferring
horizontal gene transfers using partial order sets. *PLOS ONE*, 18(3), Article
e0281824. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0281824>

บทความจากหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์./วันที่/เดือน)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า (ถ้ามี)./URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อย่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์./เดือน/วันที่)./ชื่อบทความ./
ชื่อหนังสือพิมพ์./ เลขหน้า (ถ้ามี)./URL

ตัวอย่าง

มนตรีพิทย ธาระสุข. (2566, 26 เมษายน). คอลัมน์ไฮโลต์โลก: จับตาสังคโปร์ตึงตูดเศรษฐีนักลงทุน
ย้ายถิ่นได้เพิ่ม. *มติชน*. https://www.matichon.co.th/foreign/news_3945607

Guarino, B. (2017, December 4). How will humanity react to alien life? psychologists
have some predictions. *The Washington Post*. <https://www.washingtonpost.com/news/speaking-of-science/wp/2017/12/04/how-will-humanity-react-to-alien-life-psychologists-have-some-predictions>

เอกสาร/รายงานข่าวจากเว็บไซต์

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์/วันที่/เดือน)./ชื่อเรื่อง./ชื่อเว็บไซต์./URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์/เดือน/วันที่)./ชื่อเรื่อง./ชื่อเว็บไซต์./URL

ตัวอย่าง

ปรีดี บุญชื้อ. (2566, 27 เมษายน). *บทเรียนจากภูฏาน ประเทศกำลังพัฒนาที่มีความสุขมากที่สุดในโลก*.
ไทยพับลิก้า. https://thaipublica.org/2023/04/pridi347_gnh

Olarin, K., and Chen H. (2023, April 5). *Smoke from forest fires blankets northern
thailand in thick pollution*. CNN. <https://edition.cnn.com/2023/04/05/asia/chiang-mai-air-pollution-thailand-intl-hnk/index.html>

*การอ้างอิงข้อมูลเอกสารหรือรายงานข่าวจากเว็บไซต์ที่ไม่ใช่คลังข้อมูล ให้ระบุวัน/เดือน/ปี ที่สืบค้นด้วย
เนื่องจากเว็บไซต์อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือหายไป ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลเอกสารซ้ำได้ ตามรูปแบบ ดังนี้

ภาษาไทย

ชื่อ/สกุลผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ชื่อเว็บไซต์./สืบค้นเมื่อ/วันที่/เดือน/ปี./จาก URL

ภาษาอังกฤษ

สกุลผู้แต่ง./อักษรย่อชื่อต้น./อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี)./ (ปีพิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ชื่อเว็บไซต์./Retrieved/
เดือน/วันที่/ปี./from URL

ตัวอย่าง

ปรีดี บุญชื้อ. (2566). *บทเรียนจากภูฏาน ประเทศกำลังพัฒนาที่มีความสุขมากที่สุดในโลก*. ไทยพับลิก้า.
สืบค้นเมื่อ 29 เมษายน 2566, จาก https://thaipublica.org/2023/04/pridi347_gnh

Olarin, K., and Chen, H. (2023). *Smoke from forest fires blankets northern thailand in
thick pollution*. CNN. Retrieved April 6, 2023, from <https://edition.cnn.com/2023/04/05/asia/chiang-mai-air-pollution-thailand-intl-hnk/index.html>

10. ราชกิจจานุเบกษา

ภาษาไทย

ชื่อกฎหมาย./ (ปีพิมพ์./วันที่/เดือน)/ราชกิจจานุเบกษา./ เล่ม/เลขเล่ม/ตอนที่ หรือ ตอนพิเศษ/เลขตอน./
หน้า/เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด. ชื่อเว็บไซต์./URL (ถ้ามี)

ภาษาอังกฤษ

ชื่อกฎหมาย./ (ปีพิมพ์./เดือน/วันที่)/Government Gazette./No./เลขเล่ม/Section/เลขตอน./page/
เลขหน้าเริ่มต้น-สิ้นสุด. ชื่อเว็บไซต์./URL (ถ้ามี)

ตัวอย่าง

ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์
รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564. (2565, 7 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 139 ตอนพิเศษ 4 ง. หน้า 22-50. ราชกิจจา. [https://ratchakitcha.soc.go.th/
documents/17193313.pdf](https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/17193313.pdf)

พระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2560. (2560, 27 มกราคม). ราชกิจจานุเบกษา.
เล่ม 134 ตอนที่ 12 ก. หน้า 1-18. ราชกิจจา. [https://ratchakitcha.soc.go.th/
documents/2097692.pdf](https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2097692.pdf)

Translated Thai Reference

Student loan fund act, B.E. 2560. (2017, January 27). Government gazette. No. 134
Section 12 A. page 1-18. Ratchakitcha. [https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/
2097692.pdf](https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/2097692.pdf) (in Thai).

หมายเหตุ:

1. ชื่อเรื่อง พิมพ์ตัวเอน ชื่อเรื่องที่เป็นภาษาอังกฤษ อักษรตัวแรกของชื่อเรื่องหลัก ชื่อเรื่องย่อย (ถ้ามี) ซึ่งมักจะพิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาค (:) และคำนาม ที่เป็นชื่อเฉพาะ ใช้อักษรตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนคำอื่นๆของชื่อเรื่อง ใช้อักษรตัวพิมพ์เล็กทั้งหมด เช่น Computer algorithm: Introduction to design and analysis
2. ถ้าเอกสารอ้างอิงไม่ปรากฏปีพิมพ์ ภาษาไทยใช้อักษรย่อ ม.ป.ป. (ไม่ปรากฏปีพิมพ์) และภาษาอังกฤษใช้อักษรย่อ n.d. (no date)
3. ถ้าเอกสารอ้างอิงไม่ปรากฏชื่อสำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์หรือโรงพิมพ์ ภาษาไทยใช้อักษรย่อ ม.ป.พ. (ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์) และภาษาอังกฤษใช้อักษรย่อ n.p. (no place)
4. ถ้าเอกสารอ้างอิงจากเว็บไซต์ที่สืบค้นได้ทั้งจาก DOI และ URL ให้พิจารณาเลือกใช้ DOI หากเอกสารอ้างอิงจากเว็บไซต์ไม่มี DOI ให้ใช้ URL

วารสาร “สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal Research and Development Institute, KPRU

เอกสารอ้างอิง

นิพนธ์ ราชวุฒิ. (2568, กุมภาพันธ์). *รูปแบบการอ้างอิง*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายบริหารจัดการข้อมูลและเผยแพร่

ผลงานวิจัย สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. (ม.ป.ป.). *การส่งบทความ (การอ้างอิง)*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2568,
จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhnu/about/submissions>

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ ☐ อาจารย์ ☐ บุคคลทั่วไป
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

โทรศัพท์.....E-mail.....

5. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

6. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้ไม่ได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดยใช้ความรู้ ความสามารถและการสังเคราะห์ของตนเอง
8. ผู้เขียนบทความยินยอให้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร
9. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียนบทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามรายการตรวจสอบบทความ และข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....
(.....)
ผู้เขียนบทความ

หมายเหตุ บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้
จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ
download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง :ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่า มีปรากฏในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ☐ รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- ☐ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- ☐ สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ☐ สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ☐ ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทนำ (Introduction)
- ☐ เนื้อหา (Content)
- ☐ สรุป (Conclusions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

**แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
☐ ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....
2. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ ☐ นักศึกษา
3. (สำหรับนักศึกษา) ปีที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

โทรศัพท์.....E-mail.....

5. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

6. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้ไม่ได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดยใช้ความรู้ ความสามารถและการสังเคราะห์ของตนเอง
8. ผู้เขียนบทความยินยอให้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร
9. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียนบทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในสัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามรายการตรวจสอบบทความและ ข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ความคิดเห็นของประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
“พิจารณาบทความแล้วเห็นสมควรเผยแพร่ได้”

ลงชื่อ.....
(.....)

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (ถ้ามี)

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ผู้เขียนบทความ

- หมายเหตุ 1. ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ขอให้ลงชื่อเป็นผู้ส่งบทความทุกคน
2. บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือมีไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้
จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ
download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง :ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่า มีปรากฏในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ☐ รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- ☐ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- ☐ สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ☐ สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ☐ ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทนำ (Introduction)
- ☐ เนื้อหา (Content)
- ☐ สรุป (Conclusions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์บทความเพื่อเผยแพร่ในวารสาร

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1. ข้อมูลผู้ส่งบทความ

ชื่อ นางสาว/นาง/นาย

เบอร์โทร..... e-mail

ที่อยู่จัดส่งใบเสร็จรับเงิน เลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

2. ค่าดำเนินการตรวจประเมินบทความ บทความละ 4,500 บาท

3. ค่าสมัครสมาชิกวารสาร ปีละ 1,000 บาท

☐ มีความประสงค์สมัครสมาชิก ☐ ไม่มีความประสงค์สมัครสมาชิก

4. การชำระเงิน

☐ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขาชาเขียว จำนวน.....บาท

เลขบัญชี 347-0-60979-9

ชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

☐ แจ้งหลักฐานการชำระเงินทางระบบส่งบทความ

ลงชื่อผู้ส่งบทความ.....

(.....)

...../...../.....

หมายเหตุ : กรณีบทความไม่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงใน สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ทางกองบรรณาธิการจะไม่คืนค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ของท่าน

จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร “สัททอง” (Publication Ethics)

การเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานสร้างสรรค์ในปัจจุบันมีหลายลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน งานแปล บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ งานวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ งานประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ วารสาร “สัททอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” มุ่งมั่นที่จะรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมทั้งพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพ และทันสมัยอยู่เสมอ
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และจะต้องไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ และนำไปเป็นผลงานของตนเอง
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการพิจารณาคุณภาพของบทความอย่างเคร่งครัด
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อขอลงตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหากับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนตีพิมพ์
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่แก้ไขผลการประเมินบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติที่มีต่อบทความ ผู้พิมพ์ และสังกัดของผู้พิมพ์
8. หากบรรณาธิการและกองบรรณาธิการตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงาน บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องแจ้งให้ผู้พิมพ์ทราบทันที และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้น
8. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้พิมพ์ ให้แก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
9. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการจะไม่รับบทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก โดยพิจารณาบทความด้วยหลักการและเหตุผลทางวิชาการ โดยปราศจากอคติ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาในการตรวจประเมินตามกรอบเวลาที่กำหนด และไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญโดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากบทความที่ตรวจประเมินโดยเด็ดขาด
5. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงานจากที่อื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบทันที หรือปฏิเสธบทความนั้น โดยการประเมินให้ “ไม่ผ่าน”

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. บทความของผู้นิพนธ์ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการเรียบเรียงบทความนี้จริง
3. ผู้นิพนธ์ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาและท้ายบทความของตนเอง ถ้าวารสารทราบว่าบทความของผู้นิพนธ์มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ทางวารสารจะไม่ขอรับผิดชอบ และให้อาผิดจากผู้นิพนธ์ทุกประการ
4. ผู้นิพนธ์ต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
5. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้ในคำแนะนำของวารสารอย่างถูกต้อง รวมทั้งต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
6. ผู้นิพนธ์ต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำบทความไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร และค่าสมาชิกวารสาร
พ.ศ. ๒๕๖๙

ตามที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีการจัดทำวารสารเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ สักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสักทอง: วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับข้อ ๕.๒ และข้อ ๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรว่าด้วยการจัดบริการวิชาการและจัดหารายได้ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร และค่าสมาชิกวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๙”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๙ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“สถาบันวิจัยและพัฒนา” หมายความว่า สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร

“วารสาร” หมายความว่า วารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือสักทอง : วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

“บุคลากรภายใน” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“บุคคลภายนอก” หมายความว่า บุคคลอื่นใดที่ไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายความว่า ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาอื่นๆ ตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร

“สมาชิก” หมายความว่า บุคลากรภายในหรือบุคคลภายนอกที่สมัครเป็นสมาชิกวารสาร

ข้อ ๔ มหาวิทยาลัยเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ และค่าสมาชิกวารสารจากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ดังนี้

/๔.๑ ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร...

๔.๑ ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร บทความละ ๔,๕๐๐ บาท

๔.๒ ค่าสมาชิกวารสาร ปีละ ๑,๐๐๐ บาท

ข้อ ๕ เงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร จากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ในข้อ ๔ ให้ดำเนินการดังนี้

๕.๑ ใช้ใบเสร็จเบ็ดเตล็ดของมหาวิทยาลัยเป็นใบเสร็จรับเงินที่เรียกเก็บตามประกาศนี้

๕.๒ นำเงินฝากธนาคารกรุงไทย สาขาซากังราว ในชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย

๕.๓ เมื่อสิ้นปีงบประมาณหากมีเงินเหลือให้สมทบเป็นเงินรายได้เงินฝากถอนคืนวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของสถาบันวิจัยและพัฒนา

ข้อ ๖ สถาบันวิจัยและพัฒนาเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร ในข้อ ๔ ดังนี้

๖.๑ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๑๐

๖.๒ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของสถาบันวิจัยและพัฒนา ไม่เกินร้อยละ ๑๐

๖.๓ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความ คนละ ๑,๐๐๐ บาท ต่อ ๑ บทความ

๖.๔ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความคัดย่อและบรรณานุกรมภาษาอังกฤษ บทความละ ๓๐๐ บาท

๖.๕ ค่าใช้สอยในการประชุมกองบรรณาธิการ ไม่เกินครั้งละ ๑,๐๐๐ บาท

๖.๖ ค่าใช้สอยในการจัดส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกินบทความละ ๒๐๐ บาท

การเบิกจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินรายได้ในข้อ ๖.๑ และ ๖.๒ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้เบิกจ่าย

ข้อ ๗ ค่าใช้จ่ายอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ ๖ ให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลังหรือระเบียบมหาวิทยาลัย

ข้อ ๘ ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้ ในกรณีที่เกิดปัญหาจากการปฏิบัติตามประกาศนี้ให้อธิการบดีมีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของอธิการบดีถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๙

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัณภิกา ตันติสันติสม)

รองอธิการบดี รักษาการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

๒๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๙

Signature Code : F๒๘QiKDWAJPCDD๙opsZW

